

GRAMATIKA

ARAPSKOG JEZIKA

ZA NIŽE RAZREDE MEDRESA
I SREDNJIH ŠKOLA

I DIO

GRAMATIKA I VJEŽBENICA SA RJEČNIKOM

KAPITALI

Dr. SAČIR SEKIĆ,
MUHAMED PAŠIĆ I
BEHMED HANUŠIĆ

IZDANJE VAKUFESKE DIREKCIJE
U SARAJEVU

CIJENA 40 — DINARA

DRŽAVNA ŠTAMPARIJA U SARAJEVU — 1936

QJENA DIN. 500.-

GRAMATIKA

ARAPSKOG JEZIKA

ZA NIŽE RAZREDE MEDRESA I SREDNJIH ŠKOLA

I DIO

GRAMATIKA I VJEŽBENICA SA RJEČNIKOM

NAPISALI:

Dr. ŠAĆIR SIKIRIĆ, MUHAMED PAŠIĆ I MEHMED HANDŽIĆ

IZDANJE VAKUFSKE DIREKCIJE U SARAJEVU

---

1 9 3 6

DRŽAVNA ŠTAMPARIJA U SARAJEVU

Ovaj je udžbenik izrađen po nalogu Ulema-medžlisa u Sarajevu prema programu koji je sastavila naročita anketa. Rukopis udžbenika je pregledan i ispravljen od stručnjaka, pa je zaključkom Odbora Naiba za I. V. Z. u Sarajevu br. Pov. 94/36 od 26 aprila 1936 odobren za uporabu u nižim razredima medresa i sličnih srednjih škola.

PREDGOVOR

Po nalogu Ulema-medžlisa u Sarajevu napisana je ova »Gramatika arapskog jezika« za niže razrede medresa i njima sličnih srednjih škola s namjerom da se učenicima dadu osnove gramatike i sintakse arapskog jezika. Udžbenik je podijeljen u dva dijela. Prvi je dio gramatika i vježbenica sa rječnikom, a u drugom dijelu je sintaksa i čitanka sa rječnikom.

U I dijelu, koji sadržaje gradivo, koje će se obraditi u prva dva razreda spomenutih škola, obrađene su osnove arapske gramatike, a u vježbenici su date odgovarajuće vježbe za primjenu gramatičkih pravila. Uz vježbenicu dodat je rječnik, koji sadrži riječi za pojedine vježbe i alfabetski srpskohrvatsko-arapski rječnik u kome su riječi iz vježbi na našem jeziku.

U II dijelu, koji je namijenjen III i IV razredu, sadržane su osnove arapske sintakse, a čitanka je sastavljena od arapskih tekstova za vježbanje sintaktičkih pravila. Uz čitanku dodat je arapsko-srpskohrvatski rječnik, koji sadrži sve riječi, koje su navedene u gramatici, sintaksi, vježbenici i čitanci.

Pri izradi ovog djela udarili smo potpuno samostalnim pravcem, jer smo nastojali da se učenicima što je moguće više olakša prelaz od gramatike srpskohrvatskog jezika na pojave arapske gramatike, a arapske i evropske gramatike arapskog jezika u ovom pogledu nisu uvijek najpodesnije.

Radeći ovaj udžbenik služili smo se slijedećim djelima: إظهار الأسرار, العوامل, المقصود, البناء, الأمثلة od Muhamed Birgevije, جامع الدروس العربية od Hafni bej Nasifa i dr. te كتاب قواعد اللغة العربية od Galajinije, »Gramatika i vježbenica arapskog jezika« od A. Kadića i A. H. Bulića, njemačkim gramatikama arapskog jezika od Hardera, Gaspari-Müllera, Wahrmunda i drugim.

Pri izradi Vježbenice i Rječnika pomagali smo se ovim djelima: *مَجَانِي الْأَدَبِ* I sv. *الْقِرَاءَةُ الرَّشِيدَةُ* II, III i IV svezak, *الْمُطَالَعَةُ الْأَوَّلِيَّةُ*, *تَارِيحُ ابْنِ خَلْدُونِ*, *رِحْلَةُ ابْنِ بَطُوطَةَ*, *الْمُنْتَخَبُ مِنْ أَدَبِ الْعَرَبِ*, *Chrestomathia arabica* od A. Arnolda, *الْمُنْجِدُ*, *أَقْرَبُ الْمَوَارِدِ*, *تَرْجَمَةُ الْقَامُوسِ* i drugim.

PISCI

GRAMATIKA

UVOD

Arapsko pismo

Arapsko se pismo čita s desna na lijevo. Arapski alfabet ima 28 slova (حُرُوفٌ pl. حُرُوفٌ), koja služe kao znakovi za suglasnike ili konsonante. U arapskom jeziku nema posebnih slova za oznaku samoglasnika ili vokala, nego za samoglasnike služe posebni znaci, koji se stavljaju nad suglasnike ili ispod njih.

Većina arapskih pismena ima različite oblike prema tome da li slovo stoji samo ili je vezano za koje drugo. To se vidi iz slijedeće tabele:

Alfabet (حُرُوفُ الْهَجَاءِ)

Arapski naziv pism.	Kada samo stoji	Na kraju	U sredini	Na početku	Odgovara
ألف (همزة)	ا (ء)	ا	ا	ا	ā (ا - ā)
باء	ب	ب	ب	ب	b
تاء	ت	ت	ت	ت	t
ثاء	ث	ث	ث	ث	t̤
جيم	ج	ج	ج	ج	dž
حاء	ح	ح	ح	ح	ħ
خاء	خ	خ	خ	خ	ħ
دال	د	د	د	د	d
ذال	ذ	ذ	ذ	ذ	d̤
راء	ر	ر	ر	ر	r

Arapski naziv pism.	Kada samo stoji	Na kraju	U sredini	Na početku	Odgovara
زَايٌ	ز	ز	ز	ز	z
سَيْنٌ	س	س	س	س	s
شَيْنٌ	ش	ش	ش	ش	š
صَادٌ	ص	ص	ص	ص	ṣ
ضَادٌ	ض	ض	ض	ض	ḍ
طَائٍ	ط	ط	ط	ط	ṭ
ظَائٍ	ظ	ظ	ظ	ظ	ẓ
عَيْنٌ	ع	ع	ء	ء	ā, ē, ī, ū
غَيْنٌ	غ	غ	غ	غ	g
فَائٍ	ف	ف	ف	ف	f
قَافٌ	ق	ق	ق	ق	q̣
كَافٌ	ك	ك	ك ك	ك ك	k
لَامٌ	ل	ل	ل	ل	l
مِيمٌ	م	م م	م م	م م	m
نُونٌ	ن	ن	ن	ن	n
وَائٌ	و	و	و	و	v (و̄ u)
هَائٍ	ه	ه	ه ه	ه	h
يَائٍ	ي	ي	ي	ي	j (ي̄ ī)

Primjedba 1

Glasovi: ث, ح, خ, ذ, ص, ض, ط, ظ, ع, ق ne postoje u srpsko-hrvatskom jeziku.

Primjedba 2

Ako se nad slovo *h* (ه) stave dvije tačke (◌َ), izgovara se kao »t« i dolazi samo na kraju imena ženskoga roda pa se zove تَاءٌ مَرْبُوطَةٌ (kratko ili tačnije vezano t) za razliku od dugog تَاءٌ طَوِيلَةٌ (تَاءٌ طَوِيلَةٌ). (تَاءٌ طَوِيلَةٌ).

Primjedba 3

U arapskom alfabetu ima 6 slova, koja se ne mogu spajati sa slovima, koja iza njih slijede. To su: ا, د, ذ, ر, ز, و. Ova se slova stoga zovu rastavljena (الْحُرُوفُ الْمُنْفَصِلَةُ), a sva ostala se zovu sastavljena slova (الْحُرُوفُ الْمُتَّصِلَةُ), jer se mogu vezati na obje strane.

Izgovor arapskih glasova

ا u arapskom jeziku može biti:

1) Vokal koji se čita kao ā i zove se elifun, na pr. زَادٌ (zādun) *opskrba*, نَارٌ (nārūn) *vatra*.

2) Konsonant sa vokalom ili bez vokala, a zove se hemzetun (هَمْزَةٌ) i izgovara se ispuštajući zrak kroz stisnuto grlo, na pr. أَمْرٌ (əmrūn) *zapovijed*, أَحْمَدُ (əhmedu) *Ahmed*, إِبْرَةٌ (ibretun) *igla*, رَأْسٌ (re'sun) *glava*, سَأَلَ (se'ele) *pitati*, قَرَأَ (qare'e) *čitati*, بَيْتٌ (bi'tun) *bunar*, مُؤْمِنٌ (mu'minun) *vjernik*.

ب se izgovara kao glas »b« u srpskohrvatskom jeziku, na pr. أَبٌ (əbun) *otac*, صَبْرٌ (šabrun) *strpljivost*, بَوَّابٌ (bevvābun) *vratar*.

ت = t, na pr. تَمْرٌ (temrun) *datule*, بَيْتٌ (bejtun) *kuća*.

Glas ث u našem jeziku ne postoji. Pri izgovoru ovog glasa treba čvrsto priljubiti jezik uz gornje sjekutiće i izgovoriti »s«, na pr. أَثْرٌ (əterun) *trag*, ثَالِثٌ (tālītun) *treći*.

ج se izgovara kao »dž«, na pr. جَبَلٌ (džubnun) *sir*, رَجُلٌ (redžulun) *čovjek*.

ح se izgovara kao glas »h« izgovoren oštrije kroz stisnuto grlo, na pr. رِيحٌ (rīḥun) *vjetar*, حُلْمٌ (ḥulmun) *san*, نَحْلٌ (naḥlun) *pčela*.

Glas خ je također grleni suglasnik i izgovara se kao »h« hrapavo izgovoreno, na pr. خَيْرٌ (ḥajrun) *dobro*, بَخِيلٌ (beḥīlun) *škrtac*, أَخٌ (əḥun) *brat*.

د = d, na pr. دَارٌ (dārun) *kuća*, دُودٌ (dūdun) *crv*.

Glasa ذ u našem jeziku nema. Kod izgovora ovog glasa valja staviti jezik na gornje sjekutiće pa izgovoriti »z« malo umekšano, na pr. ذَنْبٌ (ḏenbun) *griješ*, أُذُنٌ (uḏunun) *uho*, لَذِيذٌ (leḏīḏun) *sladak*.

ر = r, na pr. رَبٌّ (rabbun) *gospodar*, قَرِيبٌ (qarībun) *bliz*, سِرٌّ (sirrun) *tajna*.

ز = z, na pr. زَوْجٌ (zevdžun) *muž*, عَزِيزٌ (āzīzun) *moćan*.

س = s, na pr. سَادِسٌ (sādisun) *šesti*, سَرَجٌ (serdžun) *sedlo*.

ش = š, na pr. شَمْسٌ (šemsun) *sunce*, جَيْشٌ (džejšun) *vojska*.

ص se izgovara kao oštro »s« kada se jezik stavi na gornji dio nepca, na pr. صَاحِبٌ (ṣāḥibun) *drug*, رِصَاصٌ (reṣāsun) *olovo*.

ض se izgovara kao tupo »d« kad se jezik stavi na gornji dio nepca, na pr. ضَرْبٌ (ḏarbun) *udarac*, أَرْضٌ (ərḏun) *zemlja*.

ط treba izgovarati kao tupo »t« kada se jezik stavi na gornji dio nepca, na pr. طِفْلٌ (ṭiflun) *dojenče*.

ظ je tupo i mekano »z«, koje se izgovara da se jezik stavi na gornji dio nepca, na pr. ظَهْرٌ (zahrūn) *leđa*.

ع je oštri grleni glas, koji se izgovara da se zrak propusti kroz stisnuto grlo, na pr. عَيْنٌ (ājnun) *oko*, مُعَلِّمٌ (muāllimun) *učitelj*, رُبْعٌ (rubūn) *četrvtina*.

غ = g, na pr. غُلَامٌ (gulāmun) *dječak*, فَارِغٌ (fārigun) *prazan*.

ف = f, na pr. فَمٌ (femun) *usta*, صَيْفٌ (ṣajfun) *ljet*.

ق se izgovara kao muklo »k« da se jezik stavi na gornje nepce, na pr. قَلَمٌ (qalemun) *pero*, بَقَرٌ (beqarun) *goveče*.

ك = k, na pr. كِتَابٌ (kitābun) *knjiga*, كَذَبٌ (kelbun) *pas*.

ل = l, na pr. لَحْمٌ (laḥmun) *meso*, قَتَلَ (ḳatele) *ubiti*.

م = m, na pr. أُمٌّ (ümmun) *majka*, مَلِكٌ (melikun) *vladar*.

ن = n, na pr. مَنْ (men) *ko*, نُورٌ (nūrun) *svjetlo*.

و se razlikuje od srpskohrvatskog »v« time što je ovaj glas u arapskom jeziku čisto usneni (labijalni) suglasnik, na pr. وَدٌّ (veledun) *dijete*, وَادٍ (vādin) *dolina*.

ه = h, na pr. هُوَ (huve) *on*, رَهْنٌ (rehnun) *zalog*.

ي = j, na pr. بَيْتٌ (bejtun) *kuća*.

Primjedba

Ako poslije ل stoji ا, onda se ova dva glasa pišu ovako: لا ili لا.

Samoglasnici ili vokali

a) Kratki vokali:

Arapsko pismo ima tri znaka za označivanje kratkih samoglasnika. Znak za kratki samoglasnik zove se arapski حَرَكَةٌ pl. حَرَكَاتٌ što znači pokret. Ti su znakovi:

1 َ odgovara srpskohrvatskom e, a zove se فَتْحَةٌ,

2 ِ ,, ,, i, a zove se كَسْرَةٌ i

3 ُ ,, ,, u, a zove se ضَمَّةٌ.

Ako konsonant ima nad sobom ili pod sobom znak za vokal, zove se مُتَحَرِّكٌ (*pokrenut*). Ako je bez vokala, onda se zove سَاكِنٌ (*miran*) i nad njim ima znak ْ koji se zove سُكُونٌ (*mirovanje*), na pr. u riječi قَدْ konsonant ق je مُتَحَرِّكٌ, a د je سَاكِنٌ.

b) Dugi vokali:

Dugi vokali se tvore od kratkih tako da se iza znaka فَتْحَةٌ doda ا pa nastaje ā (اَ); iza znaka كَسْرَةٌ doda se ي pa nastaje ī (يِ); iza znaka ضَمَّةٌ doda se و pa nastaje ū (وُ), na pr. دَارٌ (dārun) *kuća*, دُورٌ (dūrun) *kuće*.

Isto se tako dugo ā ponovno piše sa l ako riječ, koja se svršuje na dugo ā, dobije koji nastavak, na pr. ذِكْرَاهُ (dikrāhu) njegova opomena¹).

Dioba slova

Iz alfabeta se vidi da neka arapska slova imaju tačke, a neka su bez tačaka. S tačkama su: ش, ز, ذ, خ, ج, ث, ت, ب. Ova se slova arapski zovu **الْحُرُوفُ الْمُعْجَمَةُ**.

Bez tačaka su: ه, و, م, ل, ك, ع, ط, ص, س, ر, د, ح, ا. Ova se slova zovu **الْحُرُوفُ الْمُهْمَلَةُ**.

Slova ن, ل, ظ, ط, ض, ص, ش, س, ز, ر, ذ, د, ث, ت zovu se **الْحُرُوفُ الْقَمَرِيَّةُ**, a sva ostala zovu se **الْحُرُوفُ الشَّمْسِيَّةُ**.

Ako iza određenog člana ال stoji koji od **الْحُرُوفُ الْقَمَرِيَّةُ** glasova, ل se izgovara, na pr. الْقَمَرُ (elqameru) mjesec, الْجَنَّةُ (eldžennetu) bašča. Ako pak poslije ل stoji koji od **الْحُرُوفُ الشَّمْسِيَّةُ** glasova, onda se ل ne izgovara, nego se slijedeći glas podvostruči, na pr. الشَّمْسُ (eššemsu) sunce, الدَّارُ (eddāru) kuća.

Pravopisni znakovi

Nunacija (التَّنْوِينُ)

Kratki se vokal na kraju riječi može podvostručiti (ـِ, ـِ, ـِ) pa se izgovara en (an), in ili un. Ovako podvostručenje vokala zove se arapski **تَنْوِينٌ** (nunacija) i dolazi samo na kraju imenica, pridjeva i brojeva te obično označuje neodređenost riječi, na pr. دَارٌ (neka) kuća, دَارًا (neku) kuću. Kako se iz ovog zadnjeg primjera vidi dvostruko فَتْحَةٌ (ـِ) uvijek se piše sa nosiocem l osim na ة i ي koje se ne čita, na pr. جَنَّةٌ (neku) bašču, هُدًى (neku) uputu.

¹) Riječ يَحْيَا piše se ovako ako znači živjeti, a يَحْيَى = Jahja, ako je vlastito muško ime.

Pojačanje (التَّشْدِيدُ)

U arapskom jeziku mogu stajati dva jednaka konsonanta jedan do drugoga pa se u tom slučaju piše samo jedno slovo i nad njega se stavi znak za pojačanje ّ (تَشْدِيدٌ), na pr. عَدَّ mjesto عَدَدَ brojiti.

Produženje (الْمَدَّةُ)

Kada se riječ ili slog počinje glasom ا, iza koga slijed ا, tada se piše samo ا, a nad njim se stavi ovaj znak ّ (مَدَّةٌ od produženje), na pr. آمِرٌ mjesto أَمِيرٌ zapovjednik, قُرْآنٌ mjesto كُرْآنٌ Kur-an. Ovaj se znak piše i na kratice, na pr. آخ mjesto إِلَى آخِرِهِ i tako dalje, رَح mjesto رَحِمَهُ اللهُ Bog mu se smilovao!

Hemze (الْهَمْزَةُ)

Rečeno je da se glas ا kao konsonant zove hemzetun. Ovaj je grleni konsonant srpskohrvatskom jeziku nepoznat a piše se nekad kao ا a nekad kao ء, na pr. جُزْءٌ, تَسَاءَلٌ, أَلْبَيْتُ.

Hemze se piše nekad samo (ء), a nekad mu je nosilac و, ا ili ي (bez tačaka).

Nosilac je hemzeta:

I) u početku riječi uvijek ا pa se ّ piše nad ا, ako mu je vokal فَتْحَةٌ ili ضَمَّةٌ, a pod ا, ako mu je vokal كَسْرَةٌ, na pr. أَبٌ (əbun) otac, أُمٌّ (ümmun) majka, إِبْرَةٌ (ibretun) igla.

Jedino kod određenog člana ال nikad se ne piše ء nad ا.

U praksi se često puta odstupa od ovoga pravila, pa se ء ne stavlja ni nad ا ni pod ا.

II) U sredini riječi:

a) Ako je مُتَحَرِّكٌ ّ pa ako mu je vokal e (a), piše se hemze nad ا, ako je vokal u, nad و i ako mu je vokal i, nad ي, na pr. سَأَلَ (seəle) pitati, رُؤُسٌ (ruūsun) glave, يَيْسٌ (jeise) očajavati.

Iz ovoga se pravila izuzimaju riječi, u kojima se hemze u sredini čita sa e, kad prije njega suglasnik imadne vokal $\overset{\cdot}{\text{ـ}}$ ili $\overset{\cdot}{\text{ـ}}$. U prvom slučaju biće mjesto ـ nosilac hemzeta و, a u drugom ی, na pr. مُؤَدِّبٌ (muëddibun) *uzgajatelj*, مُؤَلِّفٌ (muëllifun) *pisac*, فِئَةٌ (fiëtnun) *četa*, رِئَةٌ (riëtnun) *pluća*. Isto tako ako prije hemzeta stoji ـ ili و, a hemze imadne vokal $\overset{\cdot}{\text{ـ}}$, hemze se piše bez nosioca, na pr. تَسَاءَلٌ (tesāēle) *raspitivati se*, قِرَاءَةٌ (qirāëtnun) *čitati*, مُرُوءَةٌ (murūëtnun) *čovječnost*. Ako ـ ima vokal $\overset{\cdot}{\text{ـ}}$, a prije hemzeta bude ی, onda je nosilac hemzeta također ی, na pr. حَاطِيَةٌ (ḥaṭīëtnun) *griješ*, هَيْئَةٌ (hejëtnun) *lik*

b) Ako je $\overset{\cdot}{\text{ـ}}$ bez vokala (سَاكِنٌ), gleda se na vokal onoga suglasnika koji stoji prije hemzeta. Ako je prije hemzeta vokal e, onda se hemze piše nad ـ , ako li je u, piše se nad و, a ako je i, nad ی, na pr. دَابٌّ (de'ibun) *običaj*, يُؤْمِنُ (ju'minu) *vjeruje*, بِيْرٌ (bi'run) *bunar*.

III) Na kraju riječi:

Hemzetun se piše nad ـ ako je prije njega vokal فَتْحَةٌ, nad و, ako je ضَمَّةٌ i nad ی, ako stoji iza vokala كَسْرَةٌ, na pr. حَاطَاٌ (ḥaṭaūn) *pogreška*, تَوَضُّؤٌ (tevedḍuūn) *vjersko umivanje*, حَاطِيٌّ (ḥaṭīë) *griješio je*¹⁾.

Ako li je $\overset{\cdot}{\text{ـ}}$ iza ā, ī ili ū ili iza سَاكِنٌ suglasnika, onda se ـ piše bez nosioca, na pr. دَجَاءٌ (džāë) *dode*, يَجِيٌّ (jedžīū) *dolazi*, سُوءٌ (sūūn) *zlo*, دُزْنٌ (džuzūn) *dio*.

Spojeno i rastavljeno hemze = هَمْزَةُ الْقَطْعِ i هَمْزَةُ الْوَصْلِ

Poznato je da se slovo ـ na početku riječi piše kao ـ ili nad ـ ili pod ـ . Ako riječju koja ima na početku hemze počinje

¹⁾ Riječ اِمْرُوٌ čovjek piše se različito prema padežima: u nom. اِمْرُوٌ, u gen. اِمْرِيٌّ, a u akuz. اِمْرًا. Glas ر u ovoj riječi ima isti vokal kakav je na zadnjem suglasniku.

govor, hemze se uvijek čita. Stoji li pred takvom riječi koja druga riječ, tada se u nekim slučajevima ۛ opet čita i zove se *هَمْزَةُ الْقَطْعِ* rastavljeno hemze (od *قَطَعَ* presjeći).

U nekim slučajevima hemze se ne čita nego se nad ۛ stavi znak ۛ, koji je kratica od riječi *صَلَّ* ili *وَصَلَ* spojiti. Ovo se hemze zove *هَمْزَةُ الْوَصْلِ* spojeno hemze.

To su ovi slučajevi:

1 Kod riječi:

إِبْنُ <i>sin</i>	إِثْنَانِ <i>dva</i>	إِمْرُؤُ <i>muž</i>	إِسْمٌ <i>ime.</i>
إِبْنَةُ <i>kći</i>	إِثْنَتَانِ <i>dvije</i>	إِمْرَأَةٌ <i>žena</i>	

2 Kod određenog člana آل, na pr. مِنَ الْبَيْتِ (minel-bejti) *iz kuće.*

3 Kod zapovjednog načina I vrste glagola (الْتَلَاثِيُّ الْمَجْرَدُ) na pr. قُلْتُ أَكْتُبُ (ḳultu-ktub) *Rekoh: piši!*

4 U infinitivu, prošlom vremenu i zapovjednom načinu VII, VIII, IX i X vrste glagola, na pr. بَعْدَ أَنْصَرَفَ (bādenširāfin) *poslije povratka,* قَدْ أَنْصَرَفَ (ḳadinšarefe) *Već se je vratio.*

Ako poslije određenog člana stoji هَمْزَةُ الْوَصْلِ, glas ل od određenog člana dobiva vokal ۛ, na pr. بَعْدَ أَنْصَرَفَ (bādelinširāfi) *poslije povratka.*

Ako prije riječi koja počinje sa آل stoji dugi vokal, tada se dugi vokal u izgovoru pretvara u kratki, na pr. مَا الْعِلْمُ (mel-īlmu) *Šta je nauka?* فِي الْأَرْضِ (fil-ērđi) *na zemlji,* ذُو الْعِلْمِ (ḍul-īlmi) *učen.*

Ako pred riječi koja počinje sa هَمْزَةُ الْوَصْلِ stoji riječ koja se svršuje na konsonant bez vokala, dobiva taj konsonant spojni vokal i (ۛ), na pr. قَدْ أَنْصَرَفَ (od قَدْ أَنْصَرَفَ) *Već se je povratio,* مِنْ ابْنِهِ (od مِنْ ابْنِهِ) *od njegova sina.*

Izuzeci su od ovoga pravila:

Prijedlog مِنْ od kad stoji pred određenim članom dobiva spojni vokal ۛ, na pr. مِنَ الْوَالِدِ.

Lične zamjenice: هُمْ *oni*, كُمْ *vas*, أَنْتُمْ *vi*, تُمْ *vi* (nastavak za 2 lice plurala kod glagola) i prijedlog مَدْ *od*, dobivaju spojni vokal ُ, na pr. حَيَّاكُمْ اللهُ (mjesto لَعَنَهُمُ اللهُ) *Bog ih prokleo!* لَعَنَهُمُ اللهُ (mjesto حَيَّاكُمْ اللهُ) *Bog vas poživio!* رَأَيْتُمُ الْأَسَدَ (mjesto رَأَيْتُمُ الْأَسَدَ) *Vidjeli ste lava,* أَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ *Vi ste siromasi,* مَدْ الْيَوْمَ *od danas.*

Ako pred riječi koja počinje sa هَمْزَةُ الْوَصْلِ stoji riječ, koja se svršuje na konsonant و ili ي, onda و dobiva spojni vokal ُ, a ي vokal ِ, na pr. مُصْطَفَوُ اللهِ (mjesto مُصْطَفَوُ اللهِ) *Božiji odabranici,* يَيْنَ يَدَيْ الْوَزِيرِ (mjesto يَيْنَ يَدَيْ الْوَزِيرِ) *pred ministrom.*

Jedino čestice لَوْ *da* i أَوْ *ili* u gornjem slučaju dobivaju spojni vokal ِ, na pr. لَوْ أَطَّلَعْتُمْ (od لَوْ أَطَّلَعْتُمْ) *Da ste saznali!* زَيْدٌ أَوْ ابْنُهُ (mjesto زَيْدٌ أَوْ ابْنُهُ) *Zejd ili njegov sin.*

Spojno se hemze izostavlja ne samo u izgovoru nego i u pisanju u ovim slučajevima:

a) Kod izraza بِسْمِ اللهِ mjesto بِاسْمِ اللهِ *U ime Boga.*

b) Kad riječ ابْنٌ *sin* stoji među dva vlastita imena, ako ta cjelina ne tvori rečenice, na pr. مُحَمَّدٌ بْنُ إِبْرَاهِيمَ *Muhammed, sin Ibrahimov.* Ako se želi reći Muhammed je sin Ibrahimov, onda se piše اِبْنٌ, na pr. مُحَمَّدٌ ابْنُ إِبْرَاهِيمَ

U riječi ابْنٌ piše se uvijek ا kada ta riječ stoji na početku retka.

c) Ako pred određenim članom اَلْ stoji prijedlog لِ za ili prilog لَ zaista, na pr. لِلرَّجُلِ (mjesto لِالرَّجُلِ) *čovjeku,* لِلْحَقِّ (mjesto لِالْحَقِّ) *uistinu.*

d) U slučaju kada prije هَمْزَةُ الْوَصْلِ stoji upitna čestica أَ *da li*, na pr. أَفْتَرَى عَلَى اللهِ كَذِبًا (mjesto أَأَبْنُكَ هُوَ) *Je li on tvoj sin?* أَفْتَرَى عَلَى اللهِ كَذِبًا (mjesto أَأَفْتَرَى) *Da li laže na Boga?*

Slog

Slog je dio riječi koji jednim otvorom usta možemo izgovoriti.

Arapski jezik ima:

a) Otvoreni slog, koji se sastoji od jednog konsonanta i jednog kratkog vokala, na pr. كَتَبَ (ke-te-be) *Pisao je* ima tri otvorena sloga.

b) Zatvoreni je slog onaj, koji ima jedan konsonant sa kratkim vokalom i drugi konsonant bez vokala, na pr. كَتَبْتُمْ (ke-teb-tum) *Pisali ste* ima prvi otvoreni, a dva zadnja zatvorena sloga.

Zatvoreni je slog i onaj, koji se svršuje na dugi vokal ili sa nunacijom, na pr. دَارٌ (dā-run) *kuća* i دَارِي (dā-rī) *moja kuća* ima dva zatvorena sloga.

Naročito valja zapamtiti da u arapskom jeziku riječ ne može počinjati suglasnikom bez vokala (سَاكِنٌ). Stoga se u pravim arapskim ili stranim riječima, koje bi morale tako počinjati, dodaje spočetka أ, إ ili أُ ili se prvom suglasniku daje koji vokal, na pr. اُكْتُبْ mjesto كُتُبْ *Piši!*, فَلَاطُونُ ili أَفَلَاطُونُ mjesto فَلَاطُونُ *Plato*.

Isto tako u književnom jeziku ne mogu biti jedan do drugog dva suglasnika bez vokala (اِلْتِقَاءُ السَّاكِنَيْنِ), na pr. قُولْ mjesto قَوْلْ *Reci!*

Naglasak

Zadnji slog kod arapskih riječi nije nikada naglašen. Idući od zadnjeg sloga natrag, akcenat uvijek stoji na prvom zatvorenom slogu, na pr. قَالَ (ḳále) *Reče*, مَجْدٌ (mèdždun) *slava*, حَيَّاطُونَ (ḥajjātūne) *krojači*, اِفْتَرَقْنَا (ifterèḳna) *Razišli smo se*, مَكَاتِبَةٌ (mu-kátebetun) *dopisivanje*, مَشْوَرَةٌ (mèšveretun) *dogovor*.

Kod riječi, u kojima nema zatvorenog sloga, akcenat stoji na prvom slogu, ako je riječ od tri konsonanta, a na drugom slogu, ako je riječ od četiri konsonanta, na pr. كَتَبَ (kètebe) *Pisao je*, طَلَبَةُ (ṭalébetun) *učenici*.

Brojke

Arapske brojke, koje se danas upotrebljavaju, pišu se i čitaju s lijeva na desno:

1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
١	٢	٣	٤	٥	٦	٧	٨	٩	٠
١٠ = 10	٢٠ = 20	١٠٠ = 100				١٤.٠٣٨ =		14.038	
١١ = 11	٣٠ = 30	٧٨٦ = 786				٥.٣٤١.٨٩٦ =		5,341.896	
١٥ = 15	٤٥ = 45	١٩٠٥ = 1905				١٢٣.٤٥٦.٧٨٩ =		123,456.789	

Prije su Arapi označivali pojedine brojke slovima iz alfa-beta (حُرُوفُ الْأَبْجَدِ) i to redom, koji se vidi iz ovoga sastavka:

أَبْجَدُ هَوَزُ حُطَيِّ كَلَمَنُ سَعْفَصُ قَرَشْتُ كَثَخُ ضَظِغُ .

Ova slova odgovaraju:

ا = 1	ك = 20	ر = 200
ب = 2	ل = 30	ش = 300
ج = 3	م = 40	ت = 400
د = 4	ن = 50	ث = 500
ه = 5	س = 60	خ = 600
و = 6	ع = 70	ذ = 700
ز = 7	ف = 80	ض = 800
ح = 8	ص = 90	ظ = 900
ط = 9	ق = 100	غ = 1000
ي = 10		

I danas se često izrazuje ovim slovima datum smrti ili datum gradevine i to obično u zgodnom stihu ili izreci.

I DIO

GRAMATIKA

Naučili smo slova pomoću kojih označujemo glasove arapskog jezika.

Od glasova sastavljamo riječi. Riječ (الكَلِمَةُ) je dakle skup glasova, koji nam daje neko značenje, na pr. أَبُ otac, أُمُّ mati, هُوَ on, حَسَنٌ lijep, ثَلَاثَةٌ tri, كَتَبَ pisao je, فِي u i t. d.

Sve riječi arapskog jezika dijele se u tri grupe:
I ime (الاسْمُ), II glagol (الْفِعْلُ) i III čestica (الْحَرْفُ)

I Ime ili nomen (الاسْمُ).

Ovamo spada:

1) Imenica (الاسْمُ), na pr. مُحَمَّدٌ Muhammed, دَارٌ kuća, عِلْمٌ znanje, مَكَّةٌ Mekka.

Imenice mogu biti:

a) Stvarne ili konkretne (اسْمٌ عَيْنٍ), na pr. دَارٌ kuća رَأْسٌ glava.

b) Misaone ili apstraktne (اسْمٌ مَعْنَى), na pr. عِلْمٌ znanje, حُبٌ ljubav.

Konkretne se imenice dijele na:

a) Zajedničke ili apelativne (اسْمٌ الْجِنْسِ), na pr. رَجُلٌ čovjek, فَرَسٌ konj.

b) Vlastite ili nomina propria (الْعَلَمُ), na pr. أَحْمَدُ Ahmed, الْمَدِينَةُ Medina.

c) Zbirne ili kolektivne (إِسْمُ الْجَمْعِ), na pr. شَجَرٌ *stabla*, خَيْلٌ *konjaništvo*, تَمْرٌ *datule*.

2) Pridjev ili adjektiv (الصِّفَةُ), na pr. حَسَنٌ *lijep*, أَحْمَرٌ *crven*, سَالِمٌ *zdrav*.

3) Zamjenica lična ili personalna (الضَّمِيرُ), na pr. هُوَ *on*, أَنَا *ja*, أَنْتَ *ti*.

4) Zamjenica pokazna ili demonstrativna (إِسْمُ الْإِشَارَةِ), na pr. هَذَا *ovaj*, هَذِهِ *ova*, ذَلِكَ *taj ili onaj*.

5) Zamjenica odnosna ili relativna (إِسْمُ الْمَوْصُولِ), na pr. مَنْ *ko*, مَا *što*, الَّذِي *koji*.

6) Zamjenica upitna ili interogativna (إِسْمُ الْإِسْتِفْهَامِ), na pr. مَنْ *ko?* مَا *što?* أَيُّ *koji?* لِمَ *zašto?*

7) Broj ili numeral (إِسْمُ الْعَدَدِ), na pr. أَحَدٌ ili وَاحِدٌ *jedan*, الثَّانِي *drugi*, مَثْنِي *po dva*.

Na imena osim zamjenica dolazi određeni član (لَامُ التَّعْرِيفِ) آلَ koji se piše zajedno sa riječi kojoj pripada. Ovaj određeni član ostaje isti bez obzira na rod, broj ili padež imena, a pokazuje određenost onoga što ime znači, na pr. الرَّجُلُ *čovjek*, الرَّجُلُ *čovjek (poznati)*, كَبِيرٌ *velik*, الْكَبِيرُ *veliki*, حَسَنَةٌ *lijepa*, الْحَسَنَةُ *lijepâ*, رِجَالٌ *ljudi*, الرِّجَالُ *ljudi (poznati)*.

II Glagol ili verbum (الْفِعْلُ)

Riječ koja pokazuje radnju, stanje ili bivanje u nekom vremenu zove se glagol ili verbum (الْفِعْلُ), na pr. كَتَبَ *Napisao je*, يَذْهَبُ *Ide*, اُدْخُلْ *Unidi!* i t. d.

III Čestica ili partikula (الْحَرْفُ)

Čestice mogu biti:

1) Prijedlozi ili prepozicije (حُرُوفُ الْجَبْرِ), na pr. فِي *u*, مِنْ *od*, بِ *sa*, عَلَى *na*.

2) Prilozi ili adverbij (الظُرُوفُ), na pr. قَبْلُ prije, تَحْتَ pod, بَعْدُ poslije.

3) Veze ili konjunktije (حُرُوفُ الْعَطْفِ), na pr. وَ i, فَ pa, حَتَّى dok.

4) Uzvici ili interjeksije (حُرُوفُ التَّوْدِئِ), na pr. يَا o! آه ah! هَلُمَّ ovamo!

Rečenica

Od dvije ili više riječi pravimo rečenicu, koja se arapski zove الْجُمْلَةُ ili الْكَلَامُ.

Ako rečenica počinje imenom, zove se imenska ili nominalna (الْجُمْلَةُ الْإِسْمِيَّةُ), na pr. مُحَمَّدٌ طَالِبٌ Muhammed je učenik, هُوَ عَاقِلٌ On je pametan, الْوَاحِدُ عَدَدٌ Jedan je broj.

Subjekat imenske rečenice zove se الْمُبْتَدَأُ, a predikat الْخَبَرُ. Subjekti su u navedenim rečenicama: مُحَمَّدٌ, هُوَ, الْوَاحِدُ, a predikati su: طَالِبٌ, عَاقِلٌ, عَدَدٌ.

Subjekat imenske rečenice, ako nije vlastito ime ili koja zamjenica, ima određeni član, a nekad je bez njega, a predikat je obično bez određenog člana.

Vježba 1

Ako rečenica počinje glagolom, zove se glagolska ili verbalna rečenica (الْجُمْلَةُ الْفِعْلِيَّةُ), na pr. كَتَبَ أَحْمَدُ Napisao je Ahmed, اِضْرِبْ يَا عَمْرُ Udri, Omere!

Subjekat glagolske rečenice zove se الْفَاعِلُ. Prema tome je subjekat u prvoj rečenici riječ أَحْمَدُ, a u drugoj lična zamjenica أَنْتَ ti, koja se zamišlja u obliku glagola اِضْرِبْ Udri (ti)!

Kako se iz gornjih primjera vidi arapska prosta rečenica ima samo subjekat i predikat, a nema spone ili kopule »je« ili »su« kao u srpskohrvatskom jeziku.

Predikat imenske rečenice obično stoji u istom rodu, broju i padežu u kome je subjekat ove rečenice.

Vježba 2

Imena ili nomina (الأسماء)

Imena se mijenjaju po rodu, broju i padežu.

Rod imena

Arapska imena su:

- 1) Muškoga roda (الْمَذَكَّرُ)
- 2) Ženskoga roda (الْمُوَنَّثُ).

Najprije ćemo navesti pravila za imena ženskoga roda. Sva ostala imena, koja ne spadaju pod ova pravila, muškoga su roda.

Imena ženskoga roda

Imena ženskoga roda mogu biti:

- a) po obliku (الْمُوَنَّثُ اللَّفْظِيُّ), b) značenju (الْمُوَنَّثُ الْمَعْنَوِيُّ)
- i c) po upotrebi (الْمُوَنَّثُ السَّمَاعِيُّ).

A) Imena ženskog roda po obliku (الْمُوَنَّثُ اللَّفْظِيُّ) jesu:

- 1) Imena koja se svršuju na ة (التَّاءُ الْمَرْبُوطَةُ ili تَاءُ التَّانِيثِ), na pr. حَديجةٌ *Hatidža*, باسمةٌ *bašča*, ظليمةٌ *tmina*, جزيرةٌ *ostrvo*, حسنةٌ *lijepa* (m. r. حَسَنٌ), كبيرةٌ *velika* (m. r. كَبِيرٌ)¹⁾.

Izuzeci su od ovoga pravila neka imena muškoga roda, koja imaju na kraju ة, na pr. حمزةٌ *Hamza*, خليفةٌ *halifa*, علامةٌ *učenjак*.

- 2) Imena koja se svršuju na ي (الْأَلِفُ الْمَقْصُورَةُ), ako taj svršetak ne pripada korjenu riječi, nego je nastavak, na pr. ذكرىٌ *sjećanje, opomena* (od ذَكَرَ sjetiti se), حسنىٌ *dobro djelo* (od حَسَنٌ *biti dobro*), دُنْيَاٌ *ovaj svijet*.

- 3) Imena koja se svršuju na اء (الْأَلِفُ الْمَمْدُودَةُ), ako ovaj nastavak ne pripada korjenu riječi, na pr. صحراءٌ *pustinja*, كبرياءٌ *veličina*.

¹⁾ Kada se nekoj riječi doda ة da se označi ženski rod, onda suglasnik koji stoji pred ة dobije vokal - (فَتْحَةٌ), na pr. عريضٌ *širok*, عريضةٌ *široka*.

Nastavak $ـى$ i $ـاء$ zovu se $أَلِفَاتُ التَّأْنِيثِ$.

B) Imena ženskoga roda po značenju

$^{1)}$ ($أَلْمُؤَنَّثَاتُ الْمَعْنَوِيَّاتِ$) jesu:

1) Opće ili vlastite imenice koje označuju žensko biće, na pr. $أُمٌ$ *mati*, $أَخْتٌ$ *sestra*, $مَرْيَمٌ$ *Merjema*, $عَرُوسٌ$ *mlada*, $زَيْنَبٌ$ *Zejneba*.

2) Vlastita imena zemalja i gradova, na pr. $مِصْرٌ$ *Egipat*, $دِمَشْقٌ$ *Damask*, $السَّامُ$ *Sirija*, $الْجَزَائِرُ$ *Alžir*.

3) Neki dvostruki dijelovi ljudskog tijela, na pr. $يَدٌ$ *ruka*, $رِجْلٌ$ *noga*, $عَيْنٌ$ *oko*, $أُذُنٌ$ *uho*, $كَتِفٌ$ *plećka*²⁾.

4) Množina (plural — $الْجَمْعُ$), koja se ne svršuje na nastavak $ـون$, na pr. $كُتُبٌ$ *knjige*, $أَحْرُفٌ$ *slova*, $طَلَبَةٌ$ *učenici*, $رِجَالٌ$ *ljudi*³⁾.

5) Zbirne (kolektivne) imenice nerazumnih bića ($إِسْمُ الْجَمْعِ$), koje u jednini imaju značenje množine, na pr. $إِبِلٌ$ *konji*, $خَيْلٌ$ *deve*, $عَنَمٌ$ *bravi*⁴⁾.

Vježba 3

¹⁾ Imena, koja se navode pod slijedećih 5 tačaka smatraju se da su ženskoga roda po značenju ($أَلْمُؤَنَّثَاتُ الْمَعْنَوِيَّاتِ$), jer označuju ili ženska bića kao $أُمٌ$ *mati*, $أَخْتٌ$ *sestra* ili predmete, koji se nazivaju općim imenicama ženskoga roda, na pr. $مِصْرٌ$ *pokrajina* ($مَمْلَكَةٌ$) *Egipat*; $دِمَشْقٌ$ *grad* ($مَدِينَةٌ$) *Damask*; $يَدٌ$ *organ* ($جَارِحَةٌ$) *ruka*; $كُتُبٌ$ *skupina* ($جَمَاعَةٌ$) *knjiga*; $إِبِلٌ$ *skupina* ($جَمَاعَةٌ$) *deva*.

²⁾ Nazivi za pojedine dijelove ljudskog tijela obično su muškog roda, na pr. $رَأْسٌ$ *glava*, $وَجْهٌ$ *lice*, $صَدْرٌ$ *prsa*.

³⁾ Ako ovaka množina označuje muška lica, može biti i muškoga roda kao što su zadnja dva primjera.

⁴⁾ Jedninu od ovakih zbirnih imenica nadoknađujemo posve drugim izrazom. Tako se za jednog konja veli $فَرَسٌ$, za jednu devu $نَاقَةٌ$, a za jednu ovcu $شَاةٌ$.

Zbirne imenice, kojima se na kraju dodaje $ة$ da se izrazi jednina, muškoga su roda, a u jednini su ženskoga roda, na pr. $شَجَرٌ$ *stabla*, $شَجَرَةٌ$ *stablo*, $نَخْلٌ$ *palme*, $نَخْلَةٌ$ *palma*.

C) Imena, koja se u arapskom jeziku upotrebljuju kao imena ženskog roda, a ne spadaju ni u imena ženskog roda po obliku ni u ona po značenju. Ova imena Arapi nazivaju (الْمُوَدَّثُ السَّمَاعِيُّ) t. j. imena ženskog roda prema upotrebi. To su ove riječi:

أَرْضٌ	zemlja	سَقَرٌ	pakao	سِنٌ	zub	كَأْسٌ	čaša
أَفْعَى	zmija	دَارٌ	kuća	ضَبْعٌ	hijena	نَارٌ	vatra
بُئْرٌ	bunar	دَلْوٌ	kova	عَصَا	štap	نَعْلٌ	obuća
جَهَنَّمُ	pakao	رِيحٌ	vjetar	عُقَابٌ	orao	نَفْسٌ	duša
حَرْبٌ	rat	شَمْسٌ	sunce	فَأْسٌ	sjekira.		

Ima u arapskom jeziku imena koja mogu biti muškog i ženskog roda. Arapi ovaka imena nazivaju الْمُسْتَوَى. To su:

1) Zbirna imena (إِسْمُ الْجَمْعِ) životinja ili biljki, od kojih se pravi jednina dodavanjem na kraju ة, na pr. حَمَامَةٌ *golubovi* — حَمَامَةٌ *golub*, نَحْلٌ *pčele* — نَحْلَةٌ *pčela*, تَبْنٌ *slama* — تَبْنَةٌ *slamka*¹⁾.

2) Imena slova, na pr. الْقَافُ, الْأَلِفُ premda se većinom upotrebljuju kao imena ženskog roda.

3) Imenice:

إِصْبَعٌ	prst	سِلَاحٌ	oružje	فُلْكَ	lada
بَطْنٌ	trbuh	سَّمَاءٌ	nebo	قَوْسٌ	lūk
حَالٌ	stanje	سُوقٌ	čaršija	قَوْمٌ	ljudi, društvo, narod
خَمْرٌ	vino	مُضْحِيٌّ	ručanice	لِسَانٌ	jezik
دِرْعٌ	oklop	طَرِيقٌ	put	لَيْلٌ	noć
رُوحٌ	duh	عَقْرَبٌ	štipavac	مِلْحٌ	so
سَبِيلٌ	put	فَرَسٌ	konj	مُوسَى	britva.
سِكِّينٌ	nož	فِرْدَوْسٌ	raj		

Vježba 4

¹⁾ Ovamo pripadaju i neka druga zbirna imena, na pr. الْعَرَبُ *Arapi*, الْخَيْلُ *konjanici* i t. d.

Broj imena

Arapska imena imaju tri broja: jedninu ili singular (الْمُفْرَدُ), dvojину ili dual (الْتَّنِيَّةُ) i množinu ili plural (الْجَمْعُ).

Svaku riječ najprije naučimo u jednini, od koje se onda pravi dvojina i množina, na pr. *بَيْتٌ* *soba; kuća*, *أَبْيَضٌ* *bijel*, *هِيَ* *ona*, *أَلْفٌ* *hiljada*.

Ima imenica u arapskom jeziku, koje dolaze samo u singularu, na pr. *بَحْرٌ* *more*, *عَرَقٌ* *znoj*, *قَبُولٌ* *istočnjak* (vjetar), *دَبُورٌ* *zapadnjak*.

Riječi *رَجُلٌ* ili *إِمْرُؤٌ* *čovjek, muž*, *مَرْأَةٌ* ili *إِمْرَأَةٌ* *žena, supruga*, imaju dual, ali nemaju plurala. Mjesto plurala upotrebljuje se za prvu *رِجَالٌ* *ljudi*, a za drugu *نِسَاءٌ* ili *نِسْوَةٌ* *žene*.

Dvojina ili dual imena osim zamjenica (الْتَّنِيَّةُ) se tvori, ako se riječi u jednini doda u 1 padežu (nominativu) *ان*, a u 2 padežu (genitivu) i u 4 padežu (akuzativu) *ين*, na pr. *مُعَلِّمٌ* *učitelj*, *مُعَلِّمَانِ* *dva učitelja*, *مُعَلِّمَيْنِ* *dvaju učitelja ili dvojicu učitelja*: *صَغِيرَةٌ* *malena*, *صَغِيرَتَانِ*¹⁾ *dvije malene*, *صَغِيرَتَيْنِ* *dviju malenih* (gen.) ili *dvije malene* (akuzativ).

Riječi, koje se svršuju na *ى* ili *ا* pretvaraju u dvojini taj svršetak u *و*, ako je on postao od *و* i ako je riječ od tri glasa, na pr. *عَصَا* (postalo od *عَصَوٌ*) *štap*, dual *عَصَوَانِ*. Ako je taj svršetak postao od glasa *ى* ili je riječ od četiri ili više glasova, onda se svršetak pretvara u *ى*, na pr. *فَتَى* (postalo od *فَتَى*) *mladić*, *vitez*, dual *فَتَيَانِ*, *حُبْلَى* *teška žena*, dual *حُبْلَيَانِ*, *مُصْطَفَى* *odabran*, dual *مُصْطَفَيَانِ*.

Imena koja imaju nastavak ženskoga roda *ا* pretvaraju glas *و* u *و*, na pr. *صَحْرَاءٌ* *pustinja*, dual *صَحْرَاوَانِ*, *سَوْدَاءٌ* *crna*, dual

¹⁾ Kako se iz ovoga primjera vidi *ة*, koje stoji na kraju imena u singularu, pretvara se u dugo *ت* kada se ime prenese u dvojину.

سَوْدَاوَانِ. Ako je ـاء od korjena riječi u dvojini se neće mijenjati, na pr. مَشَاءٌ koji mnogo ide, dual مَشَاءَانِ .

U riječima koje se svršuju na ـى , prije koga stoji vokal ـ , izgovara se ـى u dvojini, na pr. العاصي griješnik, dual العاصيان , القاضي sudac, dual القاضيان .

Izuzetno imaju dvojину أَبٌ otac — أَبَوَانِ roditelji, أَخٌ brat, ذُوٌ vlasnik — ذَوَانِ (žen. rod ذَاتٌ , dual ذَوَاتَانِ), plural ذَوَاتٌ .

Imenice حَمٌّ punac, سُوكِرٌ svekar, شَيْءٌ stvar, فَمٌّ usta, يَدٌ ruka, دَمٌّ krv mogu imati dvojину حَمَانِ , سُوكِرَانِ , شَيْئَانِ , فَمَانِ i دَمَانِ , a može se reći: دَمَوَانِ i يَدِيَانِ , فَمَوَانِ , سُوكِرَانِ , حَمَوَانِ .

Riječ بِنْتُ kći ima dual بِنْتَانِ , a إِبْنَةٌ kći إِبْنَتَانِ .

Pet je imenica u arapskom jeziku, koje dolaze samo u dualu. To su: إِثْنَانِ dva, إِثْنَتَانِ ili ثِنْتَانِ dvije, كِلَاهُمَا njih obojica, كِلْتَاهُمَا njih obadvije.

Vježba 5

مَنْجَعٌ (الْجَمْعُ) ili množina ili plural

Množina (الْجَمْعُ) se od jednine tvori na dva načina:

1) Pravilna množina (الْجَمْعُ السَّالِمُ) kada vokali i konsonanti singulara ostanu i u pluralu nepromijenjeni, na pr. مُسْلِمٌ musliman, pl. مُسْلِمُونَ , مَرْجَمٌ Merjema, pl. مَرْجَمَاتٌ .

2) Nepravilna množina (الْجَمْعُ التَّكْسِيرُ - الْجَمْعُ الْمَكْسَرُ) nastaje promjenom vokala i konsonanata kod singularnog oblika, na pr. كِتَابٌ knjiga, pl. كُتُبٌ , رَجُلٌ čovjek, pl. رِجَالٌ .

Pravilna množina se dijeli na pravilnu množinu muškoga roda (الْجَمْعُ الْمَذَكَّرُ السَّالِمُ) i pravilnu množinu ženskoga roda (الْجَمْعُ الْمُوْنَّثُ السَّالِمُ).

Pravilni plural muškoga roda (الْجَمْعُ الْمَذَكَّرُ السَّالِمُ) tvori se, ako se riječi u singularu doda nastavak ـُونَ za nominativ ili

ـينَ za genitiv i akuzativ, na pr. مُؤْمِنٌ vjernik, pl. مُؤْمِنُونَ vjernici ili مُؤْمِنِينَ vjernika ili vjernike, سَارِقٌ kradljivac, pl. سَارِقُونَ kradljivci ili سَارِقِينَ kradljivaca ili kradljivce.

Rječi, koje se svršuju na ى, koje služi kao dugi vokal, gube u pravilnoj množini muškoga roda to ى i u izgovoru i u pisanju, ako je prije ى vokal ـ, na pr. الْقَاضِي sudac, pl. الْقَاضُونَ, السُّعِي suci, الْمُفْتِي muftija, pl. الْمُفْتُونَ, الْمُفْتِينَ. Ako je pak pred ى vokal ـ, onda se ى ispušta, a nastavak množine ـونَ i ـينَ čita se kao ـونَ i ـينَ, na pr. nom. مُصْطَفُونَ odabrani, u gen. i akuz. مُصْطَفِينَ odabranih ili odabrane.

Pravilni plural imaju vlastita imena živih razumnih bića, koja se u singularu ne svršuju na ة, na pr. مُحَمَّدٌ — مُحَمَّدُونَ. Isto tako ovu množinu mogu imati pridjevi muškoga roda, koji označuju svojstva razumnih bića, na pr. عَالِمٌ učen, pl. عَالِمُونَ.

Izuzetno imaju ovu množinu imenice: اَرْضٌ sin, pl. اَرْضُونَ zemlja, pl. اَرْضُونَ, اَهْلٌ porodica, stanovnici, pl. اَهْلُونَ, عَالَمٌ svijet, pl. عَالَمُونَ, ذُو vlasnik, pl. ذُؤُو (mjesto ذُؤُونَ), شَيْءٌ stvar, pl. شَيْئُونَ, مِثُونٌ godina, pl. مِثُونُونَ, مِثُونَ stotina, pl. مِثُونَ.

Ovamo spada i riječ اَوْلُو (mjesto اَوْلُونَ) vlasnici, koja je plural od ذُو, dakle od sasvim drugog korjena. Dalje se smatraju kao pravilne množine desetice brojeva od 20—90 t. j. عِشْرُونَ dvadeset i t. d. i riječ عَلِيُونَ najviše visine.

Vježba 6

Pravilna množina ženskoga roda (الْجَمْعُ الْمَوْثِقُ السَّلَامُ) tvori se da se od singulara ženskoga roda odbaci ة, ako ga ime ima, pa se doda nastavak u nom. ـاتٌ, a u gen. i akuz. ـاتٍ¹⁾, na pr.

¹⁾ Glas »t« u nastavku ـاتٌ uvijek se piše kao ت (التَّاءُ الْمَبْسُوطَةُ) dok kratko ة, koje dolazi kao oznaka ženskog roda (التَّاءُ الْمَرْبُوطَةُ) dolazi još samo na kraju nepravilnih množina, na pr. طَلَبَةٌ đaci; كَتَبَةٌ pisari; قُضَاةٌ (postalo od قُضِيَّةٌ) suci, sing. قَاضٍ; هُدَاةٌ (postalo od هُدْيَةٌ) vodiči (sing. هَادٍ).

هِنْدُ *Hind*, pl. هِنْدَاتُ *Hinde*, هِنْدِيّ *Hindi* ili هِنْدِيّ *Hinde*, مُعَلِّمَةٌ *učiteljica*, مُعَلِّمَاتُ *učiteljice*, مُعَلِّمَاتُ *učiteljica* ili مُعَلِّمَاتُ *učiteljice*.

Pravilnu množinu ženskoga roda imaju:

1) Vlastita imena ženskoga roda i imena koja se svršuju u singularu na ة, na pr. دَعْدُ *Dad* (vlastito ime žene), pl. دَعْدَاتُ¹⁾, شَجَرَةٌ *stablo*, pl. شَجَرَاتُ, صَالِحَةٌ *dobra*, pl. صَالِحَاتُ

Izuzetak su od ovog pravila اِمْرَأَةٌ, pl. نِسَاءٌ, žena; شِئَاءٌ, pl. شِيَاهُ, ovca; اِمَّةٌ, pl. اِمَائِهِ, robinja; اُمَّةٌ, pl. اُمَّمٌ, sljedbenici; شِفَاةٌ, pl. شِفَاهُ, usna; مِلَّةٌ, pl. مِلَلٌ, vjerovajne i t. d.

2) Pridjevi koji označuju svojstva ženskih bića, na pr. حَامِلَةٌ *trudna žena*, pl. حَامِلَاتُ, مُرَضِعَةٌ *dojilja*, pl. مُرَضِعَاتُ, ثَيِّبَةٌ *udovica*, pl. ثَيِّبَاتُ.

3) Imena ženskoga roda koja se svršuju na اءِ-, ako im sing. muškoga roda nije na oblik اَفْعَلٌ, na pr. صَحْرَاءٌ *pustinja*, pl. صَحْرَاوَاتُ.

4) Imena ženskoga roda, koja se svršuju na ي-, ako im singular nije na oblik فَعْلَانٌ, na pr. فُضْلِيٌّ *vrijedna*, pl. فُضْلِيَّاتُ *vrijedne*.

5) Infinitiv proširenih vrsta glagola, na pr. تَعْرِيفٌ, pl. تَعْرِيفَاتُ, definicija; اِحْسَانٌ, pl. اِحْسَانَاتُ, dobročinstvo, مُحَاكِمَةٌ, pl. مُحَاكِمَاتُ, parnica i t. d.

Kako se iz primjera pod br. 3 i 4 vidi imena, koja se svršuju u singularu na اءِ-, mijenjaju glas ء u pravilnom pluralu ženskoga roda u و, na pr. صَحْرَاءٌ, pl. صَحْرَاوَاتُ; سِهَاءٌ, pl. سِهَاوَاتُ. Kod imena, koja se u singularu svršuju na ي-, glas ي se u pluralu izgovara, na pr. حُبْلِيٌّ *trudna žena*, pl. حُبْلِيَّاتُ.

¹⁾ Imena ženskoga roda, u kojih je u singularu drugi suglasnik bez vokala, a imaju tri ili četiri suglasnika, od kojih je četvrti ة, dobiće u pravilnoj množini ženskoga roda na drugi suglasnik vokal, kakav je na prvom suglasniku ili ي-, na pr. دَعْدُ pl. دَعْدَاتُ; ظُلْمَةٌ *tmina*, pl. ظُلْمَاتُ i ظُلْمَاتُ.

Naročito treba zapamtiti pravil. plural ženskog roda kod ovih imenica: صَلَاةٌ ili صَلَاةٌ *molitva*, pl. صَلَوَاتٌ; فَتَاةٌ *djevojka*, pl. فَتَيَاتٌ; نَوَاةٌ *špica*, pl. نَوِيَّاتٌ; حَصَاةٌ *piljak*, pl. حَصِيَّاتٌ; سَنَةٌ *godina*, pl. سَنَاتٌ ili سَنَتَاتٌ ili سَنَهَاتٌ; مِائَةٌ *stotina*, pl. مِائَاتٌ; أُمٌّ *majka*, pl. أُمَّاتٌ; ابْنَةٌ ili بِنْتُ *kći*, pl. بَنَاتٌ; أُخْتٌ *sestra*, pl. أُخَوَاتٌ; ذَاتٌ *vlasnica*, pl. ذَوَاتٌ ili أَوْلَاتٌ.

Neka imena muškoga roda imaju pravilni plural ženskog roda, na pr. حَيَوَانٌ *životinja*, pl. حَيَوَانَاتٌ; مَخْلُوقٌ *stvorenje*, pl. مَخْلُوقَاتٌ; حَمَامٌ *banja*, pl. حَمَامَاتٌ; رَسْجِلٌ *protokol*, pl. رَسْجِلَاتٌ; إِصْطَبَلٌ *staja*, pl. إِصْطَبَلَاتٌ.

Prema tome kod imena u pravilnom ili nepravilnom pluralu moramo naći oblik singulara pa onda odrediti njihov rod.

Vježba 7

Nepravilni plural (الْجَمْعُ الْمَكْسَرُ - جَمْعُ التَّكْسِيرِ)

Riječ u arapskom jeziku obično ima u korjenu samo tri suglasnika, na pr. دَرَسٌ *lekcija*, قَلَمٌ *pero*, كَتَبَ *Napisao je*, أَحَدٌ *jedan*.

Malo je riječi, koje imaju više od tri korjenita suglasnika, na pr. دَحْرَجٌ *valjati*, سَفَرَجَلٌ *tunja*.

Arapski gramatičari izražavaju oblike riječi pomoću suglasnika, koji se nalaze u skupini فعل dodajući tim konsonantima razne vokale, na pr. riječ دَرَسٌ ima oblik فَعَلَ, قَلَمٌ je na oblik فَعَلَ, a كَتَبَ na oblik فَعَلَ.

Kako je dakle skupina فعل mjerilo za oblike riječi, prvi korjeniti suglasnik svake riječi zove se فَاءُ الْفِعْلِ t. j. ف od skupine لَامُ الْفِعْلِ, a treći عَيْنُ الْفِعْلِ, drugi korjeniti suglasnik se zove فَاءُ الْفِعْلِ (فَاءُ الْفِعْلِ) prvi korjeniti suglasnik (عَيْنُ الْفِعْلِ) ف, drugi (عَيْنُ الْفِعْلِ) ت, a treći (لَامُ الْفِعْلِ) ب.

Dodavanjem drugih suglasnika skupini فعل dobićemo proširene oblike, koji nastaju kad od korjena riječi tvorimo razne

oblike, na pr. od korjena **كَتَبَ** (فَعَلَ) dobijemo riječ **كَاتِبٌ** (فَاعِلٌ) pisar, ako umetnemo između 1 i 2 korjenitog suglasnika ا. Od istog korjena je riječ **مَكْتُوبٌ** (مَفْعُولٌ) pismo, **مَكْتَبٌ** (مَفْعَلٌ) škola; kancelarija, **مَكْتَبَةٌ** (مَفْعَلَةٌ) knjižara i t. d.

Nepravilni plural ima uglavnom slijedeće oblike:

1) **فِعَالٌ**, na pr. **رَجُلٌ** čovjek, pl. **رِجَالٌ**, **رِيحٌ** vjetar, pl. **رِيَّاحٌ**, **قَصَاعٌ** čanak, pl. **قِصَاعٌ**, **كِرِيمٌ** plemenit, pl. **كِرَامٌ**, **ثَوْبٌ** odjeća, pl. **ثِيَابٌ**.

2) **فُعُولٌ**, na pr. **قَلْبٌ** srce, pl. **قُلُوبٌ**, **حَدٌّ** granica, pl. **حُدُودٌ**.

سَفِينَةٌ lada, pl. **سُفُنٌ**, **كُتُبٌ**

4) **فَعْلٌ**, na pr. **كِتَابٌ** knjiga, pl. **كُتُبٌ**

سُرُرٌ prijestolje, pl. **سُرُورٌ**.

5) **فِعَلٌ**, na pr. **قِطْعَةٌ** komad, pl. **قِطَعٌ**

6) **فُعَلَةٌ**, na pr. **قَاضٍ** sudac, pl. **قُضَاةٌ**

سُرِيَّةٌ strijelac, pl. **رُمَاةٌ** (od **رُومِيَّةٌ**), **هَادٍ** vodič, pl. **هَادِيَةٌ**

7) **فِعْلَةٌ**, na pr. **أَخٌ** brat, pl. **إِخْوَةٌ**

8) **أَفْعَلٌ**, na pr. **رِجْلٌ** noga, pl. **رِجَالٌ**

9) **أَفْعِلَةٌ**, na pr. **إِمَامٌ** vođa, pl. **إِمَمَةٌ**

10) **فَوَاعِلٌ**, na pr. **سَاحِلٌ** morska obala, pl. **فَوَارِسٌ**

فَوَارِسٌ.

11) **فِعْلَانٌ**, na pr. **غُلَامٌ** dječak, pl. **غُلَمٌ**

صَبِيَّانٌ dijete, pl. **صَبِيَّانٌ**, **إِخْوَانٌ**

12) **فُعْلَانٌ**, na pr. **بَلَدٌ** grad, zemlja, pl. **بُلْدَانٌ**

شُجْعَانٌ hrabar, pl. **شُجْعَانٌ**, **فُرْسَانٌ**

13) **فُعْلَاءٌ**, na pr. **وَزِيرٌ** ministar, pl. **وُزَرَآءٌ**

شُعْرَاءٌ pjesnik, pl. **شُعْرَاءٌ**

نِعَمٌ blagodat, pl. **نِعَمٌ**

رَأْمٌ (mjesto **قُضِيَّةٌ**)

رَأْمٌ (mjesto **هُدَاةٌ**)

مِلَادِيَّةٌ mladić, vitez, pl. **مِلَادِيَّةٌ**

أَعْيُنٌ oko, pl. **أَعْيُنٌ**

أَعْمِدَةٌ stup, pl. **أَعْمِدَةٌ**

فَارِسٌ konjanik, pl. **فَارِسٌ**

فَارِسٌ

أَخٌ brat; prijatelj, pl. **أَخٌ**

بُلْدَانٌ konjanik, pl. **بُلْدَانٌ**

بُلْدَانٌ

أَمِيرٌ vladar, pl. **أَمِيرٌ**

أَمِيرٌ

14) أَفْعِلَاءُ , na pr. حَبِيبٌ *miljenik*, pl. أَحِبَّاءٌ (mjesto أَحِبَّاءُ),
 أَغْنِيَاءُ *bogat*, pl. أَغْنِيَاءُ.

15) فَعَالِلٌ , na pr. إِصْبَعٌ *prst*, pl. أَصَابِعُ , قَنْطَرَةٌ *most*, pl. قَنْاطِرٌ

16) فَعَالِلٌ , na pr. سُلْطَانٌ *vladar*, pl. سَلَاطِينٌ , سَكِينٌ *nož*, pl. مَسَاكِينٌ .
 مَسَاكِينٌ *siromah*, pl. مَسَاكِينٌ .

Vježba 8

Ime obično ima jedan pravilni ili nepravilni plural, ali ima slučajeva da neko ime ima pravilni i nepravilni ili dva i više nepravilna plurala¹⁾, na pr. عَالِمٌ *učen* ima pravilni plural عَالِمُونَ , a i nepravilni عُلَمَاءُ . Tako صَالِحَةٌ *dobra* ima plural صَالِحَاتٌ i صَوَاحِحٌ , ذِيئَابٌ *vuk*, ذِيئَابٌ i ذِيئَابَانٌ , بَلَدٌ *grad*, بِلَادٌ i بُلْدَانٌ i t. d.

Od plurala treba razlikovati zbirne ili kolektivne imenice, koje se dijele na troje:

1) Zbirne ili kolektivne imenice (اِسْمُ الْجَمْعِ), koje nemaju jednine, nego u singularu imaju značenje plurala, na pr. شَعْبٌ *narod*, قَوْمٌ *narod*, قَبِيلَةٌ *pleme*, اِبِلٌ *deve*, غَنَمٌ *bravi*. Singular ovakih imenica nadoknađuje se riječima, koje su posve od drugog korjena, na pr. od شَعْبٌ ili قَبِيلَةٌ je singular رَجُلٌ *čovjek* ili اِمْرَاَةٌ *žena*, od اِبِلٌ *deve* singular je جَمَلٌ *muška deva* ili نَاقَةٌ *ženska deva*, a od غَنَمٌ *bravi* singular je شَاةٌ *brav*.

2) Kolektivne imenice koje znače množinu (اِسْمُ الْاِخْتِصَافِ) ili (شِبْهُ الْجَمْعِ), a kad se doda nastavak ة , ili ي dobije se singular, na pr. تَفَاحٌ *jabuke*, — تَفَاحَةٌ *jabuka*, تَمْرٌ *datule* — تَمْرَةٌ *datula*, اَرَابِيٌّ *Arapi* — اَرَابِيٌّ *Arap*, يَهُودٌ *Židovi* — يَهُودِيٌّ *Židov*, جُنْدٌ *vojska* — جُنْدِيٌّ *vojniki*.

¹⁾ Neke imenice imaju više plurala u raznim značenjima, na pr. بَيْتٌ *kuća*; سِتْهُ , ima plural بُيُوتٌ *kuće* ili اَبْيَاتٌ *stihovi*; عَبْدٌ *rob*, plural عِبَادٌ *Božji robovi*, اِبْنٌ *ljudski* ili اَبْنٌ *Božji robovi*; اَخٌ *brat*; اَخِيٌّ *prijatelj*, pl. اِخْوَةٌ *braća*, a اِخْوَانٌ *prijatelji*.

3) Kolektivne imenice koje za najmanju i za najveću količinu imaju isti oblik (إِسْمُ الْجِنْسِ الْإِفْرَادِيُّ), na pr. *لَبَنٌ* mlijeko, *عَسَلٌ* med.

Vježba 9

Deklinacija (تَصْرِيفُ الْأَسْمَاءِ)

Imena mogu biti promjenljiva (الْمُعْرَبُ) i nepromjenljiva (الْمَبْنِيُّ).

Promjenljive su na pr. imenice i pridjevi, a nepromjenljive neke zamjenice, na pr. *مَنْ* ko.

U arapskom jeziku imaju samo tri padeža i to: nominativ (الرَّفْعُ), genitiv (الْجَرُّ) i akuzativ (النَّصْبُ).

Dativu, instrumentalu i lokativu srpskohrvatskoga jezika odgovara arapski genitiv ili akuzativ. Vokativ srpskohrvatskoga jezika izražuje se arapskim nominativom ili akuzativom.

Promjenljiva imena mogu biti takva koja imaju potpunu deklinaciju (الْمُنْصَرِفُ) i koja se ne mogu potpuno deklinirati (غَيْرُ الْمُنْصَرِفِ).

1) Potpuna deklinacija (الْمُنْصَرِفُ)

Imena, koja idu po potpunoj deklinaciji (الْمُنْصَرِفُ), imaju u singularu i u nepravilnom pluralu nastavke:

za nominativ	(الرَّفْعُ)	ـُ
za genitiv	(الْجَرُّ)	ـِ
za akuzativ	(النَّصْبُ) ¹⁾	ـَ

Primjeri:

Nom.	رَجُلٌ čovjek	بَاشَا جَنَّةٌ bašča	حَسَنٌ lijep	رِجَالٌ ljudi
Gen.	رَجُلٍ čovjeka	بَاشَا جَنَّةٍ bašče	حَسَنٍ lijepa	رِجَالٍ ljudi
Akuz.	رَجُلًا čovjeka	بَاشَا جَنَّةً bašču	حَسَنًا lijepa	رِجَالًا ljude.

¹⁾ Ime u nominativu zove se الْمَرْفُوعُ, u genetivu الْمَجْرُورُ, a u akuzativu الْمَنْصُوبُ.

Ako ime dobije na početku određeni član **ال**, izgubiće na kraju dvostruki vokal (nunaciju **التَّنْوِينُ**). Dakle:

Nominativ	الرَّجُلُ čovjek (poznati)	الْجَنَّةُ bašča (poznata)
	الْحَسَنُ lijepi	الرِّجَالُ ljudi (poznati)
Genitiv	الرَّجُلِ čovjeka (poznatog)	الْجَنَّةِ bašče (poznate)
	الْحَسَنِ lijepoga	الرِّجَالِ ljudi (poznatih)
Akuzativ	الرَّجُلَ čovjeka (poznatog)	الْجَنَّةَ bašču (poznatu)
	الْحَسَنَ lijepoga	الرِّجَالَ ljude (poznate).

Imena u dualu imaju nastavak za nominativ **انِ**, a za genitiv i akuzativ **ينِ**, na pr. **يَدَانِ** *dvije ruke*, **يَدَيْنِ** *dviju ruku* (genitiv) ili *dvije ruke* (akuzativ).

Pravilni plural muškoga roda ima nastavak za nominativ **ون**, a za genitiv i akuzativ **ينَ**, na pr. **مُسْلِمُونَ** *vjernici*, **مُسْلِمِينَ** *vjernika* (genitiv) ili *vjernike* (akuzativ).

Pravilni plural ženskoga roda ima nastavak za nominativ **اتُ**, a za genitiv i akuzativ **اتِ**, na pr. **طَالِبَاتُ** *učenice*, **طَالِبَاتٍ** *učenica* (genitiv) ili *učenice* (akuzativ).

Vježba 10

2) Nepotpuna deklinacija (غَيْرُ الْمُنْصَرِفِ)

Neka promjenljiva imena ne mogu primiti vokala **كَسْرَةٌ** (نوني) niti nunacije (**التَّنْوِينُ**). Arapski se nazivaju **غَيْرُ الْمُنْصَرِفِ**. Ovaka imena imaju u singularu i nepravilnom pluralu za nominativ nastavak **ُ**, a za genitiv i akuzativ **َ**, na pr.

Nominativ	عُثْمَانُ Osman	مَكَّةُ Mekka
Gen. i akuz.	عُثْمَانَ Osmana	مَكَّةَ Mekke ili Mekku.

Dual i pravilni plural ženskoga roda ovakih imena mijenja se kao i u potpunoj deklinaciji, na pr. **فَاطِمَتَانِ**, **فَاطِمَتَيْنِ**, **فَاطِمَاتُ**, **فَاطِمَاتٍ**.

Po nepotpunoj deklinaciji idu mnoga vlastita imena, neki pridjevi i neke nepravilne množine.

Ako ime, koje ide po nepotpunoj deklinaciji, dobije određen član آل ili je vezano (الْمُضَافُ) sa riječju koja stoji u genitivu, tada će se to ime deklinirati po potpunoj deklinaciji, na pr.

Nominativ خَضْرَاءُ zelena فوائدُ koristi
Gen. i akuz. خَضْرَاءُ zelene ili zelenu فوائدَ koristi ili koristi
glasiće sa određenim članom:

Nom.	الخَضْرَاءُ zelena	فَوَائِدُ الْعِلْمِ koristi nauke
Gen.	الخَضْرَاءُ zelenê	فَوَائِدِ الْعِلْمِ koristi nauke
Akuz.	الخَضْرَاءُ zelenû	فَوَائِدَ الْعِلْمِ koristi nauke.

Vježba 11

O padežima

Nominativ (الْمَرْفُوعُ)

Imena najprije naučimo u nominativu, na pr. حَبْرَةٌ tinta, لَوْدٌ lav, لَوْدِيّ lavovi, غَلِيظٌ grub i t. d.

U nominativu stoji subjekat imenske i glagolske rečenice i predikat imenske rečenice, na pr. الشَّمْسُ طَالَعَتْ Sunce je izašlo, جَلَسَ زَيْدٌ Sjede Zejd.

Genitiv (الْمَجْرُورُ)

Ime stoji u genitivu:

1) Kada je iza prijedloga, na pr. فِي الدَّارِ u kući, عَلَى جَبَلٍ na brdu, بِاللَّهِ Tako mi Boga!

2) Kada ime stoji iza drugog imena, s kojim je skopčano u užoj vezi, na pr. دَارُ مُحَمَّدٍ Muhammedova kuća (zapravo: kuća Muhammeda), مَحَبَّةُ الْأُمِّ majčina ljubav (zapravo: ljubav majke) i t. d.

Kako se iz primjera vidi u ovom slučaju uvijek dolaze dva imena zajedno. Prvo ime, koje zahtijeva da drugo dođe u genitivu, zove se **الْمُضَافُ** (spojeno), a drugo, koje stoji u genitivu, zove se **الْمُضَافُ إِلَيْهِ** (ime, s kojim je drugo spojeno). Odnosaj između ovaka dva imena zove se **الِإِضَافَةُ** (genitivna veza).

Ime, koje zahtijeva genitiv ne može imati nunacije niti određenog člana, na pr. **أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ** *Božja knjiga*, **كِتَابُ اللَّهِ** *najbolji stvoritelj*, **رَحْمَتُكَ** *tvoja milost*.

Ako je **الْمُضَافُ** u dvojini, gubi u svim padežima od dualnog nastavka **انِ** ili **ينِ** zadnji suglasnik **نِ**, na pr.

Nomin. **يَدَا الرَّجُلِ** čovječije dvije ruke (mjesto **يَدَانِ الرَّجُلِ**)

Gen. i ak. **يَدَيِ الرَّجُلِ** čovječije dvije ruke (mjesto **يَدَيْنِ الرَّجُلِ**)¹⁾.

Isto tako otpada u svim padežima suglasnik **نِ** od nastavka **ونِ** ili **ينِ**, kada je **الْمُضَافُ** ime u pravilnoj množini muškog roda, na pr.

Nom. **مُعَلِّمُونَ صِبْيَانٍ** učitelji djece (mjesto **مُعَلِّمُو صِبْيَانٍ**).

Gen. i akuz. **مُعَلِّمِي صِبْيَانٍ** učitelja djece ili učitelje djece (mjesto **مُعَلِّمِينَ صِبْيَانٍ**).

Između dva imena, koja stoje u genitivnoj vezi, ne može stajati nikakva druga riječ. Prema tome ako **الْمُضَافُ** dobije pridjev kao svoj atribut, mora taj atribut stajati iza genitiva, na pr. **وَلَدُ الْأُمِّ الصَّالِحِ** *dobro majčino dijete*.

Vježba 12

Ovdje treba naročito istaknuti slijedeće imenice:

أَبٌ otac (skraćeno od **أَبُو**)

أَخٌ brat (skraćeno od **أَخُو**)

حَمٌّ punac; svekar (skraćeno od **حَمُو**)

¹⁾ Glas **ي** dobiće vokal **ـِ**, kada u genitivnoj vezi otpadne **نِ**.

فَمُّ usta (skraćeno od فَوْه)

هَنْ شتvar; nešto (skraćeno od هَنْو)

ذُو vlasnik (skraćeno od ذَوَى).

Kada spomenute imenice stoje u genitivnoj vezi kao الْمُضَافُ dobiju duži oblik, na pr.

Nominativ	Genitiv	Akuzativ
أَبُو	أَبِي	أَبَا
أَخُو	أَخِي	أَخَا
حَمُو	حَمِي	حَمَا
فُو	فِي	فَا
هَنْو	هَنِي	هَنَا
ذُو	ذِي	ذَا

Riječ ذُو vlasnik (dvojina muškog roda ذَوَا; pl. muškog roda ذَوُو ili أوْلُو, ženski rod ذَاتُ, pl. ذَوَاتُ ili أوْلَاتُ) upotrebljuje se uvijek kao الْمُضَافُ pa se sa svojim genitivom prevodi kao pridjev, na pr. ذُو مَالٍ bogat, ذَاتُ مَالٍ bogata, ذُو الْعِلْمِ učen, ذَوُو الْعِلْمِ učenici ili أوْلُو الْعِلْمِ učenici.

Isto tako imenice صَاحِبٌ vlasnik, أَبٌ otac, أُمٌّ majka, ابْنٌ sin, ابْنَةٌ kći kada su الْمُضَافُ često se prevode sa svojim genitivom kao jedna riječ, na pr. صَاحِبُ الدَّارِ domaćin, أَبُو جَهْلٍ neznalica, ابْنُ السَّبِيلِ putnik, أُمُّ الْقُرَى Mekka, بِنْتُ الْكَرِيمِ vino (كَرِيمٌ loza).

Vježba 13

(الْمَنْصُوبُ) Akuzativ

Imena u akuzativu obično dolaze uz glagole kao objekat, oznaka mjesta, oznaka vremena i oznaka stanja, na pr. كَتَبَ مَكْتُوبًا Napisao je pismo, دَخَلْتُ بَيْتًا Unišao sam u sobu, عَمِلَ يَوْمَيْنِ Radio je dva dana, جَاءَ مَاشِيًا Došao je pješice.

Naročito treba zapamtiti da subjekat imenske rečenice (الْمُبْتَدَأُ) stoji u akuzativu, ako pred subjektom stoji čestica *إِنَّ* ili *أَنَّ* *zaista*, na pr. *إِنَّ الْعِلْمَ نَافِعٌ* *Zaista je nauka korisna.*

Subjekt imenske rečenice stoji u nominativu, a predikat u akuzativu iza niječnih čestica *مَا* i *لَا* *nije*, na pr. *مَا زَيْدٌ طَالِبًا* *Zejd nije učenik*, *لَا رَجُلٌ سَالِمًا* *Čovjek nije zdrav.*

Vježba 14

(الْمُنَادَى) Vokativ

Rečeno je da se dozivanje (vokativ) izražuje u nominativu ili akuzativu. Vokativ se tvori da se pred riječ kojom se doziva stavi vokativna čestica *يَا* o, koja se zove *حَرْفُ النِّدَاءِ*. Riječ, koja stoji iza vokativne čestice ne smije imati nunacije, na pr. *يَا رَجُلُ* *Čovječe!* *يَا مُحَمَّدُ* *Muhammede!*

Iza vokativne čestice stoji ime u nominativu, ako je jedna riječ, a u akuzativu, ako je *الْمُضَافُ*, na pr. *يَا زَيْدُ* *Zejde!* *يَا أُمَّ* *Majko!* *يَا عَبْدَ اللَّهِ* *Božji robe!*

Ako riječ, koja je vokativ, ima određeni član *الْ*, staviće se bez obzira u kome je ona broju između čestice *يَا* i vokativa riječ *أَيُّهَا*, ako je vokativ muškoga roda, a riječ *أَيْتَهَا*, ako je vokativ ženskoga roda¹⁾, na pr. *يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ* *Čovječe!* *يَا أَيُّهَا النَّفْسُ* *Dušo!* *يَا أَيُّهَا الْعُلَمَاءُ* *Učenjaci!*

Vježba 15

(إِسْمُ التَّصْغِيرِ — الْإِسْمُ الْمُصَغَّرُ) Deminutiv

Svako ime označuje predmet ili svojstvo u potpunoj mjeri, na pr. *رَجُلٌ* *čovjek*, *عَصْفُورٌ* *vrabac* i t. d. Ovako ime dok je u svome prvotnom obliku zove se *الْإِسْمُ الْكَبِيرُ*.

¹⁾ Izuzetak od ovoga pravila su vokativi *يَا اللَّهُ* *Bože!* i *اللَّهُمَّ* *O moj Bože!*

Nekad se međutim hoće da označi predmet ili svojstvo u manjoj mjeri. Ovaka se imenica zove deminutiv **إِسْمُ التَّصْفِيرِ** — (إِسْمُ التَّصْفِيرِ).

Oblici koji pokazuju umanjeni predmet ili svojstvo jesu:

فُعَيْلٌ za imena, koja imaju samo tri slova, a

فُعَيْعِلٌ ili **فُعَيْعِيلٌ** za imena od četiri ili više slova, na pr.

رَجُلٌ čovjek	—	رُجَيْلٌ čovječuljak
جَبَلٌ brdo	—	جُبَيْلٌ brdašce
الْحَسَنُ Hasan	—	الْحُسَيْنُ Husejn
عَقْرَبٌ štipavac	—	عُقَيْرِبٌ štipavčić
كَاتِبٌ pisar	—	كُوَيْتِبٌ pisarić
خَالِدٌ Halid	—	خُوَيْلِدٌ Halidčić
كِتَابٌ knjiga	—	كُتَيْبٌ knjižica
جَمِيلٌ lijep	—	جُمَيْلٌ ljepušast
عَصْفُورٌ vrabac	—	عُصْفِيرٌ vrapčić.

Deminutiv se pravi samo od jednine, a rijetko kada od nepravilne množine, na pr. **صَاحِبٌ**, pl. **أَصْحَابٌ**, *drug*, demin. **أَصِيحَابٌ**.

Imena ženskoga roda po značenju (**الْمَوْنَتُ الْمَعْنَوِيَّةُ**) i po upotrebi (**الْمَوْنَتُ السَّمَاعِيَّةُ**) u deminutivu dobivaju na kraju **ة**, ako su od tri suglasnika, na pr. **أُمٌ** *majka*, demin. **أُمَيْمَةٌ** *majčica*, **شَمْسٌ** *sunce*, demin. **شُمَيْسَةٌ** *sunašce*, **دَارٌ** *kuća*, demin. **دَوَيْرَةٌ** *kućica*, ali **عَجُوزٌ** *stara žena*, deminutiv **عُجَيْرَةٌ** *starica*.

Naročito treba zapamtiti deminutive ovih imenica:

أَبٌ otac	—	أَبِيٌّ tatica	أَخٌ brat	—	أَخِيٌّ braco
إِبْنٌ sin	—	بُنَىٌّ sinčić	أَخْتٌ sestra	—	أَخِيَّةٌ sestrica
إِبْنَةٌ kći	—	بُنْيَةٌ kćerka	شَيْءٌ stvar	—	شَوِيَّةٌ stvarčica.

b) Određeni pridjev:

	Sing. m. r.	Sing. ž. r.	Pl. m. i ž. r.
Nom.	الْأَسْوَدُ crnî	السَّوْدَاءُ crnā	السُّودُ crni, crne
Gen.	الْأَسْوَدِ crnoga	السَّوْدَاءِ crnē	السُّودِ crnih
Akuz.	الْأَسْوَدَ crnoga	السَّوْدَاءَ crnū	السُّودَ crne.

Dual ovih pridjeva mijenja se po padežima kao i dual ostalih imena, na pr. *أَسْوَدَانِ* dva crna (nom.), *أَسْوَدَيْنِ* dvaju crnih ili dvojicu crnih (gen. i akuz.).

Ovako se na primjer mijenjaju pridjevi:

Sing. m. r.:	Sing. ž. r.:	Pl. oba roda:
أَحْمَرٌ crven	أَحْمَرَاءُ crvena	أَحْمَرٌ crveni, crvene
أَبْيَضٌ bijel	بَيْضَاءُ bijela	بَيْضٌ (mjesto بَيْضٌ) bijeli, bijele
أَحْوَرٌ velikih i lijepih očiju	أَحْوَرَاءُ ženska velikih i lijepih očiju	أَحْوَرٌ velikih i lijepih očiju
أَعْوَرٌ slijep u jedno oko	أَعْوَرَاءُ slijepa u jedno oko	أَعْوَرٌ slijepi ili slijepe u jedno oko
أَعْرَجٌ hrom	أَعْرَجَاءُ hroma	أَعْرَجٌ hromi ili hrome
أَعْمَى slijep	أَعْمِيَاءُ slijepa	أَعْمَى slijepi ili slijepe

Vježba 17

2) Pridjevi, koji ne označuju kakvu boju ili osebine ljudskog tijela, dolaze na ove oblike:

1 Oblik	فَعْلٌ, na pr.	شَيْخٌ star	عَذْبٌ pitak
2 „	فِعْلٌ, „ „	رِخْوٌ mekan	مِلْحٌ slan خَلْوٌ prazan
3 „	فُعْلٌ, „ „	صَلْبٌ krut	غَمْرٌ neiskusani
4 „	فَعْلٌ, „ „	حَسَنٌ lijep	بَطْلٌ hrabar
5 „	فَعْلٌ, „ „	حَزِنٌ zabrinut	فَطِنٌ oštroman
6 „	فُعْلٌ, „ „	جُنْبٌ nečist	فُرْجٌ brbljavac
7 „	فَاعِلٌ, „ „	نَاعِمٌ mekan, nježan	بَارِدٌ hladan
8 „	فَعِيلٌ, „ „	كَرِيمٌ plemenit	قَصِيرٌ kratak

9	Oblik فَعَالٌ , na pr.	جَبَانٌ strašljiv	شَجَاعٌ srčan
10	„ فُعَالٌ „ „	شَجَاعٌ srčan	كُبَارٌ velik
11	„ فَيَعِلٌ „ „	جَيِّدٌ dobar	مَيِّتٌ mrtav
12	„ فُعْلَانٌ „ „	عُرْيَانٌ go	غُفْلَانٌ nemaran
13	„ فَعْلَانٌ „ „	غَضَبَانٌ srdit	عَطْشَانٌ žedan.

Svi pridjevi, koji dolaze na oblike nabrojane pod 1—12, postaju ženskoga roda, ako im se na kraju doda ة, a dekliniraju se u singularu, dualu i pluralu kao i imenice potpune deklinacije, na pr. **يَدٌ نَاعِمَةٌ** *nježna ruka*, **مِنَ الْغُلَامَيْنِ الْفَطِينَيْنِ** *od dva oštroumna dječaka*, **الرِّجَالِ الْكِرَامِ** *plemenite ljude* i t. d.

Pridjevi pod br. 13, koji u singularu muškoga roda imaju oblik **فَعْلَانٌ**, dekliniraju se u singularu muškoga roda po nepotpunoj, a u dualu i pluralu po potpunoj deklinaciji. Ženski rod ovih pridjeva se svršuje na **ى** i ostaje u svim padežima bez promjene. Plural za oba roda dolazi na oblik **فَعَالٌ**, na pr.

	Singular:	Dual:	Plural:
M. r.	عَطْشَانٌ žedan	عَطْشَانَانِ dva žedna	عَطَّاشٌ žedni
	رِيَّانٌ napojen	رِيَّانَانِ dva napojena	رِيَّاءٌ napojeni
Ž. r.	عَطْشَى žedna	عَطْشَيَانِ dvije žedne	عَطَّاشٌ žedne
	رِيَّاءٌ napojena	رِيَّيَانِ dvije napojene	رِيَّاءٌ napojene.

Pridjevi svih nabrojanih vrsta postaju određeni, ako na početku dobiju određeni član **ال**, a inače su neodređeni, na pr. **شَيْخٌ** *star*, **الشَّيْخُ** *stari*, **أَحْمَرٌ** *crven*, **الأَحْمَرُ** *crveni* i t. d.

Vježba 18

Slaganje pridjeva i imenice

Kako imenica (nomen) znači predmet, a pridjev (adjektiv) neko svojstvo, pridjev stoji uz imenicu, kojoj služi kao oznaka, na pr. **رَجُلٌ عَالِمٌ** *učen čovjek*, **الْأُمُّ رَحِيمَةٌ** *Majka je milostiva*.

Pridjev može biti oznaka (atribut — *الصفة - النعت*), a može biti predikat (*الخبير*). U gornja dva primjera je riječ *عالم* učen atribut, a *رحيمة* milostiva predikat.

Pridjev kao atribut ili predikat stoji uvijek iza imenice, na koju se odnosi, kako se to vidi iz gornja dva primjera.

Ako je imenica određena i pridjev je kao atribut određen t. j. ima određeni član *أل*, a inače je neodređen, na pr. *الأب الصالح* *dobri otac*, *بنت صغيرة* *malena kći*.

Pridjev kao predikat ne smije biti određen, na pr. *الأب صالح* *otac je dobar*, *البنت صغيرة* *kćerka je malena*.

Pridjev kao atribut i kao predikat slaže se sa svojom imenicom u rodu, broju i padežu, ako je imenica u singularu, dualu ili u pravilnom pluralu muškog roda, na pr. *ولد صالح* *dobro dijete*, *الولد الصالح* *dobro dijete*, *المرأة الصالحة* *dobra žena*, *المرأتان صالحتان* *Dvije su žene dobre*, *في اليدين النظيفتين* *u dvije čiste ruke*, *المسلمون صالحون* *Muslimani su dobri*.

Pridjev kao predikat ne slaže se u padežu sa subjektom imenske rečenice pred kojom stoje *إِنَّ*, *مَا*, *لَا* i još neke slične čestice, na pr. *إنَّ المسلمين صالحون* *Zaista su muslimani dobri*; *لا رجل حاضر* *Nema niko prisutan*; *ما الغيبة جائزة* *Ogovaranje nije dozvoljeno*.

Ako je pak imenica u pravilnom pluralu ženskog roda ili nepravilnoj množini, pridjev kao atribut ili predikat može se slagati sa svojom imenicom u rodu i broju, a može stajati u jednini ženskoga roda, na pr. *المسلمات صالحات* (*صالحات*) *Muslimanke su dobre*, *الرجال صالحون* (*صالحات*) *Ljudi su dobri*, *الدور الواسعة* (*الواسعات*) *prostranê kuće*, *من البلاد البعيدة* (*البعيدات*) *iz dalekih krajeva*, *الرجال الكبار* (*الكبيرة*) *velikî ljudi*.

Poredba ili komparacija pridjeva

Kao i u srpskohrvatskom jeziku i arapski pridjevi imaju tri stepena:

1) Prvi stepen ili pozitiv (*الصِّفَةُ*), kad pridjev pokazuje svojstvo nekog predmeta bez obzira na druge predmete ili kad pokazuje da neki predmet ima neko svojstvo u istoj mjeri kao i drugi koji predmet, na pr. *الْكِتَابُ حَسَنٌ* *Knjiga je lijepa*, *الْأَخْتُ رَحِيمَةٌ كَالْأُمِّ* *Sestra je milostiva kao majka*.

2) Drugi stepen ili komparativ (*إِسْمُ التَّفْضِيلِ*) tvori se od pozitiva kada se dva predmeta porede pa se ističe da nekom predmetu pripada neko svojstvo u većoj mjeri nego drugome, na pr. *مُحَمَّدٌ أَكْبَرُ مِنْ عَلِيٍّ* *Muhammed je veći (stariji) od Alije*.

Komparativ se od pozitiva tvori tako da se pozitiv pridjeva stavi u oblik *أَفْعَلٌ* (bez određenog člana) bez obzira na rod i broj, a onda se doda na slijedeću riječ prijedlog *مِنْ* *od, nego*, na pr. od pridjeva *صَعْبٌ* *težak* komparativ glasi *أَصْعَبُ مِنْ* *teži od*, od *كَبِيرٌ* *velik* *أَكْبَرُ مِنْ* *veći od* i t. d. *أَنْتَ أَكْبَرُ مِنْ زَيْدٍ* *Ti si veći od Zejda*, *فَاطِمَةُ أَصْلَحُ مِنْ زَيْنَبَ* *Fatima je bolja od Zejnebe*, *مُحَمَّدٌ وَزَيْنَبُ أَحْسَنُ مِنْكَ* *Muhammed i Zejneba su ljepši od tebe*, *أَنْتُمْ أَعْلَمُ مِنَّا* *Vi ste učeniji od nas*.

3) Treći stepen ili superlativ (*إِسْمُ التَّفْضِيلِ*) tvori se također od pozitiva kada se porede tri ili više predmeta pa se ističe da jedan ima neko svojstvo u najvećoj mjeri.

Pozitiv se pridjeva u superlativu pretvori u ove oblike:

	Muški rod:	Ženski rod:
Singular	أَفْعَلٌ	فُعْلَى
Dual	أَفْعَلَانِ	فُعْلَيَانِ
Plural	(أَفَاعِلُ) أَفْعَالُونَ	(فُعُلُ) فُعْلَيَاتُ

Pridjev u superlativu mora imati određeni član **أَلْ** ili je **مُضَافٌ** određenoj imenici ili ličnoj zamjenici u pluralu.

a) Superlativ sa izvjesnim članom **أَلْ** :

Muški rod:

Singular	الرَّجُلُ الْأَفْضَلُ	najvredniji čovjek
Dual	الرَّجُلَانِ الْأَفْضَلَانِ	dvojica najvrednijih ljudi
Plural	الرِّجَالِ الْأَفْضَلُونَ	najvredniji ljudi.

Ženski rod:

Singular	الْمَرْأَةُ الْأَفْضَلَى	najvrednija žena
Dual	الْمَرْأَتَانِ الْأَفْضَلِيَّانِ	dvije najvrednije žene
Plural	النِّسَاءِ الْأَفْضَلِيَّاتِ	najvrednije žene.

b) Superlativ kao: **الْمُضَافُ**

Muški rod:

Singular	أَفْضَلُ الرِّجَالِ	najvredniji čovjek
Dual	أَفْضَلَا (أَفْضَلُ) الرِّجَالِ	dva najvrednija čovjeka
Plural	أَفْضَلُو (أَفْضَلُ) الرِّجَالِ	najvredniji ljudi.

Ženski rod:

Singular	فُضِّلَى (أَفْضَلُ) النِّسَاءِ	najvrednija žena
Dual	فُضِّلِيَا (أَفْضَلُ) النِّسَاءِ	dvije najvrednije žene
Plural	فُضِّلِيَّاتِ (أَفْضَلُ) النِّسَاءِ	najvrednije žene.

Mjesto pravilne množine muškoga roda na oblik **أَفْعَلُونَ** u superlativu može biti i nepravilna množina na oblik **أَفَاعِلُ**, na pr. **كِبَارِ النَّاسِ** *velikani svijeta*, **أَصَاغِرُكُمْ** *vaši najmlađi* i t. d.

Superlativ pridjeva koji ima određeni član bio atribut ili predikat mora se kao i pozitiv pridjeva slagati sa imenicom kojoj pripada u rodu, broju i padežu, a superlativ koji je **مُضَافٌ** može se slagati sa svojom imenicom, a može i uvijek stajati u jednini muškoga roda.

egipatski ili Egipćanin, ^{عِلْمٌ} nauka — ^{عِلْمِيٌّ} naučni, ^{قُرَيْشِيٌّ} Kurejšije — ^{قُرَيْشِيٌّ} Kurejšija, ^{عَرَبٌ} Arapi — ^{عَرَبِيٌّ} Arap ili arapski.

Ako je ime, od koga pravimo ovaj pridjev, u dualu ili pluralu, moramo ga vratiti u singular, na pr. ^{إِثْنَانٍ} dva — ^{إِثْنِيٌّ} dvojni, ^{زَيْدُونَ} Zejdovi — ^{زَيْدِيٌّ} zejdski, ^{عَرَفَاتٌ} Arefat — ^{عَرَفِيٌّ} arefatski, ^{أَخْلَاقٌ} moral — ^{خُلُقِيٌّ} moralni.

Ime, koje ima na kraju ة, izgubiće to ة kada od njega postane ovaj pridjev, na pr. ^{مَكَّةٌ} Mekka — ^{مَكِّيٌّ} mekkanski, ^{فَاطِمَةٌ} Fatima — ^{فَاطِمِيٌّ} Fatimin, Fatimović.

Od ove vrste pridjeva naročito treba zapamtiti:

^{أَبٌ} otac — ^{أَبَوِيٌّ} očinski   ^{أَخٌ} brat — ^{أَخَوِيٌّ} bratski
^{لُغَةٌ} jezik — ^{لُغَوِيٌّ} jezični   ^{سَنَةٌ} godina — ^{سَنَوِيٌّ} godišnji.

2) Pridjev ^{إِسْمٌ الْمَنْسُوبِ} može doći i na jedan od ovih oblika:

a) ^{فِعَالٌ}, na pr. ^{حَمَّالٌ} nosač, ^{حَدَّادٌ} kovač, ^{قَصَّابٌ} mesar i t. d.

Pridjevi ovoga oblika, kako se iz samih primjera vidi, obično pokazuju neko zanimanje.

b) ^{فَاعِلٌ}, na pr. ^{تَأْمِرٌ} koji ima datula, ^{لَابِنٌ} koji ima mlijeka.

c) ^{فَعِلٌ}, na pr. ^{طَعِيمٌ} koji ima hrane, ^{لَبِيسٌ} koji ima odijela.

Pravila po kojima se tvori ženski rod kod običnih pridjeva kao i pravila o slaganju pridjeva imenice vrijede i za ^{إِسْمٌ الْمَنْسُوبِ}, na pr. ^{الْجَرِيدَةُ الْمَكِّيَّةُ} Novina je mekkanska, ^{رَجُلَانِ مَكِّيَّانِ} dva mekkanska čovjeka, ^{الْآيَاتُ الْمَكِّيَّةُ} mekkanski odlomci Kur'ana.

Svi oblici ove vrste pridjeva (^{إِسْمٌ الْمَنْسُوبِ}) imaju dvojину kao i ostala imena, a plural im dolazi u pravilnoj množini, na pr.

^{قُرَيْشِيَّاتٌ}, ^{قُرَيْشِيَّتَانِ}, ^{قُرَيْشِيَّةٌ}, ^{قُرَيْشِيُّونَ}, ^{قُرَيْشِيَّانِ}, ^{قُرَيْشِيٌّ}.

Vježba 22

¹⁾ Gore smo naučili da se od zbirnog imena dobije jednina, ako mu se doda nastavak ^{يٌّ}.

Zamjenice (pronomeni)

Lične ili personalne zamjenice (الْمُضَمَّرُ — الضَّمِيرُ)

Lične zamjenice mogu biti samostalne (الضَّمِيرُ الْمُنْفَصِلُ) i spojene (الضَّمِيرُ الْمُتَّصِلُ).

1) Samostalne lične zamjenice (الضَّمِيرُ الْمُنْفَصِلُ) dolaze samo u nominativu ili akuzativu, a imaju ove oblike

	Nominativ	Akuzativ
	3 lice (الْعَائِدُ)	
Sing. m. r.	هُوَ on	إِيَّاهُ njega
Dual m. r.	هُمَا oni dvojica	إِيَّاهُمَا njih dvojicu
Plur. m. r.	هُمْ oni	إِيَّاهُمْ njih (ih)
Sing. ž. r.	هِيَ ona	إِيَّاهَا nju
Dual ž. r.	هُمَا one dvije	إِيَّاهُمَا njih dvije
Plur. ž. r.	هُنَّ one	إِيَّاهُنَّ njih (ih) (ž.)

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	أَنْتَ ti	إِيَّاكَ tebe
Dual m. r.	أَنْتُمَا vi dvojica	إِيَّاكُمَا vas dvojicu
Plur. m. r.	أَنْتُمْ vi	إِيَّاكُمْ vas
Sing. ž. r.	أَنْتِ ti (ž.)	إِيَّاكِ tebe (ž.)
Dual ž. r.	أَنْتُمَا vi dvije	إِيَّاكُمَا vas dvije
Plur. ž. r.	أَنْتُنَّ vi (ž.)	إِيَّاكُنَّ vas (ž.)

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

Sing. oba r.	أَنَا ja	إِيَّايَ mene
Plur. oba r.	نَحْنُ mi	إِيَّانَا nas

2) Spojene lične zamjenice (الضَّمِيرُ الْمُتَّصِلُ) mogu biti saštavljene:

a) uz glagol kao glagolski predmet (objekat) u akuzativu (الضَّمِيرُ الْمَنْصُوبُ), ako je glagol prelazan, na pr. يَمْدُحُهُ Hvali ga.

b) uz ime sa kojim čini genitivnu vezu, u kojoj je zamjenica u genitivu kao الْمُضَافُ إِلَيْهِ, na pr. كِتَابُهُ njegova knjiga, يَدَاهُ njegove dvije ruke¹⁾, مُعَلِّمُوكُمْ vaši učitelji.

Zamjenice, koje su saštavljene sa imenicom, nadoknađuju prisvojne (posesivne) zamjenice srpskohrvatskog jezika, jer zamjenica spojena sa imenicom u genitivnoj vezi pokazuje da nekome nešto pripada, na pr. كِتَابُهُ njegova knjiga, مِنْ يَدَيْكَ iz tvojih ruku i t. d.

c) uz prijedlog pa je lična zamjenica u genitivu, jer stoji iza prijedloga, na pr. مِنْهُ od njega, فِيهِ u njemu.

Primjeri:

1) Spojena lična zamjenica	2) Zamjenica uz glagol	3) Zamjenica uz ime	4) Zamjenica uz prijedlog

3 lice (الْغَائِبُ)

Sing. m. r. (هُ)	يَمْدُحُهُ Hvali ga	كِتَابُهُ njegova knjiga	مِنْهُ od njega
Dual m. r. هُمَا	يَمْدُحُهُمَا Hvali ih (njih dvojicu)	كِتَابُهُمَا knjiga njih dvojice	مِنْهُمَا od njih dvojice
Plural m. r. هُمْ	يَمْدُحُهُمْ Hvali ih	كِتَابُهُمْ njihova knjiga	مِنْهُمْ od njih
Sing. ž. r. هَا	يَمْدُحُهَا Hvali je	كِتَابُهَا njena knjiga	مِنْهَا od nje
Dual ž. r. هُمَا	يَمْدُحُهُمَا Hvali ih (njih dvije)	كِتَابُهُمَا knjiga njih dviju	مِنْهُمَا od njih dvije
Plural ž. r. هُنَّ	يَمْدُحُنَّ Hvali ih (ž.)	كِتَابُهُنَّ njihova knjiga (ž.)	مِنْهُنَّ od njih (ž.)

¹⁾ Sa يَدَانِ i مُعَلِّمُونَ otpalo je نِ i نَ, jer su مُضَافٌ.

- 1) Spojena lična zamjenica   2) Zamjenica uz glagol   3) Zamjenica uz ime   4) Zamjenica uz prijedlog

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	كَ	يَمْدُحُكَ	Hvali te	كِتَابُكَ	tvoja knjiga	مِنْكَ	od tebe
Dual m. r.	كُمَا	يَمْدُحُكُمَا	Hvali vas dvojicu	كِتَابُكُمَا	vaša knjiga	مِنْكُمَا	od vas dvojice
Plural m. r.	كُمُ	يَمْدُحُكُمُ	Hvali vas	كِتَابُكُمُ	vaša knjiga	مِنْكُمُ	od vas
Sing. ž. r.	كِ	يَمْدُحُكِ	Hvali te (ž.)	كِتَابُكِ	tvoja knjiga	مِنْكِ	od tebe (ž.)
Dual ž. r.	كُمَا	يَمْدُحُكُمَا	Hvali vas dvije	كِتَابُكُمَا	vaša knjiga	مِنْكُمَا	od vas dvije
Plural ž. r.	كُنَّ	يَمْدُحُكُنَّ	Hvali vas (ž.)	كِتَابُكُنَّ	vaša knjiga (ž.)	مِنْكُنَّ	od vas (ž.)

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	نِي - ي	يَمْدُحُنِي	Hvali me	كِتَابِي	moja knjiga	مِنِّي	od mene
Pl. oba r.	نَا	يَمْدُحُنَا	Hvali nas	كِتَابُنَا	naša knjiga	مِنَّا	od nas

Kako se iz gornjih primjera vidi sastavljene lične zamjenice su nepromjenljive pa se kod njih genitivni ili akuzativni nastavci samo zamišljaju.

Zamjenice za 3 lice: هُ , هُمَا , هُمْ i هُنَّ , هِنَّ i هِنَّ glase هِ , هِمَا , هِمَّ i هِنَّ , ako se riječ, koja prije njih stoji, svršuje s vokalom - ili ي , na pr. مِنْ رَبِّهِ od svoga gospodara, مِنْ يَدَيْهِ iz njegove dvije ruke, عَلَيْهِمَا na njima dvojici, فِيهِمْ među njima.

Promjene kod spojenih zamjenica

1) Zamjenica 1 lica jednine ي čita se ي ako je spojena sa imenicom koja se svršuje na ā (ا- ili ي-), na pr. عَصَايَ (عَصَا štapa) moj štapa, مَوْلَايَ (مَوْلَى gospodar) moj gospodar, خَطَايَايَ (خَطَايَا grijesi) moji grijesi.

2) Ako je zamjenica 1 lica *ي* spojena sa česticom, koja se svršuje na *ي* kao *إِلَى*, *عَلَى*, *لَدَى*, onda se oba *ي* slijevaju u jedno pojačano *ئِي*, na pr. *إِلَىٰ meni*, *عَلَىٰ na me*, *لَدَىٰ kod mene*.

3) Zamjenica 1 lica sa česticama *إِنَّ*, *أَنَّ*, *كَأَنَّ* i *لَكِنَّ* može glasiti *إِنِّي* i *إِنِّي*, *أَنِّي* i *أَنِّي* *zaista ja*; *كَأَنِّي* i *كَأَنِّي* *kao da ja*; *لَكِنِّي* i *لَكِنِّي*, *ali ja*; *لَعَلَّنِي* i *لَعَلَّنِي* *ne bi li ja!*

4) Kod čestica *عَنْ*, *مِنْ* *od* i *لَدُنْ* *kod* pojačava se *ن*, ako iza njih dolazi zamjenica 1 lica singulara i plurala, na pr. *عَنِّي*, *مِنِّي* *od mene* i *لَدُنِّي* *kod mene*, *عَنَّا*, *مِنَّا* *od nas* i *لَدُنَّا* *kod nas*.

5) Pred sastavljenom zamjenicom 1 lica jednine stoji u svim padežima vokal *ـِ*, na pr. *دَارِي* *moja kuća*, *فِي دَارِي* *u mojoj kući*, *بِعْتُ دَارِي* *Prodao sam svoju kuću*.

6) Ako imenica ženskoga roda koja se svršuje na *ة* stoji u vezi sa zamjenicom, *ة* se piše kao *ت*, na pr. *رَحْمَتُهُ* (od *رَحْمَةٍ*) *njegova milost*; *عِلَّتُهَا* (od *عِلَّةٍ*) *njezina bolest*.

7) Ako se imenica koja se svršuje na *ي* – spoji sa ličnom zamjenicom, *ي* se pretvara u pisanju u *ا*, na pr. *ذِكْرَاهُ* – *ذِكْرِي* *njegova opomena*, *بُشْرَاهُمْ* – *بُشْرِي* *njihova radost*, *مَوْلَاهُ* – *مَوْلِي* *njegov gospodar*.

Vježba 23

Prijedlog *لِ* za glasi *لَ* kad se spoji sa ličnom zamjenicom osim prvoga lica singulara, na pr. *لَكَ* *tebi*, *لَنَا* *nama* i t. d., ali *لِي* *meni*.

Naročito valja zapamtiti da Arapi nemaju glagola, koji bi odgovarao srpskohrvatskom glagolu »imati«. Oni to izražavaju sa prijedlozima: *لِ* *za*, *عِنْدَ* *kod* ili *مَعَ* *sa*. Ime, koje izrazuje što se ima, dolazi u nominativu, na pr.

لِي (مَعِي - عِنْدِي) *كِتَابٌ* Imam knjigu

لَكَ (مَعَكَ - عِنْدَكَ) *كِتَابٌ* Imaš knjigu

لَكَ (مَعَكَ - عِنْدَكَ) *كِتَابٌ* Imaš (ženska) knjigu

لِزَيْدٍ (مَعَ زَيْدٍ - عِنْدَ زَيْدٍ) أُمُّ Zejd ima majku

لِزَيْنَبَ (مَعَ زَيْنَبَ - عِنْدَ زَيْنَبَ) أُمُّ Zejneba ima majku

لِفَاطِمَةَ وَامْحَمَّدِ (مَعَ فَاطِمَةَ وَمَعَ مُحَمَّدٍ - عِنْدَ فَاطِمَةَ وَعِنْدَ مُحَمَّدٍ) أُمُّ

Fatima i Muhammed imaju majku

لِلْوِلْدَانِ (مَعَ الْوِلْدَانِ - عِنْدَ الْوِلْدَانِ) أُمَّهَاتُ Djeca imaju majke.

Vježba 24

Pokazne ili demonstrativne zamjenice (إِسْمُ الْإِشَارَةِ)

Pokazne zamjenice su:

A) Za blize predmete:

Za muški rod:

Sing. za sve padeže ذَا ili هَذَا ovaj

Dual nom. ذَانِ ili هَذَانِ ova dvojica

Dual gen. i ak. ذَيْنِ ili هَذَيْنِ ove dvojice
ili ovu dvojicu

Plur. za sve padeže ¹⁾أَوْلَاءُ ili هَؤُلَاءِ ovi

Za ženski rod:

Sing. za sve padeže ذِهٍ ili هَذِهِ ova

Dual nom. تَانِ ili هَاتَانِ ove dvije

Dual gen. i akuz. تَيْنِ ili هَاتَيْنِ ovih dviju
ili ove dvije

Plural za sve padeže ¹⁾أَوْلَاءُ ili هَؤُلَاءِ ove.

Sve se spomenute zamjenice upotrebljuju za razumna i nerazumna bića, jedino mjesto هَؤُلَاءِ ili أَوْلَاءُ ovi ili ove upotrebljuje se još i هَذِهِ ova, ako se govori o neživim bićima u množini.

¹⁾ Prvi se slog izgovara kratko premda se piše dugim vokalom.

B) Za udaljenije predmete:

	Muški rod:	Ženski rod:
Sing. u svim padežima	ذَآكَ taj	تِلكَ ta
Dual nom.	ذَانِكَ ta dva	تَانِكَ te dvije
Dual gen. i ak.	ذَيْنِكَ te dvojice ili tu dvojicu	تَيْنِكَ tih dviju ili te dvije
Plural za oba roda u svim padežima	أُولَئِكَ tī ili tē.	

C) Za daleke predmete:

	Muški rod:	Ženski rod:
Singular za sve padeže	ذَلكَ onaj	تِلكَ onâ
Dual nom.	ذَانِكَ ona dva	تَانِكَ one dvije
Dual gen. i ak.	ذَيْنِكَ one dvojice ili onu dvojicu	تَيْنِكَ onih dviju ili one dvije
Plural za oba roda i u svim padežima	أُولَئِكَ onî, onê.	

Pokazna zamjenica u arapskom jeziku uvijek stoji pred imenicom, na koju se odnosi i s njom se slaže u rodu, broju i padežu. Ova imenica mora biti sa određenim članom *أل*, na pr. *أُولَئِكَ الرَّجَالُ*, *هَاتَانِ الْمُعَلِّمَتَانِ*, *هَذَا الْكِتَابُ* *ova knjiga*, *ove dvije učiteljice*, *ti, oni ljudi* i t. d. Ako imenica iza pokazne zamjenice nema određenog člana, onda je pokazna zamjenica subjekat, a imenica predikat imenske rečenice, na pr. *هَذَا كِتَابٌ* *Ovo je knjiga*, *هَؤُلَاءِ إِخْوَتُنَا* *Ovo su naša braća*, *أُمُّ زَيْدٍ* *Onâ je Zejdova majka*.

Ako imenica, na koju se odnosi pokazna zamjenica, stoji u genitivnoj vezi kao *الْمُضَافُ*, onda pokazna zamjenica dolazi tek iza genitiva, jer *الْمُضَافُ* ne smije dobiti određenog člana, na pr. *كِتَابُ الطَّالِبِ هَذَا* *ova učenikova knjiga*, *أُمُّ زَيْدٍ تِلكَ* *ona Zejdova majka*, *قَلَمُكَ هَذَا* *ovo tvoje pero*.

(اِسْمُ الْمَوْصُولِ) Odnosne ili relativne zamjenice

Odnosne zamjenice jesu:

	Muški rod:	Ženski rod:
Sing. u svim padež.	الَّذِي koji	الَّتِي koja
Dual nom.	الَّذَانِ koja dvojica	الَّتَانِ koje dvije
Dual gen. i ak.	الَّذَيْنِ koje dvojice ili koju dvojicu	الَّتَيْنِ kojih dviju ili koje dvije
Plural za sve padeže	الَّذِينَ koji	الَّاتِي koje

Mjesto *الَّذِينَ koji* upotrebljuje se nekada *الْأُولَى koji*, a mjesto *الَّاتِي koje* *الَّلَائِي*, *الَّلَاتِ* ili *الَّلَوَاتِي koje*.

Odnosne zamjenice *أَيُّ koji* i *أَيَّةٌ koja* dekliniraju se kao imenice i uvijek su *الْمُضَافُ* onoj riječi, koja iza njih slijedi u genitivu pa *أَيُّ* i *أَيَّةٌ* moraju izgubiti nunaciju, na pr. *أَيُّ رَجُلٍ koji čovjek*, *أَيُّ رَجُلٍ koga čovjeka*, *مِنْ أَيُّ رَجُلٍ od koga čovjeka*, *أَيَّةُ امْرَأَةٍ koja žena*, *أَيَّةُ امْرَأَةٍ koju ženu*, *مِنْ أَيَّةِ امْرَأَةٍ od koje žene*.

Riječi *أَيُّ* i *أَيَّةٌ* upotrebljuju se u istom obliku bez obzira na broj onoga na što se odnose.

Zamjenice *مَنْ* ko *مَا* što ne dekliniraju se i ostaju iste bez obzira na rod i broj onoga na što se odnose, na pr. *أَكْرَمَ مَنْ أَكْرَمَكَ* Počasti onoga, ko je tebe počastio, *أَحْسِنْ إِلَى مَنْ يُحْسِنُونَ إِلَيْكَ* Čini dobro onima, koji ga tebi čine, *اقْرَأْ مَا يُفِيدُ مِنَ الْكُتُبِ* Citaj knjige, koje koriste.

Od *أَيُّ* *مَنْ* i *مَا* sastavljene su odnosne zamjenice *أَيُّنَّ* ko god i *أَيُّمَا* što god. U ovih se zamjenica mijenja samo prvi dio (*أَيُّ*), a drugi (*مَنْ* ili *مَا*) ostaje nepromijenjen.

Iza odnosne zamjenice slijedi uvijek rečenica, koja se zove *الصِّلَّةُ* (odnosna rečenica). U toj rečenici mora biti lična zamjenica u 3 licu (*عَائِدٌ*), koja tu rečenicu spaja sa odnosnom zamjenicom, na pr. *الْأُمُّ الَّتِي تُحِبُّهَا*, koga ti poznaješ, *الرَّجُلُ الَّذِي تَعْرِفُهُ* majka, koju ti voliš.

Kako se iz gornjih primjera vidi lična zamjenica, koja se vraća odnosnoj zamjenici, ravna se prema rodu i broju odnosne zamjenice. Isto se tako iz gornjih primjera vidi da imenica, koja stoji pred odnosnom zamjenicom, mora biti određena.

Vježba 26

Upitne ili interogativne zamjenice (إِسْمُ الِاسْتِفْهَامِ)

Upitne zamjenice (إِسْمُ الِاسْتِفْهَامِ) jesu:

مَنْ ko?, *مَا* što? Ove se zamjenice mogu pojačati sa *ذَا* pa glase *مَنْ ذَا* ko to? i *مَا ذَا* što to? Obe su ove zamjenice nepromjenljive. Tako u primjerima *كِتَابٌ مِّنْ* čija knjiga?, *كِتَابٍ مِّنْ* čiju knjigu? *فِي كِتَابٍ مِّنْ* u čijoj knjizi? riječ je *مِنْ* kao *الْمُضَافُ إِلَيْهِ* u svim slučajevima u genitivu, no kako je nepromjenljiva, padežni se nastavak samo zamišlja.

Nadalje su upitne zamjenice *لِمَاذَا* zašto?, *عَلَىٰ مَا* našto?, *أَيُّ* koji? kakav? *أَيَّةٌ* koja?, kakva?

Zamjenice *أَيُّ* i *أَيَّةٌ* sklanjaju se kao imenice, a oblik im se ravna prema rodu imenice koja je iza njih bez obzira na njezin broj. Imenica ili lična zamjenica, koja iza njih slijedi, uvijek je u genitivu, jer je *مُضَافٌ إِلَيْهِ* od *أَيُّ* ili *أَيَّةٌ*, na pr.:

Muški rod:

Ženski rod:

Nominativ	<i>أَيُّ رَجُلٍ</i> koji čovjek?	<i>أَيَّةُ امْرَأَةٍ</i> koja žena?
Genitiv	<i>أَيِّ رَجُلٍ</i> koga čovjeka?	<i>أَيَّةِ امْرَأَةٍ</i> koje žene?
Akuzativ	<i>أَيَّ رَجُلٍ</i> koga čovjeka?	<i>أَيَّةَ امْرَأَةٍ</i> koju ženu?

أَيَّةَ نِسَاءٍ? أَيُّ رِجَالٍ? زَاثُو? لَأَيِّ شَيْءٍ? شُو? أَيُّ شَيْءٍ?
 koje žene? أَيُّهُمَا? koji od njih dvojice? أَيُّهُمَا? koja od njih
 dvije? أَيُّهُمُ? koji od njih? أَيُّنَا? koji od nas?

Riječ كَمْ (إِسْتِفْهَامِيَّةٌ), a može biti uzvik (خَبَرِيَّةٌ). U oba slučaja je كَمْ nepromjenljivo bez obzira na rod i broj imenice, koja iza njega slijedi. Ako je كَمْ upitna zamjenica, onda iza njega stoji imenica u akuzativu singulara, na pr. كَمْ رَجُلًا? koliko ljudi? كَمْ كِتَابًا? koliko knjiga?

Ako pred كَمْ dođe prijedlog, onda će imenica iza كَمْ stajati u genitivu, na pr. بِكَمْ دِرْهَمٍ? za koliko drahmi? pošto? Nekad iza ovoga كَمْ može stajati imenica sa prijedlogom مِنْ, na pr. كَمْ مِنْ رَجُلٍ سَأَلْتَ? Koliko si ljudi pitao?

Ako je pak كَمْ uzvik, onda iza njega stoji imenica u genitivu singulara ili plurala bez prijedloga ili sa prijedlogom مِنْ, na pr. كَمْ (مِنْ) رَجُلٍ (رِجَالٍ)!

Kao كَمْ upotrebljuje se i كَأَيِّنُ? koliko! kao uzvik, ali iza ove riječi imenica uvijek stoji u genitivu sa prijedlogom مِنْ, na pr. كَأَيِّنُ مِنْ نَبِيٍّ? koliko Božjih poslanika!

Vježba 27

Neodređene ili indefinitne zamjenice

U arapskom jeziku nema naročitih izraza za neodređene zamjenice kao što je u srpskohrvatskom »neko«, »neki« i t. d.

Mjesto naših neodređenih zamjenica Arapi upotrebljuju ove riječi: أَحَدٌ ili وَاحِدٌ jedan, neki, ženski rod إِحْدَى jedna, neka, بَعْضٌ neki ili neka (bez obzira na rod i broj).

Imenica ili lična zamjenica, koja slijedi iza spomenutih riječi, uvijek je u genitivu (često sa prijedlogom مِنْ) duala ili plurala kao ¹⁾ مُضَافٌ إِلَيْهِ, na pr. أَحَدُهُمْ jedan od njih (neki),

¹⁾ Kada iza imenice بَعْضٌ slijedi genitiv singulara, onda ova riječ znači neki dio, na pr. كَبِشْنَا يَوْمًا أَوْ بَعْضَ يَوْمٍ Ostali smo dan ili neki dio dana.

وَإِحْدُ الطَّالِبِينَ *jedan od učenika (neki učenik)* إِحْدَاهُمَا *jedna od njih dvije*, بَعْضُ الرِّجَالِ *jedan od učenjaka (neki učenjak)*, بَعْضُ النَّاسِ *neki čovjek ili neki ljudi*, بَعْضُنَا *neki od nas (sing. i plural)*, بَعْضُ الْأُمَّهَاتِ *neka majka, ili neke majke*, بَعْضُ النَّاسِ *neki čovjek ili neki ljudi*, بَعْضُ أَصْحَابِنَا *neki naš drug ili neki naši drugovi*.

Mjesto naše neodređene zamjenice »neko« u arapskom jeziku se upotrebljuje imenica رَجُلٌ ili إِنْسَانٌ *čovjek*, a mjesto »nešto« imenica شَيْءٌ *stvar*, na pr. جَاءَ رَجُلٌ *Došao je neko* لِي شَيْءٌ مِنَ الدَّارِ رَاهِمِمْ *Imam nešto novaca*.

Sve spomenute imenice u negativnoj rečenici znače: »niko« ili »ništa«, na pr. مَا جَاءَ رَجُلٌ ili مَا جَاءَ أَحَدٌ *Nije došao niko*; مَا لِي شَيْءٌ *Nemam ništa*.

Imenice, koje se u arapskom jeziku upotrebljuju mjesto naših neodređenih zamjenica, dekliniraju se kao i druge arapske imenice.

Povratne ili refleksivne zamjenice

U arapskom jeziku ni za refleksivne zamjenice nema naročitih izraza, nego se te zamjenice nadoknađuju imenicama: نَفْسٌ *duša*, ذَاتٌ, عَيْنٌ i شَخْصٌ *osoba*, iza kojih stoji sastavljena lična zamjenica u genitivu kao الْمُضَافُ إِلَيْهِ, na pr. سَأَلَ نَفْسَهُ *Pitao je sebe*, سَأَلَتْ نَفْسَهَا *Pitala je sebe*, زَيْدٌ بِنَفْسِهِ *Zejd sobom*, الْمَلِكُ ذَاتَهُ *vladar lično*, أَنَا بِشَخْصِي *ja lično*, الْعُلَمَاءُ أَنْفُسَهُمْ *učenjaci lično*.

Imenice نَفْسٌ, ذَاتٌ, عَيْنٌ i شَخْصٌ dekliniraju se kao i ostala imena, a prema licu, rodu i broju mijenja se samo lična zamjenica.

Brojevi ili numerali (اِسْمُ الْعَدَدِ)

Brojevi mogu biti:

1) Glavni (kardinalni) t. j. oni, koji kazuju koliko je čega. To su:

	Muški rod:	Ženski rod:
0 —	صِفْرٌ	
1 —	وَاحِدٌ ili أَحَدٌ	وَاحِدَةٌ ili إِحْدَى
2 —	إِثْنَانِ	إِثْنَتَانِ
3 —	ثَلَاثَةٌ	ثَلَاثٌ
4 —	أَرْبَعَةٌ	أَرْبَعٌ
5 —	خَمْسَةٌ	خَمْسٌ
6 —	سِتَّةٌ	سِتٌّ
7 —	سَبْعَةٌ	سَبْعٌ
8 —	ثَمَانِيَةٌ	ثَمَانٍ
9 —	تِسْعَةٌ	تِسْعٌ
10 —	عَشْرَةٌ ili عَشْرَةٌ	عَشْرٌ
11 —	أَحَدَ عَشَرَ	إِحْدَى عَشْرَةَ
12 —	إِثْنَا عَشَرَ	إِثْنَتَا عَشْرَةَ
13 —	ثَلَاثَةَ عَشَرَ	ثَلَاثَ عَشْرَةَ
14 —	أَرْبَعَةَ عَشَرَ	أَرْبَعَ عَشْرَةَ
15 —	خَمْسَةَ عَشَرَ	خَمْسَ عَشْرَةَ
16 —	سِتَّةَ عَشَرَ	سِتَّ عَشْرَةَ
17 —	سَبْعَةَ عَشَرَ	سَبْعَ عَشْرَةَ
18 —	ثَمَانِيَةَ عَشَرَ	ثَمَانِيَّ عَشْرَةَ
19 —	تِسْعَةَ عَشَرَ	تِسْعَ عَشْرَةَ
20 —	(za oba roda) عِشْرُونَ	

Kod brojeva od 20—100 najprije dolaze jedinice, a iza njih desetice sa veznikom *و* i, na pr.

Muški rod:		Ženski rod:	
21 —	أَحَدٌ - وَاحِدٌ وَعِشْرُونَ	إِحْدَى وَعِشْرُونَ	
22 —	إِثْنَانٍ وَعِشْرُونَ	إِثْنَتَانٍ وَعِشْرُونَ	
23 —	ثَلَاثَةٌ وَعِشْرُونَ	ثَلَاثٌ وَعِشْرُونَ	
24 —	أَرْبَعَةٌ وَعِشْرُونَ	أَرْبَعٌ وَعِشْرُونَ	
25 —	خَمْسَةٌ وَعِشْرُونَ	خَمْسٌ وَعِشْرُونَ	
26 —	سِتَّةٌ وَعِشْرُونَ	سِتٌّ وَعِشْرُونَ	
27 —	سَبْعَةٌ وَعِشْرُونَ	سَبْعٌ وَعِشْرُونَ	
28 —	ثَمَانِيَةٌ وَعِشْرُونَ	ثَمَانٍ وَعِشْرُونَ	
29 —	تِسْعَةٌ وَعِشْرُونَ	تِسْعٌ وَعِشْرُونَ	
30 —	ثَلَاثُونَ (za oba roda)		
40 —	أَرْبَعُونَ	ثَلَاثُمِائَةٍ	أَلْفَانِ
50 —	خَمْسُونَ	أَرْبَعُمِائَةٍ	ثَلَاثَةُ آلَافٍ
60 —	سِتُونَ	خَمْسُمِائَةٍ	أَرْبَعَةُ آلَافٍ
70 —	سَبْعُونَ	سِتْمِائَةٍ	خَمْسَةُ آلَافٍ
80 —	ثَمَانُونَ	سَبْعُمِائَةٍ	سِتَّةُ آلَافٍ
90 —	تِسْعُونَ	ثَمَانِي مِائَةٍ	سَبْعَةُ آلَافٍ
100 —	مِائَةٌ	تِسْعُمِائَةٍ	ثَمَانِيَةُ آلَافٍ
200 —	مِائَتَانِ	أَلْفٌ	تِسْعَةُ آلَافٍ
10.000 —	عَشْرَةُ آلَافٍ	200.000 —	مِائَتَا أَلْفٍ
11.000 —	أَحَدَ عَشَرَ أَلْفًا	1,000.000 —	مِليُونٌ ili أَلْفُ أَلْفٍ
12.000 —	إِثْنَا عَشَرَ أَلْفًا	2,000.000 —	مِليونَانِ ili أَلْفَا أَلْفٍ
20.000 —	عِشْرُونَ أَلْفًا	3,000.000 —	ثَلَاثَةُ مِلايِينٍ ili ثَلَاثَةُ آلَافِ أَلْفٍ
100.000 —	مِائَةُ أَلْفٍ	10,000.000 —	عَشْرَةُ مِلايِينٍ ili عَشْرَةُ آلَافِ أَلْفٍ

Rod brojeva

Brojevi od 3—10 zaključno imaju oblike za muški rod sa nastavkom ة , a za ženski bez toga nastavka upravo obratno pravilu, koje inače vrijedi za sva druga imena.

Broj عَشْرَةٌ kad je samostalan prema gornjem pravilu ima nastavak ة za muški rod, a za ženski ga nema. No ako je ovaj broj u složenim brojevima od 11—19, onda za ženski rod ima nastavak ة a za muški ga nema.

Desetice brojeva od عَشْرُونَ pa do تِسْعُونَ vrijede u istom obliku za oba roda.

Riječ مِائَةٌ (plural مِائَاتٌ ili مِئُونَ) *stotina* i أَلْفٌ (plural أَلُوفٌ, أَلُوفٌ) *hiljada* imaju također za oba roda isti oblik.

Rod brojeva uvijek se ravna prema rodu singulara imenice, na koju se odnosi, na pr. ثَلَاثَةٌ إِخْوَةٌ *tri brata*, أَرْبَعُ سُفُنٍ *četiri lađe*. Broj ثَلَاثَةٌ u gornjem primjeru je u muškom rodu, jer je singular od imenice إِخْوَةٌ t. j. أَخٌ *brat* muškoga roda, a broj أَرْبَعُ je ženskoga roda zato što je singular od سَفِينَةٍ t. j. سَفِينَةٌ *lađa* ženskoga roda.

Vježba 29

Deklinacija brojeva

Riječ صِفْرٌ *nula* deklinira se kao imenica potpune deklinacije Broj إِحْدَى ostaje u svim padežima isti.

إِثْنَانٍ i إِثْنَتَانٍ mijenja se kao imenica u dualu.

Jedinice (الْأَحَادُ) brojeva od 3—10 (ثَلَاثٌ ili ثَلَاثَةٌ) *tri* do إِعْشَرَ ili عَشْرٌ *deset*) mijenjaju se kao imenice.

Broj 11 (إِحْدَى عَشْرَةٌ ili أَحَدَ عَشَرَ) i brojevi od 13—19 (تِسْعَ عَشْرَةٍ ili تِسْعَةَ عَشَرَ do ثَلَاثَ عَشْرَةٍ ili ثَلَاثَةَ عَشَرَ) u svim padežima imaju isti oblik. Kod broja 12 (إِثْنَتَا عَشْرَةَ ili إِثْنَاءَ عَشَرَ) mijenja se prvi dio kao imenica u dualu, a drugi dio ostaje nepromjenljiv.

Desetice (الْعَشْرَاتُ) brojeva od 20—90 (تِسْعُونَ do عَشْرُونَ) mijenjaju se kao pravilna množina muškoga roda. Brojevi 100 i 1000 i milijun mijenjaju se u singularu i pluralu kao imenice potpune deklinacije.

Riječ مَلَايِينُ (pl. od مِلْيُونُ) mijenja se po nepotpunoj deklinaciji.

Slaganje brojeva sa svojom imenicom

Brojevi اِثْنَانِ ili اِثْنَتَانِ *dva* i اِحْدَى ili اِحْدَى *jedna*, اِحْدٌ ili اِحْدٌ *jedan*, اِثْنَانِ ili اِثْنَتَانِ *dvije* ne spominju se uz imenicu, jer sama imenica u jednini ili dvojini bez određenog člana pokazuje jedan odnosno dva predmeta, na pr. رَجُلٌ *čovjek* (jedan), رَجُلَانِ *dva čovjeka*, اِمْرَأَةٌ *žena* (jedna), اِمْرَأَتَانِ *dvije žene*.

Uz brojeve 3—10 zaključno imenica stoji u genitivu plurala¹⁾ kao اَلْمُضَافُ اِلَيْهِ, a broj je njezin اَلْمُضَافُ, na pr. ثَلَاثَةُ رِجَالٍ *tri čovjeka*, عَشْرُ نِسْوَةٍ *deset žena*.

Imenica stoji u akuzativu singulara iza brojeva 11—99 zaključno, na pr. سَبْعٌ وَسِتُّونَ اِمْرَأَةً *17 ljudi*, سَبْعَةَ عَشَرَ رَجُلًا *67 žena*.

Riječi مِائَةٌ *stotina*, اَلْفٌ *hiljada* i مِلْيُونٌ *milijun* uvijek su اَلْمُضَافُ svojoj imenici, koja stoji u genitivu singulara, na pr. مِائَةُ رَجُلٍ *stotinu ljudi*, اَلْفُ اِمْرَأَةٍ *hiljadu žena*, مِلْيُونٌ نَسَمَةٍ *milijun osoba*.

Neodređeni su brojevi كَذَا *toliko*, بَعْضٌ ili بَعْضَةٌ *nekoliko* (od 3—9) i نَيْفٌ ili نَيْفٌ *toliko*.

Riječ كَذَا *toliko* ne mijenja se, a broj بَعْضٌ ili بَعْضَةٌ *nekoliko* ide po potpunoj deklinaciji. Isto tako ide po potpunoj

¹⁾ Jedini je izuzetak od ovoga pravila riječ مِائَةٌ 100 kad stoji iza koga broja od 3—10. U ovom slučaju riječ مِائَةٌ ne stoji u genitivu plurala nego u genitivu singulara, na pr. ثَلَاثُ مِائَةٍ *tri stotine*.

deklinaciji نَيْفٌ i upotrebljuje se samo iza desetica, stotica ili hiljadica, na pr. عَشْرَةُ رِجَالٍ وَنَيْفٌ 10 i toliko ljudi, أَلْفُ دِينَارٍ وَنَيْفٌ, hiljadu i toliko zlatnika.

Vježba 30

Računanje vremena

Za računanje vremena Arapi upotrebljuju riječi:

ثَانِيَةٌ pl.	(التَّوَانِي) ثَوَانٍ pl.	دَقِيقَةٌ pl.	دَقَائِقُ pl.	minuta
سَاعَةٌ pl.	سَاعَاتٌ pl.	يَوْمٌ pl.	أَيَّامٌ pl.	dan
أُسْبُوعٌ pl.	أَسَابِيعٌ pl.	شَهْرٌ pl.	شُهُورٌ pl.	} mjesec
			أَشْهُرٌ pl.	
سَنَةٌ pl.	سِنُونٌ pl.	قَرْنٌ pl.	قُرُونٌ pl.	} stoljeće.
عَامٌ pl.	أَعْوَامٌ pl.	عَصْرٌ pl.	عُصُورٌ pl.	
حَوْلٌ pl.	أَحْوَالٌ pl.			

Sunčana godina zove se السَّنَةُ الشَّمْسِيَّةُ ili السَّنَةُ المِلَادِيَّةُ, a mjesečna السَّنَةُ القَمَرِيَّةُ ili السَّنَةُ الهِجْرِيَّةُ, prosta السَّنَةُ البَسِيطَةُ, a prestupna godina se zove السَّنَةُ الكَبِيسَةُ.

Mjesečna se godina dijeli na ovih 12 mjeseci:

1 — مُحَرَّمُ الحَرَامِ	ili	المُحَرَّمُ	7 — رَجَبُ الفَرْدُ	ili	رَجَبٌ
2 — صَفَرُ الخَيْرِ	ili	صَفَرٌ	8 — شَعْبَانُ المَعْظَمُ	ili	شَعْبَانٌ
3 — رَبِيعُ الأوَّلِ	ili	رَبِيعٌ الأوَّلُ	9 — رَمَضَانُ المَكْرَمُ	ili	رَمَضَانٌ
4 — رَبِيعُ الآخرِ	ili	رَبِيعٌ الآخرُ	10 — شَوَّالٌ		
5 — جُمَادَى الأوَّلَى			11 — ذُو القَعْدَةِ		
6 — جُمَادَى الآخرَةَ			12 — ذُو الحِجَّةِ		

Sva imena mjeseci idu po potpunoj deklinaciji osim شَعْبَانٌ i رَمَضَانٌ, koji se dekliniraju nepotpuno.

Obično pred sve nazive za mjesece, koji počinju sa glasom ر (osim رَجَبٌ), stavlja se riječ شَهْرٌ mjesec, na pr. شَهْرُ رَمَازَانَ mjesec ramazan, شَهْرُ رَبِيعِ الْأَوَّلِ mjesec rebiul-evvel i t. d. U gornjem slučaju je riječ شَهْرٌ uvijek أَلْمُضَافُ, a ime mjeseca أَلْمُضَافُ إِلَيْهِ.

Dani imaju ova imena:

يَوْمُ الْاَلْجُمُعَةِ	petak	يَوْمُ الْاَلْتَلَاثَاءِ	utorak
يَوْمُ الْاَلْسَبْتِ	subota	يَوْمُ الْاَلْاَرْبَعَاءِ	srijeda
يَوْمُ الْاَلْاَحَدِ	nedjelja	يَوْمُ الْاَلْخَمِيسِ	četvrtak.
يَوْمُ الْاَلْاِثْنَيْنِ	ponedjeljak		

Kao što se u našem jeziku riječ »nedjelja« često upotrebljuje za sedmicu tako se isto u arapskom uzima riječ جُمُعَةٌ na pr. بَعْدَ الْجُمُعَتَيْنِ poslije dvije sedmice.

Kad se hoće izraziti doba života uzima se riječ عُمُرٌ sin, ابنٌ život ili سنٌ doba, pa se na pr. veli هُوَ ابْنٌ خَمْسَ عَشْرَةَ سَنَةً ili عُمُرُهُ خَمْسَ عَشْرَةَ سَنَةً Ima mu 15 godina; سِنُهُ عِشْرُونَ سَنَةً Ima mu 20 godina. Sa riječi ابنٌ broj dolazi u genitivu kao أَلْمُضَافُ إِلَيْهِ, a sa عُمُرٌ i سنٌ u nominativu kao predikat.

Kod brojeva, koji su sa 4 ili više cifara mogu se navesti hiljadice, pa stotice, jedinice i konačno desetice, a može obratno: jedinice, desetice, stotice pa hiljadice, na pr. 8.723 čovjeka:

ثَمَانِيَةُ آلَافٍ وَسَبْعُمِائَةٍ وَثَلَاثَةٌ وَعِشْرُونَ رَجُلًا
 ili ثَلَاثَةٌ وَعِشْرُونَ وَسَبْعُمِائَةٍ وَثَمَانِيَةُ آلَافٍ رَجُلٍ.

U složenim brojevima imenica se u rodu, broju i padežu ravna prema zadnjem broju. Stoga je u prvom od gornja dva primjera رَجُلًا, a u drugom رَجُلٍ.

2) Redni (ordinalni) brojevi, koji pokazuju koji je ko po redu.

Redni su brojevi ovo:

Muški rod:	Ženski rod:
الْأَوَّلُ prvi	الْأُولَى prva
الثَّانِي drugi	الثَّانِيَّةُ druga
الثَّالِثُ treći	الثَّالِثَةُ treća
الرَّابِعُ četvrti	الرَّابِعَةُ četvrta
الخَامِسُ peti	الخَامِسَةُ peta
السَّادِسُ šesti	السَّادِسَةُ šesta
السَّابِعُ sedmi	السَّابِعَةُ sedma
الثَّامِنُ osmi	الثَّامِنَةُ osma
التَّاسِعُ deveti	التَّاسِعَةُ deveta
العَاشِرُ deseti	العَاشِرَةُ deseta
الحَادِي عَشَرَ jedanaesti	الحَادِيَّةُ عَشْرَةٌ ¹⁾ jedanaesta
الثَّانِي عَشَرَ dvanaesti	الثَّانِيَّةُ عَشْرَةٌ dvanaesta
الثَّالِثَ عَشَرَ trinaesti	الثَّالِثَةُ عَشْرَةٌ trinaesta
الرَّابِعَ عَشَرَ četrnaesti	الرَّابِعَةُ عَشْرَةٌ četrnaesta
الخَامِسَ عَشَرَ petnaesti	الخَامِسَةُ عَشْرَةٌ petnaesta
السَّادِسَ عَشَرَ šesnaesti	السَّادِسَةُ عَشْرَةٌ šesnaesta
السَّابِعَ عَشَرَ sedamnaesti	السَّابِعَةُ عَشْرَةٌ sedamnaesta
الثَّامِنَ عَشَرَ osamnaesti	الثَّامِنَةُ عَشْرَةٌ osamnaesta
التَّاسِعَ عَشَرَ devetnaesti	التَّاسِعَةُ عَشْرَةٌ devetnaesta
العِشْرُونَ dvadeseti-a	

¹⁾ Drugi suglasnik riječi عَشْرَةٌ može dobiti vokal َ pa riječ glasi: الحَادِيَّةُ عَشْرَةٌ.

Kod rednih brojeva od 20—100 dolaze najprije jedinice, a onda desetice sa veznikom *وَ* i, na pr.

Muški rod:

Ženski rod:

الدَّوَّاسِعُونَ وَالْحَادِي وَالْعِشْرُونَ dvadeset i prvi
 الدَّوَّاسِعُونَ وَالْحَادِي وَالْعِشْرُونَ dvadeset i drugi
 الدَّوَّاسِعُونَ وَالْحَادِي وَالْعِشْرُونَ dvadeset i treći
 الدَّوَّاسِعُونَ وَالْحَادِي وَالْعِشْرُونَ dvadeset i treća

Redni brojevi od 100 dalje imaju ovake oblike:

المِائَةُ stoti	المِائَةُ stota
المِائَةُ وَالْحَادِي sto i prvi	المِائَةُ وَالْحَادِي sto i prva
المِائَةُ وَالثَّانِي sto i drugi	المِائَةُ وَالثَّانِي sto i druga
المِائَةُ وَالثَّلَاثِ sto i treći	المِائَةُ وَالثَّلَاثِ sto i treća
الأَلْفُ hiljaditi	الأَلْفُ hiljadita
الأَلْفُ وَالْحَادِي hiljadu i prvi	الأَلْفُ وَالْحَادِي hiljadu i prva
الأَلْفُ وَالثَّانِي hiljadu i drugi	الأَلْفُ وَالثَّانِي hiljadu i druga
الأَلْفُ وَالثَّلَاثِ hiljadu i treći	الأَلْفُ وَالثَّلَاثِ hiljadu i treća
الأَلْفُ وَالْحَادِي وَالْمِائَةُ وَالْحَادِي hiljadu sto i prvi	الأَلْفُ وَالْحَادِي وَالْمِائَةُ وَالْحَادِي hiljadu sto i prva.

Deklinacija rednih brojeva

Jedinice rednih brojeva od 1—10 sklanjaju se kao imenice potpune deklinacije¹⁾; jedino je broj *الأُولَى* *prva* nepromjenljiv, na pr.

Muški rod:

Ženski rod:

Nominativ	الرَّجُلِ الْأَوَّلِ prvi čovjek	الْإِمْرَأَةَ الْأُولَى prva žena
Genitiv	الرَّجُلِ الْأَوَّلِ prvoga čovjeka	الْإِمْرَأَةِ الْأُولَى prve žene
Akuzativ	الرَّجُلِ الْأَوَّلِ prvoga čovjeka	الْإِمْرَأَةَ الْأُولَى prvu ženu

¹⁾ Jedino broj *الثَّانِي* *drugi* glasi u nominativu i genitivu *الثَّانِي* a u akuzativu *الثَّانِي*, jer konsonant *ي* na kraju riječi ne može primiti nikakva drugog vokala osim *—* (e).

Brojevi od 11—19 su nepromjenljivi i oba se broja svršuju na vokal e (ـَ), na pr.

	Muški rod:	Ženski rod:
Nominativ	الرَّجُلُ الثَّلَاثُ عَشَرَ trinaesti čovjek	الْأَمْرَأَةُ الثَّلَاثَةَ عَشْرَةَ trinaesta žena
Genitiv	الرَّجُلِ الثَّلَاثِ عَشَرَ trinaestoga čovjeka	الْأَمْرَأَةِ الثَّلَاثَةَ عَشْرَةَ trinaeste žene
Akuzativ	الرَّجُلَ الثَّلَاثَ عَشَرَ trinaestoga čovjeka	الْأَمْرَأَةَ الثَّلَاثَةَ عَشْرَةَ trinaestu ženu

Desetice brojeva od 20—90 mijenjaju se kao imenice u pravilnoj množini muškog roda bez obzira na rod imenice na koju se odnose, na pr.

	Muški rod:	Ženski rod:
Nominativ	الرَّجُلُ الْعِشْرُونَ dvadeseti čovjek	الْأَمْرَأَةُ الْعِشْرُونَ dvadeseta žena
Genitiv	الرَّجُلِ الْعِشْرِينَ dvadesetoga čovjeka	الْأَمْرَأَةِ الْعِشْرِينَ dvadesete žene
Akuzativ	الرَّجُلَ الْعِشْرِينَ dvadesetoga čovjeka	الْأَمْرَأَةَ الْعِشْرِينَ dvadesetu ženu

Redni broj može imati određeni član *ال*, a može biti i neodređen. On kao atribut (*الْصِّفَةُ*) dolazi uvijek iza imenice na koju se odnosi pa se u rodu, broju i padežu i određenosti (*التَّعْرِيفُ*) i neodređenosti (*التَّنْكِيرُ*) ravna prema svojoj imenici, na primjer:

Nominativ	$\left\{ \begin{array}{l} \text{الرَّجُلُ الثَّلَاثُ وَالْعِشْرُونَ} \\ \text{رَجُلٌ ثَالِثٌ وَعِشْرُونَ} \end{array} \right\}$	dvadeset i treći čovjek
Genitiv	الرَّجُلِ الثَّلَاثِ وَالْعِشْرِينَ	dvadeset i trećega čovjeka
Akuzativ	الرَّجُلَ الثَّلَاثَ وَالْعِشْرِينَ	dvadeset i trećega čovjeka

Ako broj *أَوَّلُ prvi* dođe kao *الْمُضَافُ* imenici na koju se odnosi, onda znači početak, na pr. *أَوَّلُ الشِّتَاءِ početak zime*.

3) Dioni (distributivni) brojevi to jest oni kojim se odgovara na pitanje po koliko?

Ovi se brojevi tvore:

1) Da se glavni broj ponovi u akuzativu, na pr. **إِثْنَيْنِ إِثْنَيْنِ** po dva, **إِثْنَيْنِ إِثْنَيْنِ إِثْنَيْنِ** po dvije, **ثَلَاثَةً ثَلَاثَةً** po tri, **ثَلَاثًا ثَلَاثًا** po tri (žene).

2) Na slijedeće oblike bez obzira na rod:

أَحَادًا ili مَوْحَدًا po jedan (a)	سُدَّاسًا ili مَسْدَسًا po šest
ثَنَاءً ili مَثْنِيًّا po dva (dvije)	سُبَاعًا ili مَسْبِعًا po sedam
ثَلَاثًا ili مَثَلَثًا po tri	ثَمَانًا ili مَثْمَنًا po osam
رُبَاعًا ili مَرْبِعًا po četiri	تِسَاعًا ili مَتْسَعًا po devet
خَمَاسًا ili مَخْمَسًا po pet	عَشَارًا ili مَعَشَرًا po deset

Dioni brojevi dalje od 10 izrazuju se tako da se glavni broj ponovi, na pr. **خَمْسَةَ عَشَرَ خَمْسَةَ عَشَرَ** po petnaest.

Distributivni brojevi se ne mijenjaju.

4) Priloški (adverbni) brojevi su kojim se odgovara na pitanje koliko puta? To su:

Singular:	Dual:	Plural:
مَرَّةً jedan puta	مَرَّتَيْنِ dva puta	ثَلَاثَ مَرَّاتٍ tri puta
دَفْعَةً „	دَفْعَتَيْنِ „	تِسَعَ دَفْعَاتٍ devet „
كِرَّةً „	كِرَّتَيْنِ „	عِشْرِينَ كِرَّةً dvadeset „
		كِرَّاتٍ „
		puta
		puta

Adverbni brojevi uvijek stoje u akuzativu.

5) Množni (multiplikativni) brojevi su kojima se odgovara na pitanje kolikostruk?

Multiplikativni su brojevi:

مُفْرَدًا jednostruk

مَثَلَثًا trostruk

مَثْنِيًّا dvostruk

مَرْبِعًا četverostruk

خَمْسٌ peterostruk	مِثْمِنٌ osmerostruk
سَدَسٌ šesterostruk	مِتْسَعٌ deveterostruk
سَبْعٌ sedmerostruk	مِعْشَرٌ deseterostruk.

Ovi se brojevi mijenjaju po potpunoj deklinaciji.

6) Razlomački brojevi od 1—10 dolaze na oblike فُعْلٌ ili فُعْلٌ, na pr.

	Singular:		Plural:
1/2 —	نِصْفٌ		أَنْصَافٌ
1/3 —	ثُلُثٌ ili ثُلُثٌ		أَثْلَاثٌ
1/4 —	رُبْعٌ ili رُبْعٌ		أَرْبَاعٌ
1/5 —	خُمْسٌ ili خُمْسٌ		أَخْمَاسٌ
1/6 —	سُدُسٌ ili سُدُسٌ		أَسْدَاسٌ
1/7 —	سَبْعٌ ili سَبْعٌ		أَسْبَاعٌ
1/8 —	مِثْمِنٌ ili مِثْمِنٌ		أَمْتَانٌ
1/9 —	مِتْسَعٌ ili مِتْسَعٌ		أَمْتِسَاعٌ
1/10 —	مِعْشَرٌ ili مِعْشَرٌ		أَمْعِشَارٌ

Razlomački se brojevi mijenjaju po potpunoj deklinaciji.

Vježba 33

GLAGOLI ILI VERBI — (الْفِعْلُ pl. الْأَفْعَالُ)

Glagoli su riječi, koje znače radnju, stanje ili bivanje.

Glagoli se mijenjaju po licu, vremenu i načinu.

Sprezanje glagola arapski se zove تَصْرِيفُ الْأَفْعَالِ.

Svi glagolski oblici izvode se iz infinitiva (الْمَصْدَرُ). Ovaj oblik međutim ne odgovara potpuno našem neodređenom načinu (infinitivu), nego je to glagolska imenica, koju nazivamo i prevodimo infinitivom, na pr. قَتْلٌ ubijanje — ubiti; رَحْمَةٌ smilovanje — smilovati se.

Iz infinitiva se izvode ovi oblici:

1) Svršeno vrijeme (perfekat — **الْفِعْلُ الْمَاضِي**), na pr. **كَتَبَ** *Pisao je*; **طَلَبَ** *Tražio je*.

2) Trajno vrijeme (imperfekta — **الْفِعْلُ الْمَضَارِعُ**), na pr. **يَكْتُبُ** *Piše ili će pisati*; **يَطْلُبُ** *Traži ili će tražiti*.

3) Zapovijedni način (imperativ — **الْأَمْرُ وَالنَّهْيُ**).

4) Glagolski pridjev aktivni (particip aktiva — **إِسْمُ الْفَاعِلِ**).

5) Glagolski pridjev pasivni (particip pasiva — **إِسْمُ الْمَفْعُولِ**).

Po obliku se arapski glagoli dijele na osnovne (**أَصْلِيٌّ**) i proširene (**ذُو زِيَادَةٍ**).

Osnovni glagoli mogu imati:

I tri korjenita suglasnika (**الثَّلَاثِيُّ الْمَجْرَدُ**), na pr. **قَتَلَ** *Ubio je* (on).

II četiri korjenita suglasnika (**الرُّبَاعِيُّ الْمَجْرَدُ**), na pr. **تَرَجَّمَ** *Preveo je* (on).

Najviše je glagola koji imaju tri korjenita suglasnika.

Proširene vrste glagola, koje se tvore od glagola, koji imaju tri korjenita suglasnika, zovu se **الثَّلَاثِيُّ الْمَزِيدُ فِيهِ** i mogu biti:

1 od četiri suglasnika (**الرُّبَاعِيُّ**),

2 od pet (**الْخَمَاسِيُّ**) i

3 od šest suglasnika (**الْسِّدَّاسِيُّ**).

الرُّبَاعِيُّ الْمَزِيدُ فِيهِ zovu se proširene vrste, koje se dobiju od glagola, koji imaju četiri korjenita suglasnika. O ovim glagolima ćemo kasnije govoriti.

Glagoli od tri korjenita suglasnika (الثَّلَاثِيُّ الْمَجْرَدُ)

Perfekta (**الْفِعْلُ الْمَاضِي**) i imperfekta (**الْفِعْلُ الْمَضَارِعُ**)

Glagoli od tri korjenita suglasnika sačinjavaju I vrstu glagola.

Prema vokalu srednjeg suglasnika (عَيْنُ الْفِعْلِ) u perfektu i imperfektu glagola prva vrsta se dijeli na 6 razreda (الْبَابُ pl. الْأَبْوَابُ):

Perfekta (الْمَاضِي)	Imperfekta (الْمُضَارِعُ)	Perfekta (الْمَاضِي)	Imperfekta (الْمُضَارِعُ)
1) فَعَلَ	يَفْعَلُ na pr.	كَتَبَ	يَكْتُبُ pisati ¹⁾
2) فَعَلَ	يَفْعِلُ „ „	جَلَسَ	يَجْلِسُ sjediti
3) فَعَلَ	يَفْعَلُ „ „	فَتَحَ	يَفْتَحُ otvoriti
4) فَعَلَ	يَفْعَلُ „ „	عَلِمَ	يَعْلَمُ znati
5) فَعُلُ	يَفْعُلُ „ „	حَسَنَ	يَحْسُنُ lijep biti
6) فَعَلَ	يَفْعِلُ „ „	حَسِبَ	يَحْسِبُ misliti

U gornjem primjeru je perfekta i imperfekta glagola naveden u 3 licu singulara, jer se od trećeg lica dodavanjem nastavaka tvore druga lica singulara, duala i plurala.

Mijenjanje perfekta I vrste glagola po licu, rodu i broju

(تَصْرِيفُ الْفِعْلِ الْمَاضِي)

3 lice (الْغَائِبُ)

Sing. m. r.	كَتَبَ (الْمُفْرَدُ الْمَذَكَّرُ)	Napisao je ili Napisa i t. d.
Dual m. r.	كَتَبَا (تَثْنِيَةُ الْمَذَكَّرِ)	Napisala su njih dva
Plur. m. r.	كَتَبُوا ²⁾ (جَمْعُ الْمَذَكَّرِ)	Napisali su oni
Sing. ž. r.	كَتَبَتْ (الْمُفْرَدُ الْمُوَنَّثُ)	Napisala je
Dual ž. r.	كَتَبَتَا (تَثْنِيَةُ الْمُوَنَّثِ)	Napisale su njih dvije
Plur. ž. r.	كَتَبْنَ (جَمْعُ الْمُوَنَّثِ)	Napisale su one.

¹⁾ Perfekta i imperfekta radi kratkoće prevodićemo infinitivom.

²⁾ Kad je u perfektu ili imperfektu glagola u 3 licu plurala na kraju و, dodaje se u pismu tome و zaštitni ا (الْفُ الْوَقَائِيَّةُ), koji se ne izgovara.

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	(الْمُفْرَدُ الْمَذَكَّرُ)	كَتَبْتَ	Napisao si ti
Dual m. r.	(تَنْبِيْةُ الْمَذَكَّرِ)	كَتَبْتُمَا	Napisali ste vas dvojica
Plur. m. r.	(جَمْعُ الْمَذَكَّرِ)	كَتَبْتُمْ	Napisali ste vi
Sing. ž. r.	(الْمُفْرَدُ الْمَوْنَّثُ)	كَتَبْتِ	Napisala si ti
Dual ž. r.	(تَنْبِيْةُ الْمَوْنَّثِ)	كَتَبْتُمَا	Napisale ste vas dvije
Plur. ž. r.	(جَمْعُ الْمَوْنَّثِ)	كَتَبْتُنَّ	Napisale ste vi.

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

Sing. 1 lica oba r.	(الْمُفْرَدُ)	كَتَبْتُ	Napisao (la) sam
Plur. 1 lica oba r.	(الْجَمْعُ)	كَتَبْنَا	Napisali (le) smo.

Svršeno vrijeme (الفِعْلُ الْمَاضِي — perfekat) izražava prošlo ili predašnje svršeno vrijeme (perfekat ili aorist).

Glagolski nastavci, koji se vide u gornjem primjeru, nisu drugo nego sastavljene lične zamjenice u nominativu (الضَّمِيرُ الْمُتَّصِلُ الْمَرْفُوعُ). Ove se lične zamjenice smatraju glagolskim subjektom. Jedini nastavak ت nije lična zamjenica nego oznaka ženskog roda, a glagolski je subjekat zamišljeno هِيَ ona, koje se u glagolu pomišlja. Isto tako u 3 licu singulara muškog roda glagolski je subjekat lična zamjenica هُوَ on, koja se u glagolu pomišlja, ako iza glagola ne slijedi kao subjekat koja druga riječ.

Negativni perfekat se tvori ako se pred njega stavi niječna čestica مَا, na pr. مَا كَتَبَ. Nije napisao.

Mijenjanje imperfekta I vrste glagola po licu, rodu i broju

(تَصْرِيفُ الْفِعْلِ الْمُضَارِعِ)

3 lice (الْفَائِبُ)

Sing. m. r.	يَكْتُبُ (الْمُفْرَدُ الْمَذَكَّرُ)	Piše ili pisaće
Dual m. r.	يَكْتُبَانِ (تَثْنِيَّةُ الْمَذَكَّرِ)	Pišu ili pisaće njih dva
Plur. m. r.	يَكْتُبُونَ (جَمْعُ الْمَذَكَّرِ)	Pišu ili pisaće oni
Sing. ž. r.	تَكْتُبُ (الْمُفْرَدُ الْمُوَاثَّاتُ)	Piše ili pisaće (ž.)
Dual ž. r.	تَكْتُبَانِ (تَثْنِيَّةُ الْمُوَاثَّاتِ)	Pišu ili pisaće njih dvije
Plur. ž. r.	يَكْتُبْنَ (جَمْعُ الْمُوَاثَّاتِ)	Pišu ili pisaće one.

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	تَكْتُبُ (الْمُفْرَدُ الْمَذَكَّرُ)	Pišeš ili pisaćeš
Dual m. r.	تَكْتُبَانِ (تَثْنِيَّةُ الْمَذَكَّرِ)	Pišete ili pisaćete vas dva
Plur. m. r.	تَكْتُبُونَ (جَمْعُ الْمَذَكَّرِ)	Pišete ili pisaćete vi
Sing. ž. r.	تَكْتُبِينَ (الْمُفْرَدُ الْمُوَاثَّاتُ)	Pišeš ili pisaćeš ti (ž.)
Dual ž. r.	تَكْتُبَانِ (تَثْنِيَّةُ الْمُوَاثَّاتِ)	Pišete ili pisaćete vas dvije
Plur. ž. r.	تَكْتُبْنَ (جَمْعُ الْمُوَاثَّاتِ)	Pišete ili pisaćete vi.

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

Sing. 1 lica oba r.	أَكْتُبُ (الْمُفْرَدُ)	Pišem ili pisaću
Plur. 1 lica oba r.	نَكْتُبُ (الْجَمْعُ)	Pišemo ili pisaćemo.

Imperfekat (الْمُضَارِعُ) se dakle tvori tako da se korjenu spočetka doda ا, ت, ي ili ن, koji se zovu حُرُوفُ الْمُضَارَعَةِ, a sadržani su u riječi أَتَيْنَ.

U oblicima imperfekta lična zamjenica kao glagolski subjekat zamišlja se u svim oblicima singulara osim 2 lica žen. roda.

Tako:

u 3 licu sing. m. r. — يَكْتُبُ — هُوَ on

u 3 licu sing. ž. r. — تَكْتُبُ — هِيَ ona

u 2 licu sing. m. r. — تَكْتُبُ — أَنْتَ ti

u 1 licu sing. oba r. — أَكْتُبُ — أَنَا ja.

Isto tako se zamišlja zamjenica نَحْنُ *mi* u 1 licu plurala oba roda, na pr. نَكْتُبُ.

U 2 licu žen. r. glagolski subjekat je يَ.

U dualu imperfekta je subjekat ۛ, koji označuje dvojину, u pluralu muškog roda و, a pluralu ženskog roda ن.

Trajno vrijeme (الْفِعْلُ الْمَضَارِعُ — imperfekat) izražava sadašnje (prezent) ili buduće vrijeme (fudur).

Ako se pred imperfekat stavi čestica سَ ili سَوْفَ, onda imperfekat znači samo futur, na pr. سَأَكْتُبُ ili سَوْفَ أَكْتُبُ *Pisaću.*

Isto tako imperfekat može imati značenje futura, ako se pred imperfekat stavi negativna čestica لَا *neće*, na pr. لَا يَكْتُبُ *Neće pisati.* Stavi li se pred imperfekat negativna čestica مَا *nije*, onda ima značenje prezenta, na pr. مَا يَكْتُبُ *Ne piše.*

Riječ قَدْ pred imperfektom znači »katkada«, a pred perfektom »već«.

Nema naročita pravila, po kome bi se utvrdilo koji glagoli I vrste idu po kome razredu, nego se to mora iz prakse naučiti. Jedino treba zapamtiti da glagoli, koji idu u treći razred I vrste, imaju drugi ili treći korjeniti suglasnik jedan od 6 guturalnih suglasnika (حُرُوفُ الْحَلْقِ). To su ح, خ, ع, غ, ه, هـ. Izuzetak je glagol يَأْتِي, يَأْتِي, يَأْتِي *sustezati se, ne htjeti.* Međutim nisu svi glagoli u kojih je drugi ili treći korjeniti suglasnik grleni od 3 razreda I vrste, na pr. فَهَمُّ — يَفْهَمُ — فَهِمٌ *razumjeti.*

Prelazni i neprelazni glagoli

Po svome značenju glagoli se dijele na:

1) Prelazne (tranzitivne **الْفِعْلُ الْمُتَعَدِّي**), ako glagolska radnja prelazi na neki predmet (objekat **الْمَفْعُولُ بِهِ**), na pr. **أَكْتُبُ كِتَابًا** *Pišem knjigu*. U ovom primjeru je **أَكْتُبُ** *pišem* glagol, a **كِتَابًا** *knjigu* objekat.

Glagolski objekat stoji u akuzativu.

2) Neprelazne (intranaktivne **الْفِعْلُ الْأَزِمُ**) t. j. one glagole, čija radnja ne prelazi na predmet (objekat), na pr. **أَذْهَبُ** *Idem*.

Glagoli 1, 2, 3 i 6 razreda I vrste većinom su tranzitivni, ali ih ima i intranzitivnih, na pr. **خَرَجَ يَخْرُجُ** *izaći*, **جَلَسَ يَجْلِسُ** *sjediti*, **ذَهَبَ يَذْهَبُ** *otići*, **نَعِمَ يَنْعَمُ** *udobno živjeti*.

Glagoli 4 razreda I vrste mogu biti tranzitivni, ali su većinom intranzitivni, i izrazuju neko prolazno stanje, na pr. **فَرِحَ يَفْرَحُ** *radovati se*, **حَزِنَ يَحْزَنُ** *tužan biti*.

Glagoli 5 razreda I vrste uvijek su intranzitivni i kazuju stanje u kom se neko stalno nalazi, na pr. **حَسُنَ يَحْسُنُ** *lijep biti*, **قُبِحَ يَقْبَحُ** *ružan biti*.

Vježba 35

Subjekat glagolske rečenice (**الْفَاعِلُ**)

Glagolski subjekat može biti:

1) Lična zamjenica (**الْفَاعِلُ الْمُضْمَرُ**) i

2) Koje drugo ime (**الْفَاعِلُ الْمُظْهَرُ**).

Lična zamjenica kao subjekat glagolske rečenice može biti:

a) lični nastavak, koji se izgovara, na pr. **كُتِبْتُ** *Pisao sam* (ت), **كُتِبْتُمْ** *Pisale ste* (ن), **مَا يَكْتُبُونَ** *Ne pišu* (و) i t. d. ili

b) lična zamjenica koja se zamišlja, na pr. **كُتِبَ** (هُوَ) *Pisao je*, **يَكْتُبُ** (هُوَ) *Piše ili pisaoće*, **أَكْتُبُ** (أَنَا) *Piši!* (أَنْتَ) *Pišem ili ću pisati* i t. d.

Lična zamjenica, koja se izgovara kao lični nastavak ili se samo uz glagol pomišlja, može dakle biti subjekat (*الْفَاعِلُ*) svih oblika perfekta i imperfekta.

Ako je međutim glagolski subjekat koje drugo ime (*الْفَاعِلُ الْمُظْهَرُ*), onda glagol uvijek stoji samo u 3 licu singulara perfekta ili imperfekta, pa subjekat bio u jednini, dvojini ili množini, na pr. *ذَهَبَ زَيْدٌ* Otišao je Zejd, *يَجِي هَذَانِ* Dolaze ova dvojica, *سَأَلَتِ الْمُعَلِّمَاتُ* Pitale su učiteljice i t. d.

Subjektat glagolske rečenice ne može stajati prije svoga glagola.

Slaganje glagola sa subjektom u glagolskoj rečenici

Glagol je u glagolskoj rečenici (*الْجُمْلَةُ الْفِعْلِيَّةُ*) u 3 licu singulara muškog roda, ako je subjekat muškoga roda, a u 3 licu singulara ženskoga roda, ako je subjekat ime ženskoga roda, na pr. *ذَهَبَ زَيْدٌ* Otišao je Zejd, *ذَهَبَتِ الزَّيْنَبَانِ* Otišle su dvije Zejnebe.

Glagol može stajati u singularu muškog i ženskog roda:

1) Kada subjekat, koji je ženskoga roda, ne slijedi neposredno iza glagola, na pr. *جَاءَ (جَاءَتْ) الْيَوْمَ الْأَخْتُ* Došla je danas sestra.

2) Kada je subjekat imenica ženskog roda, koja ne znači žensko lice, na pr. *طَلَعَ (طَلَعَتْ) الشَّمْسُ*, *سَارَ (سَارَتْ) النَّاقَةُ* Pošla je deva, Izašlo je sunce.

3) Ako je imenica kao subjekat u pravilnom pluralu ženskog roda ili nepravilnom pluralu ili zbirna imenica, na pr. *جَاءَ (جَاءَتْ) الرِّجَالُ* Došli su ljudi, *جَاءَ (جَاءَتْ) الْمُعَلِّمَاتُ* Došle su učiteljice, *يَنْعَعُ (يَنْعَعَتْ) الشَّمْرُ* Dozrio je plod.

Ako je u imenskoj rečenici (الْجُمْلَةُ الْإِسْمِيَّةُ) glagol predikat (الْخَبَرُ), mora se taj glagol sa subjektom imenske rečenice (الْمُبْتَدَأُ) slagati u rodu i broju kada je subjekat u singularu, dualu ili pravilnom pluralu muškog roda, na pr.:

الرَّجُلَانِ ذَهَبَا Čovjek je otišao الرجلُ ذَهَبَ Dva su čovjeka otišla
الْمُسْلِمُونَ ذَهَبُوا Žena je otišla المرأةُ ذَهَبَتْ Muslimani su otišli

Ako li je subjekat u pravilnom pluralu ženskoga roda ili u nepravilnoj množini, onda se glagol ili slaže sa subjektom ili stoji u singularu ženskoga roda, na pr.:

الْمُعَلِّمَاتُ ذَهَبْنَ Učiteljice su otišle (ذَهَبَتْ)
الرِّجَالُ ذَهَبُوا Ljudi su otišli (ذَهَبَتْ)
النِّسَاءُ ذَهَبْنَ Žene su otišle. (ذَهَبَتْ)

Vježba 36

Konjugacija pomoćnih glagola كَانَ biti i صارَ postati

Glagoli كَانَ (od كَوْنٌ) biti i صارَ (od صَبَرَ) postati spadaju u nepravilne glagole, pa se u perfektu i imperfektu konjugiraju ovako:

Glagol كَانَ biti:

Perfekat (الْمَاضِي): Imperfekat (الْمُضَارِعُ):

3 lice (الْفَاعِلُ)

Sing. m. r.	كَانَ	Bio je ili bi i t. d.	يَكُونُ	Jest ili će biti
Dual m. r.	كَانَا	Bila su njih dva	يَكُونَانِ	Jesu ili će biti njih dvojica
Plur. m. r.	كَانُوا	Bili su	يَكُونُونَ	Jesu ili će biti
Sing. ž. r.	كَانَتْ	Bila je	تَكُونُ	Jest ili će biti (ž.)
Dual ž. r.	كَانَتَا	Bile su njih dvije	تَكُونَانِ	Jesu ili će biti njih dvije
Plur. ž. r.	كُنَّ	Bile su	يَكُنْنَ	Jesu ili će biti (ž.)

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	كُنْتَ	Bio si	تَكُونُ	Jesi ili ćeš biti
Dual m. r.	كُنْتُمَا	Bili ste vas dva	تَكُونَانِ	Jeste ili ćete biti vas dva
Plur. m. r.	كُنْتُمْ	Bili ste	تَكُونُونَ	Jeste ili ćete biti
Sing. ž. r.	كُنْتِ	Bila si	تَكُونِينَ	Jesi ili ćeš biti (ž.)
Dual ž. r.	كُنْتُمَا	Bile ste vas dvije	تَكُونَانِ	Jeste ili ćete biti vas dvije
Plur. ž. r.	كُنْتُنَّ	Bile ste	تَكُنْنَ	Jeste ili ćete biti (ž.)

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

Sing. oba r.	كُنْتُ	Bio (la) sam	أَكُونُ	Jesam ili ću biti
Pl. oba r.	كُنَّا	Bili (le) smo	نَكُونُ	Jesmo ili ćemo biti

Glagol صَارَ *postati*:

Perfekata (الْمَاضِي): Imperfekata (الْمُضَارِعُ):

3 lice (الْغَائِبُ)

Sing. m. r.	صَارَ	Postao je ili postade i t. d.	يَصِيرُ	Postaje ili postaće
Dual m. r.	صَارَا	Postali su njih dva	يَصِيرَانِ	Postaju ili postaće njih dva
Plur. m. r.	صَارُوا	Postali su	يَصِيرُونَ	Postaju ili postaće
Sing. ž. r.	صَارَتْ	Postala je	تَصِيرُ	Postaje ili postaće ona
Dual ž. r.	صَارَتَا	Postale su njih dvije	تَصِيرَانِ	Postaju ili postaće njih dvije
Plur. ž. r.	صَرْنَ	Postale su one	يَصِرْنَ	Postaju ili postaće one

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	صِرْتَ	Postao si	تَصِيرُ	Postaješ ili postaćeš
Dual m. r.	صِرْتُمَا	Postali ste vas dva	تَصِيرَانِ	Postajete ili po- staćete vas dva
Plur. m. r.	صِرْتُمْ	Postale ste vi	تَصِيرُونَ	Postajete ili po- staćete vi
Sing. ž. r.	صِرْتِ	Postala si ti	تَصِيرِينَ	Postaješ ili postaćeš ti (ž.)
Dual ž. r.	صِرْتُمَا	Postale ste vas dvije	تَصِيرَانِ	Postajete ili po- staćete vas dvije
Plur. ž. r.	صِرْتُنَّ	Postale ste	تَصِيرْنَ	Postajete ili postaćete vi (ž.)

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

Sing. ob. r.	صِرْتُ	Postao (la) sam	أَصِيرُ	Postajem ili postaću
Pl. oba r.	صِرْنَا	Postali (le) smo	نَصِيرُ	Postajemo ili postaćemo

Pravi imperfekat (pređašnje nesvršeno vrijeme) tvori se, ako glagol كَانَ u perfektu dode pred imperfekat drugog glagola, na pr.:

كَانَ يَكْتُبُ	Pisaše on	كَانَتْ تَضْحَكُ	Smijaše se ona
كَانَا يَجْلِسَانِ	Sjedahu njih dva	كَانُوا يَفْرَحُونَ	Radovahu se oni.

Pluskvamperfekat (davno prošlo vrijeme) tvori se, ako se كَانَ u perfektu (često sa česticom قَدْ već) stavi pred perfekat drugog glagola, na pr. *كَانَ (قَدْ) ذَهَبَ* Bio je (već) otišao, *كُنَّا (قَدْ) كَتَبْنَا* Bili smo (već) napisali.

Glagol كَانَ kao pomoćni glagol slaže se s drugim glagolom u rodu i broju, na pr. *كُنَّا كَتَبْنَا, كَانَ ذَهَبَ*.

Kad glagol كَانَ dođe pred imensku rečenicu, onda može biti spona (kopula) i njegov perfekat (كَانَ) se u našem jeziku prevodi prezentom, a imperfekat (يَكُونُ) futurom. U ovom slučaju subjekat pomoćnog glagola (إِسْمٌ كَانَ) stoji u nominativu, a predikat (خَبْرٌ كَانَ) u akuzativu, na pr. كَانَ الرَّجُلُ عَالِمًا Čovjek je učen, يَكُونُ الرَّجُلُ عَالِمًا Čovjek će biti učen.

Glagol كَانَ pred imenskom rečenicom može nekada imati značenje glagola »biti« u perfektu, na pr. كَانَ زَيْدٌ فَقِيرًا فَصَارَ غَنِيًّا Bio je Zejd siromah pa je postao bogat.

Vježba 37

Aktiv i pasiv (أَلْفِعْلُ الْمَعْلُومُ فَاعِلُهُ وَ أَلْفِعْلُ الْمَجْهُولُ فَاعِلُهُ)

Oblici perfekta i imperfekta, koje smo gore naučili, kazuju da glagolski subjekat (أَلْفَاعِلُ) vrši glagolsku radnju, na pr. *Pisao je Muhammed*, كَانَتْ عَائِشَةُ تَكْتُبُ *Pisaše Aiša* i t. d.

Glagoli, koji znače da subjekat vrši glagolsku radnju, stoje u aktivu (أَلْفِعْلُ الْمَعْلُومُ فَاعِلُهُ) ili skraćeno (الْمَعْلُومُ). Ako glagolski subjekat na sebi trpi glagolsku radnju, onda se glagolski subjekat zove نَائِبُ الْفَاعِلِ zamjenik gl. subjekta, a glagol stoji u pasivu (أَلْفِعْلُ الْمَجْهُولُ فَاعِلُهُ) ili skraćeno (الْمَجْهُولُ), na pr. *Napisano je pismo*.

Pasiv od sve šest razreda I vrste glagola dolazi na oblik فُعِلَ za perfekat i يُفَعَّلُ za imperfekat.

Primjeri:

Perfekat (أَلْمَاضِي):

Imperfekat (أَلْمُضَارِعُ):

3 lice (أَلْغَائِبُ)

Sing. m. r. طَلِبَ Tražen je يُطَلَبُ Traži se on ili će se tražiti

Dual m. r. طَلِبَا Tražena su يُطَلَبَانِ Traže se njih dva ili će se njih dva tražiti

- Plur. m. r. طَلِبُوا Traženi su يُطَلَّبُونَ Traže se ili će se tražiti
 Sing. ž. r. طَلِبَتْ Tražena je تُطَلَّبُ Traži se ili će se tražiti ona
 Dual ž. r. طَلِبَتَا Tražene su تُطَلَّبَانِ Traže se ili će se tražiti
 njih dvije njih dvije
 Plur. ž. r. طَلِبْنَ Tražene su يُطَلَّبْنَ Traže se ili će se tražiti (ž.).

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

- Sing. m. r. طَلِبْتَ Tražen si تُطَلَّبُ Tražiš se ili ćeš se tražiti
 Dual m. r. طَلِبْتُمَا Traženi ste تُطَلَّبَانِ Tražite se ili ćete se tražiti
 vas dva vas dva
 Plur. m. r. طَلِبْتُمْ Traženi ste تُطَلَّبُونَ Tražite se ili ćete se tražiti
 Sing. ž. r. طَلِبْتِ Tražena si تُطَلَّبِينَ Tražiš se ili ćeš se tražiti ti
 (ž.)
 Dual ž. r. طَلِبْتُمَا Tražene ste تُطَلَّبَانِ Tražite se ili ćete se tražiti
 vas dvije vas dvije
 Plur. ž. r. طَلِبْتُنَّ Tražene ste تُطَلَّبْنَ Tražite se ili ćete se tražiti
 (ž.).

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

- Sing. oba r. طَلِبْتُ Tražen sam أُطَلَّبُ Tražim se ili ću se tražiti
 Plur. oba r. طَلِبْنَا Traženi (e) نُطَلَّبُ Tražimo se ili ćemo se tražiti.
 smo

Aktivna glagolska rečenica pretvara se u pasivnu da se glagol pretvori u pasiv pa se ispusti glagolski subjekat aktivnog glagola (الْفَاعِلُ) i mjesto njega u nominativ stavi glagolski objekat (الْمَفْعُولُ بِهِ), koji se kad postane subjekat pasivnog glagola zove نَائِبُ الْفَاعِلِ, na pr. rečenica $\text{طَلَبَ زَيْدٌ مُحَمَّدًا}$ Tražio je Zejd Muhammeda u pasivu glasi طَلِبَ مُحَمَّدٌ Tražen je Muhammed; $\text{يَكْتُبُ زَيْدٌ مَكْتُوبًا}$ Piše Zejd pismo u pasivu glasi $\text{يُكْتَبُ مَكْتُوبٌ}$ Piše se pismo.

U složenim glagolskim oblicima t. j. u pravom imperfektu i pluskvamperfektu u pasivu dolazi samo glavni glagol, a pomoćni glagol ostaje nepromijenjen, na pr. *كَانَ يَطْلُبُ زَيْدٌ كِتَابًا*. Tražase Zejd knjigu pretvoreno u pasiv glasi *كَانَ يُطَلَّبُ كِتَابٌ*. Tražase se knjiga.

Pasiv mogu imati samo tranzitivni glagoli (الْفِعْلُ الْمُتَمَدِّي), jer intransitivni glagoli nemaju objekta, koji bi mogao zamijeniti gl. subjekat kad se glagol pretvori u pasiv.

Intransitivni glagol postaje tranzitivan, ako dobije objekat u genitivu sa prijedlogom (dalji objekat), na pr. *خَرَجَ زَيْدٌ* Izišao je Zejd — *خَرَجَ زَيْدٌ بِعَمْرٍو* Izveo je Zejd Amra. Pretvoreno u pasiv glasi *خَرَجَ عَمْرٍو* Izveden je Amr. Ovakav pasivni glagol ostaje uvijek u 3 licu singulara muškoga roda, a bez obzira na rod i broj objekta, na pr. *خَرَجَ بِالزَّيْدَيْنِ*, *خَرَجَ بِهِم*, *خَرَجَ بِهِمَا*, *خَرَجَ بِهِ*, *خَرَجَ بِالْهِنْدَاتِ*, *خَرَجَ بِهِنَّ* i t. d.

Pravila, koja vrijede za slaganje aktivnog glagola sa svojim subjektom, vrijede potpuno i kad je glagol u pasivu, na pr. *سَأَلَ مُحَمَّدٌ عَائِشَةَ* Pitao je Muhammed Aišu, glasi u pasivu: *سُئِلَتْ عَائِشَةُ* Pitana je Aiša.

Vježba 38

Mijenjanje glagola po načinima

Po načinima se mijenja samo imperfekat glagola (الْفِعْلُ الْمُضَارِعُ). Imperfekat ima tri načina:

- 1) Određeni način (الْمُضَارِعُ الْمَرْفُوعُ)
- 2) Zavisni način (الْمُضَارِعُ الْمَنْصُوبُ) i
- 3) Skraćeni način (الْمُضَارِعُ الْمَجْزُومُ).

1) Pravilni glagoli u određenom načinu svršuju se prema onome, što smo već gore vidjeli u nekim oblicima na vokal »u« (ـُ), a u nekim na stanovite lične nastavke, na pr. يَكْتُبُ , يَكْتُبَانِ , يَكْتُبُونَ , يَكْتُبْنَ i t. d.

2) Pravilni glagoli u zavisnom načinu (الْمُضَارِعُ الْمَنْصُوبُ) svršuju se na vokal »e« (ـِ) u oblicima imperfekta, koji su bez ličnog nastavka. Oblici, koji imaju lične nastavke, gube u ovom načinu نَ ili نِ svagdje osim plurala ženskog roda, na pr. يَكْتُبُ , يَكْتُبَانِ , يَكْتُبُونَ , يَكْتُبْنَ i t. d.

3) Pravilni glagoli u skraćenom načinu (الْمُضَارِعُ الْمَجْزُومُ) svršuju se na suglasnik bez vokala (ـِ) u oblicima imperfekta, koji nemaju ličnog nastavka. Oblici koji imaju nastavke kao i u zavisnom načinu gube nastavak svagdje osim plurala ž. r., na pr. يَكْتُبُ , يَكْتُبَانِ , يَكْتُبُونَ , يَكْتُبْنَ i t. d.

Primjeri:

Određeni način	Zavisni način	Skraćeni način
(الْمُضَارِعُ الْمَرْفُوعُ)	(الْمُضَارِعُ الْمَنْصُوبُ)	(الْمُضَارِعُ الْمَجْزُومُ)

3 lice (الْغَائِبُ)

Sing. m. r.	يَكْتُبُ	(لَنْ) يَكْتُبُ	(لَمْ) يَكْتُبُ
Dual m. r.	يَكْتُبَانِ	يَكْتُبَانِ	يَكْتُبَانِ
Plur. m. r.	يَكْتُبُونَ	يَكْتُبُوا	يَكْتُبُوا
Sing. ž. r.	تَكْتُبُ	تَكْتُبُ	تَكْتُبُ
Dual ž. r.	تَكْتُبَانِ	تَكْتُبَانِ	تَكْتُبَانِ
Plur. ž. r.	يَكْتُبْنَ	يَكْتُبْنَ	يَكْتُبْنَ

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	تَكْتُبُ	تَكْتُبُ	تَكْتُبُ
Dual m. r.	تَكْتُبَانِ	تَكْتُبَانِ	تَكْتُبَانِ
Plur. m. r.	تَكْتُبُونَ	تَكْتُبُوا	تَكْتُبُوا

Sing. ž. r.	تَكْتُبِينَ	تَكْتُبِي	تَكْتُبِي
Dual ž. r.	تَكْتُبَانِ	تَكْتُبَا	تَكْتُبَا
Plur. ž. r.	تَكْتُبْنَ	تَكْتُبْنَ	تَكْتُبْنَ

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

Sing. oba r.	أَكْتُبُ	أَكْتُبُ	أَكْتُبُ
Plur. oba r.	نَكْتُبُ	نَكْتُبُ	نَكْتُبُ

Arapski određeni način (الْمُضَارِعُ الْمَرْفُوعُ) odgovara potpuno određenom načinu srpskohrvatskog jezika.

Srpskohrvatski jezik nema zavisnog načina. U ovom načinu dolazi arapski imperfekta kad stoji u podređenoj rečenici i to poslije ovih čestica:

إِنَّ *da*, لَنْ *neće (nikako)*; كَيْ *da i* إِذَنْ *tada*.

Iza čestica إِنَّ i كَيْ može doći negativna čestica لَا *ne* pa onda imaju oblik أَلَّا (sastavljeno od أَنْ i لَا) *da ne*, كَيْلَا *da ne*. Isto tako pred ove čestice može doći prijedlog لِ *da*, na pr. لِأَنَّ *da*, لِكَي *da*, لِئَلَّا *da ne*, لِكَيْلَا *da ne*.

Ako imperfekta stoji u zavisnom načinu, stajće u istom načinu i svaki imperfekta, koji iza njega slijedi sa veznikom وَ *i*, na pr. أَنَّهُ أَنْ يَدْخُلَ وَ يَجْلِسَ عِنْدَهُ. *Naredio mu je da uniđe i sjede kod njega.*

Skraćeni način obično odgovara imperativu ili kondicionalu srpskohrvatskog jezika. Ovaj način dolazi poslije čestica:

لِ *nek* (لَا أَلَامْرُ), لَا *ne*, نَكْ *ne* (لَا أَلْنَهْيُ), na pr. لِيَخْرُجْ *Nek (on) izađe!* لَا تَدْخُلْ *Ne ulazi!* Osim toga ovaj način dolazi iza negativnih čestica لَمْ *nije* i لَمَّا *nije još (nikada)*. Imperfekta iza ovih negativnih čestica ima značenje negativnog perfekta, na pr. لَمْ أَكْتُبْ هَذَا *Nisam to napisao*, لَمَّا أَكْتُبْ هَذَا *Nisam to još (nikada) napisao.*

Pomoćni glagoli كَانَ i صَارَ su nepravilni pa u njih skraćeni način glasi ovako:

	Glagol كَانَ	Glagol صَارَ
	3 lice (الغائبُ)	
Sing. m. r.	يَكُنْ (لَمْ)	يَصِرْ (لَمْ)
Dual m. r.	يَكُونَا	يَصِيرَا
Plur. m. r.	يَكُونُوا	يَصِيرُوا
Sing. ž. r.	تَكُنْ	تَصِرْ
Dual ž. r.	تَكُونَا	تَصِيرَا
Plur. ž. r.	يَكُنَّ	يَصِرْنَ
	2 lice (المُخَاطَبُ)	
Sing. m. r.	تَكُنْ	تَصِرْ
Dual m. r.	تَكُونَا	تَصِيرَا
Plur. m. r.	تَكُونُوا	تَصِيرُوا
Sing. ž. r.	تَكُونِي	تَصِيرِي
Dual ž. r.	تَكُونَا	تَصِيرَا
Plur. ž. r.	تَكُنَّ	تَصِرْنَ
	1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)	
Sing. oba r.	أَكُنْ	أَصِرْ
Plur. oba r.	نَكُنْ	نَصِرْ

Vježba 39

Imperativ (فِعْلُ الْأَمْرِ وَالنَّهْيِ)

Imperativ je način kojim se zapovijeda (الْأَمْرُ) ili zabranjuje (النَّهْيُ). Imperativ se tvori od imperfekta u skraćenom načinu i to aktivni imperativ od aktivnog imperfekta, a pasivni od pasivnog.

¹⁾ Oblici imperfekta bez nastavka od glagola كَانَ u jednini (osim 2 lica žen. roda) i u množini 1 lica mogu glasiti i يَكُ , تَكُ , أَكُ i نَكُ .

Imperativ može biti za 3 lice (نَهَى الْغَائِبِ ili أَمْرُ الْغَائِبِ) i za 2 lice (نَهَى الْحَاضِرِ ili أَمْرُ الْحَاضِرِ).

a) Imperativ za 3 lice može biti:

1) Imperativ kojim se zapovijeda 3 licu (أَمْرُ الْغَائِبِ). Ovaj se oblik tvori da se pred imperfekat u skraćenom načinu stavi čestica ل (لَامُ الْأَمْرِ) nek, na pr. يَطْلُبُ Neka traži!

2) Imperativ kojim se zabranjuje 3 licu (نَهَى الْغَائِبِ). Ovaj se oblik tvori da se pred skraćeni način imperfekta stavi čestica لَا (لَاءُ النَّهْيِ) nek ne, na pr. لَا يَطْلُبُ Nek ne traži!

U oba slučaja imperativ za 3 lice može biti u aktivu (الْمَعْلُومُ) i u pasivu (الْمَجْهُولُ).

Primjeri:

Aktivni imperativ kojim se zapovijeda 3 licu

(أَمْرُ الْغَائِبِ الْمَعْلُومُ):

Sing. m. r.	يَطْلُبُ	Neka traži!
Dual m. r.	يَطْلُبَا	Neka traže njih dva!
Plur. m. r.	يَطْلُبُوا	Neka oni traže!
Sing. ž. r.	تَطْلُبُ	Neka ona traži!
Dual ž. r.	تَطْلُبَا	Neka njih dvije traže!
Plur. ž. r.	يَطْلُبْنَ	Neka one traže!

Pasivni imperativ kojim se zapovijeda 3 licu

(أَمْرُ الْغَائِبِ الْمَجْهُولُ):

Sing. m. r.	يُطْلَبُ	Neka se on traži! (Neka ga traže!) ¹⁾
Dual m. r.	يُطْلَبَا	Neka se njih dva traže! (Neka njih dvojicu traže!)
Plur. m. r.	يُطْلَبُوا	Neka se oni traže! (Neka ih traže!)

¹⁾ Naš jezik ne voli pasiv, pa ga zamjenjuje povratnim glagolima, koji su postali od prelaznih glagola ili aktivnim glagolom u 3 licu množine muškoga roda.

Sing. ž. r.	لِتُطَلَّبْ	Neka se ona traži! (Neka je traže!)
Dual ž. r.	لِتُطَلَّبَا	Neka se njih dvije traže! (Neka njih dvije traže!)
Plur. ž. r.	لِيُطَلَّبْنَ	Neka se one traže! (Neka ih traže!)
S. 1 lica oba r.	لَا تُطَلَّبْ	Neka se ja tražim! (Neka me traže!)
Pl. 1 lica oba r.	لَا تُطَلَّبْ	Neka se mi tražimo! (Neka nas traže!)

Aktivni imperativ kojim se zabranjuje 3 licu

(نَهَى الْغَائِبِ الْمَعْلُومِ):

Sing. m. r.	لَا يَطْلُبْ	Nek ne traži!
Dual m. r.	لَا يَطْلُبَا	Nek njih dva ne traže!
Plur. m. r.	لَا يَطْلُبُوا	Nek oni ne traže!
Sing. ž. r.	لَا تَطْلُبْ	Nek ona ne traži!
Dual ž. r.	لَا تَطْلُبَا	Neka njih dvije ne traže!
Plur. ž. r.	لَا يَطْلُبْنَ	Neka one ne traže!

Pasivni imperativ kojim se zabranjuje 3 licu

(نَهَى الْغَائِبِ الْمَجْهُولِ):

Sing. m. r.	لَا يُطَلَّبْ	Nek se ne traži! (Neka ga ne traže!)
Dual m. r.	لَا يُطَلَّبَا	Nek se njih dva ne traže! (Nek njih dvojicu ne traže!)
Plur. m. r.	لَا يُطَلَّبُوا	Nek se oni ne traže! (Neka ih ne traže!)

Sing. ž. r.	لَا تُطَلِّبُ	Nek se ona ne traži! (Nek je ne traže!)
Dual ž. r.	لَا تُطَلِّبَا	Nek se njih dvije ne traže! (Neka njih dvije ne traže!)
Plur. ž. r.	لَا يُطَلِّبَنَّ	Nek se one ne traže! (Nek ih ne traže!)
S. 1 lica oba r.	لَا أُطَلِّبُ	Nek se ne tražim! (Nek me ne traže!)
Pl. 1 lica oba r.	لَا نُطَلِّبُ	Nek se ne tražimo! (Nek nas ne traže!)

b) Imperativ za 2 lice može biti:

1) Imperativ kojim se zapovijeda 2 licu (أَمْرُ الْمَاضِي). Ovaj se oblik tvori tako, da se sa imperfekta u skraćenom načinu ukine početno slovo (حَرْفُ الْمَضَارَعَةِ) i mjesto njega stavi ukine početno slovo (هَمْزَةُ الْوَصْلِ). Ovo se hemze čita sa »u« (ـُ), ako je srednji suglasnik imperfekta također sa »u« (ako je dakle glagol 1 ili 5 razreda I vrste), a inače hemze dobije vokal »i« (ـِ), na pr. *أُطَلِّبُ Traži! اجلسْ Sjedi!*

2) Imperativ kojim se zabranjuje 2 licu (نَهْيُ الْمَاضِي). Ovaj se oblik tvori da se pred skraćeni način imperfekta stavi čestica لَا ne, na pr. *لَا تُطَلِّبُ Ne traži!* I imperativ za 2 lice može u oba slučaja biti u aktivu (الْمَعْلُومُ) i u pasivu (الْمَجْهُولُ).

Primjeri:

Aktivni imperativ kojim se zapovijeda 2 licu

(أَمْرُ الْمَاضِي الْمَعْلُومُ):

Muški rōd:

Ženski rod:

Sing. أُطَلِّبُ Traži!

أُطَلِّبِي Traži (ž.)!

Dual أُطَلِّبَا Tražite vas dva!

أُطَلِّبَا Tražite vas dvije!

Plur. أُطَلِّبُوا Tražite!

أُطَلِّبَنَّ Tražite (ž.)!

Pasivni imperativ kojim se zapovijeda 2 licu (أَمْرُ الْخَاضِرِ الْمَجْهُولِ) tvori se da se pred 2 lice pasivnog imperfekta u skraćenom načinu (الْمُضَارِعُ الْمَجْزُومُ) stavi čestica لِ (لَامٌ أَلَامِرٌ), na pr.:

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

	Muški rod:	Ženski rod:
Singular	تُطَلَّبُ Budi tražen!	تُطَلَّبِي Budi tražena!
Dual	تُطَلَّبَا Budite traženi vas dva!	تُطَلَّبَا Budite tražene vas dvije!
Plural	تُطَلَّبُوا Budite traženi!	تُطَلَّبْنَ Budite tražene!

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

Sing. oba r. لَا تُطَلَّبُ Neka me tražite!

Pl. oba r. لَا تُطَلَّبُ Neka nas tražite!

Aktivni imperativ kojim se zabranjuje 2 licu

(نَهْيُ الْخَاضِرِ الْمَعْلُومِ):

Sing. m. r. لَا تَطَلِّبُ Ne traži!

Dual m. r. لَا تَطَلِّبَا Ne tražite vas dva!

Plur. m. r. لَا تَطَلِّبُوا Ne tražite!

Sing. ž. r. لَا تَطَلِّبِي Ne traži (ž.)!

Dual ž. r. لَا تَطَلِّبَا Ne tražite vas dvije!

Plur. ž. r. لَا تَطَلِّبْنَ Ne tražite (ž.)!

Pasivni imperativ kojim se zabranjuje 2 licu

(نَهْيُ الْخَاضِرِ الْمَجْهُولِ):

2 lice

Sing. m. r. لَا تُطَلَّبُ Ne budi tražen!

Dual m. r. لَا تُطَلَّبَا Ne budite vas dva traženi!

Plur. m. r. لَا تُطَلَّبُوا Ne budite traženi!

Sing. ž. r. لَا تُطَلَّبِي Ne budi tražena!

Dual ž. r. لَا تُطَلَّبَا Ne budite vas dvije tražene!

Plur. ž. r. لَا تُطَلَّبْنَ Ne budite tražene!

1 lice

Sing. oba r. لَا أُطَلَّبُ Neka me ne tražite!

Plur. oba r. لَا نُطَلَّبُ Neka nas ne tražite!

Primjeri za imperativ 3 i 2 lica pomoćnih glagola كَانَ i صَارَ :

3 lice

2 lice

Sing. m. r. لِيَكُنْ Neka on bude!

كُنْ Budi!

Dual m. r. لِيَكُونَا Neka njih dva budu!

كُونَا Budite vas dvojica!

Plur. m. r. لِيَكُونُوا Nek oni budu!

كُونُوا Budite!

Sing. ž. r. لَتَكُنْ Neka ona bude!

كُونِي Budi (ž.)!

Dual ž. r. لَتَكُونَا Neka njih dvije budu!

كُونَا Budite vas dvije!

Plur. ž. r. لِيَكُنَّ Nek one budu!

كُنَّ Budite (ž.)!

*

Sing. m. r. لِيَصِرْ Neka on postane!

صِرْ Postani!

Dual m. r. لِيَصِيرَا Nek njih dva postanu!

صِيرَا Postanite vas dvojica!

Plur. m. r. لِيَصِيرُوا Nek oni postanu!

صِيرُوا Postanite!

Sing. ž. r. لَتَصِرْ Nek ona postane!

صِيرِي Postani (ž.)!

Dual ž. r. لَتَصِيرَا Nek njih dvije postanu!

صِيرَا Postanite vas dvije!

Plur. ž. r. لِيَصِرْنَ Nek one budu!

صِرْنَ Postanite (ž.)!

Kao što pasiv mogu imati samo tranzitivni glagoli tako i imperativ u pasivu može doći samo od prelaznih glagola.

Vježba 40

Pojačanje imperativa i imperfekta

Imperativ se može pojačati ako se imperativnom obliku doda na kraju ن (النُّونُ الْمُخَفَّفَةُ) ili نَّ (النُّونُ الْمُشَدَّدَةُ). Oba ova nastavka u afirmativnim oblicima znače »svakako«, a u negativnim »nikako«.

Nastavak نَ dolazi na sve oblike imperativa, a nastavak نٌ samo na singular muškog i ženskog i plural muškog roda.

Nastavak نٌ čita se s vokalom َ u svim oblicima imperativa osim oba duala i plurala ženskoga roda, jer se u tim oblicima čita sa ِ. Nastavak نٌ ostaje svagdje bez vokala.

Konsonant, koji stoji pred ovim nastavcima, ima vokal َ. Jedino u 2 licu ženskoga roda na tome konsonantu stoji vokal ِ, a u pluralu muškoga roda ُ.

Primjeri:

Aktivni imperativ kojim se zapovijeda 2 licu

(أَمْرُ الْحَاضِرِ الْمَعْلُومِ):

- Sing. m. r. اُطْلُبَنَّ Svakako traži!
- Dual m. r. اُطْلُبَانِ Svakako tražite vas dva!
- Plur. m. r. اُطْلُبَنَّ Svakako tražite vi!
- Sing. ž. r. اُطْلُبِي Svakako traži ti! (ž.)
- Dual ž. r. اُطْلُبَانِ Svakako tražite vas dvije!
- Plur. ž. r. اُطْلُبْنَ¹⁾ Svakako tražite vi (ž.)

Pasivni imperativ kojim se zabranjuje 3 licu

(نَهْيُ الْغَائِبِ الْمَجْهُولِ):

- Sing. m. r. لَا يُطْلَبَنَّ Neka se nikako ne traži!
(Neka ga nikako ne traže!)
- Dual m. r. لَا يُطْلَبَانِ Neka se njih dva nikako ne traže!
- Plur. m. r. لَا يُطْلَبَنَّ Neka se oni nikako ne traže!
- Sing. ž. r. لَا تُطْلَبِي Neka se ona nikako ne traži!
- Dual ž. r. لَا تُطْلَبَانِ Neka se nikako ne traže njih dvije!
- Plur. ž. r. لَا يُطْلَبْنَ Neka se one nikako ne traže!

¹⁾ U ovom obliku dolazi ا da rastavi dva ن.

Aktivni imperativ kojim se zapovijeda 2 licu

(أَمْرُ الْحَاضِرِ الْمَعْلُومِ):

Sing. m. r. أَطْلُبْ Svakako traži!

Dual m. r. أَطْلُبْ Svakako tražite!

Plur. m. r. أَطْلُبْ Svakako traži (ž.)

Pasivni imperativ kojim se zabranjuje 2 licu

(نَهْيُ الْحَاضِرِ الْمَجْهُولِ):

Sing. m. r. لَا تُطْلَبْ Neka te nikako ne traže!

Plur. m. r. لَا تُطْلَبْ Neka vas nikako ne traže!

Sing. ž. r. لَا تُطْلَبْ Neka te (žensku) nikako ne traže!

Kao što dolazi uz imperativ nastavak ن ili نَ tako dolazi i uz imperfekat (الْفِعْلُ الْمَضَارِعُ) kada ima značenje futura prvoga i to نَ kod svih oblika, a ن uz sve oblike singulara i 1, 2 i 3 lice plurala muškog roda, na pr.

3 lice

Sing. m. r. يَكْتُبُ يَكْتُبُ Svakako će on pisati

Dual m. r. يَكْتُبَانِ Svakako će njih dva pisati

Plur. m. r. يَكْتُبُونَ¹⁾ Svakako će oni pisati

Sing. ž. r. تَكْتُبُ تَكْتُبُ Svakako će ona pisati

Dual ž. r. تَكْتُبَانِ Svakako će njih dvije pisati

Plur. ž. r. يَكْتُبْنَ Svakako će one pisati.

¹⁾ Pred nastavkom ن ili نَ u svim glagolskim oblicima ukida se و u pluralu muškog roda i ي u singularu žen. roda, osim ako prije و ili ي stoji vokal »e«, na pr. لَا تَخْشَوْنَ (od لَا تَخْشَوْنَ) Vi se nikako nećete bojati; لَا تَخْشَيْنِ (od لَا تَخْشَيْنِ) Ti se nikako nećeš bojati (ž.).

2 lice

Sing. m. r.	تَكْتُبَنَّ	تَكْتُبَنَّ	Svakako ćeš ti pisati
Dual m. r.	تَكْتُبَانِ		Svakako ćete vas dvojica pisati
Plur. m. r.	تَكْتُبْنَ		Svakako ćete vi pisati
Sing. ž. r.	تَكْتُبِينَ	تَكْتُبِينَ	Svakako ćeš ti pisati (ž.)
Dual ž. r.	تَكْتُبَانِ		Svakako ćete vas dvije pisati
Plur. ž. r.	تَكْتُبْنَ		Svakako ćete vi pisati (ž.).

1 lice

Sing. oba r.	أَكْتُبَنَّ	أَكْتُبَنَّ	Svakako ću pisati
Plur. oba r.	نَكْتُبَنَّ	نَكْتُبَنَّ	Svakako ćemo pisati.

Vježba 41

Glagolski pridjev (particip) aktivni (اِسْمُ الْفَاعِلِ)
i pasivni (اِسْمُ الْمَفْعُولِ)

Particip aktivni (اِسْمُ الْفَاعِلِ) znači osobu, koja vrši glagol-sku radnju ili prolazno stanje, u kome se neko ili nešto nalazi, na pr. كَاتِبٌ koji piše. Particip aktivni se tvori od glagola, ali kako ne izražava nikakva vremena, deklinira se kao i svako drugo ime.

Glagolski pridjev aktivni I vrste glagola dolazi na ove oblike:

	Muški rod (الْمَذَكَّرُ)	Ženski rod (الْمَوْنَّثُ)
Singular	فَاعِلٌ	فَاعِلَةٌ
Dual	فَاعِلَانِ	فَاعِلَتَانِ
Pravilni pl.	فَاعِلُونَ	فَاعِلَاتٌ
Nepравilni pl.	فُعَالٌ	فَوَاعِلٌ
Nepравilni pl.	فُعَلٌ	
Nepравilni pl.	فَعَلَةٌ	

Particip aktivni, koji se svršuje na ـى , gubi u nominativu i genitivu, ako je bez određenog člana slovo ى i svršuje se na ـى , na pr. nom. عَالٍ (mjesto عَالِيٌ) visok, genitiv عَالٍ (mjesto عَالِي), visoka, akuzativ عَالِيًا visoka.

Sa određenim članom glasi nominativ الْعَالِي visoki (mjesto الْعَالِي), genitiv الْعَالِي visokoga (mjesto الْعَالِي), a akuzativ الْعَالِي visokog.

Particip pasivni ($\text{إِسْمُ الْمَفْعُولِ}$) tvori se također od glagola i znači osobu ili stvar, koja trpi glagolsku radnju. Ovaj particip dolazi samo od tranzitivnih glagola i ima ove oblike:

	Muški rod (الْمَذَكَّرُ)	Ženski rod (الْمَوْنَّثُ)
Singular	مَفْعُولٌ	مَفْعُولَةٌ
Dual	مَفْعُولَانِ	مَفْعُولَتَانِ
Pravilni pl.	مَفْعُولُونَ	مَفْعُولَاتٌ
Nepравilni pl.	مَفَاعِيلٌ	

Ako se iza tranzitivna glagola stavi objekat sa prijedlogom (dalji objekat), onda će glagol postati tranzitivan, pa se od takvog glagola može načiniti particip pasiva. Jedino se taj particip ne mijenja, nego se mijenja samo objekat prema licu, rodu i broju, na pr.

مَمْرُورٌ بِهِ onaj pokraj koga se prošlo

مَمْرُورٌ بِهِمَا dvojica, pokraj kojih se prošlo

مَمْرُورٌ بِهِمْ pokraj kojih se prošlo

مَمْرُورٌ بِهَا pokraj koje se prošlo

مَمْرُورٌ بِهِمَا dvije, pokraj kojih se prošlo

مَمْرُورٌ بِهِنَّ pokraj kojih se prošlo (ž.).

Ima nekoliko oblika pridjeva, koji već u prvom stepenu (pozitivu) označuju neko svojstvo u jačoj mjeri. Ovaki se pridjevi zovu مُبَالَغَةُ اسْمِ الْفَاعِلِ . To su ovi oblici:

1)	فُعْلٌ	na pr.	غُدْرٌ	vrlo nevjeran
2)	فَعْلٌ	„ „	يَقُظٌ	vrlo oprezan (budan)
3)	فُعْلٌ	„ „	غُفْلٌ	vrlo nemaran
4)	فَعُولٌ	„ „	أَكُولٌ	izjelica
5)	فُعَالٌ	„ „	عُجَابٌ	vrlo čudnovat
6)	فَعَالٌ	„ „	جَبَارٌ	silnik
7)	فُعَالٌ	„ „	كِبَارٌ	vrlo velik
8)	فَعُولٌ	„ „	قُدُوسٌ	svet
9)	فِعِيلٌ	„ „	صِدِيقٌ	vrlo istinit
10)	فَاعُولٌ	„ „	فَارُوقٌ	koji strogo rastavlja (uvidavan)
11)	فِعُولٌ	„ „	قِيَوْمٌ	koji je odiskona, koji sve obdržava
12)	مِفْعَالٌ	„ „	مِفْضَالٌ	vrlo darežljiv
13)	مِفْعِيلٌ	„ „	مِسْكِينٌ	vrlo siromašan
14)	فُعْلَةٌ	„ „	نَوْمَةٌ	pospanac.

Particip aktivni i pasivni često imaju značenje običnog pridjeva (الصِّفَةُ الْمَشَبَّهَةُ) ili imenice, na pr. *عَالِمٌ* učen, *مَعْلُومٌ* poznat, *مَشْهُورٌ* znamenit, *كَاتِبٌ* pisar, *مَكْتُوبٌ* pismo.

Vježba 42

Infinitiv (الْمَصْدَرُ)

Infinitivi od I vrste glagola (الثَّلَاثِيُّ الْمَجْرَدُ) ne tvore se po nekom određenom pravilu, nego se zasnivaju na upotrebi kod Arapa (الْمَصْدَرُ السَّمَاعِيُّ) pa stoga kod svakog glagola treba naučiti njegov infinitiv.

Oblici, na koje dolaze infinitivi I vrste glagola su ovi:

1)	قَتَلَ	ubiti	od	يَقْتُلُ - قَتَلَ
2)	فَسَقَ	griješiti	»	يَفْسُقُ - فَسَقَ
3)	شَغَلَ	zabaviti	»	يَشْغَلُ - شَغَلَ
4)	رَحِمَهُ	smilovati se	»	يَرْحَمُ - رَحِمَ
5)	نَشَدَهُ	tražiti (izgubljeno)	»	يَنْشُدُ - نَشَدَ
6)	كَدَّرَهُ	zamutiti se	»	يَكْدُرُ - كَدَّرَ
7)	دَعَا	moliti se	»	يَدْعُو - دَعَا
8)	ذَكَرَ	sjećati se, spominjati	»	يَذْكُرُ - ذَكَرَ
9)	بَشَّرَ	obradovati	»	يُبَشِّرُ - بَشَّرَ
10)	حَرَّمَ	spriječiti	»	يُحْرِمُ - حَرَّمَ
11)	غَفَرَ	oprostiti	»	يَغْفِرُ - غَفَرَ
12)	تَرَا	nasrnuti	»	يَتَرَوُ - تَرَا
13)	طَلَبَ	tražiti	»	يَطْلُبُ - طَلَبَ
14)	حَنَقَ	rasrditi se	»	يَحْنَقُ - حَنَقَ
15)	صَغُرَ	malen biti	»	يَصْغُرُ - صَغُرَ
16)	هُدِيَ	uputiti	»	يَهْدِي - هُدِيَ
17)	غَلَبَ	nadvladati	»	يَغْلِبُ - غَلَبَ
18)	سَرَقَ	ukrasti	»	يَسْرِقُ - سَرَقَ
19)	سَأَلَ	pitati	»	يَسْأَلُ - سَأَلَ
20)	زَهَدَ	izbjegavati	»	يَزْهَدُ - زَهَدَ
21)	دَرَى	shvatiti	»	يَدْرِي - دَرَى
22)	دَخَلَ	unići	»	يَدْخُلُ - دَخَلَ
23)	قَبِلَ	primiti	»	يَقْبَلُ - قَبِلَ
24)	وَجِفَ	uznemiriti se	»	يَجِيفُ - وَجِفَ
25)	صُهِبَ	biti crvenkast (kosa)	»	يَصْهَبُ - صُهِبَ

Infinitiv se deklinira kao i ostala imena.

Vježba 43

Proširene vrste glagola (الْمَزِيدَاتُ ili الثَّلَاثِيُّ الْمَزِيدُ فِيهِ)

Od I vrste glagola (الثَّلَاثِيُّ الْمَجْرَدُ) izvodi se 12 vrsta glagola, koje nazivamo proširene vrste (الْمَزِيدَاتُ). Proširene se vrste (الْبَابُ pl. الْأَبْوَابُ) dijele u tri grupe prema tome da li je korjenu dodat jedan, dva ili tri suglasnika.

A) Glagolske vrste, u kojima je glagolskom korjenu dodat jedan suglasnik i zovu se الرَّبَاعِيُّ . Ovih glagola ima tri vrste.

B) Vrste, u kojima su korjenu dodata dva suglasnika i zovu se الْخُمَاثِيُّ . Ima ih pet vrsta.

C) Glagoli, u kojima su korjenu dodata tri suglasnika pa se zovu السُّدَاثِيُّ . Ovakvih glagola ima četiri vrste.

Vrste glagola označuju se rimskim brojevima počevši od I vrste pa do XIII. Arapi, kako nam je već poznato, I vrstu glagola nazivaju الثَّلَاثِيُّ الْمَجْرَدُ (čista trojka), a proširene vrste nazivaju po infinitivu (الْمَصْدَرُ), jer je infinitiv kod svih proširenih vrsta pravilan (الْقِيَاسِيُّ).

Konjugacija proširenih vrsta glagola i nastavci za pojedina lica isti su kao i kod I vrste.

A) GLAGOLI OD ČETIRI SUGLASNIKA (الرَّبَاعِيُّ)

1) II vrsta glagola (بَابُ التَّفْعِيلِ)

Ova vrsta glagola postaje od I ili osnovne vrste¹⁾, ako se srednji suglasnik (عَيْنُ الْفِعْلِ) podvostruči (التَّشْدِيدُ). Prema tome perfekat ima oblik فَعَّلَ , imperfekat يُفَعِّلُ , a infinitiv تَفْعِيلٌ (po ovom obliku infinitiva i zove se ova vrsta بَابُ التَّفْعِيلِ).

¹⁾ Bez obzira kome razredu I vrste pripada glagol.

Glagolski oblici II vrste od glagola عَلِمَ znati:

Aktiv

Perfekta (الْمَاضِي): Imperfekta (الْمُضَارِعُ):

3 lice (الْغَائِبُ)

Sing. m. r.	عَلَّمَ	Poučio je	يُعَلِّمُ	Poučava ili poučavaće
Dual m. r.	عَلَّمَا	Poučila su njih dva	يُعَلِّمَانِ	Poučavaju ili poučavaće njih dva
Plur. m. r.	عَلَّمُوا	Poučili su oni	يُعَلِّمُونَ	Poučavaju ili poučavaće oni
Sing. ž. r.	عَلَّمَتْ	Poučila je	تُعَلِّمُ	Poučava ili poučavaće ona
Dual ž. r.	عَلَّمَتَا	Poučile su njih dvije	تُعَلِّمَانِ	Poučavaju ili poučavaće njih dvije
Plur. ž. r.	عَلَّمْنَ	Poučile su one	يُعَلِّمْنَ	Poučavaju ili poučavaće one

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	عَلَّمْتَ	Poučio si ti	تُعَلِّمُ	Poučavaš ili poučavaćeš ti
Dual m. r.	عَلَّمْتُمَا	Poučili ste vas dva	تُعَلِّمَانِ	Poučavate ili poučavaćete vas dva
Plur. m. r.	عَلَّمْتُمْ	Poučili ste vi	تُعَلِّمُونَ	Poučavate ili poučavaćete vi
Sing. ž. r.	عَلَّمْتِ	Poučila si ti	تُعَلِّمِينَ	Poučavaš ili poučavaćeš ti (ž.)
Dual ž. r.	عَلَّمْتُمَا	Poučile ste vas dvije	تُعَلِّمَانِ	Poučavate ili poučavaćete vas dvije
Plur. ž. r.	عَلَّمْتُنَّ	Poučile ste	تُعَلِّمْنَ	Poučavate ili poučavaćete vi (ž.)

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

Sing. oba r.	عَلَّمْتُ	Poučio (la) sam ja	أُعَلِّمُ	Poučavam ili poučavaću ja
Plur. oba r.	عَلَّمْنَا	Poučili (le) smo mi	نُعَلِّمُ	Poučavamo ili poučavaćemo mi

P a s i v

Perfekat (الْمَاضِي): Imperfekat (الْمُضَارِعُ):

3 lice (الْغَائِبُ)

Sing. m. r.	عُلِّمَ	Poučen je	يُعَلِّمُ	Poučava se ili poučavaće se (Biva poučavan ili biće poučavan)
Dual m. r.	عُلِّمَا	Poučena su njih dva	يُعَلِّمَانِ	Poučavaju se ili poučavaće se njih dva
Plur. m. r.	عُلِّمُوا	Poučeni su	يُعَلِّمُونَ	Poučavaju se ili poučavaće se oni
Sing. ž. r.	عُلِّمَتْ	Poučena je ona	تُعَلِّمُ	Poučava se ili poučavaće se ona
Dual ž. r.	عُلِّمَتَا	Poučene su njih dvije	تُعَلِّمَانِ	Poučavaju se ili poučavaće se njih dvije
Plur. ž. r.	عُلِّمْنَ	Poučene su one	يُعَلِّمْنَ	Poučavaju se ili poučavaće se one

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	عُلِّمْتَ	Poučen si ti	تُعَلِّمُ	Poučavaš se ili poučavaćeš se
Dual m. r.	عُلِّمْتُمَا	Poučeni ste vas dva	تُعَلِّمَانِ	Poučavate se ili poučavaćete se vas dva
Plur. m. r.	عُلِّمْتُمْ	Poučeni ste vi	تُعَلِّمُونَ	Poučavate se ili poučavaćete se vi
Sing. ž. r.	عُلِّمْتِ	Poučena si ti	تُعَلِّمِينَ	Poučavaš se ili poučavaćeš se ti (ž.)
Dual ž. r.	عُلِّمْتُمَا	Poučene ste vas dvije	تُعَلِّمَانِ	Poučavate se ili poučavaćete se vas dvije
Plur. ž. r.	عُلِّمْتُنَّ	Poučene ste	تُعَلِّمْنَ	Poučavate se ili poučavaćete se vi (ž.)

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

Sing. oba r.	عُلِّمْتُ	Poučen(a) sam	أُعَلِّمُ	Poučavam se ili poučavaću se
Plur. oba r.	عُلِّمْنَا	Poučeni(e) smo	نُعَلِّمُ	Poučavamo se ili poučavaćemo se.

Imperativ kojim se zapovijeda ili zabranjuje 3 licu kao i imperativ kojim se zabranjuje 2 licu kod glagola II i ostalih proširenih vrsta tvori se da se pred imperfekat u skraćenom načinu stavi čestica *ل* ili *لَا*.

Imperativ kojim se zapovijeda 2 licu tvori se od imperfekta u skraćenom načinu, ako mu se oduzme početno slovo (*حَرْفُ الْمَضَارَعَةِ*) pa se doda *هَمْزَةُ الْوَصْلِ*, ako je iza početnog slova konsonant bez vokala, a ako slijedeći konsonant ima vokal, onda se ne dodaje *هَمْزَةُ الْوَصْلِ*.

	Aktivni imperativ kojim se zapovijeda 2 licu (أَمْرُ الْخَاضِرِ الْمَعْلُومِ):	Aktivni imperativ kojim se zabranjuje 3 licu (نَهْيُ الْغَائِبِ الْمَعْلُومِ):
Sing. m. r.	عَلِّمْ Pouči!	لَا يُعَلِّمْ Nek ne poučava!
Dual m. r.	عَلِّمَا Poučite vas dva!	لَا يُعَلِّمَا Nek njih dvojica ne poučavaju!
Plur. m. r.	عَلِّمُوا Poučite!	لَا يُعَلِّمُوا Nek ne poučavaju!
Sing. ž. r.	عَلِّمِي Pouči! (ž.)	لَا تُعَلِّمِي Nek ne poučava! (ž.)
Dual ž. r.	عَلِّمَا Poučite vas dvije!	لَا تُعَلِّمَا Nek ne poučavaju njih dvije!
Plur. ž. r.	عَلِّمْنَ Poučite! (ž.)	لَا يُعَلِّمْنَ Nek one ne poučavaju!

Infinitiv od glagola *عَلَّمَ* glasi *تَعْلِيمٌ* poučavati.

Particip aktivni (*إِسْمُ الْفَاعِلِ*) II i ostalih proširenih vrsta glagola ima isti oblik kao i imperfekat aktivni, a particip pasivni (*إِسْمُ الْمَفْعُولِ*) ima oblik imperfekta pasivnog. Jedina je razlika što imperfekat počinje jednim od glasova *أَتَيْنَ*, a participi glasom *مُ* i što krajnji konsonant participa dobiva imenske

nastavke. Osim toga predzadnji suglasnik participa aktivnog V i VI vrste ima vokal »i« (ـِ) da se razlikuje od participa pasivnog, na pr.

	Particip aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):	Particip pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):
Sing. m. r.	مُعَلِّمٌ koji poučava	مُعَلَّمٌ poučen
Dual m. r.	مُعَلِّمَانِ dva koja poučavaju	مُعَلَّمَانِ dva poučena
Plur. m. r.	مُعَلِّمُونَ koji poučavaju	مُعَلَّمُونَ poučeni
Sing. ž. r.	مُعَلِّمَةٌ koja poučava	مُعَلَّمَةٌ poučena
Dual ž. r.	مُعَلِّمَتَانِ dvije koje poučavaju	مُعَلَّمَتَانِ dvije poučene
Plur. ž. r.	مُعَلِّمَاتٌ koje poučavaju	مُعَلَّمَاتٌ poučene.

Ovi glagoli znače mnoštvo (الْكَثِيرُ). To mnoštvo može biti da radnja duže vremena traje ili se ponavlja, na pr. طَافَ *obići*, طَوَّفَ *obilaziti*; da glagol ima više subjekata, na pr. مَاتَ *umrijeti*, مَوَّتَ *pomrijeti* ili da se radnja proteže na više objekata, na pr. غَلَقَ *zatvoriti*, غَلَّقَ *pozatvarati*.

Ako je glagol u I vrsti intranzitivan, u II vrsti postaje tranzitivan, na pr. فَرِحَ *radovati se*, فَرِّحْ *obradovati*; صَغُرَ *malen biti*, صَغِّرْ *umanjiti*.

Glagoli, koji su u I vrsti tranzitivni, u II vrsti postaju dvostruko tranzitivni, na pr. عَلِمَ *znati* — عَلَّمَ *poučavati* (*nekoga nešto*); كَتَبَ *pisati* — كَتَّبَ *poučavati pisati* (*nekoga*).

Glagoli II vrste, koji znače mnoštvo (الْكَثِيرُ) to jest da radnja dulje vremena traje, da se ponavlja, da radnju vrši ili trpi više osoba u pogledu prelaznosti ostaju isti kao glagoli

I vrste. Ovi su naime glagoli u II vrsti prelazni, ako su u I takvi, a neprelazni, ako su u I vrsti neprelazni, na pr.

طَافَ زَيْدٌ بِالْكَعْبَةِ Obišao je Zejd Kabu

طَوَّفَ زَيْدٌ بِالْكَعْبَةِ Obilazio je Zejd Kabu

مَاتَ الْإِبِلُ Krepale su deve

مَوَّتَ الْإِبِلُ Pokrepale su (mnoge) deve

غَلَقَ زَيْدٌ نِ الْبَابِ Zatvorio je Zejd vrata

غَلَقَ زَيْدٌ نِ الْأَبْوَابِ Pozatvarao je Zejd vrata.

Ima glagola II vrste, koji su postali od imenica, na pr.

نِصْفٌ *polovica* — تَنْصِيفٌ *raspoloviti*; سَلَامٌ *pozdrav (selam)* — سَلَّمَ (عَلَى) *pozdraviti (selam nazvati)*.

Vježba 45

2) III vrsta glagola (بَابُ الْمُفَاعَلَةِ)

Ova vrsta glagola postaje da se glagolu I vrste između 1 i 2 korjenitog suglasnika umetne (ا), koji se u pasivu perfekta pretvara u (و). Perfekat III vrste dakle ima oblik فَاعَلٌ, imperfekat فُعِلَ, infinitiv مُفَاعَلَةٌ i يُفَاعَلُ.

Pojedini glagolski oblici ove vrste od glagola كَتَبَ *pisati* glase ovako:

Perfekat (الْمَاضِي)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

كَتَبَ Dopisivao se on i t. d.

Pasiv (الْمَجْهُولُ):

كُوتِبَ Dopisivalo se je s njim i t. d.

Imperfekat (الْمُضَارِعُ)

Aktivni (الْمَعْلُومُ):

يُكَاتِبُ Dopisuje se ili dopisivaće se on i t. d.

Pasivni (الْمَجْهُولُ):

يُكَاتَبُ S njim se dopisuje ili će se dopisivati i t. d.

Imperativ za 2 lice (أَمْرُ الْخَاضِرِ)

Aktivni (الْمَعْلُومُ):

Pasivni (الْمَجْهُولُ):

كَاتِبٌ *Dopisuj se!* i t. d.لِتُكَاتَبَ *Nek se s tobom dopisuje!* i t. d.

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

مُكَاتِبٌ *koji se dopisuje*
i t. d.مُكَاتَبٌ *s kojim se dopisuje*
i t. d.

Infinitiv (الْمَصْدَرُ):

مُكَاتَبَةٌ i كِتَابٌ *dopisivati se* i t. d.

Mijenjanje oblika III vrste glagola po licu, rodu i broju isto je kao i kod glagola II vrste.

Glagoli III vrste znače da radnju vrše dvije ili više osoba međusobno. Ovaj međusobni odnos zove se reciprocitet (الْمُشَارَكَةُ) pa su prema tome glagoli ove vrste recipročni, na pr. كَتَبَ *pisati*, كَاتَبَ *dopisivati se s nekim*, قَبَلَ *krenuti prema nečem*, قَابَلَ *susresti se s nekim*.

Nekada glagoli III vrste imaju prelazno značenje bez reciprociteta, na pr. عَاقَبْتُ اللَّصَّ *Kaznio sam kradljivca*; جَاوَزْتُ الْبَيْتَ *Prošao sam kuću*. Katkada glagol III vrste ima značenje glagola I vrste, na pr. سَافَرْتُ *Putovao sam*.

Osim toga glagoli III vrste nekad znače da neko nastoji nešto učiniti, na pr. غَلَبَ *nadvladati* — غَالَبَ *nastojati nadvladati nekoga, pobijediti*.

Ako glagol u I vrsti dolazi s prijedlogom, gubi taj prijedlog kada se prenese u III vrstu, pa glagolski objekat, koji je uz glagol I vrste stajao u genitivu sa prijedlogom, dođe uz glagol III vrste u akuzativu bez prijedloga, na pr. كَتَبَ إِلَى الْمَلِكِ *Pisao*

je vladaru, u III vrsti glasi كَاتَبَ الْمَلِكُ *Pisao je vladaru*, قَالَ لَهُ
 Reče mu — جَلَسَ عِنْدَ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ *Sdogovorio se je s njim*, جَالَسَ أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ
Družio se s vladarem vjernih.

Vježba 46

3) IV vrsta glagola (بَابُ الْأَفْعَالِ)

Glagoli IV vrste postaju od I tako da se korjenu glagola spočetka stavi u perfektu أَ , a u imperfektu يُ .

Glas أَ na početku perfekta, infinitiva i imperativa¹⁾ uvijek se piše i izgovara, pa se zato i zove هَمْزَةُ الْقَطْعِ za razliku od أ koje dolazi u imperativu I vrste glagola i koje se piše, ali se ne izgovara kada pred njim stoji druga riječ.

Glagoli IV vrste imaju oblike: perfekt أَفْعَلٌ , imperfekat يُفْعِلُ , infinitiv إِفْعَالٌ .

Primjeri:

Perfekat (الْمَاضِي)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):	Pasiv (الْمَجْهُولُ):
أَخْرَجَ <i>Izvadio je</i>	أُخْرِجَ <i>Izvaden je.</i>

Imperfekat (الْمُضَارِعُ)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):	Pasiv (الْمَجْهُولُ):
يُخْرِجُ <i>Vadi ili vadiće</i>	يُخْرِجُ <i>Vadi se ili vadiće se.</i>

Imperativ²⁾ za 2 lice

kojim se zapovijeda	kojim se zabranjuje
(أَمْرُ الْحَاضِرِ):	(نَهْيُ الْحَاضِرِ):
أَخْرِجْ <i>Izvadi!</i>	لَا تُخْرِجْ <i>Ne izvadi!</i>

¹⁾ U perfektu, infinitivu i imperativu kod svih ostalih proširenih glagolskih vrsta je هَمْزَةُ الْوَصْلِ kako je na strani 15 rečeno.

²⁾ Imperativ za 3 lice aktivni i pasivni, kojim se zapovijeda ili zabranjuje tvori se od 3 lica imperfekta skraćenog načina, ako se na početku stavi čestica لِ (لَامُ الْأَمْرِ) kad se zapovijeda, a čestica لَا kad se zabranjuje.

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

مُخْرِجٌ koji vadi

pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

مُخْرَجٌ izvaden

Infinitiv (الْمَصْدَرُ):

إِخْرَاجٌ *izvaditi.*

Lični nastavci su kod svih oblika kao i kod glagolskih oblika II i III vrste.

Glagoli IV vrste imaju prelazno (tranzitivno) značenje (التَّعَدِيَّةُ). Ako je glagol u I vrsti neprelazan (الْفِعْلُ اللَّازِمُ), u IV vrsti postaje prelazan (الْفِعْلُ الْمُتَعَدِّي), a ako je u I vrsti prelazan, u IV vrsti postaje dvostruko prelazan, na pr. جَلَسَ sjesti — أَجَدَسَ posaditi, تَجَرَى teći — أَجْرَى tjerati; provedi, رَكِبَ uzjahati — أَرْكَبَ posaditi nekoga na konja.

Kako su i glagoli II vrste prelazni, glagol II i IV vrste ima nekad isto značenje, na pr. أَنْجَى i نَجَى spasiti se — أَنْجَى i نَجَى spasiti, a nekad se značenje i razlikuje, na pr. عَلَّمَ znati — عَلَّمَ poučavati — أَعْلَمَ obavijestiti.

Glagoli IV vrste nekada postaju i od imenica i tada su intranzitivni. Ovi glagoli znače kretanje prema nekom mjestu, na pr. أَتَمَنَ krenuti u Jemen; أَشَمَّ krenuti u Siriju; ili stupanje u neko mjesto ili vrijeme, na pr. أَتَمَنَ prispjeti u Jemen, أَصْبَحَ osvanuti, أَمَسَى omrknuti.

Vježba 47

B) GLAGOLI OD PET SUGLASNIKA (الْخُمَايِي)

U slijedećih pet vrsta glagola glagolskoj se osnovi dodaju po dva suglasnika.

1) V vrsta glagola (بَابُ التَّفَعُّلِ)

V vrsta glagola postaje od I, ako se glagolskom korjenu doda spočetka ت i ako se drugi korjeniti suglasnik (عَيْنُ الْفِعْلِ) podvostruči. Prema tome glagoli ove vrste imaju oblike: za perfekat تَفَعَّلَ, imperfekat¹⁾ يَتَفَعَّلُ, infinitiv تَفَعَّلُ.

Primjeri:

Perfekat (الْمَاضِي)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):	Pasiv (الْمَجْهُولُ):
تَعَلَّمَ Poučavao se je, učio je	تُعَلَّمُ Poučavan je

Imperfekat (الْمُضَارِعُ)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):	Pasiv (الْمَجْهُولُ):
يَتَعَلَّمُ Poučava se, uči	يُتَعَلَّمُ Biva poučavan

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda	kojim se zabranjuje
(أَمْرُ الْحَاضِرِ):	(نَهْيُ الْحَاضِرِ):
تَعَلَّمْ Poučavaj se, uči!	لَا تَتَعَلَّمْ Ne poučavaj se, ne uči!

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):	pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):
مُتَعَلِّمٌ koji se poučava	مُتَعَلَّمٌ naučeno

Infinitiv (الْمَصْدَرُ):

تَفَعَّلُ poučavati se, učiti.

¹⁾ Kada se u imperfekta ove ili koje druge vrste glagola sastanu dva ت jedno iza drugoga, prvo se radi blagozvučja može ukinuti, na pr.

تَنْزَلُ الْمَلَائِكَةُ mjesto تَنْزَلُ الْمَلَائِكَةُ Silaze anđeli.

Glagoli V vrste tvore se od II vrste dodavanjem početka glasa ت¹⁾ i pokazuje radnju koju subjekt vrši ili trpi na sebi, a prevode se u srpskohrvatskom jeziku sa glagolom i povratnom (refleksivnom) zamjenicom »sebe« (se) ili »sebi«, na primjer:

يَتَعَلَّمُ زَيْدٌ مِنَ الْكِتَابَةِ Zejd sebe poučava ili ga neko poučava pisati, تَبَنَّى زَيْدٌ عَمْرًا Posinio je Zejd (sebi) Amra.

Nekad glagoli ove vrste znače da je neko sebe učinio nečim, na pr. تَهَوَّدَ požidoviti se (od يَهُودِيٌّ Židov); تَنَصَّرَ pokrstiti se (od نَصْرَانِيٌّ kršćanin) ili da se neko izdaje ili drži nečim što uistinu nije, na pr. تَكَبَّرَ oholiti se (t. j. držati sebe velikim); تَنَبَّأَ praviti se Božijim poslanikom.

Ako je glagol u II vrsti jednostruko tranzitivan, u V vrsti je kao refleksivan glagol²⁾ intranzitivan. Taki su svi glagoli V vrste koji se tvore od imenica ili glagola, koji su u I vrsti neprelazni, na pr. تَكَنَّى مُحَمَّدٌ Uzeo je Muhammed sebi priimenak (od كُنْيَةٍ naziv po roditeljima ili djeci); يَتَكَبَّرُ زَيْدٌ Oholi se Zejd.

Od ovih glagola nikad ne dolazi pasiv.

Glagoli V vrste su jednostruko tranzitivni, ako potječu od glagola, koji su u II vrsti dvostruko tranzitivni, na pr. عَلَّمَ زَيْدٌ مُحَمَّدًا مِنَ الْكِتَابَةِ Znao je Zejd pisati عَلَّمَ زَيْدٌ مُحَمَّدًا مِنَ الْكِتَابَةِ Poučio je Zejd Muhammeda pisati. تَعَلَّمَ مُحَمَّدٌ مِنَ الْكِتَابَةِ Naučio se je Muhammed pisati.

¹⁾ Refleksivni glagoli V i ostalih proširenih vrsta razlikuju se od pasivnih u tome, što u refleksivnim glagolima subjekat i objekat može biti isto lice dok je subjekat pasivnih glagola uistinu objekat, na kome se vrši glagolska radnja, a pravi glagolski subjekat je neizrečen, na pr. عَلَّمَ زَيْدٌ Poučavan je Zejd. تَعَلَّمَ زَيْدٌ Poučavao je Zejd sebe ili ga je neko poučavao. Tako se na pr. veli عَلَّمَ زَيْدٌ وَلَمْ يَتَعَلَّمْ Poučavali su Zejda, ali se nije naučio.

²⁾ U srpskohrvatskom jeziku su svi povratni glagoli intranzitivni i ne dolaze u pasivu.

Ako glagol V ili VI vrste iza početnog ت ima jedan od ت , ط , ض , ص , ش , س , ز , ذ , د , ث , ت ili ظ može se izjednačiti (asimilirati) početno ت sa slijedećim glasom pa će se oba jednaka glasa sliti (إِدْغَامٌ) u jedan pojačani (مُشَدَّدٌ). Kada se pretvori u slijedeći konsonant, sastaje se dva jednaka suglasnika s vokalom. Da se mogu sliti prvi će izgubiti vokal, a kako se sa ovakim suglasnikom ne može započeti, mora se na početku glagola staviti (هَمْزَةُ الْوَصْلِ) أ , na pr.

(إِطَهَّرَ - إِطَهَّرَ - طَطَهَّرَ - طَطَهَّرَ - تَطَهَّرَ - تَطَهَّرَ) očistiti se
 (إِثْبَتَ - إِثْبَتَ - ثَثَبَتَ - ثَثَبَتَ - ثَثَبَتَ - ثَثَبَتَ) ustaliti se
 (إِثَاقَلَ - إِثَاقَلَ - ثَثَاقَلَ - ثَثَاقَلَ - ثَثَاقَلَ - ثَثَاقَلَ) oklijevati.

Tako se izjednačuju suglasnici i kod ovih glagola:

إِذَا كَرَّ , إِذَا تَرَّ , إِتَابَعَ , إِظْلَمَ , إِصْدَقَ , إِسْمَعَ , إِزَيْنَ , إِزَكَى , إِزْمَلَ , إِذْشَرَ , إِضَارَبَ , إِصَابَرَ , إِشَابَهُ , إِسَامَعَ . Ovo se slijevanje provlači kroz sve glagolske oblike osim infinitiva, na pr.

تَطَهَّرُ - مُطَهَّرٌ - مُطَهِّرٌ - لَا تَطَهَّرُ - إِطَهَّرَ - يَطَهَّرُ - إِطَهَّرَ
 تَثَاقَلُ - مُثَاقَلٌ - مُثَاقِلٌ - لَا تَثَاقَلُ - إِثَاقَلَ - يَثَاقَلُ - إِثَاقَلَ

Glagoli VI vrste, kako smo iz primjera vidjeli, postaju da se glagolu III vrste spočetka doda ت , koje ima povratno (refleksivno) značenje. Ovi glagoli pokazuju radnju, koju vrši uzajamno više osoba (reciprocitet — الْمُشَارَكَةُ). Prema tome subjekat ovih glagola je obično u množini ili zbirna imenica, na pr. *Sporazumjele su se vođe; Izmirili su se ljudi.*

U glagolima VI vrste dakle glagolsku radnju vrši nesamo lice, koje je subjekat glagola u III vrsti, nego i lice, koje je objekat toga glagola, na pr. *Borio se je Muhammed sa Zejdom, u VI vrsti glasi تَقَاتَلَا مُحَمَّدٌ وَزَيْدٌ* Borili su se međusobno Muhammed i Zejd; *تَكَاَلَمُوا* Njih dva su govorili s njim, ali *Međusobno su se razgovarali.*

Nekad glagoli ove vrste znače da se neko pravi ili izdaje onim što uistinu nije, na pr. *تَمَاتَ* *praviti se mrtvim*, *تَعَامَى* *praviti se slijepim*; *تَمَارَضَ* *praviti se bolesnim*.

Glagol VI vrste može nekada značiti da se radnja događa postepeno (التَّدرِيجُ), na pr. *تَوَارَدَ الْقَوْمُ* *Ljudi su dolazili jedan za drugim*.

Nekad glagol VI vrste ima značenje glagola I vrste, na pr. *تَعَالَى* (عَلَا) *Uzvišen je*.

Glagoli VI vrste mogu doći i u pasivu kad glagolski subjekti zajednički trpe glagolsku radnju, na pr. *تَقَابَلُوا* *Susretali su se među se*; *تُقَوِّلُوا* *Međusobno su susretani*.

Vježba 49

3) VII vrsta glagola (بَابُ الْأَنْفِعَالِ)

VII vrsta glagola postaje, ako se pred glagolski korjen stavi *إِنْ*, pa perfekat ima oblik *إِنْفَعَلَ*, imperfekat *يَنْفَعِلُ* infinitiv *إِنْفِعَالٌ*.

Primjeri:

Perfekat (الْمَاضِي):	Imperfekat (الْمُضَارِعُ):
<i>رَازَبَ</i> Razbio se je	<i>يَنْكَسِرُ</i> Razbija se ili razbiće se

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda	kojim se zabranjuje
(أَمْرُ الْخَاضِرِ):	(نَهْيُ الْخَاضِرِ):
<i>رَازِبْ</i> Razbi se!	<i>لَا تَنْكَسِرْ</i> Ne razbi se!

Particip aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

مُنْكَسِرٌ koji se razbija

Infinitiv (الْمَصْدَرُ):

إِنْكَسَارٌ razbiti se.

Glagoli VII vrste su povratni ili u aktivu imaju pasivno značenje (الْمُطَاوَعَةُ), na pr. *رَازَبَاتِ اِنْكَسَرَ* razbiti se (od *كَسَرَ* razbiti); *رَازَبَاتِ اِنشَقَّ* raspuknuti (od *شَقَّ* rascijepiti); *رَازَبَاتِ اِنكشَفَ* pojaviti se (od *كشَفَ* otkriti); *رَازَبَاتِ اِنقَادَ* pokoriti se (nekome); *رَازَبَاتِ اِنخَدَعَ* biti zavarano (od nekoga).

Glagoli VII vrste ne mogu nikada stajati u pasivu niti mogu imati participa pasivnog.

Vježba 50

4) VIII vrsta glagola (بَابُ الْاِفْتِعَالِ)

VIII vrsta glagola postaje, ako se glagolu I vrste između 1 i 2 korjenitog suglasnika stavi ت i stavi se spočetka ا , na pr. perfekat *اِفْتَعَلَ*, imperfekat *يَفْتَعِلُ*, infinitiv *اِفْتِعَالٌ*.

Primjeri:

Perfekta (الْمَاضِي)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

اِكْتَسَبَ Stekao je (on)

Pasiv (الْمَجْهُولُ):

اُكْتَسِبَ Stečen je (on)

Imperfekta (الْمُضَارِعُ)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

يَكْتَسِبُ Stiče on ili će steći

Pasiv (الْمَجْهُولُ):

يُكْتَسَبُ Stiče se ili steći će se (on)

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda

(أَمْرُ الْحَاضِرِ):

اِكْتَسِبْ Steci!

kojim se zabranjuje

(نَهْيُ الْحَاضِرِ):

لَا تَكْتَسِبْ Ne steci!

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

مُكْتَسِبٌ koji teče

pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

مُكْتَسَبٌ stečen

Infinitiv (الْمَصْدَرُ):

إِكْتِسَابٌ steći

Glagoli VIII vrste su većinom povratni i prevode se u srpskohrvatskom jeziku glagolom, uz koji stoji refleksivna zamjenica u akuzativu (sebe ili se) ili dativu (sebi), na pr. افْتَرَقَ *rastati se*, اِكْتَسَبَ *steći* (sebi).

Ova vrsta glagola može značiti kao i VI radnju, koju uzajamno vrši više osoba (reciprocitet — مُشَارَكَةٌ), na pr. اِقْتَتَلَ النَّاسُ — تَقَاتَلَ النَّاسُ *Ljudi su se međusobno borili*; اِسْتَبَقَ — تَسَابَقَ *Natjecali su se u trčanju*.

Nekad glagoli ove vrste imaju pasivno značenje (الْمُطَاوَعَةُ), na pr. اِنْتَصَرَ بِمُؤَيَّدٍ *pomoći*, اِنْتَصَرَ *biti pomognut do pobjede* t. j. *pobijediti*; اِمْتَلَأَ *napuniti* — اِمْتَلَأَ *biti napunjen*.

Glagoli VIII vrste imaju nekad isto značenje kao i glagoli I vrste, na pr. اِحْتَدَى — اِحْتَدَى *truditi se*, اِمْتَدَحَ — اِمْتَدَحَ *hvaliti*.

Povratni glagoli VIII vrste, koji se u srpskohrvatskom jeziku prevode glagolom i refleksivnom zamjenicom u akuzativu (sebe), ne mogu imati pasiva, na pr. افْتَرَقَ *rastati se*.

Ako glagol, u koga je prvi korjeniti suglasnik ت, preobrazimo u VIII vrstu, sličće se ت, koje stoji između prvog i drugog korjenitog suglasnika, sa početnim glasom ت u jedan pojačani (مُشَدَّدٌ) glas. To se slijevanje zove اِدْغَامٌ, na pr. اِتَّبَعَ — تَبِعَ *slijediti*.

Počinja li glagol u I vrsti sa ث, pretvara se u VIII vrsti glas ت u ث ili se početni glas ث pretvori u ت, na pr. اَثْبَتَ *ustaliti se*.

Kod glagola koji imaju prvi korjeniti suglasnik ذ, د ili ز pretvara se glas ت, koji u VIII vrsti stoji između 1 i 2 korjenitog suglasnika, u د (asimilacija), koji se nekada pretvori i slije u početni glas, a ako je početni glas ذ, može se sliti i u د, na pr. دَرَكَ — اِدْرَكَ *stići*; ذَخَرَ — اِدْخَرَ ili اِدْخَرَ *pohraniti*; زَحَمَ *pritijesniti* — اِرْدَحَمَ *pritijesniti se*; زَجَرَ *odbiti* — اِرْدَجَرَ *odbiti se*; زَانَ *okititi* — اِرْدَانَ *okititi se*.

Ako je prvi korjeniti suglasnik glagola ط, ض, ص ili ظ pretvara se radi izjednačenja (asimilacije) ت u VIII vrsti u ط, koje se katkada pretvori i slije u početni glas, a ako je početni glas ظ, može se sliti i u ط, na pr. صَنَعَ *napraviti* — اِصْطَنَعَ ili اِصْنَعَ *narediti da se napravi*; ضَرَبَ *udariti* — اِضْطَرَبَ ili اِضْرَبَ *udarati sobom, gibati se*; طَلَعَ *pojavit se* — اِطَّلَعَ *saznati*; ظَلَمَ *neumjesno postupati* — اِظْلَمَ ili اِظْلَمَ ili اِطْلَمَ *podnositi nepravdu*.

Konačno suglasnici و ili ى pretvaraju se u VIII vrsti glagola u ت, koje iza njih stoji pa se s njim sliju u jedan glas, na pr. اَخَذَ (od وَخَذَ) *uzeti* — اِتَّخَذَ *učiniti*; اِتَّقَى *čuvati se* — اِتَّقَى *čuvati se*; اِتَّسَرَ *kockati se* — اِتَّسَرَ *kockati se*.

Vježba 51

5) IX vrsta glagola (بَابُ الْأَفْعَالِ)

IX vrsta glagola postaje od I, ako se na početku glagola stavi ل i zadnji suglasnik se podvostruči. Oblici su dakle ove vrste: perfekat اِفْعَلَّ, imperfekat يَفْعَلُّ, infinitiv اِفْعَالٌ.

Primjeri:

Perfekat (الْمَاضِي)

Imperfekat (الْمُضَارِعُ)

Aktiva (الْمَعْلُومُ):

Aktivni (الْمَعْلُومُ):

اِخْضَرَ *Pozelenio je*

يَخْضَرُ *Zeleni ili će pozelenjeti*

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda

(أَمْرُ الْخَاضِرِ):

إِخْضِرْ ili إِخْضِرْ Pozeleni!

kojim se zabranjuje

(نَهْيُ الْخَاضِرِ):

لَا تَخْضِرْ ili لَا تَخْضِرْ Ne pozeleni!

Particip aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

مُخْضِرٌ koji je pozelenio

Infinitiv (الْمَصْدَرُ):

إِخْضَارٌ pozelenjeti.

Glagoli IX vrste znače stalne boje ili tjelesne mane i uvijek su intransitivni pa nikada ne dolaze u pasivu, na pr. إِسْوَدَّ pocrnjeti; إِبْيَضَّ pobijeljati; إِعْوَرَ oslijepjeti i t. d.

Vježba 52

C) GLAGOLI KOJI IMAJU ŠEST SUGLASNIKA (الْشُّدَّاسِيُّ)

Ovih glagola ima 4 vrste, a to su:

1) X vrsta glagola (بَابُ الْأِسْتِفْعَالِ)

Ova vrsta postaje, ako se glagolskom korjenu spočetka doda إِسْتِ. Perfekat glasi إِسْتَفْعَلَ, imperfekat يَسْتَفْعِلُ, infinitiv إِسْتِفْعَالٌ.

Primjeri:

Perfekata (الْمَاضِي)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

إِسْتَفْعَرَ Tražio je oprost
(od Boga) i t. d.

Pasiv (الْمَجْهُولُ):

أُسْتَفْعِرَ Tražen je oprost
za njega i t. d.

Imperfekat (الْمُضَارِعُ)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

يَسْتَفْعِرُ Traži ili će tražiti
oprost i t. d.

Pasiv (الْمَجْهُولُ):

يُسْتَفْعَرُ Traži se ili će se tražiti
za njega oprost i t. d.

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda

kojim se zabranjuje

(أَمْرُ الْخَاضِرِ):

(نَهْيُ الْخَاضِرِ):

إِسْتَفْغِرْ Traži oprosta!

لَا تَسْتَفْغِرْ Ne traži oprosta!

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

مُسْتَفْغِرٌ koji traži oprosta   مُسْتَفْغَرٌ za koga je tražen oprost

Infinitiv (الْمَصْدَرُ):

إِسْتِغْفَارٌ tražiti oprosta.

Značenje glagola X vrste je:

a) Odgovaraju povratnim glagolima srpskohrvatskog jezika, koji uza se imaju refleksivnu zamjenicu u dativu (sebi) ili akuzativu (sebe), na pr. أَحْكَمَ učvrstiti — اسْتَحْكَمَ učvrstiti se; أَخْلَصَ odabрати — اسْتَخْلَصَ prisvojiti (sebi).

b) Ova vrsta glagola može značiti da neko nešto želi, traži ili zahtijeva, na pr. اسْتَفْغَرَ tražiti (od Boga) oprosta; اسْتَرْحَمَ tražiti milosti; اسْتَخْبَرَ tražiti izviješće o nečem.

c) Nekad ovi glagoli znače da čovjek o nečemu nešto sudi ili drži, na pr. اسْتَحْسَنَ odobravati; اسْتَقْبَحَ ne odobravati.

Glagoli X vrste se nekad tvore od imenica, na primjer اسْتَوَزَرَ (od وَزِيرٌ) uzeti nekoga za ministra; اسْتَخْلَفَ (od خَلِيفَةٌ) imenovati nekoga nasljednikom.

Glagoli X vrste premda u našem jeziku imaju refleksivno značenje mogu doći u pasivu.

2) XI vrsta glagola (بَابُ الْأَفْعِيَالِ)

Glagoli ove vrste postaju ako se korjenu glagola spočetka stavi ِ, umetne ِ između 2 i 3 korjenitog suglasnika i ako se

zadnji suglasnik podvostruči. Perfekat je dakle **إِفْعَالٌ**, imperfekat **يَفْعَالٌ**, a infinitiv **إِفْعِيلَالٌ**. Glagoli ove vrste služe za oznaku boja i fizičkih osebina ljudskih, na pr.

Perfekat (الْمَاضِي)	Imperfekat (الْمُضَارِعُ)
Aktiv (الْمَعْلُومُ):	Aktiv (الْمَعْلُومُ):
إِسْوَادٌ <i>Jako je pocrnio</i>	يَسْوَادُ <i>Jako crni ili će pocrnjeti</i>

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda	kojim se zabranjuje
(أَمْرُ الْخَاضِرِ):	(نَهْيُ الْخَاضِرِ):

إِسْوَادٌ ili إِسْوَادِ *Jako pocrni!*   لَا تَسْوَادُ ili لَا تَسْوَادِ *Ne pocrni jako!*

Particip aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):	Infinitiv (الْمَصْدَرُ):
مُسْوَادٌ <i>koji je jako pocrnio</i>	إِسْوِيدَانٌ <i>jako pocrnjeti.</i>

3) XII vrsta glagola (بَابُ الْأَفْعِيَالِ)

Ova vrsta ima ove oblike: perfekat **إِفْعَوْعَلٌ**, imperfekat **يَفْعَوْعَلٌ** i infinitiv **إِفْعِيَعَالٌ**, na pr.

Perfekat (الْمَاضِي):	Imperfekat (الْمُضَارِعُ):
Aktiv (الْمَعْلُومُ):	Aktiv (الْمَعْلُومُ):
إِعْشَوْشِبٌ <i>Bujno je obrasla travom</i> (zemlja)	يَعْشَوْشِبُ <i>Bujno obrasta ili će</i> <i>obrasti travom</i>

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda	kojim se zabranjuje
(أَمْرُ الْخَاضِرِ):	(نَهْيُ الْخَاضِرِ):

إِعْشَوْشِبُ *Bujno obrasti travom!*   لَا تَعْشَوْشِبُ *Bujno ne obrasti*
travom!

Particip aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):	Infinitiv (الْمَصْدَرُ):
مُعْشَوْشِبٌ <i>Bujno obrastao travom</i>	إِعْشَيْشَابٌ <i>Bujno obrasti travom.</i>

4) XIII vrsta glagola (بَابُ الْأَفْعَوَالِ)

Oblici su ove vrste: perfekat *إِفْعَوَلٌ*, imperfekat *يَفْعَوَلُ*
i infinitiv *إِفْعَوَالٌ*, na pr.

Perfekta (الْمَاضِي)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

إِجْلَوَذُ Jako se žurio

Imperfekat (الْمُضَارِعُ)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

يَجْلَوَذُ Jako se žuri ili će se
žuriti

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda

(أَمْرُ الْخَاضِرِ):

إِجْلَوَذُ Žuri se jako!

kojim se zabranjuje

(نَهْيُ الْخَاضِرِ):

لَا تَجْلَوَذُ Ne žuri se jako!

Particip aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

مُجْلَوَذٌ koji se jako žuri

Infinitiv (الْمَصْدَرُ):

إِجْلَوَاذٌ jako se žuriti.

Glagoli XI, XII i XIII vrste pokazuju neko svojstvo u jačoj
mjeri i uvijek su intranzitivni pa se od njih ne tvori pasiv.

Vježba 53

GLAGOLI KOJI IMAJU ČETIRI KORJENITA SUGLASNIKA

(الرُّبَاعِيُّ الْمَجْرَدُ)

Osnovna ili prva vrsta ovih glagola dolazi na oblike:
perfekat *فَعَلَل*, imperfekat *يُفَعِّلُ*, infinitiv *فَعْلَلَةٌ*.

Ova se vrsta arapski zove *بَابُ دَحْرَجَ*.

Perfekta (الْمَاضِي)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

دَحْرَجَ Vâljao je on

Pasiv (الْمَجْهُولُ):

دُحْرَجَ Vâljan je on

Imperfekat (الْمُضَارِعُ)

Aktiv (الْمَعْدُومُ):

Pasiv (الْمَجْهُولُ):

يُدْحَرِجُ *Vâlja ili valjaće*يُدْحَرِجُ *Vâlja se ili će se valjati*

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda

kojim se zabranjuje

(أَمْرُ الْخَائِضِ):

(نَهْيُ الْخَائِضِ):

دَحْرِجْ *Vâljjaj!*لَا تُدْحَرِجْ *Ne vâljjaj!*

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

مُدْحَرِجٌ *koji vâlja*مُدْحَرِجٌ *vâljjân*

Infinitiv (الْمَصْدَرُ):

دَحْرِجَةٌ i دِحْرَاجٌ *vâljjati*.

Glagoli ove vrste mogu biti tranzitivni, na pr. دَحْرِجَ *vâljjati*; زَلَزَلَ *uzdrmati*, a i intranzitivni, na pr. شَمَلَلَ *žuriti se*.

Od glagola, koji imaju četiri korjenita suglasnika (I vrsta (الرُّبَاعِيُّ الْمَجْرَدُ) mogu doći ove proširene vrste (الْمَزِيدُ فِيهِ):

- 1) II vrsta (بَابُ تَدْحَرِجَ)
- 2) III vrsta (بَابُ إِفْعَنْلَلَ)
- 3) IV vrsta (بَابُ إِفْعَلَلَّ).

Primjeri:

	Perf.	Imperf.	Imperat. za 2l.	Part. akt.	Part. pas.	Infinitiv
	(الْمَاضِي)	(الْمُضَارِعُ)	(أَمْرُ الْخَائِضِ)	(إِسْمُ الْفَاعِلِ)	(إِسْمُ الْمَفْعُولِ)	(الْمَصْدَرُ)
II	دَحْرِجَ	يَتَدْحَرِجُ	تَدْحَرِجْ	مُدْحَرِجٌ	—	تَدْحَرِجُ <i>valjati se</i>
III	أَحْرَنْجَمَ	يَحْرَنْجِمُ	أَحْرَنْجِمْ	مُحْرَنْجِمٌ	—	أَحْرَنْجِمُ <i>skupiti se</i>
IV	أَظْمَأَنَّ	يَظْمِئُنْ	أَظْمِئَنَّ	مُظْمِئُنٌ	—	أَظْمِئَانٌ <i>smiriti se</i>

Glagoli II, III i IV vrste imaju povratno ili reflektivno značenje.

Osim nabrojanih arapski jezik ima još ove glagolske vrste:

A) Glagoli, koji se pribrajaju vrsti glagola koji imaju četiri korjenita suglasnika (بَابُ دَحْرَجٍ). Ovi glagoli nastaju, ako se u korjenu glagola koji ima tri suglasnika umetne و ili ي ili se ponovi zadnji korjeniti suglasnik. Ovakih glagola ima 6 vrsta i dolaze na ove oblike:

	Perfekat	Imperf.	Infinitiv	
	(الْمَاضِي)	(الْمُضَارِعُ):	(الْمَصْدَرُ):	
1 a) oblici	فَوَعَلَ	يُفَوِّعِلُ	فِيعَالٌ - فَوَعْلَةٌ	
b) primjeri	حَوَّقَلَ	يُحَوِّقِلُ	حِيقَالٌ - حَوَّقَلَةٌ	iznemoći
2 a) oblici	فَبَعَلَ	يُفَبِّعِلُ	فِيعَالٌ - فَبَعْلَةٌ	
b) primjeri	بَيَّطَرَ	يُبَيِّطِرُ	بِيطَارٌ - بَيَّطَرَةٌ	liječiti životinje
3 a) oblici	فَعَوَّلَ	يُفَعَّوِلُ	فَعَوَالٌ - فَعَوَلَةٌ	
b) primjeri	جَهَوَّرَ	يُجَهَّوِرُ	جِهَوَارٌ - جَهَوْرَةٌ	glasno govoriti
4 a) oblici	فَعَيْلَ	يُفَعِّيلُ	فَعِيَالٌ - فَعَيْلَةٌ	
b) primjeri	عَشِيرَ	يُعَشِّيرُ	عَشِيَارٌ - عَشِيرَةٌ	skliznuti se
5 a) oblici	فَعَلَّلَ	يُفَعَّلِلُ	فَعَلَالٌ - فَعَلَلَةٌ	
b) primjeri	جَدَّبَبَ	يُجَدَّبِبُ	جَدَبَابٌ - جَدَبَبَةٌ	obučiti ogrtač
6 a) oblici	فَعَلَى	يُفَعَّلِي	فَعَلَاءٌ - فَعَلِيَةٌ	
b) primjeri	سَلَقَى	يُسَلِّقِي	سَلَقَاءٌ - سَلَقِيَةٌ	baciti nekoga na leđa.

B) Glagoli, koji se pribrajaju glagolima vrste تَدَحْرَجٌ. Ovakvih glagola ima 5 vrsta, a dolaze na slijedeće oblike:

	Perfekat	Imperf.	Infinitiv	
	(الْمَاضِي)	(الْمُضَارِعُ):	(الْمَصْدَرُ):	
1 a) oblici	تَفَعَّلَلَ	يَتَفَعَّلِلُ	تَفَعَّلَلٌ	
b) primjeri	تَجَدَّبَبَ	يَتَجَدَّبِبُ	تَجَدَّبَبٌ	ogrnuti se ogrtačem

2	a) oblici	تَفَوَّعَلٌ	يَتَفَوَّعَلُ	تَفَوَّعُلٌ	
	b) primjeri	تَجَوَّرَبٌ	يَتَجَوَّرَبُ	تَجَوَّرُبٌ	obući čarape
3	a) oblici	تَفَيَّعَلٌ	يَتَفَيَّعَلُ	تَفَيَّعُلٌ	
	b) primjeri	تَشَيَّطَنٌ	يَتَشَيَّطَنُ	تَشَيَّطُنٌ	postati kao vrag
4	a) oblici	تَفَعَّوَلٌ	يَتَفَعَّوَلُ	تَفَعَّوُلٌ	
	b) primjeri	تَرَّهَوَّكٌ	يَتَرَّهَوَّكُ	تَرَّهَوَّكٌ	ponosno ići
5	a) oblici	تَفَعَّلِي	يَتَفَعَّلِي	تَفَعَّلِي	
	b) primjeri	تَسَلَّقِي	يَتَسَلَّقِي	تَسَلَّقِي	leći nauznak.

C) Konačno imaju dvije vrste glagola, koje se pribrajaju glagolima oblika *إِحْرَ نَجْمَ*. To su:

	Perfekat	Imperf.	Infinitiv		
	:(الْمَضَارِعُ): (الْمَاضِي)		:(الْمَصْدَرُ):		
1	a) oblici	إِفْعَنْلَلٌ	يَفْعَنْلَلُ	إِفْعَنْلَالٌ	
	b) primjeri	إِقْعَنْسَسٌ	يَقْعَنْسَسُ	إِقْعَنْسَاسٌ	imati jako izbačena prsa, a uleknuta leđa
2	a) oblici	إِفْعَنْلِي	يَفْعَنْلِي	إِفْعَنْلَاءٌ	
	b) primjeri	إِسَلَّنَقِي	يَسَلَّنَقِي	إِسَلَّنَقَاءٌ	spavati na ledima

Valja zapamtiti da ni glagoli, koji imaju tri korjenita suglasnika niti oni, koji imaju četiri, ne moraju imati svih proširenih vrsta. Isto tako glagoli, koji se upotrebljuju u kojoj proširenoj vrsti često ne dolaze od I vrste, na pr. glagoli *أَدْرَكَ* *stići*; *shvatiti*, *أَشَبَّهَ* *sličiti*.

Vježba 54

NEPRAVILNI GLAGOLI (الْفِعْلُ غَيْرُ السَّالِمِ)

Arapski se glagoli dijele na pravilne (الْفِعْلُ السَّالِمِ) i nepravilne (الْفِعْلُ غَيْرُ السَّالِمِ).

Vidjeli smo kako se sprežu pravilni glagoli.

Nepravilni glagoli se dijele:

I) Glagoli, u kojih je 2 i 3 korjeniti suglasnik jednak (الْفِعْلُ الْمُضَاعَفُ);

II) Oni glagoli, koji imaju u korjenu » « (الْفِعْلُ الْمَهْمُوزُ) i

III) Pravi nepravilni glagoli t. j. oni, koji imaju u korjenu jedan od slabih suglasnika (حُرُوفُ أَلِفَةٍ), a to su ا, و, ي. Ovaki se glagoli zovu الْمُعْتَلَّاتُ ili الْأَفْعَالُ الْمُعْتَلَّةُ plural الْمُعْتَلَّاتُ ili الْأَفْعَالُ غَيْرُ الصَّحِيحَةِ ili الْفِعْلُ غَيْرُ الصَّحِيحِ ili الْأَفْعَالُ الصَّحِيحَةُ pl. الْفِعْلُ الصَّحِيحُ.

I Glagoli (الْمُضَاعَفُ)

Nepravilni glagoli, koji imaju 2 i 3 korjeniti suglasnik jednak, zovu se الْمُضَاعَفُ (predvostručeni).

Za konjugaciju ovih glagola vrijede ova pravila:

1) Ako su 2 i 3 korjeniti suglasnik sa vokalom (الْمُنْتَحَرِّكُ) ili drugi bude bez vokala (الْسَّاكِنُ), tada se drugi suglasnik mora sliti sa trećim u jedan pojačani glas (إِدْغَامٌ وَاجِبٌ). Taj pojačani glas zadržava vokal koji je bio na zadnjem suglasniku, a vokal 2 suglasnika se prenosi na suglasnik, koji stoji pred njim, ako je taj bez vokala ili se ukida ako je s vokalom, na pr. od مَدَدٌ postaje مَدَّ pa مَدَّ pružio je; od مَدَدٌ postaje مَدُّ pa مَدُّ pružiti; يَمُدُّ - يَمُدُّ - يَمُدُّ Pruža ili pružaće on.

Suglasnik koji se slijeva t. j. 2 korjeniti zove se الْمُدْغَمُ, a onaj u koji se slijeva t. j. 3 korjeniti suglasnik الْمُدْغَمُ فِيهِ.

2) U glagolskim oblicima u kojima je 2 korjeniti suglasnik sa vokalom, a 3 bez vokala, slijevanje nije dopušteno (إِدْغَامٌ مُمْتَنَعٌ), na pr. مَدَدْنَا - مَدَدْنَا - مَدَدْنَا - مَدَدْنَا.

3) Ako je 2 korjeniti suglasnik sa vokalom, a 3 bez vokala u glagolskim oblicima, koji stoje u skraćenom načinu (svi oblici imperativa i imperfekta iza čestica لَمْ ili لَمَّا), onda se dva jednaka suglasnika mogu sliti u jedan, a mogu ostati bez

promjene (فَكَ أَلِدَغَامِ). U slučaju ako se sliju onda zadnji korjeniti suglasnik može dobiti sva tri vokala, ako je na 2 korjenitom suglasniku vokal »u« (ُ) (t. j. ako je glagol 1 ili 5 razreda I vrste), na pr. لَمْ يَمُدَّ - لَمْ يَمُدَّ - لَمْ يَمُدَّ Nije pružio; مُدَّ - مُدَّ¹ - أَمُدُّ Pruži!

Ako li je 3 korjeniti suglasnik sa vokalom »e« (َ) ili »i« (ِ), onda zadnji suglasnik dobiva vokal »e« ili »i«, na pr. لَمَّا يَفِرُّ - لَمَّا يَفِرُّ - لَمَّا يَفِرُّ Bježi! Nije još pobjegao.

Navedena pravila vrijede kako za I tako i za III, IV, VI, VII, VIII, IX, X i XI vrstu glagola u aktivu i pasivu. U II i V vrsti 2 i 3 konsonant se u ovom slučaju ne slijeva, jer je i onako 2 suglasnik podvostručen, na pr. مَدَّدَ pružati, كَمَدَّدَ pružati se, itd.

Isto se tako ne slijevaju jednaki suglasnici kod glagola, koji se pribrajaju vrsti دَحْرَجَ, تَدَحْرَجُ ili أَحْرَجَ, نَحْرَجُ, na pr. جَلَبَبَ, إِقْعَنْسَسَ i تَجَلَبَبَ.

Primjeri od glagola مَدَّ - يَمُدُّ - مَدَّ pružiti:

	Perfekata (الْمَاضِي):		Imperfekta (الْمُضَارِعُ):		
	Aktiv	Pasiv	Aktiv	Pasiv	Skr. način
	(الْمَعْلُومُ)	(الْمَجْهُولُ)	(الْمَعْلُومُ)	(الْمَجْهُولُ)	(الْمَجْزُومُ)
	3 lice (الْغَائِبُ)				
Sing. m. r.	مَدَّ	مُدَّ	يَمُدُّ	يَمُدُّ	لَمْ يَمُدَّ - يَمُدُّ
Dual m. r.	مَدَّا	مُدَّا	يَمُدَّانِ	يَمُدَّانِ	يَمُدَّا
Plur. m. r.	مَدُّوا	مُدُّوا	يَمُدُّونَ	يَمُدُّونَ	يَمُدُّوا
Sing. ž. r.	مَدَّتْ	مُدَّتْ	تَمُدُّ	تَمُدُّ	لَمْ تَمُدَّ - تَمُدُّ
Dual ž. r.	مَدَّتَا	مُدَّتَا	تَمُدَّانِ	تَمُدَّانِ	تَمُدَّا
Plur. ž. r.	مَدَدْنَ	مُدَدْنَ	يَمُدُّنَ	يَمُدُّنَ	يَمُدُّنَ

¹) Čim 1 suglasnik dobije vokal, prestaje potreba za ا (هَمْزَةُ الْوَصْلِ), koje se stavlja početka imperativa, kad ovaj počinje konsonantom bez vokala (السَّاكِنُ).

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	مَدَدْتُ	مُدِدْتُ	مُدُّ	مُدُّ	مُدُّ - مَدَدْتُ
Dual m. r.	مَدَدْتُمَا	مُدِدْتُمَا	مُدَّانِ	مُدَّانِ	مُدَّا
Plur. m. r.	مَدَدْتُمْ	مُدِدْتُمْ	مُدُّونَ	مُدُّونَ	مُدُّوا
Sing. ž. r.	مَدَدْتِ	مُدِدْتِ	مُدِّينَ	مُدِّينَ	مُدِّي
Dual ž. r.	مَدَدْتُمَا	مُدِدْتُمَا	مُدَّانِ	مُدَّانِ	مُدَّا
Plur. ž. r.	مَدَدْتُنَّ	مُدِدْتُنَّ	مُدُّونَ	مُدُّونَ	مُدُّونَ

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	مَدَدْتُ	مُدِدْتُ	أَمُدُّ	أَمُدُّ	أَمُدُّ - أَمُدُّ
Pl. oba r.	مَدَدْنَا	مُدِدْنَا	مُدُّ	مُدُّ	مُدُّ - مَدَدْنَا

Imperativ

a) za 3 lice

kojim se zapovijeda

(أَمْرُ الْغَائِبِ):

Aktivni

(الْمَعْلُومُ)

Pasivni

(الْمَجْهُولُ)

Sing. m. r. يُمَدِّ - يُمَدِّدُ - لِيَمَدِّ - لِيَمَدِّدْ

Dual m. r. يُمَدَّا

Plur. m. r. يُمَدُّوا

Sing. ž. r. تُمَدِّي - تُمَدِّدُ - لِيَمَدِّدِي - لِيَمَدِّدِي

Dual ž. r. تُمَدَّا

Plur. ž. r. يُمَدِّدُنَّ

S. 1 l. oba r. لَا أَمُدُّ - لَا أَمُدُّ

Pl. 1 l. oba r. لِنَمَدِّ - لِنَمَدِّدْ

b) za 2 lice

kojim se zapovijeda

(أَمْرُ الْخَاصِّ):

Aktivni

(الْمَعْلُومُ)

Pasivni

(الْمَجْهُولُ)

Sing. m. r. تُمَدِّ - تُمَدِّدُ - أَمُدُّ - أَمُدُّ

Dual m. r. تُمَدَّا

Plur. m. r. تُمَدُّوا

Sing. ž. r. تُمَدِّي

Dual ž. r. تُمَدَّا

Plur. ž. r. تُمَدِّدُنَّ

S. 1 l. oba r. لَا أَمُدُّ - لَا أَمُدُّ

Pl. 1 l. oba r. لِنَمَدِّ - لِنَمَدِّدْ

c) za 3 lice

d) za 2 lice

kojim se zabranjuje

kojim se zabranjuje

(نَهَى الْفَائِبِ):

(نَهَى الْحَاضِرِ):

	Aktiv (الْمَعْلُومُ)	Pasiv (الْمَجْهُولُ)	Aktiv (الْمَعْلُومُ)	Pasiv (الْمَجْهُولُ)
Sing. m. r.	لَا يُمَدُّ - يَمُدُّ	لَا يُمَدُّ - يُمَدَّدُ	لَا تُمَدُّ - تُمَدَّدُ	لَا تُمَدَّدُ - تُمَدَّدُ
Dual m. r.	لَا يُمَدَّا	لَا يُمَدَّا	لَا تُمَدَّا	لَا تُمَدَّا
Plur. m. r.	لَا يُمَدُّوا	لَا يُمَدُّوا	لَا تُمَدُّوا	لَا تُمَدُّوا
Sing. ž. r.	لَا تُمَدِّ - تَمَدُّ	لَا تُمَدِّ - تُمَدَّدُ	لَا تُمَدِّي	لَا تُمَدِّي
Dual ž. r.	لَا تُمَدَّا	لَا تُمَدَّا	لَا تُمَدَّا	لَا تُمَدَّا
Plur. ž. r.	لَا يُمَدِّنَ	لَا يُمَدِّنَ	لَا تُمَدِّنَ	لَا تُمَدِّنَ
S. 1 l. oba r.		لَا أُمَدِّ - لَا أُمَدَّدُ		لَا أُمَدِّ - لَا أُمَدَّدُ
Pl. 1 l. oba r.		لَا نُمَدِّ - لَا نُمَدَّدُ		لَا نُمَدِّ - لَا نُمَدَّدُ

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

Sing. m. r.	مَادٌّ	مَمْدُودٌ
Dual m. r.	مَادَّانِ	مَمْدُودَانِ
Plur. m. r.	مَادُّونَ	مَمْدُودُونَ
Sing. ž. r.	مَادَّةٌ	مَمْدُودَةٌ
Dual ž. r.	مَادَّتَانِ	مَمْدُودَتَانِ
Plur. ž. r.	مَادَّاتٌ	مَمْدُودَاتٌ

Infinitiv (الْمَصْدَرُ)

مَدٌّ pružiti.

Primjeri od glagola فَرَّ - يَفِرُّ - فِرَارٌ pobjeći:

	Perfekta (الْمَاضِي):		Imperfekta (الْمُضَارِعُ):		
	Aktiv	Pasiv	Aktiv	Pasiv	Skrać. nač.
	(الْمَعْلُومُ)	(الْمَجْهُولُ)	(الْمَعْلُومُ)	(الْمَجْهُولُ)	(الْمَجْزُومُ)
	3 lice (الْغَائِبُ)				
Sing. m. r.	فَرَّ	—	يَفِرُّ	—	(لَمَّا) يَفِرُّ - يَفِرُّ
Dual m. r.	فَرَّآ	—	يَفِرَّانِ	—	يَفِرَّآ
Plur. m. r.	فَرُّوا	—	يَفِرُّونَ	—	يَفِرُّوا
Sing. ž. r.	فَرَّتْ	—	تَفِرُّ	—	تَفِرُّ - تَفِرُّ
Dual ž. r.	فَرَّتَا	—	تَفِرَّانِ	—	تَفِرَّآ
Plur. ž. r.	فَرَرْنَ	—	يَفِرُّنَ	—	يَفِرُّنَ
	2 lice (الْمُخَاطَبُ)				
Sing. m. r.	فَرَرْتَ	—	تَفِرُّ	—	تَفِرُّ - تَفِرُّ
Dual m. r.	فَرَرْتُمَا	—	تَفِرَّانِ	—	تَفِرَّآ
Plur. m. r.	فَرَرْتُمْ	—	تَفِرُّونَ	—	تَفِرُّوا
Sing. ž. r.	فَرَرْتِ	—	تَفِرِّينَ	—	تَفِرِّي
Dual ž. r.	فَرَرْتُمَا	—	تَفِرَّانِ	—	تَفِرَّآ
Plur. ž. r.	فَرَرْتُنَّ	—	تَفِرُّنَ	—	تَفِرُّنَ
	1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)				
S. oba r.	فَرَرْتُ	—	أَفِرُّ	—	أَفِرُّ - أَفِرُّ
Pl. oba r.	فَرَرْنَا	—	نَفِرُّ	—	نَفِرُّ - نَفِرُّ

Imperativ

a) za 3 lice

b) za 2 lice

	kojim se zapovijeda	kojim se zabranjuje	kojim se zapovijeda	kojim se zabranjuje
	(أَمْرُ الْغَائِبِ)	(نَهْيُ الْغَائِبِ):	(أَمْرُ الْخَاضِرِ):	(نَهْيُ الْخَاضِرِ):
Sing. m. r.	لِيَفِرَّ - لِيَفِرْزُ	لَا يَفِرُّ - يَفِرْزُ	فِرَّ - اِفِرْزُ	لَا تَفِرَّ - تَفِرْزُ
Dual m. r.	لِيَفِرَّا	لَا يَفِرَّا	فِرَّا	لَا تَفِرَّا
Plur. m. r.	لِيَفِرُّوا	لَا يَفِرُّوا	فِرُّوا	لَا تَفِرُّوا
Sing. ž. r.	لِتَفِرَّ - لَتَفِرْزُ	لَا تَفِرُّ - تَفِرْزُ	فِرِّي	لَا تَفِرِّي
Dual ž. r.	لِتَفِرَّا	لَا تَفِرَّا	فِرَّا	لَا تَفِرَّا
Plur. ž. r.	لِيَفِرْنَ	لَا يَفِرْنَ	اِفِرْنَ	لَا تَفِرْنَ

Particip akt. (إِسْمُ الْفَاعِلِ): Infinitiv (الْمَصْدَرُ):

Sing. m. r.	فَارٌّ	فِرَارٌ <i>pobjeći</i> .
Dual m. r.	فَارَانٍ	
Plur. m. r.	فَارُونَ	
Sing. ž. r.	فَارَةٌ	
Dual ž. r.	فَارَتَانِ	
Plur. ž. r.	فَارَاتٍ	

Primjeri od glagola عَضَّ - يَعْضُّ - يَعْضُ ugristi:

Perfekat (الْمَاضِي) Imperfekat (الْمُضَارِعُ)

Aktivni Pasivni Aktivni Pasivni Skraćeni način
(الْمَعْلُومُ) (الْمَجْهُولُ) (الْمَعْلُومُ) (الْمَجْهُولُ) (الْمَجْزُومُ)

3 lice (الْغَائِبُ)

Sing. m. r.	عَضَّ	عُضِّ	يَعْضُّ	يُعَضُّ	يَعْضُّ - يَعْضُضُ
Dual m. r.	عَضَّا	عُضَّا	يَعْضَانِ	يُعَضَّانِ	يَعْضَانِ
Plur. m. r.	عَضُّوا	عُضُّوا	يَعْضُونَ	يُعَضُّونَ	يَعْضُوا
Sing. ž. r.	عَضَّتْ	عُضِّتْ	تَعْضُّ	تُعَضُّ	تَعْضُّ - تَعْضُضُ
Dual ž. r.	عَضَّتَا	عُضِّتَا	تَعْضَانِ	تُعَضَّانِ	تَعْضَانِ
Plur. ž. r.	عَضَّتْنَ	عُضِّتْنَ	يَعْضْنَ	يُعَضَّنَ	يَعْضْنَ

2 lice (المخاطبُ)

Sing. m. r.	عَضِضْتَ	عَضِضْتَ	تَعَضُّ	تَعَضُّ	تَعَضُّ - تَعَضُّضُ
Dual m. r.	عَضِضْتُمَا	عَضِضْتُمَا	تَعَضَّانِ	تَعَضَّانِ	تَعَضَّانِ
Plur. m. r.	عَضِضْتُمْ	عَضِضْتُمْ	تَعَضُّونَ	تَعَضُّونَ	تَعَضُّوا
Sing. ž. r.	عَضِضْتِ	عَضِضْتِ	تَعَضَّيْنِ	تَعَضَّيْنِ	تَعَضَّيْنِ
Dual ž. r.	عَضِضْتُمَا	عَضِضْتُمَا	تَعَضَّانِ	تَعَضَّانِ	تَعَضَّانِ
Plur. ž. r.	عَضِضْتُنَّ	عَضِضْتُنَّ	تَعَضُّنَّ	تَعَضُّنَّ	تَعَضُّنَّ

1 lice (المتكلمُ)

Sing. oba r.	عَضِضْتُ	عَضِضْتُ	أَعَضُّ	أَعَضُّ	أَعَضُّ - أَعَضُّضُ
Plur. oba r.	عَضِضْنَا	عَضِضْنَا	نَعَضُّ	نَعَضُّ	نَعَضُّ - نَعَضُّضُ

Imperativ za 3 lice

a) Aktivni (المعلومُ)

kojim se zapovijeda

kojim se zabranjuje

(أمرُ الغائبِ):

(نهيُ الغائبِ):

Sing. m. r.	لِيَعَضُّ - لِيَعَضُّضُ	لَا يَعْضُّ - لَا يَعْضُّضُ
Dual m. r.	لِيَعَضَّانِ	لَا يَعْضَّانِ
Plur. m. r.	لِيَعَضُّوا	لَا يَعْضُّوا
Sing. ž. r.	لَتَعَضِّي - لَتَعَضُّضِي	لَا تَعْضِّي - لَا تَعْضُّضِي
Dual ž. r.	لَتَعَضَّانِ	لَا تَعْضَّانِ
Plur. ž. r.	لِيَعَضُّنَّ	لَا يَعْضُّنَّ

b) Pasivni (الْمَجْهُولُ)

	kojim se zapovijeda	kojim se zabranjuje
	(أَمْرُ الْغَائِبِ):	(نَهْيُ الْغَائِبِ):
Sing. m. r.	لِيُعْضَ - لِيُعْضَضْ	لَا يُعْضَ - لَا يُعْضَضْ
Dual m. r.	لِيُعْضَا	لَا يُعْضَا
Plur. m. r.	لِيُعْضُوا	لَا يُعْضُوا
Sing. ž. r.	لَتُعْضَ - لَتُعْضَضْ	لَا تُعْضَ - لَا تُعْضَضْ
Dual ž. r.	لَتُعْضَا	لَا تُعْضَا
Plur. ž. r.	لِيُعْضَضْنَ	لَا يُعْضَضْنَ
Sing. 1 lica oba r.	لَأُعْضَ - لَأُعْضَضْ	لَا أُعْضَ - لَا أُعْضَضْ
Plur. 1 lica oba r.	لِنُعْضَ - لِنُعْضَضْ	لَا نُعْضَ - لَا نُعْضَضْ

Imperativ za 2 lice

a) Aktivni (الْمَعْلُومُ)

	kojim se zapovijeda	kojim se zabranjuje
	(أَمْرُ الْخَاضِرِ):	(نَهْيُ الْخَاضِرِ):
Sing. m. r.	عَضَّ - اِعْضَضْ	لَا تَعْضَ - تَعْضَضْ
Dual m. r.	عَضَّا	لَا تَعْضَا
Plur. m. r.	عَضُّوا	لَا تَعْضُوا
Sing. ž. r.	عَضِّي	لَا تَعْضِي
Dual ž. r.	عَضَّا	لَا تَعْضَا
Plur. ž. r.	اِعْضَضْنَ	لَا تَعْضَضْنَ

b) Pasivni (الْمَجْهُولُ)

	kojim se zapovijeda (أَمْرُ الْخَاصِرِ):	kojim se zabranjuje (نَهْيُ الْخَاصِرِ):
Sing. m. r.	لِتُعَضَّ - لَتُعَضَّضْ	لَا تُعَضَّ - لَا تُعَضَّضْ
Dual m. r.	لِتُعَضَّا	لَا تُعَضَّا
Plur. m. r.	لِتُعَضُّوا	لَا تُعَضُّوا
Sing. ž. r.	لِتُعَضِّي	لَا تُعَضِّي
Dual ž. r.	لِتُعَضَّا	لَا تُعَضَّا
Plur. ž. r.	لِتُعَضَّضْنَ	لَا تُعَضَّضْنَ

Particip

	aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):	pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):
Sing. m. r.	عَاضٌ	مَعْضُوضٌ
Dual m. r.	عَاضَانِ	مَعْضُوضَانِ
Plur. m. r.	عَاضُونَ	مَعْضُوضُونَ
Sing. ž. r.	عَاضَةٌ	مَعْضُوضَةٌ
Dual ž. r.	عَاضَتَانِ	مَعْضُوضَتَانِ
Plur. ž. r.	عَاضَاتٌ	مَعْضُوضَاتٌ

Infinitiv (الْمَصْدَرُ):

عَضٌّ *ugristi.*

Glagoli الْمُضَاعَفُ dolaze samo od 1, 2 i 4 razreda I vrste glagola.

Vježba 55

Primjeri proširenih vrsta od glagola الضاعف :

Vrsta	Perfekat		Imperf.		Imperativ za 2 lice		Particip		Infinitiv	
	aktivni	pasivni	aktivni	pasivni	kojim se zapovijeda	kojim se zabranjuje	aktivni	pasivni		
II	مَدَدَ	مُدِّدٌ	يُمَدِّدُ	يُمَدَّدُ	مَدَدْ	لَا تُمَدِّدْ	مُمَدِّدٌ	مُمَدَّدٌ	مُدِّيدٌ	pružati
III	مَادَ	مُودٌ	يُمَادُ	يُمَادُّ	مَادْ - مَادِدْ	لَا تُمَادِ - لَا تُمَادِدْ	مُمَادٌ	مُمَادٌ	مُمَادَةٌ	pružati
IV	أَمَدَ	أُمِدٌ	يُمِدُّ	يُمِدُّ	أَمِدْ - أُمِدْ	لَا تُمِدْ - لَا تُمِدِّدْ	مُمِدٌّ	مُمِدٌّ	أُمِدَادٌ	odgoditi; pomoci
V	عَدَدَ	عُدِّدٌ	يُعَدِّدُ	يُعَدَّدُ	عَدَدْ	لَا تُعَدِّدْ	مُعَدِّدٌ	مُعَدَّدٌ	عَدِّدٌ	pružati se
VI	عَادَ	عُودٌ	يُعَادُ	يُعَادُّ	عَادْ - عَادِدْ	لَا تُعَادِ - لَا تُعَادِدْ	مُعَادٌ	مُعَادٌ	عَادٌ	rastezati
VII	انْقَضَ	—	يَنْقُضُ	—	انْقَضْ - انْقَاضِ	لَا تَنْقُضْ - لَا تَنْقُضِ	مُنْقِضٌ	—	انْقِضَاضٌ	srušiti se
VIII	أَمْتَدَ	أُمْتَدٌ	يُمْتَدُّ	يُمْتَدُّ	أَمْتَدْ - أَمْتَدِ	لَا تُمْتَدِ - لَا تُمْتَدِّدْ	مُمْتَدٌّ	مُمْتَدٌّ	أَمْتَدَادٌ	pružiti se
IX	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
X	اسْتَمَدَ	اسْتَمِيدٌ	يَسْتَمِيدُ	يَسْتَمِيدُ	اسْتَمَدْ - اسْتَمِيدْ	لَا تَسْتَمِيدْ - لَا تَسْتَمِيدِ	مُسْتَمِيدٌ	مُسْتَمِيدٌ	اسْتَمِيدَادٌ	tražiti pomoci

II Glagoli (اَلْمَهْمُوزُ)

Glagoli, u kojih je jedan korjeniti suglasnik »ء« zovu se اَلْمَهْمُوزُ. Ako je »ء« prvi korjeniti suglasnik, glagol se zove مَهْمُوزُ الْعَيْنِ, na pr. أَمَرَ narediti; ako je drugi مَهْمُوزُ الْفَاءِ, na pr. سَأَلَ pitati; a ako je treći مَهْمُوزُ اللَّامِ, na pr. قَرَأَ čitati.

Glagoli اَلْمَهْمُوزُ sprežu se isto kao i pravilni glagoli. Jedino treba zapamtiti ove izuzetke:

1) Ako je konsonant »ء« bez vokala (سَاكِنٌ), može ostati nepromijenjeno, a može se pretvoriti u dugi vokal ا, و ili ى prema tome kakav je vokal na onom suglasniku, koji stoji pred »ء«, na pr. يَأْكُلُ - يَأْكُلُ Jede ili će jesti; يُوْمِنُ - يُوْمِنُ Vjeruje ili će vjerovati; إِذْنٌ - إِذْنٌ Dozvoli!

2) Ako je »ء« sa vokalom (مُتَحَرِّكٌ), a suglasnik, koji pred njim stoji bez vokala (سَاكِنٌ), tada se vokal sa »ء« može prenijeti na predstojeći konsonant, a može ostati nepromijenjeno, na pr. يَسْأَلُ ili يَسْأَلُ Pita ili će pitati; اسْئَلْ ili سَلْ¹⁾ Pitaj!

Primjeri od glagola اَمَلَّ nadati se, سَأَلَ pitati i قَرَأَ čitati:

Perfekat (اَلْمَاضِي)

Aktiv (اَلْمَعْلُومُ):

Pasiv (اَلْمَجْهُولُ):

3 lice (اَلْغَائِبُ)

Sing. m. r.	أَمَلَ	سَأَلَ	قَرَأَ	أُمِلَّ	سُئِلَ	قُرِيَ
Dual m. r.	أَمَلَا	سَأَلَا	قَرَأَا	أُمِلَا	سُئِلَا	قُرِيَا
Plur. m. r.	أَمَلُوا	سَأَلُوا	قَرَأُوا	أُمِلُوا	سُئِلُوا	قُرِئُوا
Sing. ž. r.	أَمَلَتْ	سَأَلَتْ	قَرَأَتْ	أُمِلَتْ	سُئِلَتْ	قُرِئَتْ
Dual ž. r.	أَمَلْتَا	سَأَلْتَا	قَرَأْتَا	أُمِلْتَا	سُئِلْتَا	قُرِئْتَا
Plur. ž. r.	أَمَلْنَ	سَأَلْنَ	قَرَأْنَ	أُمِلْنَ	سُئِلْنَ	قُرِئْنَ

¹⁾ U obliku سَلْ ukinuto je početno ا (كَهْمَزَةُ الْوَصْلِ), jer je iza njega konsonant s vokalom, a drugo ء, da se ne bi sastala dva suglasnika bez vokala (اَلتِّقَاءُ السَّاكِنَيْنِ).

2 lice (المخاطبُ)

Sing. m. r.	أَمَلْتُ	سَأَلْتُ	قَرَأْتُ	أَمِلْتُ	سُئِلْتُ	قُرِئْتُ
Dual m. r.	أَمَلْتُمَا	سَأَلْتُمَا	قَرَأْتُمَا	أَمِلْتُمَا	سُئِلْتُمَا	قُرِئْتُمَا
Plur. m. r.	أَمَلْتُمْ	سَأَلْتُمْ	قَرَأْتُمْ	أَمِلْتُمْ	سُئِلْتُمْ	قُرِئْتُمْ
Sing. ž. r.	أَمَلْتِ	سَأَلْتِ	قَرَأْتِ	أَمِلْتِ	سُئِلْتِ	قُرِئْتِ
Dual ž. r.	أَمَلْتُمَا	سَأَلْتُمَا	قَرَأْتُمَا	أَمِلْتُمَا	سُئِلْتُمَا	قُرِئْتُمَا
Plur. ž. r.	أَمَلْتُنَّ	سَأَلْتُنَّ	قَرَأْتُنَّ	أَمِلْتُنَّ	سُئِلْتُنَّ	قُرِئْتُنَّ

1 lice (المتكلمُ)

S. oba r.	أَمَلْتُ	سَأَلْتُ	قَرَأْتُ	أَمِلْتُ	سُئِلْتُ	قُرِئْتُ
Pl. oba r.	أَمَلْنَا	سَأَلْنَا	قَرَأْنَا	أَمِلْنَا	سُئِلْنَا	قُرِئْنَا

Imperfekat (المضارعُ)

Aktiv (المعلومُ):

Pasiv (المجهولُ):

3 lice (الغائبُ)

Sing. m. r.	يَأْمُلُ	يَسْأَلُ	يَقْرَأُ	يُؤْمَلُ	يُسْأَلُ	يُقْرَأُ
Dual m. r.	يَأْمُلَانِ	يَسْأَلَانِ	يَقْرَأَانِ	يُؤْمَلَانِ	يُسْأَلَانِ	يُقْرَأَانِ
Plur. m. r.	يَأْمُلُونَ	يَسْأَلُونَ	يَقْرَأُونَ	يُؤْمَلُونَ	يُسْأَلُونَ	يُقْرَأُونَ
Sing. ž. r.	تَأْمُلُ	تَسْأَلُ	تَقْرَأُ	تُؤْمَلُ	تُسْأَلُ	تُقْرَأُ
Dual ž. r.	تَأْمُلَانِ	تَسْأَلَانِ	تَقْرَأَانِ	تُؤْمَلَانِ	تُسْأَلَانِ	تُقْرَأَانِ
Plur. ž. r.	يَأْمُلْنَ	يَسْأَلْنَ	يَقْرَأْنَ	يُؤْمَلْنَ	يُسْأَلْنَ	يُقْرَأْنَ

2 lice (المخاطبُ)

Sing. m. r.	تَأْمُلُ	تَسْأَلُ	تَقْرَأُ	تُؤْمَلُ	تُسْأَلُ	تُقْرَأُ
Dual m. r.	تَأْمُلَانِ	تَسْأَلَانِ	تَقْرَأَانِ	تُؤْمَلَانِ	تُسْأَلَانِ	تُقْرَأَانِ
Plur. m. r.	تَأْمُلُونَ	تَسْأَلُونَ	تَقْرَأُونَ	تُؤْمَلُونَ	تُسْأَلُونَ	تُقْرَأُونَ
Sing. ž. r.	تَأْمُلِينَ	تَسْأَلِينَ	تَقْرَأِينَ	تُؤْمَلِينَ	تُسْأَلِينَ	تُقْرَأِينَ
Dual ž. r.	تَأْمُلَانِ	تَسْأَلَانِ	تَقْرَأَانِ	تُؤْمَلَانِ	تُسْأَلَانِ	تُقْرَأَانِ
Plur. ž. r.	تَأْمُلْنَ	تَسْأَلْنَ	تَقْرَأْنَ	تُؤْمَلْنَ	تُسْأَلْنَ	تُقْرَأْنَ

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	أَقْرَأُ	أَسْأَلُ	أُؤْمَلُ	أَقْرَأُ	أَسْأَلُ	أَمْلُ
Pl. oba r.	نُقْرَأُ	نُسْأَلُ	نُؤْمَلُ	نَقْرَأُ	نَسْأَلُ	نَأْمَلُ

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda

kojim se zabranjuje

(أَمْرُ الْخَاضِرِ):

(نَهْيُ الْخَاضِرِ):

إِقْرَأْ - إِسْأَلْ - أُؤْمَلْ

لَا تَقْرَأْ - لَا تَسْأَلْ - لَا تَأْمَلْ

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

قَارِئٌ - سَائِلٌ - آمِلٌ

مَقْرُوءٌ - مَسْئُولٌ - مَأْمُولٌ

Infinitiv (الْمَصْدَرُ):

قِرَاءَةٌ - سُؤَالٌ - أَمَلٌ

Glagoli *أَخَذَ uzeti*, *أَكَلَ jesti* i *أَمَرَ zapovijedati* imaju nepravilne imperative:

Uzmi! خُذْ - خُذَا - خُذُوا - خُذِي - خُذِي - خُذَا - خُذَا - خُذْ

Jedi! كُلْ - كُلَا - كُلِي - كُلِي - كُلُوا - كُلُوا - كُلَا - كُلْ

Zapovijedaj! مَرِنَ - مَرَا - مَرِي - مَرُوا - مَرُوا - مَرَا - مَرَا - مَرُ

Vježba 57

¹⁾ Nekad imperativ od *أَمَرَ* može biti i pravilan pa glasi *أُؤْمَرُ*. To naročito vrijedi ako ovaj imperativ stoji iza veze *وَ* ili *فَ*, na pr. *وَأُؤْمَرُ بِالْمَعْرُوفِ* (mjesto *وَأُؤْمَرُ*) *Zapovijedaj ono što je dobro!*

Proširene vrste glagola (أَمَرَ) narediti:

Vrsta	Perfekta		Imperf.		Imperativ za 2 lice		Particip		Infinitiv	
	aktivni	pasivni	aktivni	pasivni	kojim se zapovijeda	kojim se zabranjuje	aktivni	pasivni		
II	أَمَرَ	أُمِرَ	يُؤَمِّرُ	يُؤَمَّرُ	أَمِرْ	لَا تُؤَمِّرْ	مُؤَمِّرٌ	مُؤَمَّرٌ	تَأْمِيرٌ	postaviti poglavarom
III	آَمَرَ	أُوِمِرَ	يُؤَامِرُ	يُؤَامَرُ	آَمِرْ	لَا تُؤَامِرْ	مُؤَامِرٌ	مُؤَامَرٌ	مُؤَامِرَةٌ إِمَارَةٌ إِيمَارَةٌ	savjetovati se narediti da nešto učini
IV	آَمَرَ	أُوِمِرَ	يُؤَمِّرُ	يُؤَمَّرُ	آَمِرْ	لَا تُؤَمِّرْ	مُؤَمِّرٌ	مُؤَمَّرٌ	تَأْمِيرٌ	savjetovati se
V	تَأَمَّرَ	تُوِمِرَ	يَتَأَمَّرُ	يَتَأَمَّرُ	تَأَمَّرْ	لَا تَتَأَمَّرْ	مُتَأَمِّرٌ	مُتَأَمَّرٌ	تَأْمِيرٌ	savjetovati se
VI	تَأَمَّرَ	تُوِمِرَ	يَتَأَمَّرُ	يَتَأَمَّرُ	تَأَمَّرْ	لَا تَتَأَمَّرْ	مُتَأَمِّرٌ	مُتَأَمَّرٌ	تَأْمِيرٌ	”
VII	—	—	—	—	—	—	—	—	—	savjetovati se
VIII	اِسْتَمَرَ	اِسْتُمِرَ	يَسْتَمِرُّ	يَسْتَمَرُّ	اِسْتَمِرْ	لَا تَسْتَمِرْ	مُسْتَمِرٌّ	مُسْتَمَرٌّ	اِسْتِمَارٌ	savjetovati se
X	اِسْتَأْمَرَ	اِسْتُؤْمِرَ	يَسْتَأْمِرُ	يَسْتَأْمَرُ	اِسْتَأْمِرْ	لَا تَسْتَأْمِرْ	مُسْتَأْمِرٌ	مُسْتَأْمَرٌ	اِسْتِئْمَارٌ	tražiti savjeta

III Nepravilni glagoli u užem smislu (الْأَفْعَالُ الْمُعْتَلَّةُ)

Pravi su nepravilni glagoli koji u korjenu imaju و ili ي .

Ovi se glagoli dijele:

a) Na glagole مُثَالٌ (sličan)¹⁾, u kojih je prvi korjeniti suglasnik و ili ي , na pr. وَجَدَ , يَجِدُ , naći; يَيْئَسُ , يَيْئَسُ , očajavati.

b) Glagoli أَجْوَفٌ (šupalj), u kojih je 2 suglasnik و ili ي , na pr. قَالَ , يَقُولُ , reći; كَالَ , يَكِيلُ , mjeriti.

c) Glagoli نَاقِصٌ (krnjav), koji imaju na trećem mjestu jedan od spomenuta dva slaba konsonanta, na pr. غَزَا , يَغْزُو , vojevati; رَمَى , يَرْمِي , baciti i

d) Glagoli كَافِيَةٌ (spleten) zovu se oni nepravilni glagoli, u kojih je 1 i 3 ili 2 i 3 suglasnik و ili ي , na pr. وَقَايَةٌ , يَقِي , čuvati; شَوَى , يَشْوِي , peći.

A) Glagoli (الْمِثَالُ)

Glagoli الْمِثَالُ dijele se na الْمِثَالُ الْوَاوِيُّ , u kojih je prvi korjeniti suglasnik و i الْمِثَالُ الْيَائِيُّ , u kojih je prvi korjeniti suglasnik ي .

Za ovu vrstu nepravilnih glagola vrijede ova pravila:

1) U svim oblicima perfekta suglasnik و ili ي ostaje nepromijenjen kao i kod pravilnih glagola, na pr. يَيْئَسَ , وَجَدَ .

2) Kod glagola الْمِثَالُ الْوَاوِيُّ slabi suglasnik و ispada²⁾ u imperfektu (الْمَضَارِعُ) i u imperativu (فِعْلُ الْأَمْرِ وَالنَّهْيِ) kad je drugi suglasnik sa vokalom »i« (-) t. j. ako je glagol 2 ili 6 razreda I vrste, na pr. يَجِدُ mjesto يَجِدُ Nalazi ili će naći; جَدَ mjesto اَوْجِدُ Nadi!

¹⁾ Nepravilni glagoli, u kojih je prvi korjeniti suglasnik و ili ي nose ime مُثَالٌ (sličan) zato što se perfekat ovih glagola konjugira kao i kod pravilnih.

²⁾ Ispuštanje ili zamjenjivanje slabog konsonanta kod nepravilnih glagola, zove se arapski اِعْلَالٌ .

3) Ako drugi korjeniti konsonant imperfekta ili imperativa ima vokal »e« (َ) ili »u« (ُ) (t. j. u glagola 3, 4 i 5 razreda I vrste¹), onda ostaje و , na pr. وَجَلَّ , يُوَجَلُّ , وَجَلَّ bojati se; وَجَّهَ , وَجَّهَهُ , وَجَّهَتْ ugledan biti²).

4) Ako je و bez vokala, a prije njega bude vokal »i« (ِ), pretvara se najprije u ى , a onda u »î« (ِى), na pr. اِوَجَلَّ , اِوَجَلَّ Boj se! Ako li je prije و vokal »u« (ُ), و se pretvara u dugo »û« (ُو), na pr. اَوْجَبَ imperf. يُوجِبُ , يُوجِبُ zahtijevati.

5) Kod glagola الْمِثَالُ الْيَائِيُّ glas se ى pretvara najprije u و , a onda u dugo »û« (ُو), ako je bez vokala, a pred njim suglasnik sa vokalom »u«, na pr, اَيَقِنُ , يُيَقِنُ , اَيَقِنَ uvjeriti se.

6) Ako je glas ى bez vokala, a prije njega vokal »i« (ِ), ى prelazi u dugo »î« (ِى), na pr. اِيَقَظُ , يُوقِظُ , اِيَقَظَ probuditi.

Osim slučaja pod 5 i 6 glas ى ostaje bez ikakve promjene. na pr. يَسِرُ , يَسِرُ , يَسِرُ kockati se.

¹) Nema glagola الْمِثَالُ od 1 razreda I vrste.

²) Kod slijedećih glagola ispada و u imperfektu i imperativu premda je iza و suglasnik sa vokalom »e« (َ):

Perfekta:	Imperfekta:	Imperativ:	Infinitiv:
وَدَعُ	يَدَعُ	دَعُ	— pustiti
وَذَرَ	يَذَرُ	ذَرَ	— pustiti
وَزَعُ	يَزَعُ	زَعُ	وَزَعُ zadržati
وَسَعُ	يَسَعُ	سَعُ	سَعَةُ biti prostran
وَضَعُ	يَضَعُ	ضَعُ	وَضَعُ postaviti
وَطَى	يَطَأُ	طَأُ	وَطَى gaziti
وَقَعَ	يَقَعُ	قَعُ	وَقَعُ pasti
وَهَبُ	يَهَبُ	هَبُ	هَبَةٌ - وَهَبُ pokloniti.

Od glagola وَدَعُ i وَذَرَ nikada se ne upotrebljuje perfekta, particip aktivni i infinitiv, nego se ti oblici tvore od korjena تَرَكَ *oustiti*.

Primjeri od glagola وَعَدَّ obećati, يَسَرَ kockati se i وَدَّ voljeti:

Perfekat (الْمَاضِي)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

Pasiv (الْمَجْهُولُ):

3 lice (الْغَائِبُ)

Sing. m. r.	وَعَدَّ	يَسَرَ	وَدَّ	وُعِدَّ	—	وُدِّ
Dual m. r.	وَعَدَا	يَسَرَا	وَدَّا	وُعِدَا	—	وُدَّا
Plur. m. r.	وَعَدُوا	يَسَرُوا	وَدُّوا	وُعِدُوا	—	وُدُّوا
Sing. ž. r.	وَعَدَتْ	يَسَرَتْ	وَدَّتْ	وُعِدَتْ	—	وُدَّتْ
Dual ž. r.	وَعَدَتَا	يَسَرَتَا	وَدَّتَا	وُعِدَتَا	—	وُدَّتَا
Plur. ž. r.	وَعَدْنَ	يَسَرْنَ	وَدِدْنَ	وُعِدْنَ	—	وُدِدْنَ

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	وَعَدْتَ	يَسَرْتَ	وَدِدْتَ	وُعِدْتَ	—	وُدِدْتَ
Dual m. r.	وَعَدْتُمَا	يَسَرْتُمَا	وَدِدْتُمَا	وُعِدْتُمَا	—	وُدِدْتُمَا
Plur. m. r.	وَعَدْتُمْ	يَسَرْتُمْ	وَدِدْتُمْ	وُعِدْتُمْ	—	وُدِدْتُمْ
Sing. ž. r.	وَعَدْتِ	يَسَرْتِ	وَدِدْتِ	وُعِدْتِ	—	وُدِدْتِ
Dual ž. r.	وَعَدْتُمَا	يَسَرْتُمَا	وَدِدْتُمَا	وُعِدْتُمَا	—	وُدِدْتُمَا
Plur. ž. r.	وَعَدْتُنَّ	يَسَرْتُنَّ	وَدِدْتُنَّ	وُعِدْتُنَّ	—	وُدِدْتُنَّ

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	وَعَدْتُ	يَسَرْتُ	وَدِدْتُ	وُعِدْتُ	—	وُدِدْتُ
Pl. oba r.	وَعَدْنَا	يَسَرْنَا	وَدِدْنَا	وُعِدْنَا	—	وُدِدْنَا

Imperfekat (الْمُضَارِعُ)

Aktiv (الْمَعْلُومُ):

Pasiv (الْمَجْهُولُ):

3 lice (الْغَائِبُ)

Sing. m. r.	يَعِدُ	يَسِرُ	يُودُّ	يُوعَدُ	—	يُودُّ
Dual m. r.	يَعِدَانِ	يَسِرَانِ	يُودَّانِ	يُوعَدَانِ	—	يُودَّانِ
Plur. m. r.	يَعِدُونَ	يَسِرُونَ	يُودُّونَ	يُوعَدُونَ	—	يُودُّونَ

Sing. ž. r.	تَعِدُّ	تَيْسِرُ	تَوَدُّ	تُوعِدُ	—	تُودُّ
Dual ž. r.	تَعِدَانِ	تَيْسِرَانِ	تَوَدَّانِ	تُوعِدَانِ	—	تُودَّانِ
Plur. ž. r.	يَعِدْنَ	يَيْسِرْنَ	يُودَدْنَ	يُوعِدْنَ	—	يُودَدْنَ

2 lice (المُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	تَعِدُّ	تَيْسِرُ	تَوَدُّ	تُوعِدُ	—	تُودُّ
Dual m. r.	تَعِدَانِ	تَيْسِرَانِ	تَوَدَّانِ	تُوعِدَانِ	—	تُودَّانِ
Plur. m. r.	تَعِدُونَ	تَيْسِرُونَ	تَوَدُّونَ	تُوعِدُونَ	—	تُودُّونَ
Sing. ž. r.	تَعِدِينَ	تَيْسِرِينَ	تَوَدِّينَ	تُوعِدِينَ	—	تُودِّينَ
Dual ž. r.	تَعِدَانِ	تَيْسِرَانِ	تَوَدَّانِ	تُوعِدَانِ	—	تُودَّانِ
Plur. ž. r.	تَعِدْنَ	تَيْسِرْنَ	تَوَدَدْنَ	تُوعِدْنَ	—	تُودَدْنَ

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	أَعِدُّ	أَيْسِرُ	أَوَدُّ	أُوعِدُ	—	أُودُّ
Pl. oba r.	نَعِدُ	نَيْسِرُ	نُودُّ	نُوعِدُ	—	نُودُّ

Imperativ (الْأَمْرُ وَالنَّهْيُ)

a) za 3 lice kojim se zapovijeda (أَمْرُ الْغَائِبِ)

	Aktivni (الْمَعْلُومُ):			Pasivni (الْمَجْهُولُ):		
Sing. m. r.	لِيَعِدْ	لِيَيْسِرْ	لِيُودِدْ - لِيُودَدْ	لِيُوعِدْ	—	لِيُودِدْ - لِيُودَدْ
Dual m. r.	لِيَعِدَا	لِيَيْسِرَا	لِيُودِدَا	لِيُوعِدَا	—	لِيُودِدَا
Plur. m. r.	لِيَعِدُوا	لِيَيْسِرُوا	لِيُودِدُوا	لِيُوعِدُوا	—	لِيُودِدُوا
Sing. ž. r.	لَتَعِدْ	لَتَيْسِرْ	لَتَوَدِدْ - لَتَوَدَدْ	لَتُوعِدْ	—	لَتُودِدْ - لَتُودَدْ
Dual ž. r.	لَتَعِدَا	لَتَيْسِرَا	لَتَوَدِدَا	لَتُوعِدَا	—	لَتُودِدَا
Plur. ž. r.	لِيَعِدْنَ	لِيَيْسِرْنَ	لِيُودَدْنَ	لِيُوعِدْنَ	—	لِيُودَدْنَ
S. oba r.	—	—	—	لَاُوعِدْ	—	لَاُودِدْ - لَاُودَدْ
Pl. oba r.	—	—	—	لِنُوعِدْ	—	لِنُودِدْ - لِنُودَدْ

b) za 2 lice kojim se zapovijeda (أَمْرُ الْخَاصِرِ)

	Aktivni (الْمَعْلُومُ):			Pasivni (الْمَجْهُولُ):		
Sing. m. r.	عِدُّ	إِسِرُّ	وَدِّ - إيدد	لِتُوعَدُ	—	لِتُودَدَ - لتودد
Dual m. r.	عِدَا	إِسِرَا	وَدَا	لِتُوعَدَا	—	لِتُودَدَا
Plur. m. r.	عِدُوا	إِسِرُوا	وَدُوا	لِتُوعَدُوا	—	لِتُودَدُوا
Sing. ž. r.	عِدِي	إِسِرِي	وَدِي	لِتُوعَدِي	—	لِتُودَدِي
Dual ž. r.	عِدَا	إِسِرَا	وَدَا	لِتُوعَدَا	—	لِتُودَدَا
Plur. ž. r.	عِدْنَ	إِسِرْنَ	إيدذن	لِتُوعَدْنَ	—	لِتُودَدْنَ
S. oba r.	—	—	—	لَاوَعَدُ	—	لَاوَدَدُ - لاودد
Pl. oba r.	—	—	—	لِنُوعَدُ	—	لِنُودَدُ - لنودد

Particip

	aktivni (الْمَعْلُومُ):			pasivni (الْمَجْهُولُ):		
Sing. m. r.	وَاعِدٌ	يَاسِرٌ	وَادٌ	مَوْعُودٌ	—	مَوْدُودٌ
Dual m. r.	وَاعِدَانِ	يَاسِرَانِ	وَدَانِ	مَوْعُودَانِ	—	مَوْدُودَانِ
Plur. m. r.	وَاعِدُونَ	يَاسِرُونَ	وَدُونَ	مَوْعُودُونَ	—	مَوْدُودُونَ
Sing. ž. r.	وَاعِدَةٌ	يَاسِرَةٌ	وَادَةٌ	مَوْعُودَةٌ	—	مَوْدُودَةٌ
Dual ž. r.	وَاعِدَتَانِ	يَاسِرَتَانِ	وَادَتَانِ	مَوْعُودَتَانِ	—	مَوْدُودَتَانِ
Plur. ž. r.	وَاعِدَاتٌ	يَاسِرَاتٌ	وَادَاتٌ	مَوْعُودَاتٌ	—	مَوْدُودَاتٌ

Infinitiv ¹⁾ عِدَّةٌ ili وَدٌّ obećati

يَسِرُّ kockati se

وَدٌّ voljeti.

Vježba 59

¹⁾ Kod الْمِثَالِ, i ostalih pravih nepravilnih glagola u I i proširenim vrstama na kraju infinitiva dolazi ة kada se ukine slabi suglasnik. Ovo se ة zove تَاءُ الْعِوَضِ t. j. naknadno ة, jer naknaduje ispušteni slabi konsonant.

Raširene vrste od glagola وَصَلَ spojiti:

Vrsta	Perfekta أَتَاذَى		Imperf. اَلْفَضَارِعُ		Imperativ za 2 lice		Particip		Infinitiv اَلْمَصْدَرُ	
	aktivni اَلْمَعْلُومُ	pasivni اَلْمُجْهَوْلُ	aktivni اَلْمَعْلُومُ	pasivni اَلْمُجْهَوْلُ	kojim se zapovijeda اَهْرُ اَلْمَاذِي	kojim se zabranjuje نَهَى اَلْمَاضِرُ	aktivni اِسْمُ اَلْفَاعِلِ	pasivni اِسْمُ اَلْمَفْعُولِ		
II	وَصَلَ	وُصِلَ	يُوصِلُ	يُوصَلُ	وَصِلْ	لَا تُوصِلْ	مُوصِلٌ	مُوصَلٌ	تَوْصِيْلٌ	dobro spojiti
III	وَاصَلَ	وُوصِلَ	يُؤَاصِلُ	يُؤَاصَلُ	وَاصِلْ	لَا تُؤَاصِلْ	مُؤَاصِلٌ	مُؤَاصَلٌ	مُؤَاصَلَةٌ	spojiti se
IV	أَوْصَلَ	أُوصِلَ	يُؤَوصِلُ	يُؤَوصَلُ	أَوْصِلْ	لَا تُؤَوصِلْ	مُؤَوصِلٌ	مُؤَوصَلٌ	إِئْصَالٌ	dopremiti
V	تَوَصَّلَ	تُوُوصِلَ	يَتَوَصَّلُ	يَتَوَاصَلُ	تَوَصَّلْ	لَا تَتَوَصَّلْ	مِتَوَصِّلٌ	مِتَوَاصَلٌ	تَوَاصُلٌ	uvlačiti se nekome
VI	تَوَاصَلَ	تُوُوصِلَ	يَتَوَاصَلُ	يَتَوَاصَلُ	تَوَاصَلَ	لَا تَتَوَاصَلَ	مِتَوَاصِلٌ	مِتَوَاصَلٌ	تَوَاصُلٌ	spojiti se
VIII	إِئْتَصَلَ	إِئْتَصِلَ	يَأْتَصِلُ	يَأْتَصَلُ	إِئْتَصِلْ	لَا تَأْتَصِلْ	مِئْتَصِلٌ	مِئْتَصَلٌ	إِئْتِصَالٌ	spojiti se
X	اسْتَوْصَلَ	اسْتَوْصِلَ	يَسْتَوْصِلُ	يَسْتَوْصَلُ	اسْتَوْصِلْ	لَا تَسْتَوْصِلْ	مَسْتَوْصِلٌ	مَسْتَوْصَلٌ	اسْتِئْصَالٌ	tražiti da se spoji

B) Glagoli (الْأَجَوْفُ)

Nepravilni glagoli, koji imaju srednji korjeniti suglasnik و zovu se الْأَجَوْفُ الْوَاوِيُّ, a oni koji imaju ی zovu se الْأَجَوْفُ الْيَائِيُّ.

Ovi nepravilni glagoli se sprežu kao i pravilni u II, III, V, VI, IX, XI, XII i XIII vrsti¹⁾. Za I, IV, VII, VIII i X vrstu vrijede slijedeća pravila:

1) Ako bude و ili ی s vokalom, a suglasnik pred njima s vokalom (-), pretvara se و ili ی u (ا), na pr.

قَامَ	-	قَوْمَ	ustati	سَارَ	-	سَيْرَ	ići
طَالَ	-	طَوَّلَ	dug biti	هَابَ	-	هَيْبَ	bojati se
خَافَ	-	خَوَّفَ	bojati se	إِنْقَادَ	-	إِنْقِيدَ	pokoriti se
إِحْتَجَّجَ	-	إِحْتَوَجَّجَ	potreban biti	يَحْتَوَجُّ	-	يَحْتَوِجُّ	potreban biti
مُخْتَارٌ	-	مُخْتَبِرٌ	koji bira	مُخْتَارٌ	-	مُخْتَبِرٌ	odabran.

Kako se iz zadnjeg primjera vidi particip aktivni i pasivni od VIII vrste ovih glagola imaju isti oblik nakon pretvaranja slabog suglasnika u duga â (ا).

2) Ako bude و ili ی s vokalom, a suglasnik pred njima bez vokala (سَاكِنٌ), prenosi se njihov vokal na taj prethodni suglasnik, a و ili ی se pretvara u duge vokale, na pr.

يَقُومُ	-	يَقُومُ	ustaje	يَسِيرُ	-	يَسِيرُ	ide
يَخُوفُ	-	يَخُوفُ	boji se	يُقُولُ	-	يُقُولُ	govori se
أَقُومَ	-	أَقُومَ	boraviti	إِسْتَقُومَ	-	إِسْتَقُومَ	biti prav.

¹⁾ Isto se tako ne mijenjaju slabi konsonanti u pozitivu, komparativu i superlativu pridjeva na oblik أَفْعَلٌ, na pr. أَسْوَدٌ crn; أَبْيَضٌ bijel; أَحْوَطٌ oprezniji; osim toga u glagolskom obliku, koji izrazuje divljenje i čuđenje. (فِعْلُ التَّعَجُّبِ), na pr. مَا أَقْوَلُهُ Divno li govori! أَهْيَبُ بِهِ Ala je strašiv! i imenicama oruđa, na pr. مَقْوَدٌ povodac, مَخِيْطٌ igla, i infinitivu na oblik فَعْلَانٌ na pr. طَيْرَانٌ letjeti; دَوْرَانٌ kružiti.

U zadnja četiri primjera و se pretvara u â (ا) na osnovu pravila pod 1, jer je و prvobitno bio s vokalom, a nakon prenošenja vokala našao se pred njim vokal »e« (ـَ).

U infinitivu IV i X vrste glagola الْأَجُوفُ u zamjenu za ukinuti slabi konsonant dodaje se na kraju ة (تَاءُ الْعَوَضِ), na pr.

إِهَابَةٌ - إِهَابٌ - إِهْيَابٌ - إِهْيَابٌ ; إِقَامَةٌ - إِقَامٌ - إِقْوَامٌ - إِقْوَامٌ
 إِسْطَابَةٌ - إِسْطَابٌ - إِسْطِيَابٌ - إِسْطِيَابٌ ; إِسْتِقَامَةٌ - إِسْتِقَامٌ - إِسْتِقْوَامٌ - إِسْتِقْوَامٌ

3) Ako pak slabi konsonant و ili ي budu bez vokala, a zdravi suglasnik iza njih također bude bez vokala, odbacuju se slabi konsonanti da se ne sastanu dva konsonanta bez vokala, jer u arapskom jeziku ne smiju doći dva sakin suglasnika zajedno (إِلْتِقَاءُ السَّاكِنَيْنِ). Ako se ova promjena dogodi u imperativu I vrste glagola, odbacuje se spočetka ا , jer je suglasnik iza njega dobio vokal. Prestane li razlog za ukidanje slabog konsonanta, opet se on vraća, na pr.

قُولِي i قُولُوا - قُولَا Rec! ali أَقُولُ - أَقُولُ - أَقُولُ
 سِيرِي i سِيرُوا - سِيرَا Idi! ali اسِيرُ - اسِيرُ - اسِيرُ
 لَمْ يَقُومُوا i لَمْ يَقُومَا Nije ustao, ali لَمْ يَقُمْ - لَمْ يَقُومْ - لَمْ يَقُومْ
 لَمْ يَسِيرُوا i لَمْ يَسِيرَا Nije otišao, ali لَمْ يَسِرْ - لَمْ يَسِيرْ - لَمْ يَسِيرْ
 لَمْ يَخَافُوا i لَمْ يَخَافَا Nije se bojao, ali لَمْ يَخَفْ - لَمْ يَخَوْفْ - لَمْ يَخَوْفْ

4) Kada se po pravilu pod 3 odbaci ا , koji je nastao od و ili ي da se izbjegne إِلْتِقَاءُ السَّاكِنَيْنِ, tada se u 3 licu perf. mn. žen. roda kao i u 2 i 1 licu perf. oba roda i sva tri broja prvi suglasnik glagola čita sa ُ, ako je odbačeni ا postao od و (jer su ُ i و međusobno srodni), a sa ـَ, ako je odbačeni ا postao od ي (jer su ـَ i ي srodni), na pr.

قُلْتِ - قُلْتِ - قَالَتْ - قَوْلْتِ ; قُلْنِ - قُلْنِ - قَالْنَ - قَوْلْنَ
 سَرْتِ - سَرْتِ - سَارَتْ - سَيْرْتِ ; سَرْنَ - سَرْنَ - سَارْنَ - سَيْرْنَ

Od gornjega su pravila izuzetak glagoli **الْأَجُوفُ الْوَاوِيُّ**, koji spadaju u 4 razred I vrste. U ovih glagola se vokal prvog konsonanta pretvara u »i« (ـِ) premda je ukinut و da se zna da je srednji suglasnik imao vokal ـِ, na pr, od glagola **يَخَافُ - خَافَ** (postalo od **يَخْوَفُ - خَوْفَ**) prvo lice perfekta glasi **خَفْتُ** (od **خَفْتُ - خَفْتُ - خَفْتُ - خَفْتُ**).

Isto tako **يَنَامُ - نَامَ** *spavati* (od **يَنُومُ - نَوْمَ**) prvo lice perfekta ima oblik **نَمْتُ** (od **نَمْتُ - نَمْتُ - نَمْتُ - نَمْتُ**).

Glagol **يَمُوتُ مات** *umrijeti* može spadati u 1 razred I vrste pa imperfekat ima oblik **يَمُوتُ** (od **يَمُوتُ**), a može biti od 4 razreda pa imperfekat glasi **يَمَاتُ** (od **يَمُوتُ**). Stoga 1 lice perfekta ovoga glagola može biti **مُتُّ** (od **مُوتْتُ - مَاتْتُ - مَمْتُ - مَمْتُ**) i **مِتُّ** (od **مُوتْتُ - مَاتْتُ - مَمْتُ - مَمْتُ**).

5) Kada je suglasnik و bez vokala, a prije njega bude vokal »i« (ـِ), prelazi u **ي**, a onda u dugo »î« (ـِى) kao i kod nepravil. glagola **أَلْمِشَالُ**, na pr. 3 lice imperfekta

IV vrste	يُقِيلُ	od	يُقُولُ - يُقُولُ - يُقِيلُ - يُقِيلُ
X vrste	يَسْتَقِيمُ	od	يَسْتَقِيمُ - يَسْتَقِيمُ - يَسْتَقِيمُ - يَسْتَقِيمُ
participi aktivni	مُجِيبٌ		مُجِيبٌ - مُجِيبٌ - مُجِيبٌ - مُجِيبٌ
			مُسْتَقِيمٌ - مُسْتَقِيمٌ - مُسْتَقِيمٌ - مُسْتَقِيمٌ

6) Ako srednji konsonant و ili **ي** ima vokal »i« (ـِ), a na suglasniku pred njim bude vokal »u« (ـُ), ukinuće se vokal s toga suglasnika pa će vokal slabog suglasnika doći na njegovo mjesto. Slabi suglasnik و u ovom slučaju se pretvara najprije u **ي**, a onda u dugo »î« (ـِى), a ako je srednji suglasnik **ي**,

jednostavno prelazi u dugo »î«, na pr. 3 lice perfekta singulara u pasivu od glagola قَالَ (od قَوْلَ) reći i بَاعَ (od يَبِيعَ) prodati glasi:

قِيلَ - قِيلَ - قَوْلَ - قَوْلَ - قَوْلَ od قِيلَ
 بِيعَ - بِيعَ - بَيْعَ - بَيْعَ - بَيْعَ od بِيعَ
 أُحْتِيجَ - أُحْتِيجَ - أُحْتِيجَ - أُحْتِيجَ - أُحْتِيجَ od أُحْتِيجَ

7) U participu aktivnom I vrste glagola mijenja se و ili ى u ء, na pr. قَائِلٌ koji govori; i سَائِرٌ koji ide.

U participu pasivnom od glagola الْأَجُوفُ الْأَوَائِيُّ prelazi vokal sa و na pretstojeći konsonant, pa se onda و ukida, da se izbjegne التِقَاءُ السَّاكِنَيْنِ, na pr. مَقُولٌ rečen od مَقُولٌ - مَقُولٌ. U participu pasivnom od glagola الْأَجُوفُ الْيَائِيُّ prelazi vokal sa ى na pretstojeći suglasnik, pa se onda ى ukida zbog التِقَاءُ السَّاكِنَيْنِ. Zatim se vokal »u« na prvom konsonantu pretvara u »i«, da se zna da je ukinuto ى, a potom se و pretvara u ى, jer je pred njim vokal »i«, na pr.

(¹مَبِيعٌ - مَبِيعٌ - مَبِيعٌ - مَبِيعٌ - مَبِيعٌ od مَبِيعٌ prodan od مَبِيعٌ - مَبِيعٌ - مَبِيعٌ - مَبِيعٌ - مَبِيعٌ).

Primjeri od glagola قَالَ reći:

a) Aktiv (الْمَعْلُومُ)

Perfekat (الْمَاضِي):

Imperfekat (الْمُضَارِعُ):

	određeni način	zavisni način	skraćeni način	pojačan sa ن	pojačan sa ن
3 lice (الْغَائِبُ)					
Sing. m. r.	قَالَ	يَقُولُ	يَقُولُ (أَنْ)	يَقُولَنَّ	يَقُولَنَّ
Dual m. r.	قَالَا	يَقُولَانِ	يَقُولَا	يَقُولَانِ	—
Plur. m. r.	قَالُوا	يَقُولُونَ	يَقُولُوا	يَقُولُونَ	يَقُولُونَ

¹) Isto se tako و mijenja u ى u infinitivu, na pr. صِيَانَةٌ mjesto صَوَانَةٌ čuvati, زِيَارَةٌ mjesto زَوَارَةٌ posjetiti, صِيَامٌ mjesto صَوَامٌ postiti, خِيَانَةٌ mjesto خَوَانَةٌ iznevjeriti, ali قِوَامٌ (gl. imenica od III vrste glagola) odupirati se.

Sing. ž. r.	تَقُولَنَّ	تَقُولَنَّ	تَقُولَنَّ	تَقُولَنَّ	تَقُولَنَّ	تَقُولَنَّ
Dual ž. r.	—	تَقُولَانِ	تَقُولَانِ	تَقُولَانِ	تَقُولَانِ	تَقُولَانِ
Plur. ž. r.	—	يَقُولْنَ	يَقُولْنَ	يَقُولْنَ	يَقُولْنَ	يَقُولْنَ

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	تَقُولَنَّ	تَقُولَنَّ	تَقُولَنَّ	تَقُولَنَّ	تَقُولَنَّ	تَقُولَنَّ
Dual m. r.	—	تَقُولَانِ	تَقُولَانِ	تَقُولَانِ	تَقُولَانِ	تَقُولَانِ
Plur. m. r.	تَقُولُونَ	تَقُولُونَ	تَقُولُوا	تَقُولُوا	تَقُولُوا	تَقُولُوا
Sing. ž. r.	تَقُولَنَّ	تَقُولَنَّ	تَقُولَنَّ	تَقُولَنَّ	تَقُولَنَّ	تَقُولَنَّ
Dual ž. r.	—	تَقُولَانِ	تَقُولَانِ	تَقُولَانِ	تَقُولَانِ	تَقُولَانِ
Plur. ž. r.	—	تَقُولْنَ	تَقُولْنَ	تَقُولْنَ	تَقُولْنَ	تَقُولْنَ

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	أَقُولَنَّ	أَقُولَنَّ	أَقُولَنَّ	أَقُولَنَّ	أَقُولَنَّ	أَقُولَنَّ
Pl. oba r.	نَقُولَنَّ	نَقُولَنَّ	نَقُولَنَّ	نَقُولَنَّ	نَقُولَنَّ	نَقُولَنَّ

b) Pasiv (الْمَجْهُولُ)

Perfekta (الْمَاضِي):

Imperfekta (الْمُضَارِعُ):

određeni	zavisni	skraćeni	pojačan
način	način	način	sa نْ

3 lice (الْغَائِبُ)

Sing. m. r.	يُقَالَنَّ	يُقَالَنَّ	يُقَالَنَّ	يُقَالَنَّ	يُقَالَنَّ	يُقَالَنَّ
Dual m. r.	—	يُقَالَانِ	يُقَالَانِ	يُقَالَانِ	يُقَالَانِ	يُقَالَانِ
Plur. m. r.	يُقَالُونَ	يُقَالُونَ	يُقَالُوا	يُقَالُوا	يُقَالُوا	يُقَالُوا
Sing. ž. r.	يُقَالَنَّ	يُقَالَنَّ	يُقَالَنَّ	يُقَالَنَّ	يُقَالَنَّ	يُقَالَنَّ
Dual ž. r.	—	يُقَالَانِ	يُقَالَانِ	يُقَالَانِ	يُقَالَانِ	يُقَالَانِ
Plur. ž. r.	—	يُقَالْنَ	يُقَالْنَ	يُقَالْنَ	يُقَالْنَ	يُقَالْنَ

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	تُقَالَنَّ	تُقَالَنَّ	تُقَالَنَّ	تُقَالَنَّ	تُقَالَنَّ	تُقَالَنَّ
Dual m. r.	—	تُقَالَانِ	تُقَالَانِ	تُقَالَانِ	تُقَالَانِ	تُقَالَانِ
Plur. m. r.	تُقَالُونَ	تُقَالُونَ	تُقَالُونَ	تُقَالُونَ	تُقَالُونَ	تُقَالُونَ
Sing. ž. r.	تُقَالِنِ	تُقَالِنِ	تُقَالِنِ	تُقَالِنِ	تُقَالِنِ	تُقَالِنِ
Dual ž. r.	—	تُقَالَانِ	تُقَالَانِ	تُقَالَانِ	تُقَالَانِ	تُقَالَانِ
Plur. ž. r.	—	تُقَالْنَ	تُقَالْنَ	تُقَالْنَ	تُقَالْنَ	تُقَالْنَ

1 lice (الْمُسَكَّمُ)

S. oba r.	أُقَالَنَّ	أُقَالَنَّ	أُقَالَنَّ	أُقَالَنَّ	أُقَالَنَّ	أُقَالَنَّ
Pl. oba r.	أُقَالُونَ	أُقَالُونَ	أُقَالُونَ	أُقَالُونَ	أُقَالُونَ	أُقَالُونَ

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda

kojim se zabranjuje

(أَمْرُ الْخَاصِرِ)

(نَهْيُ الْخَاصِرِ)

jednostavni pojačani

jednostavni

pojačani

	sa ن	sa ن		sa ن	sa ن
Sing. m. r.	قُولَنَّ	قُولَنَّ	لَا تَقُلْ	لَا تَقُولَنَّ	لَا تَقُولَنَّ
Dual m. r.	قُولَانِ	—	لَا تَقُولَا	لَا تَقُولَانِ	—
Plur. m. r.	قُولُونَ	قُولُونَ	لَا تَقُولُوا	لَا تَقُولُونَ	لَا تَقُولُونَ
Sing. ž. r.	قُولِنِ	قُولِنِ	لَا تَقُولِي	لَا تَقُولِنِ	لَا تَقُولِنِ
Dual ž. r.	قُولَانِ	—	لَا تَقُولَا	لَا تَقُولَانِ	—
Plur. ž. r.	قُولْنَ	—	لَا تَقُولْنَ	لَا تَقُولْنَ	—

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

Sing. m. r.	قَائِلٌ	مَقُولٌ
Dual m. r.	قَائِلَانِ	مَقُولَانِ
Plur. m. r.	قَائِلُونَ	مَقُولُونَ

Sing. ž. r.	قَائِلَةٌ	مَقُولَةٌ
Dual ž. r.	قَائِلَتَانِ	مَقُولَتَانِ
Plur. ž. r.	قَائِلَاتٌ	مَقُولَاتٌ

Infinitiv (الْمَصْدَرُ)

قولٌ reći.

Primjeri od glagola بَاعَ prodati:

a) Aktiv (الْمَعْلُومُ)

Perfekat (الْمَاضِي):

Imperfekat (الْمُضَارِعُ):

	određeni način	zavisni način	skraćeni način
3 lice (الْفَائِبُ)			
Sing. m. r.	بَاعَ	يَبِيعُ	(لَمْ) يَبِيعُ (أَنْ) يَبِيعُ
Dual m. r.	بَاعَا	يَبِيعَانِ	يَبِيعَا
Plur. m. r.	بَاعُوا	يَبِيعُونَ	يَبِيعُوا
Sing. ž. r.	بَاعَتْ	تَبِيعُ	تَبِيعُ
Dual ž. r.	بَاعَتَا	تَبِيعَانِ	تَبِيعَا
Plur. ž. r.	بِعْنَ	يَبِيعْنَ	يَبِيعْنَ

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	بِعْتَ	تَبِيعُ	تَبِيعُ
Dual m. r.	بِعْتُمَا	تَبِيعَانِ	تَبِيعَا
Plur. m. r.	بِعْتُمْ	تَبِيعُونَ	تَبِيعُوا
Sing. ž. r.	بِعْتِ	تَبِيعِينَ	تَبِيعِي
Dual ž. r.	بِعْتُمَا	تَبِيعَانِ	تَبِيعَا
Plur. ž. r.	بِعْتَنَّ	تَبِيعْنَ	تَبِيعَنَّ

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	بِعْتُ	أَبِيعُ	أَبِيعُ
Pl. oba r.	بِعْنَا	نَبِيعُ	نَبِيعُ

b) Pasiv (الْمَجْهُولُ)

Perfekat (الْمَاضِي): Imperfekat (الْمُضَارِعُ):

		određeni način	zavisni način	skraćeni način
3 lice (الْغَائِبُ)				
Sing. m. r.	يُبَعِّعُ	يُبَاعُّ	يُبَاعُّ (أَنَّ)	يُبَعِّعُ (لَمْ)
Dual m. r.	يُبَاعِّعَانِ	يُبَاعَّانِ	يُبَاعَّانِ	يُبَاعَّانِ
Plur. m. r.	يُبَاعِّعُونَ	يُبَاعَّونَ	يُبَاعَّونَ	يُبَاعَّونَ
Sing. ž. r.	تُبَعِّعُ	تُبَاعُّ	تُبَاعُّ	تُبَعِّعُ
Dual ž. r.	تُبَاعِّعَانِ	تُبَاعَّانِ	تُبَاعَّانِ	تُبَاعَّانِ
Plur. ž. r.	تُبَاعِّعْنَ	تُبَاعَّنَ	تُبَاعَّنَ	تُبَاعَّنَ
2 lice (الْمُخَاطَبُ)				
Sing. m. r.	تُبَعِّعُ	تُبَاعُّ	تُبَاعُّ	تُبَعِّعُ
Dual m. r.	تُبَاعِّعَانِ	تُبَاعَّانِ	تُبَاعَّانِ	تُبَاعَّانِ
Plur. m. r.	تُبَاعِّعُونَ	تُبَاعَّونَ	تُبَاعَّونَ	تُبَاعَّونَ
Sing. ž. r.	تُبَعِّعِي	تُبَاعِّعِي	تُبَاعِّعِي	تُبَعِّعِي
Dual ž. r.	تُبَاعِّعَانِي	تُبَاعَّانِي	تُبَاعَّانِي	تُبَاعَّانِي
Plur. ž. r.	تُبَاعِّعْنَ	تُبَاعَّنَ	تُبَاعَّنَ	تُبَاعَّنَ
1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)				
S. oba r.	تُبَعِّعُ	أُبَاعُّ	أُبَاعُّ	أُبَعِّعُ
Pl. oba r.	تُبَاعِّعْنَا	نُبَاعُّ	نُبَاعُّ	نُبَعِّعُ

Kako se iz gornjih primjera vidi pasiv glagola, koji imaju srednji suglasnik *ي* isti je kao i kod onih, u kojih je srednji suglasnik *و* osim u perfektu od plurala 3 lica žen. roda pa dalje. U ovim oblicima pasiv glagola koji imaju srednji suglasnik *ي* ima iznimne oblike da ne bi bio jednak aktiv i pasiv.

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda

kojim se zabranjuje

(أَمْرُ الْخَاضِرِ):

(نَهْيُ الْخَاضِرِ):

Sing. m. r.

بِعْ

لَا تَبِعْ

Dual m. r.

بِيعَا

لَا تَبِيعَا

Plur. m. r.

بِيعُوا

لَا تَبِيعُوا

Sing. ž. r.

بِيعِي

لَا تَبِيعِي

Dual ž. r.

بِيعَا

لَا تَبِيعَا

Plur. ž. r.

بِيعْنَ

لَا تَبِيعْنَ

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

Sing. m. r.

بَائِعٌ

مَبِيعٌ

Dual m. r.

بَائِعَانِ

مَبِيعَانِ

Plur. m. r.

بَائِعُونَ

مَبِيعُونَ

Sing. ž. r.

بَائِعَةٌ

مَبِيعَةٌ

Dual ž. r.

بَائِعَتَانِ

مَبِيعَتَانِ

Plur. ž. r.

بَائِعَاتٌ

مَبِيعَاتٌ

Infinitiv (الْمَصْدَرُ)

بِيعٌ *prodati.*

Iz infinitiva se obično može ustanoviti da li je srednji suglasnik و ili ي.

Proširene vrste od glagola قَالَ :

Vrsta	Perfekta		Imperf.		Imperativ	Particip		Infinitiv	
	aktivni	pasivni	aktivni	pasivni		aktivni	pasivni		
II	قَتَلَ	قُتِلَ	يَقْتُلُ	يُقْتَلُ	قَتُلْ	مُقْتُولٌ	مُقْتَوْلٌ	تَقْوِيلٌ	prisiliti da rekne
III	قَاوَلَ	قُوِّلَ	يُقَاوِلُ	يُقَاوَلُ	قَاوِلٌ	مُقَاوِلٌ	مُقَاوَلٌ	مُقَاوَلَةٌ	pregovarati
IV	أَقَالَ	أُقِيلَ	يُقِيلُ	يُقَالُ	أَقِلْ	مُقِيلٌ	مُقَالٌ	أَقَالَةٌ	podmetnuti nekome da je nešto rekao
V	تَقَوَّلَ	تُقَوَّلَ	يَتَقَوَّلُ	يَتَقَوَّلُ	تَقَوَّلْ	مَتَقَوِّلٌ	مَتَقَوَّلٌ	تَقَوَّلٌ	reći na nekoga nešto
VI	تَعَاوَلَ	تُعَوَّلُ	يَتَعَاوَلُ	يَتَعَاوَلُ	تَعَاوَلْ	مَتَعَاوِلٌ	مَتَعَاوَلٌ	تَعَاوَلٌ	pregovarati
VIII	اِقْتَنَانَ	اُقْتِنِيَ	يَقْتَنَانُ	يُقْتَنَانُ	اِقْتَنَنْ	مُقْتَنَانٌ	مُقْتَنَانٌ	اِقْتِنِيَالٌ	raspolagati nečim
IX	—	—	—	—	—	—	—	—	
X	اِسْتَقَالَ	اِسْتُقِيلَ	يَسْتَقِيلُ	يُسْتَقَالُ	اِسْتَقِلْ	مُسْتَقِيلٌ	مُسْتَقَالٌ	(¹) اِسْتَقِيَالَةٌ	tražiti razrešenje

¹) Ova je vrsta napravljena od يَقِيلُ - قَالَ, jer ista ne dolazi od يَقُولُ - قَالَ

Ima nepravilnih glagola أَجَوْفُ od 4 razreda I vrste, koji se mijenjaju kao pravilni glagoli, na pr. عَوْرٌ - يَعْوِرُ - عَوَّرَ oslijepjeti u jedno oko.

Isto tako neki nepravilni glagoli أَجَوْفُ u IV vrsti se mogu mijenjati i kao pravilni i nepravilni glagoli, na pr. أَرَّاحٌ i أَرْوَحُ njušiti, mirisati.

Ima nepravilnih glagola أَجَوْفُ od VIII i X vrste, koji se mijenjaju kao pravilni, na pr. اِعْتَوَنَ međusobno se pomagati; اِسْتَصَوَّبَ odobravati.

Vježba 62

C) Nepravilni glagoli (النَّاقِصُ)

Nepravilni glagoli النَّاقِصُ (krnjavi) jesu oni, u kojih je treći korjeniti suglasnik و (النَّاقِصُ الْوَاوِيُّ) ili ي (النَّاقِصُ الْيَائِيُّ).

Za sprežanje ovih glagola potrebno je znati ova pravila:

I za glagole النَّاقِصُ vrijede pravila, koja su navedena pod 1) i 3) kod glagola الْأَجَوْفُ t. j. kada bude و ili ي s vokalom, a suglasnik pred njima s vokalom َ, pretvaraju se u «ا»¹⁾, a kad se sastanu dva suglasnika bez vokala, prvi otpada, ako je slabi, na pr.

غَزَوْا - غَزَاوا - غَزَوْا ; غَزَتْ - غَزَاتْ - غَزَوَتْ ; غَزَا - غَزَا - غَزَا
رَمَوْا - رَمَاوا - رَمِيُوا ; رَمَتْ - رَمَاتْ - رَمِيَتْ ; رَمَى - رَمَى - رَمَى
يَخْشَوْنَ - يَخْشَاوْنَ - يَخْشَيُونَ ; يَرْضَوْنَ - يَرْضَاوْنَ - يَرْضَيُونَ ; يَرْضَى - يَرْضَى

¹⁾ Ovo pravilo vrijedi i za imena, na pr. عَصَا (od عَصَوٌّ) štap; رَحَى (od رَحَى) žrvanj.

²⁾ Dugo â se piše u I vrsti glagola sa ا, ako je â postalo od و, a sa ي ako je postalo od ي. U proširenim vrstama se krajnje â uvijek piše sa ي, na pr. أَعْطَى dati.

Izuzetak iz ovoga pravila čine dvojine, jer se kod njih slabi glas ne mijenja osim kod 3 lica perfekta ženskoga roda. Tu se slabi glas و ili ى pretvara u ا, koji se onda ukida da se ne sastanu dva suglasnika bez vokala, jer se kod nastavka ت uzima prvobitno stanje t. j. ت se smatra kao sakin, na pr. غَزَاتَا - غَزَاتَا biće غَزَوْتَا , تخَشِيَانِ - يَخْشِيَانِ ; رَمِيَا - غَزَوَا mjesto رَمَتَا - رَمَاتَا - رَمَيْتَا .

Osim toga za glagole النَّاقِصُ vrijede još ova pravila:

1) Ako prije و stoji vokal ُ, a prije ى vokal ِ, ostaju bez promjene, na pr.

رَمِيْتُمَا , رَمَيْتُ , رَمَيْتُ biti veledušan; خَزِيْتُ biti prezren.

Isto tako se و ili ى u perfektu ne mijenja kada bude sakin među dva suglasnika koji imaju vokale, na pr.

رَمَيْتُمَا , رَمَيْتُ , رَمَيْتُ i t. d. غَزَوْتُمَا , غَزَوْتُ , غَزَوْتُ i t. d.

2) Bude li pred و vokal ِ, pretvara se و u ى, na pr. رَضِيَ - رَضِيَ biti zadovoljan; غَزَى - غَزَى ratovati.

Isto tako se و pretvara u ى kad bude و u riječi iza trećeg mjesta, a ne bude prije njega vokal ُ, na pr.

إِسْتَعْلَى - اسْتَعْلَوْا biti visok; تَعَالَى - تَعَالَى - تَعَالَوْا viši; أَعْلَى - أَعْلَى - أَعْلَوْا uzdignuti se; يَغْزَى - يَغْزَى - يَغْزَوْا ratovati; يَرْضَى - يَرْضَى - يَرْضَوْا biti zadovoljan; تَرَاضَى - تَرَاضَوْا Medusobno su se zadovoljila njih dvojica; يَرْضَى - يَرْضَى - يَرْضَوْا Zadovoljavaju se njih dvojica, ali يَعْزَى biti visok i يَغْزَى ratovati¹⁾.

¹⁾ U infinitivu glagola النَّاقِصُ iza dugoga ا و ili ى pretvara se u ء, na pr. رَضَاءُ mjesto رِضَاوُ zadovoljstvo, جَزَاءُ mjesto جَزَايُ plata, اسْتِغْلَاءُ mjesto اسْتِغْلَايُ leći na leđa; اسْتِعْلَاءُ mjesto اسْتِعْلَايُ nadvisiti; pobijediti.

3) Slabi konsonanti و ili ی na kraju riječi ne podnose vokala $\bar{u}$ pa se vokal ukida, a و ili ی prelazi u dugi vokal, na pr. يَرْجُو - يَرْجُو *nadati se*; يَرْمِي - يَرْمِي *baciti*, ali رَمَى *ratovati*; رَمَى *baciti*.

4) Ako konsonant koji stoji pred $\bar{u}$ ima vokal »i« ($\bar{u}$), a iza konsonanta $\bar{u}$ bude dugi vokal, odbacuje se vokal »i« sa suglasnika, koji stoji pred $\bar{u}$ pa na njega pređe sa $\bar{u}$ vokal »u« i konačno se ukine ی, da se izbjegne $\text{إِلْتِقَاءُ السَّاكِنَيْنِ}$, na pr.

od يَرْمُونَ postaje يَرْمِيُونَ - يَرْمِيُونَ - يَرْمِيُونَ
 od يَمْضُونَ postaje يَمْضِيُونَ - يَمْضِيُونَ - يَمْضِيُونَ
 od رَضُوا postaje رَضِيُوا - رَضِيُوا - رَضِيُوا
 od غَارُونَ postaje غَارِيُونَ - غَارِيُونَ - غَارِيُونَ
 od رَامُونَ postaje رَامِيُونَ - رَامِيُونَ - رَامِيُونَ

5) Ako و bude s vokalom $\bar{u}$, a prije njega $\bar{u}$, ukinuće se vokal $\bar{u}$ sa predstojećeg suglasnika, pa će se njemu prenijeti vokal sa و, koji će se ukinuti da se izbjegne $\text{إِلْتِقَاءُ السَّاكِنَيْنِ}$, na pr.

تَغْرِيْنَ - تَغْرِيْنَ - تَغْرِيْنَ - تَغْرِيْنَ
 أَغْرِي - أَغْرِي - أَغْرِي - أَغْرِي

6) Konsonant ی ni و ne podnosi vokala »i« pa se taj vokal ukida, a ukida se i ی, da se izbjegne $\text{إِلْتِقَاءُ السَّاكِنَيْنِ}$, na pr.

od تَرْمِيْنَ postaje تَرْمِيْنَ - تَرْمِيْنَ ;
 od تَرَضِيْنَ postaje تَرَضِيْنَ - تَرَضِيْنَ ¹⁾.

¹⁾ Kod ovoga drugog primjera može se primjeniti i pravilo koje je navedeno pod 1) glagola أَجُوفٌ .

7) U svim oblicima skraćenog načina (t. j. الْمُضَارِعُ الْمَجْزُومُ) i (فِعْلُ الْأَمْرِ وَالنَّهْيِ) koji se kod pravilnih glagola svršuju na - ukida se و ili ى u glagola النَّاقِصُ, na pr.

od كَمْ يَرْجُ postaje كَمْ يَرْجُ od كَمْ يَرْجُو postaje كَمْ يَرْجُو
od كَمْ يَرْضَى postaje كَمْ يَرْضَى od إِرْمِي postaje إِرْمِي

U zavisnom načinu imperfekta izgovara se slabi konsonant, na pr. كُنْ يَرْمِي - كُنْ يَغْزُو.

8) U glagolskom pridjevu aktivnom (إِسْمُ الْفَاعِلِ) ukida se vokal »u« ili »i« sa و ili ى pa se onda ukida i slabi konsonant, da se izbjegne إلتِقَاءُ السَّاكِنَيْنِ (jer se nunacija računa kao ن), na pr.

od غَازَوْ postaje غَازٍ nom. i gen.; akuzat. غَازِيًا.
od رَاَمِي postaje رَامٍ nom. i gen.; akuzat. رَامِيًا.

Ako pred ovaj particip dode određeni član آل vraća se krajnje ى kao dugi vokal bez obzira da li je na kraju participa ukinut و ili ى, na pr. (الرَّامِيُ) الرَّامِي (od الْغَازِوُ) الْغَازِي (od الْغَازِيُ) الْغَازِي.

9) U participu pasivnom (إِسْمُ الْمَفْعُولِ) od glagola نَاقِصٌ slijeva se و sa و participa pasivnog u و, na pr. od مَغْزُوءٌ postaje مَغْزُوءٌ.

Ako je krajnji konsonant ى pretvara se و participa pasivnoga uticajem ى u ى pa se oba ى sliju u ى. U tome slučaju se vokal pred ى pretvara u i, jer su srodni a i da se ne bi ى opet pretvorilo u و, na pr.

od مَرَضِي postaje (مَرَضِي - مَرَضِي) مَرَضِي
od مَبْنِي postaje (مَبْنِي - مَبْنِي) مَبْنِي

¹⁾ Ovako se sklanjaju i imenice, koje dolaze na oblik فَاعِلٌ, a imaju krajnji konsonant و ili ى na pr. وَادِيًا, dolina (nominativ i genitiv), وَادِي (akuzativ), ali أَلْوَادِي (nom. i gen.), أَلْوَادِي (akuzativ), نَادٍ zbor (nom. i gen.), نَادِيًا (akuzativ) ali أَلنَّادِي (nom. i gen.) i أَلنَّادِي (akuzativ).

Primjeri od glagola غَزَا vojevati:

a) Aktiv (الْمَعْلُومُ)

Perfekat (الْمَاضِي):

Imperfekat (الْمُضَارِعُ):

određeni   zavisni   skraćeni   pojačan   pojačan
način   način   način   sa ن   sa ن

3 lice (الْغَائِبُ)

Sing. m. r.	غَزَا	يَغْزُو	يَغْزُو (كُنْ)	يَغْزُو (كَمْ)	يَغْزُونَنَّ	يَغْزُونَنَّ
Dual m. r.	غَزَا	يَغْزُوَانِ	يَغْزُوا	يَغْزُوا	يَغْزُوَانَنَّ	—
Plur. m. r.	غَزَا	يَغْزُونُ	يَغْزُوا	يَغْزُوا	يَغْزُونَنَّ	يَغْزُونَنَّ
Sing. ž. r.	غَزَتْ	تَغْزُو	تَغْزُو	تَغْزُو	تَغْزُونَنَّ	تَغْزُونَنَّ
Dual ž. r.	غَزَتَا	تَغْزُوَانِ	تَغْزُوا	تَغْزُوا	تَغْزُوَانَنَّ	—
Plur. ž. r.	غَزَوْنَ	يَغْزُونَنَّ	يَغْزُونَنَّ	يَغْزُونَنَّ	يَغْزُونَانَنَّ	—

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	غَزَوْتَ	تَغْزُو	تَغْزُو	تَغْزُو	تَغْزُونَنَّ	تَغْزُونَنَّ
Dual m. r.	غَزَوْتُمَا	تَغْزُوَانِ	تَغْزُوا	تَغْزُوا	تَغْزُوَانَنَّ	—
Plur. m. r.	غَزَوْتُمْ	تَغْزُونَنَّ	تَغْزُو	تَغْزُوا	تَغْزُونَنَّ	تَغْزُونَنَّ
Sing. ž. r.	غَزَوْتِ	تَغْزِينَنَّ	تَغْزِي	تَغْزِي	تَغْزِينَنَّ	تَغْزِينَنَّ
Dual ž. r.	غَزَوْتُمَا	تَغْزُوَانِ	تَغْزُوا	تَغْزُوا	تَغْزُوَانَنَّ	—
Plur. ž. r.	غَزَوْتُنَّ	تَغْزُونَنَّ	تَغْزُونَنَّ	تَغْزُونَنَّ	تَغْزُونَانَنَّ	—

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	غَزَوْتُ	أَغْزُو	أَغْزُو	أَغْزُو	أَغْزُونَنَّ	أَغْزُونَنَّ
Pl. oba r.	غَزَوْنَا	نَغْزُو	نَغْزُو	نَغْزُو	نَغْزُونَنَّ	نَغْزُونَنَّ

b) Pasiv (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

Perfekat (الْمَاضِي):

Imperfekat (الْمُضَارِعُ):

	određeni način	zavisni način	skraćeni način	pojačan sa ن	pojačan sa ن
3 lice (الْغَائِبُ)					
Sing. m. r.	غُرِيَ	يُغْرَى	(لَنْ) يُغْرَى	(لَمْ) يُغْرَ	يُغْرَيْنَ
Dual m. r.	غُرِيَا	يُغْرِيَانِ	يُغْرِيَا	يُغْرِيَا	—
Plur. m. r.	غُرُوا	يُغْرُونَ	يُغْرُوا	يُغْرُونَ	يُغْرُونَ
Sing. ž. r.	غُرِيَتْ	تُغْرَى	تُغْرَى	تُغْرَ	تُغْرَيْنَ
Dual ž. r.	غُرِيَتَا	تُغْرِيَانِ	تُغْرِيَا	تُغْرِيَا	—
Plur. ž. r.	غُرِينَ	يُغْرِينَ	يُغْرِينَ	يُغْرِينَ	يُغْرِيْنَ

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	غُرِيْتَ	تُغْرَى	تُغْرَى	تُغْرَ	تُغْرَيْنَ
Dual m. r.	غُرِيْتُمَا	تُغْرِيَانِ	تُغْرِيَا	تُغْرِيَا	—
Plur. m. r.	غُرَيْتُمْ	تُغْرُونَ	تُغْرُوا	تُغْرُوا	تُغْرُونَ
Sing. ž. r.	غُرِيْتِ	تُغْرِينَ	تُغْرَى	تُغْرَى	تُغْرَيْنَ
Dual ž. r.	غُرِيْتِمَا	تُغْرِيَانِ	تُغْرِيَا	تُغْرِيَا	—
Plur. ž. r.	غُرَيْتُنَّ	تُغْرِينَ	تُغْرِينَ	تُغْرِينَ	تُغْرِيْنَ

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	غُرَيْتُ	أُغْرَى	أُغْرَى	أُغْرَ	أُغْرَيْنَ
Pl. oba r.	غُرَيْنَا	نُغْرَى	نُغْرَى	نُغْرَ	نُغْرَيْنَ

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda

kojim se zabranjuje

(أَمْرُ الْخَاضِرِ):

(نَهْيُ الْخَاضِرِ):

	jednost.	pojačan	pojačan	jednost.	pojačan	pojačan
		sa ن	sa ن		sa ن	sa ن
Sing. m. r.	أَغْزُ	أَغْزُونَ	أَغْزُونَ	لَا تَغْزُ	لَا تَغْزُونَ	لَا تَغْزُونَ
Dual m. r.	أَغْزُوا	أَغْزُوانِ	—	لَا تَغْزُوا	لَا تَغْزُوانِ	—
Plur. m. r.	أَغْزُوا	أَغْزِنَ	أَغْزِنَ	لَا تَغْزُوا	لَا تَغْزِنَ	لَا تَغْزِنَ
Sing. ž. r.	أَغْزِي	أَغْزِينِ	أَغْزِينِ	لَا تَغْزِي	لَا تَغْزِينِ	لَا تَغْزِينِ
Dual ž. r.	أَغْزُوا	أَغْزُوانِ	—	لَا تَغْزُوا	لَا تَغْزُوانِ	—
Plur. ž. r.	أَغْزُونَ	أَغْزُونانِ	—	لَا تَغْزُونَ	لَا تَغْزُونانِ	—

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

Sing. m. r.	غَازٍ	مَغْزُوءٌ
Dual m. r.	غَازِيَانِ	مَغْزُوءَانِ
Plur. m. r.	غَازُونَ	مَغْزُوءُونَ
Neprav. mn. m. r.	¹⁾ غُزَاةٌ	—
Sing. ž. r.	غَازِيَةٌ	مَغْزُوءَةٌ
Dual ž. r.	غَازِيَتَانِ	مَغْزُوءَتَانِ
Plur. ž. r.	غَازِيَاتٌ	مَغْزُوءَاتٌ

Infinitiv غَزَوْ vojevati.

Iz infinitiva se obično može ustanoviti da li glagol ima u korjenu و ili ي .

¹⁾ Nepravilni plural muškog roda participa aktivnog glagola النَّاقِصُ ne dolazi na oblik فَعْلَةٌ kao kod pravilnih glagola nego ima oblik فَعْلَةٌ, na pr. غُزَاةٌ (od غُزُوءَةٌ); رُمَاةٌ (od رُمِيَةٌ); قُضَاةٌ (od قُضِيَةٌ) i t. d.

Primjeri od glagola رَمَى baciti:

U aktivu

Perfekta:

Imperfekta:

određeni zavisni skraćeni pojačan pojačan
način način način sa ن sa ن

3 lice (الغائبُ)

Sing. m. r.	رَمَى	يَرُمِي	يَرُمِي (لَنْ)	يَرُم (لَمْ)	يَرُمِينَّ	يَرُمِينُ
Dual m. r.	رَمَيَا	يَرُمِيَانِ	يَرُمِيَا	يَرُمِيَا	يَرُمِيَانِ	—
Plur. m. r.	رَمَوْا	يَرُمُونُ	يَرُمُوا	يَرُمُوا	يَرُمُونَ	يَرُمُونَ
Sing. ž. r.	رَمَتْ	تَرُمِي	تَرُمِي	تَرُم	تَرُمِينَّ	تَرُمِينُ
Dual ž. r.	رَمَتَا	تَرُمِيَانِ	تَرُمِيَا	تَرُمِيَا	تَرُمِيَانِ	—
Plur. ž. r.	رَمَيْنَ	يَرُمِينُ	يَرُمِينُ	يَرُمِينُ	يَرُمِينَانِ	—

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	رَمَيْتَ	تَرُمِي	تَرُمِي	تَرُم	تَرُمِينَّ	تَرُمِينُ
Dual m. r.	رَمَيْتُمَا	تَرُمِيَانِ	تَرُمِيَا	تَرُمِيَا	تَرُمِيَانِ	—
Plur. m. r.	رَمَيْتُمْ	تَرُمُونُ	تَرُمُوا	تَرُمُوا	تَرُمُونَ	تَرُمُونَ
Sing. ž. r.	رَمَيْتِ	تَرُمِينُ	تَرُمِي	تَرُمِي	تَرُمِينَّ	تَرُمِينُ
Dual ž. r.	رَمَيْتُمَا	تَرُمِيَانِ	تَرُمِيَا	تَرُمِيَا	تَرُمِيَانِ	—
Plur. ž. r.	رَمَيْتُنَّ	تَرُمِينُ	تَرُمِينُ	تَرُمِينُ	تَرُمِينَانِ	—

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	رَمَيْتُ	أَرُمِي	أَرُمِي	أَرُم	أَرُمِينَّ	أَرُمِينُ
Pl. oba r.	رَمَيْنَا	نَرُمِي	نَرُمِي	نَرُم	نَرُمِينَّ	نَرُمِينُ

Pasivni oblik je يُرْمَى - رُمِيَ i t. d.

Imperativ za 2 lice

kojim se zapovijeda

kojim se zabranjuje

(أَمْرُ الْحَاضِرِ):

(نَهْيُ الْحَاضِرِ):

	jednost.	pojačan	pojačan	jednost.	pojačan	pojačan
		sa ن	sa ن		sa ن	sa ن
Sing. m. r.	إِرْمِ	إِرْمِينِ	إِرْمِينِ	لَا تَرْمِ	لَا تَرْمِينِ	لَا تَرْمِينِ
Dual m. r.	إِرْمِيَا	إِرْمِيَانِ	—	لَا تَرْمِيَا	لَا تَرْمِيَانِ	—
Plur. m. r.	إِرْمُوا	إِرْمُونِ	إِرْمُونِ	لَا تَرْمُوا	لَا تَرْمُونِ	لَا تَرْمُونِ
Sing. ž. r.	إِرْمِي	إِرْمِينِ	إِرْمِينِ	لَا تَرْمِي	لَا تَرْمِينِ	لَا تَرْمِينِ
Dual ž. r.	إِرْمِيَا	إِرْمِيَانِ	—	لَا تَرْمِيَا	لَا تَرْمِيَانِ	—
Plur. ž. r.	إِرْمِينِ	إِرْمِيَانِ	—	لَا تَرْمِينِ	لَا تَرْمِيَانِ	—

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

Sing. m. r.	رَامٍ	مَرْمِيٍّ
Dual m. r.	رَمِيَانِ	مَرْمِيَانِ
Plur. m. r.	رَامُونِ	مَرْمِيُونِ
Sing. ž. r.	رَامِيَةٍ	مَرْمِيَةٍ
Dual ž. r.	رَامِيَتَانِ	مَرْمِيَتَانِ
Plur. ž. r.	رَامِيَاتٍ	مَرْمِيَاتٍ

Primjeri od glagola رَضِيَ biti zadovoljan:

Perfekta (الْمَاضِي):

Imperfekta (الْمُضَارِعِ):

određeni	zavisni	skraćeni	pojačan	pojačan
način	način	način	sa ن	sa ن

3 lice (الْغَائِبِ)

Sing. m. r.	رَضِيَ	يَرْضَى	(أَنْ) يَرْضَى	(لَمْ) يَرْضَ	يَرْضَيْنِ
Dual m. r.	رَضِيَا	يَرْضِيَانِ	يَرْضِيَا	يَرْضِيَا	—
Plur. m. r.	رَضُوا	يَرْضَوْنَ	يَرْضَوْا	يَرْضَوْا	يَرْضَوْنَ

Sing. ž. r.	رَضِيَتْ	تَرْضَى	تَرْضَى	تَرْضَى	تَرْضَيْنَ	تَرْضَيْنَ
Dual ž. r.	رَضَيْتَا	تَرْضِيَانِ	تَرْضِيَا	تَرْضِيَا	تَرْضِيَانِ	—
Plur. ž. r.	رَضِينَ	يَرْضَيْنَ	يَرْضَيْنَ	يَرْضَيْنَ	يَرْضَيْنَانِ	—

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	رَضَيْتَ	تَرْضَى	تَرْضَى	تَرْضَى	تَرْضَيْنَ	تَرْضَيْنَ
Dual m. r.	رَضَيْتُمَا	تَرْضِيَانِ	تَرْضِيَا	تَرْضِيَا	تَرْضِيَانِ	—
Plur. m. r.	رَضَيْتُمْ	تَرْضَوْنَ	تَرْضَوْا	تَرْضَوْا	تَرْضَوْنَ	تَرْضَوْنَ
Sing. ž. r.	رَضِيَتْ	تَرْضَيْنَ	تَرْضَى	تَرْضَى	تَرْضَيْنَ	تَرْضَيْنَ
Dual ž. r.	رَضَيْتُمَا	تَرْضِيَانِ	تَرْضِيَا	تَرْضِيَا	تَرْضِيَانِ	—
Plur. ž. r.	رَضَيْتُنَّ	تَرْضَيْنَ	تَرْضَيْنَ	تَرْضَيْنَ	تَرْضَيْنَانِ	—

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	رَضَيْتُ	أَرْضَى	أَرْضَى	أَرْضَ	أَرْضَيْنَ	أَرْضَيْنَ
Pl. oba r.	رَضِينَا	نَرْضَى	نَرْضَى	نَرْضَ	نَرْضَيْنَ	نَرْضَيْنَ

Imperativ

a) kojim se zapovijeda

b) kojim se zabranjuje

(أَمْرُ الْخَاضِرِ):

(نَهْيُ الْخَاضِرِ):

	jednost.	pojačan	pojačan	jednost.	pojačan	pojačan
		sa ن	sa ن		sa ن	sa ن
Sing. m. r.	إِضْ	إِضَيْنَ	إِضَيْنَ	لَا تَرْضَ	لَا تَرْضَيْنَ	لَا تَرْضَيْنَ
Dual m. r.	إِضِيَا	إِضِيَانِ	—	لَا تَرْضِيَا	لَا تَرْضِيَانِ	—
Plur. m. r.	إِضَوْا	إِضَوْنَ	إِضَوْنَ	لَا تَرْضَوْا	لَا تَرْضَوْنَ	لَا تَرْضَوْنَ
Sing. ž. r.	إِضِيْ	إِضَيْنَ	إِضَيْنَ	لَا تَرْضَى	لَا تَرْضَيْنَ	لَا تَرْضَيْنَ
Dual ž. r.	إِضِيَا	إِضِيَانِ	—	لَا تَرْضِيَا	لَا تَرْضِيَانِ	—
Plur. ž. r.	إِضَيْنَ	إِضَيْنَانِ	—	لَا تَرْضَيْنَ	لَا تَرْضَيْنَانِ	—

Particip aktivni i pasivni ima isti oblik kao i od glagola رَمَى.

Infinitiv رِضْوَانٌ biti zadovoljan.

Primjeri od glagola رَأَى doći i آتَى vidjeti:

Perfekta (الْمَاضِي):   Imperfekta (الْمُضَارِعُ):
 aktiv   pasiv   aktiv   pasiv

3 lice (الْغَائِبُ):

Sing. m. r.	أَتَى	رَأَى	أُتِيَ	رُئِيَ	يَأْتِي	يُرَى ¹⁾	يُؤْتَى	يُرَى
Dual m. r.	أَتَيَا	رَأَيَا	أُتِيَا	رُئِيَا	يَأْتِيَانِ	يُرَيَانِ	يُؤْتِيَانِ	يُرَيَانِ
Plur. m. r.	أَتَوْا	رَأَوْا	أُتُوا	رُؤُوا	يَأْتُونَ	يُرُونَ	يُؤْتُونَ	يُرُونَ
Sing. ž. r.	أَتَتْ	رَأَتْ	أُتِيَتْ	رُئِيَتْ	تَأْتِي	تُرَى	تُؤْتَى	تُرَى
Dual ž. r.	أَتَتَا	رَأَتَا	أُتِيَتَا	رُئِيَتَا	تَأْتِيَانِ	تُرَيَانِ	تُؤْتِيَانِ	تُرَيَانِ
Plur. ž. r.	أَتَيْنَ	رَأَيْنَ	أُتِينَ	رُئِينَ	يَأْتِينَ	يُرِينَ	يُؤْتِينَ	يُرِينَ

2 lice (الْمُخَاطَبُ):

Sing. m. r.	أَتَيْتَ	رَأَيْتَ	أُتِيتَ	رُئِيتَ	تَأْتِي	تُرَى	تُؤْتَى	تُرَى
Dual m. r.	أَتَيْتُمَا	رَأَيْتُمَا	أُتِيتُمَا	رُئِيتُمَا	تَأْتِيَانِ	تُرَيَانِ	تُؤْتِيَانِ	تُرَيَانِ
Plur. m. r.	أَتَيْتُمُ	رَأَيْتُمُ	أُتِيتُمُ	رُئِيتُمُ	تَأْتُونَ	تُرُونَ	تُؤْتُونَ	تُرُونَ
Sing. ž. r.	أَتَيْتِ	رَأَيْتِ	أُتِيتِ	رُئِيتِ	تَأْتِينَ	تُرِينَ	تُؤْتِينَ	تُرِينَ
Dual ž. r.	أَتَيْتُمَا	رَأَيْتُمَا	أُتِيتُمَا	رُئِيتُمَا	تَأْتِيَانِ	تُرَيَانِ	تُؤْتِيَانِ	تُرَيَانِ
Plur. ž. r.	أَتَيْتُنَّ	رَأَيْتُنَّ	أُتِيتُنَّ	رُئِيتُنَّ	تَأْتِينَ	تُرِينَ	تُؤْتِينَ	تُرِينَ

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	أَتَيْتُ	رَأَيْتُ	أُتِيتُ	رُئِيتُ	آتِي	أرى	أؤتي	أرى
Pl. oba r.	أَتَيْنَا	رَأَيْنَا	أُتِينَا	رُئِينَا	نأتي	نرى	نؤتي	نرى

¹⁾ U imperfektu glagola رَأَى ispada .

Imperativ

a) kojim se zapovijeda   b) kojim se zabranjuje

(أَمْرُ الْخَاضِرِ):

(نَهْيُ الْخَاضِرِ):

Sing. m. r.	إِيتِ	ili	إِئْتِ	(رَهْ) ¹⁾	لَا تَأْتِ	لَا تَرِ
Dual m. r.	إِيتِيَا	ili	إِئْتِيَا	رِيَا	لَا تَأْتِيَا	لَا تَرِيَا
Plur. m. r.	إِيتُوا	ili	إِئْتُوا	رَوْا	لَا تَأْتُوا	لَا تَرَوْا
Sing. ž. r.	إِئِي	ili	إِئْتِي	رِي	لَا تَأْتِي	لَا تَرِي
Dual ž. r.	إِئِيَا	ili	إِئْتِيَا	رِيَا	لَا تَأْتِيَا	لَا تَرِيَا
Plur. ž. r.	إِئِينَ	ili	إِئْتِينَ	رِينَ	لَا تَأْتِينَ	لَا تَرِينَ

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

Sing. m. r.	آتِ	رَاءِ	مَأْتِيٌ	مَرْتِيٌ
Dual m. r.	آتِيَانِ	رَائِيَانِ	مَأْتِيَانِ	مَرْتِيَانِ
Plur. m. r.	آتُونِ	رَاوُونِ	مَأْتِيُونِ	مَرْتِيُونِ
Sing. ž. r.	آتِيَةٌ	رَائِيَةٌ	مَأْتِيَةٌ	مَرْتِيَةٌ
Dual ž. r.	آتِيَتَانِ	رَائِيَتَانِ	مَأْتِيَتَانِ	مَرْتِيَتَانِ
Plur. ž. r.	آتِيَاتٌ	رَائِيَاتٌ	مَأْتِيَاتٌ	مَرْتِيَاتٌ

Infinitiv إِيْتَانُ *doći*; رُؤْيَةٌ *vidjeti*.

Od glagola رَأَى IV vrsta ima oblik:

مَرِيٌّ - مَرِيٌّ - لَاتِرٌ - أَرِيٌّ - إِرَاءَةٌ - يُرِيٌّ - أَرِيٌّ *pokazati*.

Vježba 63

¹⁾ Kada imperativ ima u sing. muš. roda samo jedan konsonant, dodaje se na kraju هَاءُ السَّكْتَةِ (هَاءُ السَّكْتَةِ) radi lakšega izgovora, na pr. قَهُ *čuvaj!* رَهْ *Vidi!* ali قِيَا , قِهِم , قِنَا , رِيَا i t. d.

Proširene vrste od glagola النَّاقِصُ:

Vrsta	Perfekta, الماضي		Imperf. المضارع		Imperativ za 2 lice		Particip		Infinitiv المصدر	
	aktivni المعلوم	pasivni المجهول	aktivni المعلوم	pasivni المجهول	kojim se zapovijeda الأمر الماضي	kojim se zabranjuje نهى الحاضر	aktivni اسم الفاعل	pasivni اسم المفعول		
II	بني	بلي	يبني	يبنى	بن	لا تبني	مبن	مبنى	تَبْنِيَةٌ	praviti
III	رامي	روي	يرامي	يرامى	رام	لا ترام	مرام	مرامى	مُرَامَةٌ	bacati se
IV	أبني	أبني	يبني	يبنى	أبن	لا تبني	مبن	مبنى	إِبْنَاءٌ	dati nekome da pravi
V	تدبي	تدبي	يدبي	يدبى	تب	لا تدبني	متبن	متبنى	تَبْنٍ	posiniti
VI	ترامي	ترومي	يرامي	يرامى	ترام	لا تترام	مترام	مترامى	تَرَامٍ	bacati se
VII	انجلي	—	ينجلي	—	انجل	لا تنجل	منجل	—	إِنْجِيَاءٌ	rastupiti se
VIII	إبتي	أبتي	يبتي	يبتى	إبتن	لا تبتن	مبتن	مبتنى	إِبْتِنَاءٌ	napraviti se
X	استعلى	استعلى	يستعلى	يستعلى	استعل	لا تستعقل	مستعل	مستعقل	إِسْتِعْلَاءٌ	uzdignuti se

Sva pravila, koja vrijede za I vrstu nepravilnih glagola النَّاقِصُ vrijede i za sve proširene vrste.

D) Nepravilni glagoli (الَلْفِيفُ)

Nepravilni glagoli الَلْفِيفُ su oni, u kojih se sastanu u korjenu dva slaba konsonanta و i ی .

Ako je u korjenu 1 i 3 suglasnik و ili ی , onda se takvi glagol zove الَلْفِيفُ الَلْمَفْرُوقُ (rastavljeni lefif), na pr. وَقَى - يَقَى - وَقَايَةٌ čuvati.

Za glagole koji imaju prvi korjeniti suglasnik و ili ی , vrijede pravila koja smo naučili kod glagola الَلْمِشَالُ , a za treći vrijede pravila glagola الَلْنَائِقِصُ .

Glagoli u kojih je 2 i 3 korjeniti suglasnik و ili ی , zovu se الَلْفِيفُ الَلْمَقْرُونُ (sastavljeni lefif), na pr. شَوَى - يَشْوَى - شَوَى peći. U ovih se glagola drugi suglasnik ne mijenja, a za treći vrijede pravila glagola الَلْنَائِقِصُ .

Primjeri od glagola وَقَى čuvati i شَوَى peći:

Perfekat (الَلْمَاضِي)

aktiv (الَلْمَعْلُومُ):

pasiv (الَلْمَجْهُولُ):

3 lice (الَلْغَائِبُ)

Sing. m. r.	وَقَى	شَوَى	وُقِيَ	شُويَ
Dual m. r.	وَقِيَا	شَوِيَا	وُقِيَا	شُويَا
Plur. m. r.	وَقَوْا	شَوْوَا	وُقُوا	شُوُوا
Sing. ž. r.	وَقَتَ	شَوَتَ	وُقِيَتَ	شُويَتَ
Dual ž. r.	وَقَتَا	شَوَتَا	وُقِيَتَا	شُويَتَا
Plur. ž. r.	وَقَيْنَ	شَوَيْنَ	وُقِينَ	شُوينَ

2 lice (الَلْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	وَقَيْتَ	شَوَيْتَ	وُقَيْتَ	شُويَتَ
Dual m. r.	وَقَيْتُمَا	شَوَيْتُمَا	وُقَيْتُمَا	شُويَتُمَا
Plur. m. r.	وَقَيْتُمْ	شَوَيْتُمْ	وُقَيْتُمْ	شُويَتُمْ

Sing. ž. r.	وَقَيْتِ	شَوَيْتِ	وُقَيْتِ	شُويتِ
Dual ž. r.	وَقَيْتُمَا	شَوَيْتُمَا	وُقَيْتُمَا	شُويتُمَا
Plur. ž. r.	وَقَيْتُنَّ	شَوَيْتُنَّ	وُقَيْتُنَّ	شُويتُنَّ

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	وَقَيْتُ	شَوَيْتُ	وُقَيْتُ	شُويتُ
Pl. oba r.	وَقَيْنَا	شَوَيْنَا	وُقَيْنَا	شُويْنَا

Imperfekat (الْمُضَارِعُ)

aktiv (الْمَعْلُومُ):

pasiv (الْمَجْهُولُ):

3 lice (الْغَائِبُ)

Sing. m. r.	يَقِي	يَشْوِي	يُوقِي	يُشْوِي
Dual m. r.	يَقِيَانِ	يَشْوِيَانِ	يُوقِيَانِ	يُشْوِيَانِ
Plur. m. r.	يَقُونُ	يَشْوُونُ	يُوقُونُ	يُشْوُونُ
Sing. ž. r.	تَقِي	تَشْوِي	تُوقِي	تُشْوِي
Dual ž. r.	تَقِيَانِ	تَشْوِيَانِ	تُوقِيَانِ	تُشْوِيَانِ
Plur. ž. r.	يَقِينَ	يَشْوِينَ	يُوقِينَ	يُشْوِينَ

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	تَقِي	تَشْوِي	تُوقِي	تُشْوِي
Dual m. r.	تَقِيَانِ	تَشْوِيَانِ	تُوقِيَانِ	تُشْوِيَانِ
Plur. m. r.	تَقُونُ	تَشْوُونُ	تُوقُونُ	تُشْوُونُ
Sing. ž. r.	تَقِينَ	تَشْوِينَ	تُوقِينَ	تُشْوِينَ
Dual ž. r.	تَقِيَانِ	تَشْوِيَانِ	تُوقِيَانِ	تُشْوِيَانِ
Plur. ž. r.	تَقِينَ	تَشْوِينَ	تُوقِينَ	تُشْوِينَ

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	أَقِي	أَشْوِي	أُوقِي	أُشْوِي
Pl. oba r.	نَقِي	نَشْوِي	نُوقِي	نُشْوِي

Imperativ

a) kojim se zapovijeda

b) kojim se zabranjuje

(أَمْرُ الْحَاضِرِ):

(نَهْيُ الْحَاضِرِ):

Sing. m. r.	إِشْوِ (قِه) قِ	إِشْوِ	لَا تَقِ	لَا تَشْوِ
Dual m. r.	قِيَا	إِشْوِيَا	لَا تَقِيَا	لَا تَشْوِيَا
Plur. m. r.	قُوا	إِشْوُوا	لَا تَقُوا	لَا تَشْوُوا
Sing. ž. r.	قِي	إِشْوِي	لَا تَقِي	لَا تَشْوِي
Dual ž. r.	قِيَا	إِشْوِيَا	لَا تَقِيَا	لَا تَشْوِيَا
Plur. ž. r.	قِينَ	إِشْوِينَ	لَا تَقِينَ	لَا تَشْوِينَ

Particip

aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ):

pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ):

Sing. m. r.	وَاقٍ	شَاوٍ	مَوْقِيٌّ	مَشْوِيٌّ
Dual m. r.	وَاقِيَانِ	شَاوِيَانِ	مَوْقِيَانِ	مَشْوِيَانِ
Plur. m. r.	وَاقُونَ	شَاوُونَ	مَوْقِيُونَ	مَشْوِيُونَ
Sing. ž. r.	وَاقِيَةٌ	شَاوِيَةٌ	مَوْقِيَّةٌ	مَشْوِيَّةٌ
Dual ž. r.	وَاقِيَتَانِ	شَاوِيَتَانِ	مَوْقِيَتَانِ	مَشْوِيَتَانِ
Plur. ž. r.	وَاقِيَاتٌ	شَاوِيَاتٌ	مَوْقِيَاتٌ	مَشْوِيَاتٌ

Infinitiv وَقَايَةٌ *čuvati*, شَيْءٌ *peći*.

Vježba 65

Nepravilni glagol لَيْسَ nije

Glagol لَيْسَ nije ima samo perfekat:

3 lice (الْغَائِبُ)

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	لَيْسَ	لَسْتَ
Dual m. r.	لَيْسَا	لَسْتُمَا
Plur. m. r.	لَيْسُوا	لَسْتُمْ

Sing. ž. r.	لَيْسَتْ	لَسْتُ
Dual ž. r.	لَيْسَتَا	لَسْتُمَا
Plur. ž. r.	لَسْنَ	لَسْتُنَّ

1 lice (أَلْمَتَ كَلِمٌ)

S. oba r. لَسْتُ

Pl. oba r. لَسْنَا

Ovaj glagol izrazuje negativno značenje glagola كَانَ *biti* pa se upotrebljuje kao pomoćni glagol i kao spona između subjekta i predikata imenske rečenice, na pr. كَانَ زَيْدٌ عَالِمًا Zejd je učen ili Zejd je bio učen; لَيْسَ زَيْدٌ عَالِمًا Zejd nije učen; كَانَ يَجْلِسُ On sjedaše, لَيْسَ يَجْلِسُ On ne sjedi.

Kad je لَيْسَ spona, predikat imenske rečenice obično dolazi u genitivu s prijedlogom بِ (ovo se بِ zove أَلْبَاءُ أَلزَّائِدَةُ suvišno b), na pr. لَيْسَ أَلدَّمُ مَاءً ili لَيْسَ أَلدَّمُ بِمَاءٍ *krv nije voda*.

Vježba 66

Glagoli kojima se hvali ili kudi (أَفْعَالُ أَلْمَدْحِ وَ أَلذَّمِّ)

Glagol نَعِمٌ *dobar biti* i بِئْسَ *loš biti* imaju još samo ženski rod نَعِمَتْ i بَيْسَتْ.

Ovi se glagoli upotrebljuju kao uzvici i iza njih, stoji određeni subjekat u nominativu, a imenica, koja kazuje ko se hvali ili kudi također stoji u nominativu, na pr. نَعِمَ أَلرَّجُلُ زَيْدٌ *Divan li je čovjek Zejd!* بِئْسَ أَلْقَرِينُ أَلْكَذِبُ *Loš li je drug laž!*

Ovamo se pribraja i glagol حَبٌّ *voljeti*, koji uvijek ima subjekat pokaznu zamjenicu ذَا pa bez obzira na rod i broj glasi حَبَّدَا, na pr. حَبَّدَا زَيْدٌ *Dobar li je Zejd!* حَبَّدَا أَلرِّجَالُ *Dobri li su ljudi!*

Od ovoga glagola i njegova subjekta napravljena je II vrsta تَحَبَّبْتُ - يُحَبِّدُ - حَبَّدَ *odobravati*.

Glagoli koji izrazuju čuđenje (أَفْعَالُ التَّعْجِبِ)

U arapskom jeziku imaju dva glagolska oblika za izražavanje čuđenja ili iznenađenja i to:

1) Glagol se pretvori u oblik أَفْعَلَ i stavi se pred njega čestica مَا التَّعْجِبِ (مَا التَّعْجِبِ), a imenica ili lična zamjenica koja kazuje čemu se čudimo ili što nas iznenađuje dolazi iza glagola u akuzativu, na pr. مَا أَحْسَنَهُ! *Krasna li rukopisa!* مَا أَحْسَنَ الْكِتَابَةَ *Ala je divan!*

2) Glagol dođe na oblik أَفْعِلْ, a iza njega stoji sa prijedlogom بِ u genitivu imenica ili lična zamjenica, koja označuje čemu se čudimo ili što nas iznenađuje, na pr. أَحْسِنِ بِالْكِتَابَةِ *Krasna li rukopisa* أَحْسِنِ بِهِ *Ala je divan!*¹⁾

Ovi se glagolski oblici tvore od pridjeva i participa I vrste glagola od kojih dolazi komparativ i superlativ na oblik أَفْعَلُ. Od pridjeva koji se ne porede na ovaj oblik kao i od glagola proširenih vrsta ovi se glagolski oblici tvore na taj način da se izrazi: (أَحْسِنُ بِ) (مَا أَحْسَنَ), (أَقْلِلُ بِ) (مَا أَقَلَّ), (أَكْبِرُ بِ) (مَا أَكْبَرَ), (أَشْدِدُ بِ) (مَا أَشَدَّ) i t. d. stave pred imenicu (napravljenju od dotičnog pridjeva) ili infinitiv proširenih vrsta u akuzativu ili genitivu s prijedlogom بِ, na pr. (أَشْدِدُ بِسَوَادِهِ) *Ala je crn!*

(أَكْثِرُ بِأَمْتِدَادِهِ) *Ala je protegnut!*

Oba ova glagolska oblika su nepromjenljiva. Jedino se mijenja prema rodu i broju imenica ili lična zamjenica, koja iza njih dolazi, na pr.

مَا أَحْسَنَ زَيْدًا *Divan li je Zejd!*

مَا أَحْسَنَ الرَّجُلَيْنِ *Divna li su dva čovjeka!*

مَا أَحْسَنَ زَيْنَبَ *Divna li je Zejneba!*

مَا أَحْسَنَ الْبِلَادَ *Divnih li krajeva!* i t. d.

¹⁾ مَا أَحْسَنَ الْكِتَابَةَ zapravo znači, šta je to što je rukopis učinilo lijepim! pa zato imenica بِالْكِتَابَةِ stoji u akuzativu objekta. أَحْسِنِ بِالْكِتَابَةِ znači zapravo: napiši ljepše (ako možeš)!

Lična zamjenica uz ove glagole se mijenja ovako:

3 lice (الْفَاعِلُ)

Sing. m. r.	مَا أَحْسَنَهُ	أَحْسِنُ بِهِ
Dual m. r.	مَا أَحْسَنَهُمَا	أَحْسِنُ بِهِمَا
Plur. m. r.	مَا أَحْسَنَهُمْ	أَحْسِنُ بِهِمْ
Sing. ž. r.	مَا أَحْسَنَهَا	أَحْسِنُ بِهَا
Dual ž. r.	مَا أَحْسَنَهُمَا	أَحْسِنُ بِهِمَا
Plur. ž. r.	مَا أَحْسَنَهُنَّ	أَحْسِنُ بِهِنَّ

2 lice (الْمُخَاطَبُ)

Sing. m. r.	مَا أَحْسَنَكَ	أَحْسِنُ بِكَ
Dual m. r.	مَا أَحْسَنَكُمَا	أَحْسِنُ بِكُمَا
Plur. m. r.	مَا أَحْسَنَكُمْ	أَحْسِنُ بِكُمْ
Sing. ž. r.	مَا أَحْسَنَكَ	أَحْسِنُ بِكَ
Dual ž. r.	مَا أَحْسَنَكُمَا	أَحْسِنُ بِكُمَا
Plur. ž. r.	مَا أَحْسَنَكُنَّ	أَحْسِنُ بِكُنَّ

1 lice (الْمُتَكَلِّمُ)

S. oba r.	مَا أَحْسَنَنِي	أَحْسِنُ بِي
Pl. oba r.	مَا أَحْسَنَنَا	أَحْسِنُ بِنَا

Vježba 67

Glagolska imenica

Iz infinitiva su izvedena:

- 1) pridjevi (الصِّفَةُ الْمُشَبَّهَةُ),
- 2) participi aktivni (إِسْمُ الْفَاعِلِ),
- 3) participi pasivni (إِسْمُ الْمَفْعُولِ),

4) imenica mjesta i vremena (إِسْمُ الْمَكَانِ وَالزَّمَانِ) i

5) imenica oruđa (إِسْمُ الْأَلَاةِ).

O pridjevima i participima je već bilo govora pa nam preostaje još slijedeće:

Infinitiv (الْمَصْدَرُ)

Osim infinitiva I vrste glagola, koji su nepravilni i pravilnih infinitiva proširenih vrsta glagola ima još:

1) Infinitiv količine, koji pokazuje broj ili količinu radnje (مَصْدَرُ الْمَرَّةِ). Ovaj se infinitiv tvori od I vrste glagola na oblik فِعْلَةٌ, a od proširenih vrsta, ako se običnom infinitivu doda ة (تَاءُ الْوَحْدَةِ), na pr. ضَرْبَهُ ضَرْبَةً Udario ga je jedanput;
أَخْرَجَهُ إِخْرَاجَةً Istjerao ga je jedanput.

Ako infinitiv sam po sebi ima na kraju ة, onda se infinitivu kao atribut dodaje broj وَاحِدَةٌ jedna, na pr. دَحْرَجْتُهُ دَحْرَجَةً وَاحِدَةً Zavaljao sam ga jedanput.

2) Kvalitativni infinitiv koji znači način ili svojstvo radnje (مَصْدَرُ الْهَيْئَةِ ili مَصْدَرُ النَّوْعِ) dolazi od I vrste glagola i to na oblik فِعْلَةٌ, a od proširenih vrsta na oblik infinitiva količine, na pr. يَمْشِي مِشْيَةَ الْأَسَدِ Ide poput lava; وَبَجَنِي تَوْبِيخَةَ الْغَضْبَانِ Ukorio me je srdito.

3) Infinitiv, koji počinje sa "م" (الْمَصْدَرُ الْمِيمِيُّ) dolazi na ove oblike:

a) مَفْعَلٌ od svih glagola I vrste osim onih, koji spadaju u nepravilne glagole الْمِثَالُ, na pr.

مَصْدُقٌ (od يَصْدُقُ - صَدَقَ) biti iskren

مَمْرٌ (od يَمُرُّ - مَرَّ) proći

مَرَامٌ (od يَرُومُ - رَامَ) namjeravati

مَعْنَى (od يَعْني - عَنَى) namjeravati

- مَشْغَلٌ (od شَغَلَ - يَشْغَلُ) zabaviti
 مَقَالٌ (od قَالَ - يَقُولُ) govoriti
 مَنَالٌ (od نَالَ - يَنَالُ) postići
 مَحْيَاً (od حَيَّى - يَحْيِي) živjeti.

Izuzeci su od ovoga pravila:

- مَرْجِعٌ (od رَجَعَ - يَرْجِعُ) vratiti se
 مَصِيرٌ (od صَارَ - يَصِيرُ) postati
 مَسِيرٌ (od سَارَ - يَسِيرُ) ići
 مَقِيلٌ (od قَالَ - يَقِيلُ) o podne počivati
 مَنطِقٌ (od نَطَقَ - يَنْطِقُ) govoriti
 مَغِيبٌ (od غَابَ - يَغِيبُ) biti odsutan
 مَشِيبٌ (od شَابَ - يَشِيبُ) osijediti
 مَرْفِقٌ (od رَفَقَ - يَرْفُقُ) biti blag.

Neki od infinitiva, koji dolaze na oblik مَفْعَلٌ mogu dobiti na kraju ة, na pr.

- مَرْحَمَةٌ (od رَحِمَ - يَرْحَمُ) smilovati se
 مَوَدَّةٌ (od وَدَّ - يَوُدُّ) voljeti
 مَحَبَّةٌ (od حَبَّ - يَحِبُّ) ljubiti, voljeti
 مَسْعَاةٌ (od سَعَى - يَسْعَى) truditi se.

b) مَفْعِلٌ od glagola اَلْمِثَالُ, na pr.

- مَوْلِدٌ (od وُلِدَ - يَلِدُ) roditi
 مَيْسِرٌ (od يَسَرَ - يَمْسِرُ) kockati se.

Infinitiv na oblik مَفْعِلٌ može dobiti na kraju ة, na pr.

- مَوْعِظَةٌ (od وَعِظَ - يَعِظُ) predikovati.

Na oblik مَفْعَلَةٌ dolaze neki infinitivi i od glagola, koji ne spadaju u الْمِثَالُ, na pr.

- مَعْرِفَةٌ (od عَرَفَ - يَعْرِفُ) znati
 مَغْفِرَةٌ (od غَفَرَ - يَغْفِرُ) oprostiti
 مَحْمَدَةٌ (od حَمِدَ - يَحْمَدُ) zahvaljivati
 مَعْصِيَةٌ (od عَصَى - يَعْصِي) griješiti.

Od glagola الْمِثَالُ dolazi katkada infinitiv na oblik مِفْعَالٌ, na pr. يَلِدُ (od وَلَدَ - يَلِدُ) roditi.

Od proširenih glagolskih vrsta infinitiv sa „م“ dolazi na oblik participa pasivnoga, na pr.

- مُجَابٌ (od أَجَابَ - يُجِيبُ) odgovoriti
 مُسْتَجَابٌ (od اسْتَجَابَ - يَسْتَجِيبُ) tražiti da bude udovoljeno

Imenice mjesta i vremena (إِسْمُ الْمَكَانِ وَالزَّمَانِ)

Imenice mjesta i vremena dolaze na ove oblike:

a) مَفْعَلٌ od 1, 3, 4 i 5 razreda I vrste pravilnih glagola i od nepravilnih الْمَهْمُوزُ, الْمَضَاعَفُ i الْأَجْوْفُ, na pr.

- مَذْهَبٌ (od ذَهَبَ - يَذْهَبُ) pravac
 مَبْدَأٌ (od بَدَأَ - يَبْدَأُ) početak
 مَقَامٌ (od قَامَ - يَقُومُ) mjesto
 مَطْبَخٌ (od طَبَخَ - يَطْبُخُ) kuhinja
 مَحَلٌّ (od حَلَّ - يَحِلُّ) mjesto.

Na ovaj oblik dolazi imenica mjesta i vremena od nepravilnih glagola النَّاقِصُ i اللَّفِيفُ الْمَقْرُونُ bez obzira u koji razred I vrste spadaju, na pr.

- مَغْزَى (od غَزَا - يَغْزُو) bojište;
 مَأْوَى (od أَوَى - يَأْوِي) sklonište.

Izuzeci su od gornjeg pravila:

مَجْرُرٌ	(od	جَزَرَ -	يَجْزُرُ)	klaonica
مَسْقِطٌ	(od	سَقَطَ -	يَسْقُطُ)	padalište
مَنْبِتٌ	(od	نَبَتَ -	يَنْبِتُ)	klijalište
مَرْفِقٌ	(od	رَفَقَ -	يَرْفُقُ)	oslonac
مَغْرِبٌ	(od	غَرَبَ -	يَغْرِبُ)	zapad
مَشْرِقٌ	(od	شَرَقَ -	يَشْرُقُ)	istok
مَسْجِدٌ	(od	سَجَدَ -	يَسْجُدُ)	džamija
مَسْكِنٌ	(od	سَكَنَ -	يَسْكُنُ)	stan
مَفْرِقٌ	(od	فَرَقَ -	يَفْرُقُ)	tjeme
مَطْلِعٌ	(od	طَلَعَ -	يَطْلُعُ)	ishodište
مَنْخَرٌ	(od	نَخَرَ -	يَنْخَرُ)	nozdrva
مَنْسِكٌ	(od	نَسَكَ -	يَنْسِكُ)	žrtvenik.

Imenici mjesta na oblik مَفْعَلٌ se nekad doda na kraju ة, na pr. مَدْرَسَةٌ škola; مَغَارَةٌ pećina.

b) مَفْعِلٌ od pravilnih glagola 2 i 6 razreda I vrste i nepravilnih glagola اَلْمَثَالُ i اَللَّفِيفُ اَلْمَفْرُوقُ, na pr.

مَجْلِسٌ	(od	جَلَسَ -	يَجْلِسُ)	sjednica, zborište
مَوْحِلٌ	(od	وَحَلَ -	يُحِلُّ)	vrijeme kada ima blata ili kaljuža.

I oblik مَفْعِلٌ može dobiti na kraju ة, na pr.

مَنْزَلَةٌ	(od	تَزَلَ -	يَتَزَلُّ)	položaj
مَسِيرَةٌ	(od	سَارَ -	يَسِيرُ)	razmak.

Kao i اَلْمَصْدَرُ اَلْيَمِينِيُّ i imenica mjesta i vremena od proširenih glagolskih vrsta dolazi na oblike participa pasivnoga, na pr.

اَلْمُغْتَسَلُ (od اِغْتَسَلَ) praonica.

Imenica oruda (اِسْمُ الْآلَةِ)

Imenica koja znači oruđe kojim se obavlja glagolska radnja dolazi na oblike مِفْعَلٌ, مِفْعَالٌ ili مِفْعَلَةٌ, na pr.

مِقْوَدٌ	(od قَادَ - يَقْوُدُ)	povodac
مِفْتَا حٌ	(od فَتَحَ - يَفْتَحُ)	ključ
مِكَسْحَةٌ	(od كَسَحَ - يَكْسَحُ)	metla
مِضْرَبٌ	(od ضَرَبَ - يَضْرِبُ)	tucalo
مِيزَانٌ	(od وَزَنَ - يَزِنُ)	mjerilo, tezulja
مِرْقَاةٌ	(od رَقِيَ - يَرْقِي)	stepenice

Izuzeci su:

مُدْهَنٌ	(od دَهَنَ - يَدُهْنُ)	mazalo
مُدُقٌ	(od دَقَّ - يَدُقُّ)	tucalo
مُكْحَلَةٌ	(od كَحَلَ - يَكْحُلُ)	surmedan
مُسْعَطٌ	(od سَعَطَ - يَسْعُطُ)	kutija za burmut
مُنْخَلٌ	(od نَخَلَ - يَنْخُلُ)	sito.

Vježba 68

Čestica (اَلْأَدَوَاتُ pl. اَلْأَدَاةُ ili اَلْحُرُوفُ pl. اَلْحَرْفُ)

Treća grupa riječi su čestice. To su riječi koje nemaju samostalna značenja nego označuju odnošaj drugih riječi u rečenici. Ove se riječi nikada ne mijenjaju, a ima ih četiri vrste: prijedlozi (prepozicije), prilozi (adverbi), veznici (konjunkcije) i uzvici (eksklamacije).

Prijedlozi (prepozicije)

Prijedlozi (prepozicije اَلْحُرُوفُ اَلْإِضَافَةِ ili اَلْحُرُوفُ اَلْخَفْضِ ili اَلْحُرُوفُ اَلْجَرِّ) jesu:

1) Pravi prijedlozi:

s, sa; u; po; tako mi, na pr. بِالْقَلَمِ perom, بِاللهِ Tako mi Boga!
 بِتلكَ tako mi, na pr. تاللهِ Tako mi Boga!

od; iz; nego; radi, na pr. *مِنَ الْبَيْتِ* iz kuće; *أَحْسَنُ مِنْكَ* ljepši nego ti.

إِلَى k; do, na pr. *إِلَى السَّحْرِ* do zore.

عَنْ iz; od, na pr. *عَنْكَ* od tebe.

عَلَى na; protiv, na pr. *عَلَى الْأَرْضِ* na zemlji.

لِ za; radi; da, na pr. *لِلْعِلْمِ* radi nauke.

فِي u, na pr. *فِي الدَّارِ* u kući.

وَ tako mi, na pr. *وَاللَّهِ* Boga mi!

كَ kao; poput, na pr. *كَبَيْتِ* kao kuća.

حَتَّى do, na pr. *حَتَّى السَّحْرِ* do zore.

مُنْذُ ili مِنْذُ od (vremena); otkada; ima, na pr. *مُنْذُ سَنَتَيْنِ* ima dvije godine.

رُبَّ izrazuje malenkost ili mnoštvo (sa gen. bez određenog člana), na pr. *رُبَّ أَخٍ* ima braće, malo je braće, *رُبَّ طَالِبٍ يَنْجَحُ* Mnogi učenik uspije.

U prijedloge se ubrajaju još i riječi *حَاشَا*, *خَلَا* i *عَدَا*, ako znače »osim«, na pr. *جَاءَ الطَّلَبَةُ حَاشَا زَيْدٍ* Došli su učenici osim Zejda.

Iza prijedloga u arapskom jeziku uvijek dolazi ime u genitivu (*الْمَجْرُورُ* ili *الْمَخْفُوضُ*) i ovaj se genitiv zove *بِالْحَرْفِ* t. j. genitiv s prijedlogom.

2) Imenički prijedlozi t. j. prijedlozi koji su postali od imenica koje znače mjesto ili vrijeme (*الظَّرْفُ* pl. *الظَّرُوفُ*). Ove se imenice računaju prijedlozima kada su kao *مُضَافٌ*, pa iza njih slijedi genitiv (*الْمُضَافُ إِلَيْهِ*). Ovaj genitiv arapski gramatičari ne smatraju kao genitiv iza prijedloga (*الْمَجْرُورُ بِالْحَرْفِ*) nego kao *الْمُضَافُ إِلَيْهِ*. To su ove riječi:

مِنَ أَمَامِهِ pred (za prostor), na pr. *أَمَامَ الدَّارِ* pred kućom; *أَمَامَ* ispred njega.

مِنْ قَبْلِهِ *prije* (za vrijeme), na pr. قَبْلَ يَوْمَيْنِ *prije dva dana*; مِنْ قَبْلِهِ *prije njega*.

بَعْدَ *poslije* (za vrijeme), na pr. بَعْدَ أَيَّامٍ *poslije nekoliko dana*; مِنْ بَعْدِهِ *poslije njega*.

فَوْقَ *nad*, na pr. مِنْ فَوْقِ رَأْسِكَ ili فَوْقَ رَأْسِكَ *nad tvojom glavom*.

تَحْتَ *pod*, na pr. تَحْتَ الْحَجَرِ *pod kamenom*; مِنْ تَحْتِ الْجَبَلِ *ispod brda*.

وَرَاءَ *iza*, s onu stranu, na pr. وَرَاءَ الدَّارِ *za kućom*, وَرَاءَ النَّهْرِ *s onu stranu rijeke*; مِنْ وَرَائِهِ *iza njega*.

خَلْفَ *za*, na pr. خَلْفَكَ *za tobom*; مِنْ خَلْفِ زَيْدٍ *iza Zejda*.

عِنْدَ *kod*, na pr. عِنْدَكَ *kod tebe*, لَدَى *kod mene*, لَدُنْ *kod*, لَدَى *od naše strane*.

مَعَ *sa*, na pr. مَعَكَ *s tobom*.

قُدَّامَ *pred* (za prostor), na pr. قُدَّامَنَا *pred nama*, مِنْ قُدَّامِنَا *ispred nas*.

بَيْنَ *među*, na pr. بَيْنَ زَيْدٍ وَعَلِيٍّ *među Zejdom i Alijom*, مِنْ بَيْنِهِمْ *između njih*.

حَوْلَ *oko*, na pr. حَوْلَ الْأَرْضِ *oko zemlje*; مِنْ حَوْلِ الْبَيْتِ *oko kuće*.

نَحْوَ *kao, prema*, na pr. نَحْوَهُ *kao on*, نَحْوَ الْمَشْرِقِ *prema istoku*.

دُونَ *s onu stranu, ispod, bez*, na pr. دُونَ النَّهْرِ *s onu stranu rijeke*, دُونَ السُّورِ *ispod bedema*, دُونَ سَالِمٍ *bez Salima*, مِنْ دُونَ اللَّهِ *osim Boga*, بِدُونِ عِلْمٍ *ne znajući*.

Prilozi (adverbi)

Priloga ima tri vrste:

A) Pravi prilozi. Ovi se dijele u ove vrste:

1) Prilozi za pitanje (حُرُوفُ الْأَسْتِفْهَامِ): أ i هَلْ *da li je?*
na pr. هَلْ قَرَأْتَ الْقُرْآنَ *Da li si učio Kuran?* أَزِيدُ جَاءَكَ *Da li ti je Zejd došao?*

2) Čestice koje služe za odgovor na pitanje (حُرُوفُ الْجَوَابِ): (حُرُوفُ الْجَوَابِ): *da*, *ne* i *nikako*¹), na pr. *جَيْرَ أَجَلَ* ili *نَعَمْ* na pitanje *أَتَكْتُبُ* *Pišeš li?* može se odgovoriti *جَيْرَ أَجَلَ* ili *نَعَمْ* *da* ili *لَا* *ne*, *كَلَّا* *nikako*. *إِي* dolazi uvijek sa zakletvom, na pr. *إِي وَرَبِّي* *Da, tako mi Boga*. Prilog *بَلَى* dolazi iza niječnog pitanja, na pr. *أَلَسْتُ بِرَبِّكُمْ* *قالوا بلى* *Nisam li ja vaš gospodar? Rekoše: Dakako*.

3) Prilozi kojim se na nešto potiče (حُرُوفُ التَّحْضِيضِ) ili (حُرُوفُ الْعَرْضِ) jesu: *da li ne*; *لو* *da*, na pr. *لَوْ تَقِيمُ هُنَا* *Da hoćeš boraviti ovdje!*

4) Prilozi za pojačanje (حُرُوفُ التَّأْكِيدِ): *إِنَّ* ili *أَنَّ* *zaista*, na pr. *إِنَّ زَيْدًا عَالِمٌ* *Zaista je Zejd učen*, *إِنَّ زَيْدًا لَعَالِمٌ* *Zaista je Zejd svakako učen*. *أَعْلَمُ أَنَّكَ كَرِيمٌ* *Znam da si ti zaista plemenit*.

5) Želju (التَّمَنَّى) izrazuju prilozi: *لَيْتَ* i *لَوْ* *da je*, na pr. *لَيْتَ زَيْدًا صَادِقٌ* *Da je Zejd iskren!* *لَوْ أَنْتَ فِينَا* *Da si ti među nama!*

6) Čestica *لَعَلَّ* možda znači nadu, (التَّرَجُّبِ), na pr. *لَعَلِّي أَرْجِعُ* *Možda ću se vratiti!*

7) Negativni prilozi (حُرُوفُ النِّفْيِ) su: *لَمْ* *nije*, na pr. *لَمْ يَكْتُبْ* *Nije pisao*; *لَمَّا* *još nije* (dolazi pred imperfektom glagola kao i *لَمْ*) na pr. *لَمَّا يَكْتُبْ* *Još nije pisao*; *لَنْ* *neće nikako*, (dolazi pred imperfektom glagola i služi za pojačanje nijekanja u budućnosti), na pr. *لَنْ يَكْتُبَ* *Nikako neće pisati*; *مَا* *nije*, na pr. *مَا كَتَبَ* *Nije pisao*; *إِنْ* *nije*, na pr. *إِنْ هَذَا إِلَّا مَلَكٌ* *Ovo nije nego andeo* t. j. *Ovo je samo andeo*; *لَا* *ne* i *كَلَّا* *nikako*.

8) Prilozi mjesta (حُرُوفُ الْمَكَانِ) su: *حَيْثُ* *gdje*; *أَيْنَ* *gdje*; *هُنَاكَ* ili *هُنَا* *ovdje*; *هَهُنَا* ili *هَهُنَا* *tamo*; *أَيْنَ* *odakle*; *هَهُنَا* ili *هَهُنَا* *tamo*.

¹) Dvije zadnje riječi mogu se ubrojiti i u negativne priloge.

9) Prilozi vremena (ظُرُوفُ الزَّمَانِ): *متى kada, أتي kada, odakle; كَذا kada, na pr. أَيَّانَ يَوْمُ الْقِيَامَةِ Kada će biti sudnji dan? قَدْ već (pred glagolom u perfektu); كَآتَا kada (pred imperfektom); نَکَآتَا nikada (uvijek u negativnoj rečenici i služi za nijekanje prošlosti); عَوضُ نَکَآتَا nikada (vrijedi samo za buduće vrijeme); لَمَّا počto (pred glagolom u perfektu), na pr. لَمَّا دَخَلَ Pošto je unišao; إِذْ kada; na pr. إِذْ كَانَ كَذَآ Kad je bilo tako; إِذَا kada, na pr. إِذَا يَغْشَى Tako mi noći kada ona pokrije.*

10) Načinski prilozi su: *كَيْفَ kako, أَنَّى kako, إِنَّمَا samo, كَذَآ ili هَكَذَا ovako.*

11) Ostali prilozi:

a) *سَ* ili *سَوْفَ* su čestice koje se stavljaju pred imperfekat, koji tada ima značenje futura, na pr. *سَوْفَ تَرَى Vidjećeš.*

b) Čestica *أَيَّ* ili *أَنَّ* to jest, na pr. *هَذَا عَسَجَدُ أَيَّ ذَهَبٍ Ovo je t. j. zlato; Pokaza mu prstom na usta t. j. šuti!*

B) Imenički prilozi t. j. prilozi koji su postali od imenica koje se svršuju na vokal »u« (ـُ) bez nunacije. To su: *أَمَامُ pred, قُدَّامُ pred, فَوْقُ nad, تَحْتُ pod, قَبْلُ prije, بَعْدُ poslije, وَرَاءُ za, خَلْفُ za, na pr. وَقَفَ زَيْدٌ أَمَامُ (قُدَّامُ) Stao je Zejd s prijeda; سَجَدَ أَوْخَدُ Sjedi ozad; دَوَّشَ مِنْ فَوْقُ (تَحْتُ) Došao sam odozgo (odozdo); لِلَّهِ الْأَمْرُ مِنْ قَبْلُ وَمِنْ بَعْدُ Samo Bogu pripada odredba prije i poslije.*

Ovamo spadaju izrazi *حَسْبُ dosta, samo; لَيْسَ غَيْرُ, لَا غَيْرُ samo.*

C) Imenice u akuzativu koje se u srpskohrvatskom jeziku prevode kao:

1) Prilozi mjesta:

دَاخِلًا unutra; خَارِجًا svana; يَمِينًا desno; شِمَالًا lijevo.

2) Prilozi vremena:

يَوْمًا *jednoga dana*; الْيَوْمَ *danas*; لَيْلًا *obnoć*; نَهَارًا *obdan*;
 غَدًا *sutra*; أَمْسٍ *jučer*; الْآنَ *sada*; حِينِيذٍ (kratica od
 حِينَ إِذْ كَانَ كَذَا) *tada*.

3) Prilozi načina:

جِدًّا *jako*; مَعًا *zajedno*; جَمِيعًا *svi*; أَبَدًا *nikada*; وَحْدًا *sam*
 (uvijek spojeno sa ličnom zamjenicom), na pr. وَحْدَهُ
on sam; لَا سِيَّمَا ili سِيَّمَا *osobito*.

Vježba 69

Veznici (konjunkcije)

Arapski se veznici dijele na prave i pogodbene veznike.

A) Pravi veznici (الْحُرُوفُ الْعَاطِفَةُ ili حُرُوفُ الْعَطْفِ) jesu:

وَ <i>i, a</i>	إِمَّا - أَوْ <i>ili-ili</i>
فَ <i>pa</i>	أَمْ <i>ili</i>
ثُمَّ (ثُمَّةً) <i>zatim</i>	لَا <i>ne, niti</i>
حَتَّى <i>čak</i>	بَلْ <i>nego</i>
أَوْ <i>ili</i>	لَكِنَّ <i>ali</i> .
إِمَّا <i>ili</i>	

Pravim veznicima se pribrajaju još ovi:

لِ <i>da</i>	لِأَنَّ <i>jer</i>
أَنَّ <i>da</i>	كَأَنَّ <i>kao da</i>
أَلَّا <i>da ne</i>	لَكِنَّ <i>ali</i>
لَيْلًا <i>da ne</i>	أَمَّا <i>što se tiče</i>
أَنَّ <i>da</i>	كَيْلَا ili لَكَيْلَا <i>da ne</i>
بَيْنَمَا ili بَيْنَا <i>dok</i>	إِذَّا (إِذَا) <i>dakle</i>
كَيْ <i>da</i>	لَمَّا <i>pošto</i> .

B) Pogodbeni veznici (حُرُوفُ الشَّرْطِ) jesu:

إِنْ ako	مَا što
إِذٍ tada, pošto, jer	مَنْ ko
إِذَا ako; kada	أَيُّ koji
مَهْمَا što god	أَيْنَ gdje
أَيْنَمَا gdje god	حَيْثُمَا gdje god
أَنَّى gdje god	لَوْ da
مَتَى kada	لَوْلَا da nije
مَتَى مَا kad god	إِذَا مَا ili إِذٍ مَا kad god.

Uzvici (eksklamacije)

Uzvici su:

أَهْ , آهْ , آهْ , آهْ , آهْ ah!

وَأْ ili وِئْ uh!

أُفْ ili أُفْ uh!

وَأَسْفَاهُ ili وَأَسْفَا kuku!

وَيْلٌ لَهُ ili وَيْلٌ لَهُ jao ili teško! وَيْلٌ لَهُ ili وَيْلٌ لَهُ Teško njemu!

وَيْحَكَ Teško tebi!

هَيَّا Hajde! هَيَّا بَيْنَا Hajdemo!

طُوبَى لَكَ Blago tebi! طُوبَى blago!

هَيْهَاتَ daleko! Velika je razlika!

هَلُمَّ ovamo! هَلُمَّ جَرًّا i tako dalje.

هَاتِ Daj!

حَيَّ Dodži! حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ Dodži na molitvu!

رُؤْيَدًا polako!

ذُونَكَ Uzmi! ذُونَكَ زَيْدًا Eto ti Zejda!

إِيَّاكَ Čuvaj se! وَالْكَذِبَ Čuvaj se laži!

VJEŽBENICA

Vježba 1

(Rečenica)

أَحْمَدُ عَاقِلٌ . مَكَّةٌ كَبِيرَةٌ . هُوَ عَالِمٌ . الْكَلَامُ مَفْهُومٌ .
الْفَرَسُ قَوِيٌّ . مَا هَذَا؟ هَذَا كِتَابٌ . الْكِتَابُ نَافِعٌ . الطَّالِبُ
يَقْرَأُ . الْمُعَلِّمُ يَكْتُبُ . كَتَبَ مُحَمَّدٌ . اُكْتُبْ يَا سَالِمُ! أَنْتَ
كَسْلَانٌ . الْوَعْدُ دِينٌ . الْعِلْمُ نُورٌ . مَنْ كَتَبَ؟ مَا كَتَبَ؟
إِفْهَمْ يَا سَلِيمُ! نَحْنُ نَدْرُسُ . الرَّجُلُ عَالِمٌ . الْجُمْلَةُ قَصِيرَةٌ .
الْجُمْلَةُ مَفْهُومَةٌ .

Vježba 2

(Rečenica)

Ja čitam. Ti si pametan. Učitelj je pitao. Hasan je napisao.
Husejn piše. Čovjek je dobar. Pero je lako. Knjiga je korisna.
Šta pišeš? Pero je dugo. Rečenica je kratka i razumljiva.
Škola je velika i lijepa. Džamija je visoka i prostrana.

Vježba 3

(Rod imena)

الْبَلَدُ طَيِّبٌ . دِمَشْقٌ طَيِّبَةٌ . مِصْرٌ قَدِيمَةٌ وَوَاسِعَةٌ .
الْكَلَامُ طَوِيلٌ . الْعَيْنُ لِامِعَةٌ . الدُّنْيَا فَانِيَةٌ وَالْآخِرَةُ بَاقِيَةٌ .
اللَّيْلَةُ مُظْلِمَةٌ . الْخَلِيفَةُ رَئِيسُ الْمُسْلِمِينَ . حَمْرَةٌ عَالِمٌ وَ عَاقِلٌ .

مُحَمَّدٌ عَلَامَةٌ . الْأُمُّ أُمْرَأَةٌ صَالِحَةٌ . زَيْنَبُ أُمْرَأَةٌ عَابِدَةٌ . الْكُتُبُ
كَثِيرَةٌ . الْحُرُوفُ صَغِيرَةٌ . الْخَيْلُ سَائِمَةٌ .

Vježba 4

(Imenice ženskog roda i one koje mogu biti i muškog
i ženskog roda)

Zemlja je naseljena. Bunar je dubok. Rat je strahovit. Vино je otrovno. Kuća je čista. Kova je velika. Sunce je izašlo. Sjekira je oštra. Čaša je puna. Duša je plemenita. Obuća je tijesna. Golub je lijep. Prst je kratak, a glava je velika. Narod je siromašan. Konj je lijep. Noć je tamna. Nebo je visoko. Put je dug. Nož je oštar.

Vježba 5

(Jednina i dvojina)

الطَّالِبَانِ وَالْمُعَلِّمِ . الْأُمْرَأَتَانِ وَالْحَمَامَتَانِ . الْأَبْوَانِ وَالْأَبْنِ
وَالْبَيْتِ . الْفَتَيَانِ وَالْفَتَاتَانِ . الْمُصْطَفَيَانِ . الْأَرْضُ وَالسَّمَاءُ
تَخْلُوقَتَانِ . الْعَقْلُ وَاللِّسَانُ مُفِيدَانِ . الْعَصَوَانِ طَوِيلَتَانِ .
مَكَّةُ وَالْمَدِينَةُ بَلَدَتَانِ مُقَدَّسَتَانِ . بَغْدَادُ وَالْقَاهِرَةُ مَدِينَتَانِ
مَشْهُورَتَانِ . لَيْلَتَانِ وَنَهَارَانِ . الشَّجَاعَةُ وَالسَّخَاوَةُ خَصْلَتَانِ
مَحْمُودَتَانِ . الْعَيْنَانِ سَوْدَاوَانِ . الْقَاضِيَانِ عَادِلَانِ . الْوَلَدَانِ عَاصِيَانِ .
كِلَاهُمَا مَشَّانِ . الْأَخْوَانِ طَالِبَانِ . الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ آيَتَانِ .

Vježba 6

(Množina muškoga roda)

Učitelji su učeni. Muslimani su iskreni. Učenici su marljivi. Suci su pravedni, a muftije su oprezne. Poslanici su odabrani. Sluge su poslušne. Ljudi su odsutni. Skrušeni su spašeni, a nemarni se kaju. Sinovi su prisutni. Pametni su spašeni.

Vježba 7

(Množina ženskoga roda)

الْمُسَلِّمَاتُ مُطِيعَاتٌ . الْعَادَاتُ مُخْتَلِفَةٌ . الْمُعَلِّمَاتُ دَاهِرَاتٌ .
وَالطَّالِبَاتُ مُجِدَّاتٌ . الصَّالِحَاتُ قَانِنَاتٌ . الصَّحْرَاوَاتُ وَاسِعَةٌ .
الصَّلَوَاتُ فَرِيضَةٌ . الْمَخْلُوقَاتُ مُتَنَوِّعَةٌ . الْحَيَوَانَاتُ مُخْتَلِفَةٌ .
الْأَخَوَاتُ وَالْبَنَاتُ نِسَاءٌ صَالِحَةٌ ¹⁾ .

Vježba 8

(Nepravilna množina)

Lekcije su lake²⁾. Knjige su skupe. Pera su jeftina. Vladari su pravedni. Koplja su duga. Dobrâ su djela vječita. Arapska su slova lijepa. Ministri su iskreni. Stupovi su visoki. Blagodati su mnogobrojne. Konjanici su hrabri. Pjesnici su rječiti. Vladari su bogati.

Vježba 9

(Razne množine i zbirne imenice)

الْمُعَلِّمُونَ عَالِمُونَ . الْعُلَمَاءُ صَالِحُونَ وَ الْمُعَلِّمَاتُ صَالِحَاتٌ .
الْعُلَمَاءُ الصَّالِحَاءُ مُحْتَرَمُونَ وَ الْمُعَلِّمَاتُ الصَّوَالِحُ مُحْتَرَمَاتٌ . نَحْنُ إِخْوَانٌ .
الْبُلْدَانُ غَنِيَّةٌ بِالْمِيَاهِ الْجَارِيَةِ . الْفُلُكُ مَشْحُونٌ بِالْمَسَافِرِينَ .
الْتَفَاحُ رَخِيصٌ وَ التَّمْرُ غَالٍ فِي السُّوقِ . اللَّبَنُ أَبْيَضٌ وَ الْعَسَلُ
حُلْوٌ . الْغَنَمُ سَمِينَةٌ وَ الْإِبِلُ مَهْزُولَةٌ . الْعَرَبُ فُرْسَانٌ وَ شَجَعَانٌ .
الشَّعْبُ الْعَرَبِيُّ مُتَمَدِّنٌ . فِي الْبِلَادِ يَسْكُنُ أَقْوَامٌ كَثِيرُونَ .

¹⁾ Kako se iz ove vježbe vidi, ako je subjekat u množini osim pravilne množine muš. roda, onda predikat može doći u množini ili u jednini žen. roda.

²⁾ Vidi bilješku broj 1)!

Vježba 10

(Imenice potpune deklinacije)

Tvrdoglavost i kajanje su braća (dva brata). U tvrdoglavosti je velika šteta. Učenice su prisutne u školi, a učenici su odsutni. U gradu su mnoge mahale. Zeleno stablo je lijepo. Bašča je lijepa i velika. Tovar je težak, a nosač je slab. Koristi nauke su mnogobrojne. Imena su u arapskom jeziku (u jeziku Arapa) u nominativu ili genitivu ili akuzativu. Imena su promjenljiva ili nepromjenljiva. Znak nominativa je vokal ـَ , znak genitiva vokal ـِ , a znak akuzativa je vokal ـُ . Čitaj knjigu! Pisao je Alija pismo. Vidio sam učenice u vrtu.

Vježba 11

(Imenice nepotpune deklinacije)

مَكَّةُ بَلَدَةٌ الْمُسْلِمِينَ . الْكَعْبَةُ فِي مَكَّةَ . فِي الْعِلْمِ فَوَائِدُ
 كَثِيرَةٌ . عُثْمَانُ ثَالِثُ الْخُلَفَاءِ . مَكَّةُ وَالْمَدِينَةُ بَلَدَتَانِ مُكْرَمَتَانِ
 عِنْدَ الْمُسْلِمِينَ . سَرَايُ بَلَدَةٌ كَبِيرَةٌ وَبَلِغْرَادُ أَكْبَرُ . فِي سَرَايَ
 مَدَارِسُ وَمَعَابِدُ كَثِيرَةٌ . فَاطِمَةُ بِنْتُ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ
 سَلَّمَ . خَدِيجَةُ فَضْلَى النِّسَاءِ . الْوُزَرَاءُ أَغْنِيَاءُ وَالْحُكَمَاءُ فُقَرَاءُ .
 الْأَغْنِيَاءُ عُقْلَاءُ عِنْدَ النَّاسِ وَلَوْ كَانُوا أَغْنِيَاءُ .

Vježba 12

(Nominativ i genitiv)

Nauka je korisna i skupocjena. Tinta je crna. Lav je srčan. Pisao je Hasan u školi. Muhammed je čitao u bašči. Učenici ove škole su marljivi. Abbasovići su zavladaali poslije Umejjevića. Jeste li vas dvojica drugovi Salimovi? Nova knjiga Fatime je korisna. Oči Salihove su plave, a oči Asimove su crne. Salim i Kasim su učenici ove škole.

Vježba 13

(Riječi **أَبٌ**, **أَخٌ**, **فَمٌ** i **ذُو** u nominativu i genitivu)

غَلَبَ أَبُو بَكْرٍ الْمُرْتَدِّينَ . الْعَبَّاسُ أَخُو أَبِي رَسُولِ اللَّهِ (صَلَّمَ) .
 الْحَسَنُ وَالْحُسَيْنُ ابْنَا عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ . ذَوُو الْعِلْمِ مُحْتَرَمُونَ . فِي
 فِي عَارِفِ أَسْنَانٍ صَحِيحَةٍ وَفِي فِي حُسَيْنِ أَسْنَانٍ مَصْنُوعَةٍ . أَخُو
 حَسَنِ ذُو قُوَّةٍ . الْجَاهِلُ مَذْمُومٌ . صَاحِبُ الدَّارِ فِي الدَّارِ . أَبُو
 الْحَسَنِ كَبِيرٌ وَأَخُو سُلَيْمَانَ ذُو مَالٍ . مُسْلِمُو بُوْسَنَةَ ذَوُو أَمْلَاقٍ .

Vježba 14

(Akuzativ)

Zaista su Muhammedove ruke čiste. Čitao je Ahmed sjedeći. Zaista je nauka korisna i skupocjena. Zaista su učenici naše škole marljivi. Naučio je Salim pjesmu idući. Nije ogovaranje dozvoljeno niti je smutnja dopuštena. Radio je Ibrahim dva dana (يَوْمَيْنِ) i zaradio dva zlatnika (دِينَارَيْنِ). Sjedio sam s njim dva sata zatim sam unišao u kuću (الْبَيْتِ).

Vježba 15

(Vokativ i genitivna veza)

يَا أَيُّهَا الطَّالِبُونَ ! زِينَةُ الْعِلْمِ بِالْعَمَلِ . زَكَاةُ الْعِلْمِ نَشْرُهُ .
 رِئَاسَةُ الْعِلْمِ أَشْرَفُ رِئَاسَةٍ . يَا إِبْرَاهِيمُ جَالِسِ الْعُلَمَاءِ وَأَسْمَعْ كَلَامَ
 الْحُكَمَاءِ ! يَا أَخِي حَسَنُ الْأَدَبِ يَسْتُرُ قُبْحَ النَّسَبِ . يَا عَبْدَ اللَّهِ فِرٌّ
 مِنَ الْجَهْلِ ! الْجَهْلُ أَشَدُّ مِنَ الْفَقْرِ . الْجَهْلُ قُفْلٌ عَلَى بَابِ الْحِكْمَةِ .

يَا أَيُّهَا الْإِنْسَانُ أَنْتَ مَخْلُوقٌ وَلكَ خَالِقٌ . رَأْسُ الْحِكْمَةِ مَخَافَةُ اللَّهِ .
 إِنَّ الْعُلَمَاءَ كَالنُّجُومِ . يَا أُمِّي أَنَا عَطْشَانٌ . يَا مُعَلِّمَنَا أَنَا حَفِظْتُ الدَّرْسَ .
 إِذَا كَانَ حَاكِمُوا الدَّوْلَةَ عَادِلِينَ يَكُونُ النَّاسُ آمِنِينَ . هَلْ أَنْتُمْ
 كِتَابٌ كُتِبَ الصِّبْيَانِ .

Vježba 16

(Deminutiv)

Kod Hasanove kućice je malo stabalce. Na brdašcu su mala stabla. Na stablu stoje vrapčići. Fehim je mali čovječuljak. Salih je Ahmedov braco. Fatima je Hasanova sestrice. Aiša je poslušna kćerka. Siromahova kućica je malena.

Vježba 17

(Pridjevi)

أَهْلُ السُّودَانَ سُودٌ وَأَهْلُ أُرْبَابًا بَيْضٌ . الْحَبْرُ أَسْوَدٌ وَأَزْرَقٌ .
 أَهْلُ الصِّينِ صُفْرٌ . الدَّارُ بَيْضَاءُ . الدَّارُ الْبَيْضَاءُ جَمِيلَةٌ . الْعُلُومُ
 النَّافِعَةُ غَالِيَةٌ . الْكِتَابُ أَبْيَضٌ وَالْحُرُوفُ سُودٌ . هَذِهِ الشَّاةُ
 عَمِيَاءُ . تِلْكَ الْبَقْرَةُ عَوْدَاءُ . لِلرَّجَالِ الْعُمَى كِتَابَةٌ مَخْصُوصَةٌ .
 لَا فَرْقَ فِي الْإِسْلَامِ بَيْنَ الرَّجْلِ الْأَبْيَضِ وَالْأَسْوَدِ . الْإِذْرَاءُ
 الْحَوْرَاءُ جَمِيلَةٌ . الْجَنْتَانِ خَضْرَاوَانِ وَالِدَّارَانِ بَيْضَاوَانِ . إِنَّ اللُّغَةَ
 الْعَرَبِيَّةَ وَاسِعَةٌ . قُلُوبُ الْمُسْلِمِينَ مَمْلُوءَةٌ بِالْإِيمَانِ .

Vježba 18

(Određeni i neodređeni pridjevi)

Neznalica je neiskusna. Voda je pitka. Selim je zabrinut. Alija i Hasan su hrabri (dvojica hrabrih). Dani su zimi hladni. Med je dobar. Ibrahim i Ahmed su žedni. Salih je strašljiv, a Omer je srčan. Postelja je meka. Ti si srdit, a on je plemenit. Ovaj je sanduk prazan. Krave su napojene, a ovce su žedne. Dječaci su oštroumni. Lažov, neznan i brbljavac su pokuđeni. Mala kuća. Kuća je malena. Dobar otac. Dobri otac. Otac je dobar. Dobre muslimanke. Dobrê muslimanke. Muslimanke su dobre. Dvije čiste ruke. Dvije ruke su čiste. Čovjek je velik. Veliki čovjek je bogat. Veliki ljudi su pobožni. Dobra majka. Dobrâ majka. Majka je dobra. Malena knjiga. Knjiga je malena.

Vježba 19

(Slaganje pridjeva sa svojom imenicom)

هَذَا أَمْرٌ عَجِيبٌ . كَانَ مُحَمَّدٌ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَرِيمًا لَيْنًا
رَحِيمًا . لِبَاسُ عَاصِمٍ ثَمِينٌ وَ لِبَاسُ عَلِيٍّ رَخِيسٌ . السَّكَرَانُ بَعِيدٌ
مِنَ اللَّهِ . السَّخِيُّ مَحْبُوبٌ وَ الْبَخِيلُ بَغِيضٌ . الْعُلَمَاءُ أَتَقِيَاءُ وَ
أَذَكِيَاءُ . الْمُلُوكُ أَلْعَادِلُونَ أَحْيَاءُ بَعْدَ مَوْتِهِمْ . فِي الْبَلَدَةِ دُورٌ
كَثِيرَةٌ وَوَاسِعَةٌ . الْبِلَادُ الشَّمَالِيَّةُ بَارِدَةٌ وَ الْبِلَادُ الْجَنُوبِيَّةُ حَارَةٌ .
الْمُسْلِمَاتُ صَالِحَاتٌ قَانِتَاتٌ . الْعَيْنَانِ السُّودَاوَانِ جَمِيلَتَانِ . الْمُؤْمِنُونَ
إِخْوَةٌ . الْأَوْلَادُ مُطِيعَةٌ (مُطِيعُونَ) . مَنَارَاتُ الْجَوَامِعِ مَرْتَفِعَةٌ
(رَفِيعَةٌ) . عِلْمُ الرَّجُلِ زِينَتُهُ الْخَالِدَةُ . الْأُمَّهَاتُ رَحِيمَاتٌ (رَحِيمَةٌ) .
الْبَنَاتُ الصَّغِيرَةُ مُطِيعَاتٌ (مُطِيعَةٌ) .

Vježba 20

(Komparativ i superlativ)

Zlato je teže od srebra. Ova je knjiga teška, a ta je teža od nje. Salih je pametan, a brat njegov je pametniji od njega. Nil je od najduljih rijeka. Ta je rečenica teža od ove. Arapski jezik je opširniji od našega jezika. Hasan je stariji od Husejna. Muhammed i Ahmed su učeniji od Salima. Učenjaci su najvredniji ljudi. Fatima i Aiša su dvije najvrednije žene.

Vježba 21

(Superlativ)

أَفْضَلُ النَّاسِ الْعَامِلُ بِعِلْمِهِ • الْعَقْلُ أَحْسَنُ الْخِصَالِ • أَكْرَمُ
 النَّسَبِ حَسَنُ الْأَدَبِ • أَدَبُ الْمَرْءِ خَيْرٌ مِنْ ذَهَبِهِ • شَرُّ الْمَصَائِبِ
 مُصِيبَةٌ فِي الدِّينِ • خَيْرُ النَّاسِ مَنْ يَنْفَعُ النَّاسَ • الطَّالِبُونَ أَشَدُّ
 النَّاسِ أَحْتِيَاجًا إِلَى الْكُتُبِ • هَذِهِ الْوَرَقَةُ أَشَدُّ بَيَاضًا مِنْ تِلْكَ
 الْوَرَقَةِ • هُوَ أَعْظَمُ النَّاسِ إِكْرَامًا • مُحَمَّدٌ عَلَيْهِ السَّلَامُ أَفْصَحُ الْعَرَبِ •
 الْمَلِكُ أَكْبَرُ النَّاسِ إِنْصَافًا • الْفَحْمُ أَشَدُّ سَوَادًا مِنَ الْحَبْرِ • شَهَادَةُ
 الْأَفْعَالِ أَعْدَلُ مِنْ شَهَادَةِ الرِّجَالِ • كَلْبٌ حَيٌّ خَيْرٌ مِنْ سَبْعِ مَيِّتٍ •
 الْمَوْتُ خَيْرٌ مِنَ الْحَيَاةِ فِي الذُّلِّ • الْجَهْلُ شَرُّ الْخِصَالِ • أَفْضَلُ
 الْأَعْمَالِ الْحِلْمُ عِنْدَ الْغَضَبِ •

Vježba 22

(Pridjevi pripadanja)

Muhammed je — Bog ga spasio! — Kurejšija. Arapski jezik je lijep. Misirske novine su raširene. Islamski običaji su dobri. Između nas je bratska ljubav. On je vješt jezičar, a

Ahmed je gramatičar. U Kur'anu su mekkanski i medinski ajeti. Ja sam Bošnjak, a on je Mekkelija. Očinska ljubav i sinovska pokornost su dragocjene. Usmeni ispit je lakši od pismenoga ispita. Krvni optok je važna stvar u ljudskom tijelu. On je mesar, a dva sina su mu kovači.

Vježba 23

(Lične zamjenice)

هُوَ وَأَنْتَ عَاقِلَانِ . هِيَ طَالِبَةٌ فِي الْمَدْرَسَةِ . أَنْتُمْ كُسَالَى
وَهُمْ مُجِدُّونَ . أَنْتُمْ أَكْبَرُ مِنْهُمَا . الذُّكُورُ أَقْوَى مِنَ الْأُنَاثِ
وَهُنَّ أَرْقُ مِنْهُمْ . هَلْ هِيَ مُعَلِّمَةٌ ؟ نَعَمْ هِيَ مُعَلِّمَةٌ وَأُخْتُهَا خِيَّاطَةٌ
مَاهِرَةٌ . هَلْ أَنْتَ مُطِيعٌ لِوَالِدَيْكَ ؟ نَعَمْ أَنَا مُطِيعٌ لِوَالِدَيَّ . هَلْ
هُوَ حَاضِرٌ ؟ لَا هُوَ غَائِبٌ . أَنْتُمْ يَا أَوْلَادِي مُتَمَازُونَ فِي مَعْرِفَةِ
اللُّغَةِ الْعَرَبِيَّةِ . نَحْنُ حَرِيصُونَ عَلَى الْعِلْمِ النَّافِعِ . أَنْتُمْ أَتَمُّونَ
أَبْنَاتُ مَاهَرَاتُ فِي الْأَعْمَالِ الْيَدَوِيَّةِ . هَلْ هُنَّ حَافِظَاتٌ لِلدَّرْسِ ؟
يَا رَبَّنَا إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ . إِيَّاكُمْ مَدَحَ الْمُعَلِّمِ . إِيَّاَنَا لَا تَضْرِبْ !
إِيَّاكَ وَالْكَسَلَ ! إِيَّاكَ وَمُعَاشِرَةَ الْأَشْرَارِ ! نَحْنُ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ .
أَرْجُوكَ . سَيِّدُ النَّاسِ خَادِمُهُمْ . كِتَابُ الْمَرْءِ تَرْجَمَانُ عَقْلِهِ . كِتَابِي
أَنْظَفُ مِنْ كِتَابِكَ . يَدَايَ نَظِيفَتَانِ وَيَدَاهُ مُلَوَّثَتَانِ . يَدَايَ
أَنْظَفُ مِنْ يَدَيْهِ . فِيهِمْ كُسَالَى . لَا حَيَاءَ لِمَنْ لَا أَدَبَ لَهُ .

Vježba 24

(Glagol »imati«)

Ja imam čistu knjigu. On ima lijepo pero. Škola ima mnogo vrata. Upravitelj škole ima razumna sina. Imadeš li ti brata? Ne, ja nemam brata, ali imam sestru. Njegov brat ima (أَخُوهُ لَهُ) dva pera i knjigu. Stablo ima prostran hlad po zemlji. Ima li on oca i mater? Njegovi su roditelji živi. Imaš li sat? On nema strpljivosti. Nema vjere onaj, koji nema povjerljivosti.

Vježba 25

(Pokazne zamjenice)

هَذَا طَالِبٌ مُجِدُّ . هَذَانِ الطَّالِبَانِ مُجِدَّانِ . ذَلِكَ الْكَلَامُ
 حَسَنٌ وَنَافِعٌ . قَلَمُكَ هَذَا أَطْوَلُ مِنْ قَلَمِي ذَلِكَ . هَاتَانِ الْمُعَلِّمَتَانِ
 مَاهِرَتَانِ . لِهَاتَيْنِ الْمُعَلِّمَتَيْنِ كُتُبٌ كَثِيرَةٌ . أَوْلِيكَ عَلَى هُدًى مِنْ
 رَبِّهِمْ وَأَوْلِيكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ . هَذِهِ الْكُتُبُ مُفِيدَةٌ . هَهُنَا كِتَابُكَ .
 هُنَالِكَ أَخْوَاكَ جَالِسَانِ . هَذَا كِتَابُ الطَّالِبِ . كِتَابُ الطَّالِبِ
 هَذَا نَظِيفٌ . تِلْكَ الْمَدْرَسَةُ أَكْبَرُ مِنْ هَذِهِ . أَيْنَ هُوَ؟ هُوَ جَالِسٌ
 تَحْتِ (تَمَّة) . تِلْكَ الْبِلَادُ حَارَّةٌ وَهَذِهِ بَارِدَةٌ . هَؤُلَاءِ هُمُ الرِّجَالُ :
 لَهُمْ رَأْيٌ صَابٍ وَمَعْرِفَةٌ بِلِسَانِ الْعَرَبِ . تِلْكَ الْمَرْأَةُ أُمُّ سَالِمٍ .
 هَؤُلَاءِ إِخْوَتُنَا الْمُسْلِمُونَ . ذَلِكَ قَلَمٌ وَتِلْكَ دَوَاةٌ . مَنْ لَهُ
 جِدٌّ لَهُ عِلْمٌ .

Vježba 26

(Odnosne zamjenice)

Hvala Bogu koji je stvorio nebo i zemlju. Sve što je na zemlji prolazno je. Vijesti, koje su u novinama, su važne. Knjiga, koju ti imaš, je korisna. Škola u kojoj smo mi je velika. Učenici koji su u školi su marljivi. Ono su dvije učenice koje su propale na ispitu. Govori ono što je korisno! Slušaj šta učitelj govori! Zemlje koje su na sjeveru su studene. Onaj čovjek koji nema znanja nema ni vrijednosti. Ko ima dug jezik, ima kratku pamet.

Vježba 27

Upitne zamjenice

مَنْ أَنْتَ؟ مَا أَسْمُكَ؟ مَا أَسْمُ أَبِيكَ؟ إِسْمِي أَحْمَدُ وَأَسْمُ أَبِي
صَالِحٌ. أَيُّ كِتَابٍ أَنْفَعُ هَذَا أَمْ هَذَا؟ مَنْ مُؤَلِّفُ هَذَا الْكِتَابِ؟
كِتَابٌ مِنْ هَذَا؟ بِكُمْ هَذَا الْقَلَمُ؟ كَمْ لَهُ مِنْ لَيَالٍ مَصْرُوفَةٍ فِي طَلَبِ
الْعِلْمِ وَطَالَعَةِ الْكُتُبِ! كَمْ مِنْ فِتْنَةٍ قَلِيلَةٍ غَلَبَتْ فِتْنَةَ كَثِيرَةٍ
بِإِذْنِ اللَّهِ! أَيُّ الْعُلُومِ أَفْضَلُ؟ أَفْضَلُ الْعُلُومِ عُلُومُ الدِّينِ. أَيُّهُمَا
أَفْضَلُ لِلرَّجُلِ: الشَّجَاعَةُ أَوْ الْعَدَالَةُ؟ مَا أَفْضَلُ الْعِلْمِ؟ مَعْرِفَةُ
الْإِنْسَانِ نَفْسَهُ. مَا أَفْضَلُ الْعَقْلِ؟ وَقُوفُ الْمَرْءِ عِنْدَ عِلْمِهِ. أَيُّكُمْ
حَفِظَ الدَّرْسَ؟ كُنَّا حَفِظْنَاهُ (حَفِظْهُ). كَأَيِّنَ مِنْ طَالِبٍ نَجَحَ!

Vježba 28

(Neodredene i povratne zamjenice)

Neki su učenici marljivi, a neki su lijeni. Jedan od njih dvojice je pisac ove knjige. Nije lijepo da čovjek hvali sam sebe. Prisutan je vladar lično. Ja sam ga lično vidio. Neki od njih su lijeni. Neka je istina gorka. Neke su knjige lake, a neke teške. Stanovnici Sarajeva su većinom muslimani, a neki su kršćani. Neki su ljudi bogati, a neki su siromašni.

Vježba 29

(Brojevi)

فِي هَذَا الْبَيْتِ خَمْسَةٌ وَ أَرْبَعُونَ طَالِبًا . فِي مَدْرَسَتِنَا
 مِائَتَانِ وَ سَبْعَةَ عَشَرَ طَالِبًا . كَمْ أَبْنَاءَ لِصَالِحٍ ؟ سَبْعَةَ أَبْنَاءٍ .
 فِي هَذَا الْجَيْشِ ثَلَاثُمِائَةَ أَلْفِ رَجُلٍ مُسَلَّحٍ وَ مَعَهُمْ مِائَةٌ
 أَلْفِ فَرَسٍ . قَاتَلَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَ سَلَّمَ الْمُشْرِكِينَ فِي
 بَدْرٍ وَ مَعَهُ ثَلَاثُمِائَةَ وَ ثَلَاثَةَ عَشَرَ رَجُلًا وَ الْمُشْرِكُونَ تِسْعُمِائَةَ
 رَجُلٍ وَ أَكْثَرُ . فِي بَلَدَةِ سَرَايَ سَبْعُونَ أَلْفَ نَفْسٍ وَ فِيهَا
 خَمْسَةٌ وَ تِسْعُونَ مَسْجِدًا . اِثْنَانِ لَا يَشْبَعَانِ : طَالِبُ عِلْمٍ وَ
 طَالِبُ مَالٍ . عَلُو هَذَا الْبَيْتِ عِشْرُونَ ذِرَاعًا وَ طُولُهُ خَمْسُونَ
 ذِرَاعًا وَ عَرْضُهُ ثَلَاثُونَ ذِرَاعًا . كَمْ أَنْتُمْ ؟ نَحْنُ خَمْسَةٌ وَ عِشْرُونَ .
 كَمْ سَنَةٌ عُمرُكَ ؟ عُمرِي أَرْبَعُ عَشْرَةَ سَنَةً . كَمْ سِنٌ أَبِيكَ ؟ سِنٌ
 أَبِي خَمْسٌ وَ خَمْسُونَ سَنَةً .

Vježba 30

(Deklinacija brojeva i slaganjeje brojeva sa imenicom)

Meni ima petnaest godina, a mome starijem bratu sedamnaest, a mlađem devet godina. Sunčana godina ima tri stotine šezdeset i pet ili tri stotine šezdeset i šest dana. U jednoj godini ima dvanaest mjeseci. U jednom mjesecu ima trideset dana ili trideset i jedan dan. Samo jedan mjesec ima u prosto godini dvadeset i osam, a u prestupnoj dvadeset i devet dana. Prije sedam dana je došao moj otac. Ti si rođen prije mene na sedamnaest dana. Zapamtite deset riječi! Napišite tri riječi!

Vježba 31

(Računanje vremena)

وُلِدَ نَبِيُّنَا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بِمَكَّةَ يَوْمَ الْاِثْنَيْنِ لِثِنْتِي عَشْرَةَ
 لَيْلَةً مَضَتْ مِنْ شَهْرِ رَبِيعِ الْأَوَّلِ سَنَةَ خَمْسِمِائَةٍ وَإِحْدَى وَسَبْعِينَ
 بَعْدَ مِيلَادِ عَيْسَى عَلَيْهِ السَّلَامُ . وَمَاتَ أَبُوهُ عَبْدُ اللَّهِ قَبْلَ وِلَادَتِهِ
 بِشَهْرَيْنِ . وَمَاتَتْ أُمُّهُ أَمِينَةُ بِنْتُ وَهَبٍ وَ لَهُ سِتُّ سِنِينَ . وَتَزَوَّجَ
 خَدِيجَةَ وَعُمَرَهُ خَمْسَ وَعِشْرُونَ سَنَةً وَعُمَرُهَا يَوْمَئِذٍ أَرْبَعُونَ سَنَةً .
 عَاشَ نَبِيُّنَا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ قَبْلَ النَّبُوَّةِ أَرْبَعِينَ سَنَةً وَ بَعْدَ
 النَّبُوَّةِ ثَلَاثًا وَعِشْرِينَ سَنَةً : ثَلَاثَ عَشْرَةَ فِي مَكَّةَ قَبْلَ الْهَجْرَةِ
 وَعَشْرًا فِي الْمَدِينَةِ بَعْدَ الْهَجْرَةِ . وَعُمَرُهُ ثَلَاثٌ وَسِتُّونَ سَنَةً . كَانَ
 لِلنَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ سَبْعَةُ أَوْلَادٍ : ثَلَاثَةٌ بَنِينَ وَأَرْبَعُ بَنَاتٍ . كَانَتْ الْهَجْرَةُ
 مِنْ مَكَّةَ إِلَى الْمَدِينَةِ سَنَةً اثْنَتَيْنِ وَعِشْرِينَ وَسِتِّمِائَةً بَعْدَ الْمِيلَادِ .
 وَهِيَ مَبْدَأُ تَارِيخِ الْمُسْلِمِينَ . قَدْ مَضَى مِنَ الْهَجْرَةِ أَلْفٌ وَ ثَلَاثُمِائَةٌ
 وَ ثَلَاثٌ وَخَمْسُونَ سَنَةً . نَبِيُّنَا آخِرُ الْأَنْبِيَاءِ وَأَوَّلُهُمْ آدَمُ
 عَلَيْهِ السَّلَامُ وَكَانَ بَيْنَهُمَا أَنْبِيَاءٌ كَثِيرُونَ . الْأَنْبِيَاءُ الْمَذْكُورُونَ
 فِي الْقُرْآنِ خَمْسَةٌ وَعِشْرُونَ .

Vježba 32

(Redni brojevi)

Prvi halifa je Ebu Bekr, drugi Omer, treći Osman, a četvrti Alija. Prvi halifa od Umejjevića je Muavija, sin Ebu Sufjanov, a posljedni je Mervan, sin Muhammedov. On je

ubijen u šestoj godini svoga hilafeta, u zulhidždžetu stotinu trideset i druge godine poslije Hidžreta. Zatim je vlast prešla u ruke Abbasovića. Prvi halifa od njih je Ebul-Abbas Es-seffah. U Bosnu je Islam došao u devetom stoljeću poslije Hidžreta. Mi učimo u našoj školi osam godina. Ja sam u trećem razredu, a Salih u sedmom. Mi smo u prvoj polovici druge hiljade po Hidžretu.

Vježba 33

(Dioni brojevi)

جِئْتُ إِلَيْكَ مَرَّتَيْنِ وَجِئْتُ إِلَى مَرَّةٍ وَاحِدَةً . قَرَأْتُ هَذَا
 الدَّرْسَ تِسْعَ مَرَّاتٍ . هَذَا الْجِبَلُ مِثْنِيَّ وَذَلِكَ مُرَبَّعٌ . يَمْشِي الْعَسْكَرُ
 أَرْبَعَةً أَرْبَعَةً (رُبَاعٌ) . قَرَأْتُ هَذَا الْكِتَابَ دَفْعَاتٍ وَأَنْتَ قَرَأْتَ رُبْعَهُ .
 الثَّمَنُ نِصْفُ الرُّبْعِ . السَّنَةُ مُقَسَّمَةٌ إِلَى اثْنَيْ عَشَرَ جُزْءًا . الشَّهْرُ
 جُزْءٌ وَاحِدٌ مِنْ اثْنَيْ عَشَرَ جُزْءًا مِنَ السَّنَةِ . قَسِمَ هَذِهِ الدَّرَاهِمُ
 أَسَدَاسًا ! الْحَمْدُ لِلَّهِ فَاطِرِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ جَاعِلِ الْمَلَائِكَةَ
 رُسُلًا أُولَى أَجْنِحَةٍ مِثْنِيَّ وَثَلَاثَ وَرُبَاعَ يَزِيدُ فِي الْخَلْقِ مَا يَشَاءُ
 إِنَّ اللَّهَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ . فَأَنْسِكِحُوا مَا طَابَ لَكُمْ مِنَ النِّسَاءِ
 مِثْنِيَّ وَثَلَاثَ وَرُبَاعَ فَإِنْ خِفْتُمْ إِلَّا تَعَدُّوا فَوَاحِدَةً .

Vježba 34

(Perfekta)

Muhammed je napisao pismo svome ocu. Je li on napisao pismo svome ocu? Ne, on nije napisao. Učenici su izašli iz škole. Ko traži prijatelja bez mane, ostaće bez prijatelja (oba glagola prevesti u perfektu). Ko kopa jamu svome bratu, sam u nju pada (oba glagola u perfektu). Allah je onaj koji je

stvorio nebesa i zemlju. On je napisao veliku knjigu. Ahmed je otvorio knjigu i počeo čitati. Ko mnogo jede, mnogo i pije. Ko mnogo jede i pije, mnogo i spava. Ko mnogo spava, promaši ga veliko dobro (u perfektu).

Vježba 35

(Perfekta i imperfekta)

هَلْ كَتَبْتُمْ مَا أَمَرْتُكُمْ؟ نَعَمْ كَتَبْنَا ذَلِكَ كُتَابَهُ بِأَحْسَنِ
خَطٍّ عَلَى أَجْمَلِ وَرَقٍ. هَلْ قَرَأْتِ يَا فَاطِمَةُ الْكِتَابَ الَّذِي
طَبَعَهُ الطَّابِعُ فِي هَذِهِ الْأَيَّامِ؟ نَعَمْ قَرَأْتُهُ بِكُلِّ لَذَّةٍ وَوَجَدْتُ
فِيهِ حِكْمًا كَثِيرَةً وَفَوَائِدَ عَظِيمَةً لِلدِّينِ وَالدُّنْيَا. هَلْ قَرَأْتَهُ
أَنْتَ يَا مُحَمَّدٌ؟ لَا مَا قَرَأْتَهُ أَنَا وَلَكِنْ أَبْدَأُ قِرَاءَتَهُ عَنْ قَرِيبٍ.
كَلَّمْنَا نَفْرَحَ بِقُدُومِ الْعِيدِ. فِي عِيدِ الْأَضْحَى تَذَبَّحُ الْأَضَاحِيُّ.
صَالِحٌ جَمَعَ فِي مَكْتَبَتِهِ كُتُبًا كَثِيرَةً وَقَرَأَ بَعْضَهَا وَيَقْرَأُ بَعْدَ
ذَلِكَ بَعْضَهَا. الْكُذُوبُ قَدْ يَصْدُقُ. نَحْنُ نَدْرُسُ وَأَنْتُمْ
تَلْعَبُونَ. الْجَوَادُ قَدْ يَعْتَرُّ. اللَّهُ يَعْلَمُ مَا تَعْمَلُونَ. كَثِيرٌ مِنْ
الْأَغْنِيَاءِ لَا يَعْرِفُونَ قَدْرَ الْعِلْمِ. أَفْهَمُ النَّاسِ مَنْ يَنْظُرُ الْعَوَاقِبَ.
إِنَّ اللَّهَ لَا يَنْظُرُ إِلَى صُورِكُمْ وَأَمْوَالِكُمْ وَلَكِنْ يَنْظُرُ إِلَى قُلُوبِكُمْ
وَأَعْمَالِكُمْ. كُلُّ يَحْصُدُ مَا زَرَعَ. خَيْرُ النَّاسِ مَنْ يَنْفَعُ النَّاسَ.

Vježba 36

(Slaganje glagola sa subjektom)

Učitelji nas poučavaju svakom dobru i mnogim naukama. Učenici pitaju učitelja ono što ne znaju. Učiteljice napišu djevojčicama (للبنات) šta će naučiti. Vrtar otvori školska

vrata prije nego se sunce rodi (rođenja sunca), a prije toga pomete školu. Gramatičari dijele rečenice u arapskom jeziku na dvije vrste: imenske i glagolske rečenice. Približilo se vrijeme molitve. Mi idemo i klanjamo u džamiji. Jeste li čuli nove vijesti u novinama? Učenici su otišli svojim kućama, a poslije petnaest dana će se povratiti u školu. Učenice dobro uče u Kur'anu. Vas dvojica ste naučili dvadeset sura napamet.

Vježba 37

(صَارَ i كَانَ Glagoli)

كَانَ أَبُو حَنِيفَةَ عَالِمًا فَاقَ أَهْلَ عَصْرِهِ فِي الْعُلُومِ . كَانَ
 النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ يَعُودُ الْمَرْضَى وَيَتَّبِعُ الْجِنَائِزَ وَيَجْلِسُ
 مَعَ الْفُقَرَاءِ . إِنْ كَانَ الْكَلَامُ مِنْ فِضَّةٍ فَالسُّكُوتُ مِنْ ذَهَبٍ .
 رُبَّمَا كَانَ السُّكُوتُ جَوَابًا . صِرْنَا عُلَمَاءَ بَعْدَ أَنْ (مَا) كُنَّا جُهَلَاءَ .
 ذُو الْوَجْهَيْنِ لَا يَكُونُ عِنْدَ اللَّهِ وَجِيهًا . لَا تَصِيرُ عَالِمًا إِلَّا
 بِالْجِدِّ وَالْأَجْتِهَادِ . كَانَ الرَّشِيدُ مَلِكًا عَادِلًا وَكَانَ يُحِبُّ الْعِلْمَ
 وَالْعُلَمَاءَ . لَا رَاحَةَ لِلْجَسَدِ إِذَا كَانَ فِيهِ حَسَدٌ . الْجَاهِلُ عَدُوٌّ
 لِنَفْسِهِ فَكَيْفَ يَكُونُ صَدِيقًا لِغَيْرِهِ . صِرْتُ كَبِيرًا بَعْدَ أَنْ (مَا)
 كُنْتُ صَغِيرًا وَعَالِمًا بَعْدَ أَنْ (مَا) كُنْتُ جَاهِلًا . مَنْ كَسَبَ وَ
 حَفِظَ صَارَ غَنِيًّا . كَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا . إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ
 لِلْإِنْسَانِ عَدُوًّا مُبِينًا . إِنَّ الصَّلَاةَ كَانَتْ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ كِتَابًا
 مَوْقُوتًا . الْعَالِمُ يَعْرِفُ الْجَاهِلَ لِأَنَّهُ كَانَ جَاهِلًا وَالْجَاهِلُ لَا
 يَعْرِفُ الْعَالِمَ لِأَنَّهُ مَا كَانَ عَالِمًا .

Vježba 38

(Pasiv)

Je li štampana ona knjiga? Ne, a štampaće se naskoro. Nauka se traži da se po njoj postupa (لِيُعْمَلَ بِهِ). Junak se poznaje u boju, a pametan u srdžbi. Ne poznaje se prijatelj nego u mucu (potrebi). Ti ćeš biti pitan za sve svoje poslove. Čovjek se poznaje po svojim pohvalnim svojstvima. Imena velikih ljudi se uvijek spominju. Ova je knjiga teška, nije je moguće razumjeti, a ta je sasvim laka, razumije se brzo. Kradljivci su pohvatani (قُبِضَ عَلَيْهِمْ) i odvedeni (ذُهِبَ بِهِمْ) u zatvor. Knjige se štampaju u štamparijama. Ova je knjiga pisana rukom njena pisca. Ovaj je dinar kovan u Beogradu.

Vježba 39

(Načini imperfekta)

لَنْ تَبْلُغَ الْعِلْمَ إِلَّا بِالْجِدِّ وَالْإِجْتِهَادِ فِي الْأَيَّامِ وَالسَّهْرِ
 فِي اللَّيَالِي . لَمْ نَسْمَعْ أَنَّ أَحَدًا صَارَ عَالِمًا بِالْكَسَلِ . مَنْ لَمْ يَكُنْ
 ذَبَابًا أَكَلَتْهُ الْكِلَابُ . لَا يُؤْمِنُ أَحَدُكُمْ حَتَّى يُحِبَّ لِأَخِيهِ مَا يُحِبُّ
 لِنَفْسِهِ . أَنْفَعُ الْأَشْيَاءِ أَنْ يَعْرِفَ الرَّجُلُ قَدْرَ مَنْزِلَتِهِ وَمَبْلَغَ عَقْلِهِ
 ثُمَّ يَعْمَلَ بِحَسَبِهِ . مَنْ لَمْ يَعْلَمْ لَمْ يَسْلَمْ . لِأَنَّ مَيُوتَ الْإِنْسَانَ
 لِيُخَلَّفَ مَالًا لِأَعْدَائِهِ خَيْرٌ مِنْ أَنْ يَحْتَاجَ فِي حَيَاتِهِ إِلَى أَحِبَّائِهِ .
 الرَّجُلُ التَّامُّ مَنْ يَنْفَعُ غَيْرَهُ وَلَا يَعْدِمُ خَيْرَهُ . الْجَوَادُ يَأْكُلُ مَالَهُ
 وَالْبَخِيلُ يَأْكُلُهُ مَالَهُ . بِرُكُوبِ الْأَهْوَالِ تُكْتَسَبُ الْأَمْوَالُ .
 مَنْ مَدَّ يَدَهُ إِلَى بَابٍ مِنْ أَبْوَابِ الْعَمَلِ تَفْتَحُ لَهُ أَبْوَابُ مِنَ الرِّزْقِ .
 لَا تَطْمَعُ فِي كُلِّ مَا تَسْمَعُ . مَنْ لَزِمَ الرُّقَادَ عَدِمَ الْمُرَادَ . إِذَا لَمْ

يَكُنْ وَفَاقُ قِفْرَاقُ • لَنْ تُصَاحِبَ النَّاسَ وَأَنْتَ فَاسِدٌ • مَنْ يَزْرَعِ
 الْوَدَانَ يَحْصِدِ الْخُسْرَانَ • مَا لَا يَنْبَغِي أَنْ تَفْعَلَهُ فِي الْجَهْرِ فَلَا
 تَفْعَلَهُ فِي السِّرِّ • مَنْ لَمْ يَجْعَلِ اللَّهُ لَهُ نُورًا فَمَا لَهُ مِنْ نُورٍ •

Vježba 40

(Imperativ)

Traži nauku od bešike do motike (groba)! Radi za ovaj svijet kao da ćeš uvijek živjeti, a radi za budući svijet kao da ćeš sutra umrijeti! Nek svaki od vas traži korisnu nauku! Čuvajte svoje knjige, nemojte po njima pisati! Bože, smiluj mi se i oprosti mi grijeha! Ne hlepi za imetkom ni za časti, nego stiči vrline! Tražite nauku makar u Kini! Ne gledaj u onoga koji govori, nego gledaj u ono što govori! Budi zadovoljan (إِقْنَعْ) sa onim što ti je Bog udijelio, bićeš bogat. Ne ostavljaj svoga prijatelja u (عِنْدَ) nuždi! Reci istinu, makar i gorka bila! Učenici, slušajte što ću vam reći! Budite uvijek dobri, slušajte savjete onih koji su od vas stariji, znajte da je sreća u nauci. Nek vam vjera bude najskuplja stvar!

Vježba 41

(ن za pojačanje)

لَا تَتْرُكَنَّ عَمَلَ يَوْمِكَ لِغَدِكَ ! لَا تَنْظُرَنَّ إِلَى مَنْ قَالَ
 وَأَنْظُرَنَّ إِلَى مَا قَالَ •

لَا تَنْظُرَنَّ إِلَى أَمْرِي مَا أَصْلُهُ

وَأَنْظُرْ إِلَى أَفْعَالِهِ ثُمَّ أَحْكَمْ

لَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ لِأَضْرِبَنَّكَ • لِإِنْ أَشْرَكَتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَ

لَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ • أَنْظُرَنَّ إِلَى مَنْ فَوْقَكَ فِي الدِّيَانَةِ وَلَا

تَنْظُرَنَّ إِلَى مَنْ هُوَ تَحْتِكَ فِيهَا . وَ أَنْظُرَنَّ إِلَى مَنْ هُوَ دُونَكَ
 فِي اللَّذَاتِ الدُّنْيَوِيَّةِ وَلَا تَنْظُرَنَّ إِلَى مَنْ هُوَ فَوْقَكَ فِيهَا .
 إِلَّا لَا تَحْزَنْ أَخَا الْبَايَةِ فَلِرَّحْمَنِ أَلطَّافُ خَفِيَّةٍ
 لَا تَطْلُبَنَّ الْعِلْمَ إِلَّا لِنَيْلِ الْفَضَائِلِ وَالْعَمَلِ الصَّالِحِ . لَا
 تَجْعَلْنَهُ وَسِيلَةً لِكَسْبِ النَّفَقَةِ وَالزَّادِ فَقَطْ .

Vježba 42

Particip aktivni i particip pasivni

Darežljivost je pohvalno svojstvo. Ovaj je učenik pohvaljen na ispitu od svih učitelja. Nauka i lijepo vladanje je što ja od vas tražim (مَطْلُوبِي). Ministar Ibni Mukle (إِبْنُ مَقْلَةَ) je bio vješt lijepopisac. On je znamenit u nauci. Ubica pravednog vladara Omera je Ebu Lu-lue. Ebu Bekr je onaj koji je sakupio (جَامِعُ) Kur'an u jednu zbirku. Ebul-Esved je onaj koji je uspostavio (وَاضِعُ) nauku o arapskoj gramatici. Ovaj je čovjek meni poznat. Prošlost se ne spominje. Ova je stvar vrlo čudnovata. Hadždžadž je bio nasilnik. Ebu Bekr es-Siddik i Omer el-Faruk su bili vrlo darežljivi i pravedni. Zejd je vrlo siromašan, a Amr je pospanac. Ovo je vrlo velika varka.

Vježba 43

(Infinitiv)

أَنْظُرْ فِي خُرُوجِكَ قَبْلَ مَدْخَلِكَ! بُشْرَى لَكُمْ أَيُّهَا الطَّلَبَةُ
 الْمَجْدُونَ! إِذَا كَانَ الرَّجُلُ فِي شُغْلٍ فَلَا تَحْرِمَهُ مِنْهُ فَإِنَّ فِي
 الْحَرَمَانِ ضَرَرًا لَهُ. أَطْلُبْ رِضْوَانَ اللَّهِ تَعَالَى وَأَسْأَلْ غُفْرَانَهُ!
 طَلِبُ الْعِلْمِ مِنَ الْأَعْمَالِ الصَّالِحَةِ . قَبُولُ الْهَدْيَةِ مِنَ السُّنَّةِ .

أَلْعِلْمُ فِي الصِّغَرِ كَأَلنَّقْشِ فِي الْحَجَرِ • أَلسَّلَامَةُ فِي السُّكُوتِ •
 وَعَدُّ أَلْكَرِيمِ دِينٌ • أَلْفِسْقُ وَأَلْقَتْلُ وَأَلسَّرِقَةُ مِنْ أَقْبَحِ أَلْخِصَالِ •
 أَلسُّوَالُ مِفْتَاحُ أَلْعِلْمِ • زَهَادَةُ أَللذَّاتِ مِنْ أَلْأَشْيَاءِ أَلْمَدُوحَةِ
 فِي أَلدِّينِ •

سُرُورُ أَلنَّاسِ فِي لُبْسِ أَللِّبَاسِ

وَجَمْعُ أَلْعِلْمِ فِي تَرْكِ أَلنُّعَاسِ

أَلْقَلْبُ مَحَلُّ حِفْظِ أَلْأَسْرَارِ • غَلَبَةُ أَلْأَشْرَارِ مِنْ أَعْظَمِ

أَلشُّرُورِ •

Vježba 44

(II vrsta glagola)

Moj me je otac poučio pisanju. Učitelji nas u školi poučavaju raznim naukama. Treba da i mi poučavamo druge (osim nas *غَيْرَنَا*). Čovjek snuje, a Bog određuje. Treba da razlikujemo dobro od zla. Stiči nauku, poštuju vjeru, roditelje i učitelje! Počastite nas vašom posjetom! Raspolovi ovu jabuku među sobom i svojim bratom! Nemojte ponižavati nikoga! Ovo je pismo predano (*سُلِّمَ إِلَيَّ*) njegovu vlasniku. Pozdravi starije kada pokraj njih prođeš!

Vježba 45

(II vrsta glagola)

زَيْنُوا أَنْفُسَكُمْ بِأَلصِّفَاتِ أَلْجَمِيلَةِ وَأَلْعُلُومِ أَلنَّافِعَةِ • رَبِّ يَسِّرْ
 وَلَا تَعْسِرْ رَبِّ تَمِّمْ بِأَلْخَيْرِ • سِئِلَ أَلْإِسْكَندَرُ : مَا بِأَلْكَ تُعْظِمُ
 مُؤَدِّبَكَ أَكْثَرَ مِنْ تَعْظِيمِكَ لِأَبِيكَ ؟ فَقَالَ : إِنَّ أَبِي سَبَبُ

حَيَاتِي أَلْفَايَةَ وَمُودِي سَبَبُ حَيَاتِي أَلْبَاقِيَةَ • يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ • وَلَا نُكْذِبُ بِآيَاتِ رَبِّنَا • فَلَنُنَبِّئَنَّ
الَّذِينَ كَفَرُوا بِمَا عَمِلُوا • يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ •
الْإِنْسَانَ مَرْكَبٌ مِنَ الرُّوحِ وَالْجَسَدِ • التَّدْبِيرُ نِصْفُ الْعَيْشِ •
لُقِّبَ عُمَرُ بْنُ الْخَطَّابِ الْفَارُوقَ لِأَنَّهُ كَانَ يُفَرِّقُ بَيْنَ الْحَقِّ وَالْبَاطِلِ •
سَأَمْنَا أَمْرَنَا إِلَيْكَ فَدَبِّرْ أُمُورَنَا بِالْحِكْمَةِ • مَنْ لَمْ يُؤَدِّ بِهِ
الْأَبْوَانَ يُؤَدِّ بِهِ الْمَلَوَانَ • فَتَشَّ فِي هَذَا الْكِتَابِ هَلْ تَجِدُ فِيهِ
ذِكْرًا لِدُخُولِ الْإِسْلَامِ فِي بِلَادِنَا • فَتَشَّ فَوَجَدْتُ فِيهِ أَخْبَارًا
كَثِيرَةً تُبَيِّنُ حَقِيقَةَ ذَلِكَ •

Vježba 46

(III vrsta glagola)

Sjedi sa pametnima, a ne druži se sa neznalicama! Mi se dopisujemo uvijek jedan s drugim, jer znamo da je dopisivanje pola viđenja. Treba da potpomažemo jedan drugog. Mi svake godine zajedno putujemo po lijepim krajevima Bosne i gledamo djela naših pređa. Prekinuti sa zlikovcima je pohvalno djelo. Kada navali neprijatelj na našu domovinu, mi ćemo je braniti. Knjiga je drug koji ti nije licemjeran niti te kori. Ja se slažem s tobom u mišljenju. Požurite sa dobrim djelima prije smrti! Bog vas blagoslovio!

Vježba 47

(IV vrsta glagola)

أَسْرِعْ إِلَى الْخَيْرَاتِ كُلَّمَا أَصْبَحَ الصَّبَاحُ وَأَمْسَى الْمَسَاءَ •
أَعْلِمْنِي بِنَجَاحِكَ بِمَكْتُوبٍ تُرْسِلُهُ إِلَيَّ بِالْبُرَيْدِ • إِنَّ اللَّهَ أَرْسَلَ

رُسُلَهُ بِأَلْبَيِّنَاتٍ وَالْحُجُجِ أَلْقَاطِعَةٍ لِيُنذِرُوا النَّاسَ . إِنَّ اللَّهَ
 أَكْرَمَنَا بِالْعَقْلِ وَفَضَّلَنَا بِهِ عَلَى جَمِيعِ الْحَيَوَانَاتِ . حَضَرَ
 رَجُلٌ بَيْنَ يَدَيْ بَعْضِ الْمُلُوكِ فَأَغْلَظَ لَهُ السُّلْطَانُ فَقَالَ لَهُ
 الرَّجُلُ : إِنَّمَا أَنْتَ كَالسَّمَاءِ إِذَا أَرَعَدَتْ وَأَبْرَقَتْ فَقَدْ قَرُبَ
 خَيْرُهَا . فَسَكَنَ غَضَبُهُ وَأَحْسَنَ إِلَيْهِ . أَحَبُّ حَبِيبِكَ هَوْنًا مَا
 - عَسَى أَنْ يَكُونَ بَغِيضَكَ يَوْمًا مَا . وَأَبْغِيضُ بَغِيضِكَ
 هَوْنًا مَا - عَسَى أَنْ يَكُونَ حَبِيبَكَ يَوْمًا مَا . أَحْسِنُ إِلَى
 جَارِكَ تَكُنْ مُسَامًا . أَلْعَدْلُ سُورٌ لَا يُغْرِقُهُ مَاءٌ وَلَا يُحْرِقُهُ
 نَارٌ . أَكْرِمُوا أَوْلَادَكُمْ وَحَسِّنُوا آدَابَهُمْ . إِنَّ رَبَّنَا أَسْعَدَنَا
 لِأَنَّهُ جَعَلَنَا مِنْ أُمَّةٍ سَيِّدِ الْمُرْسَلِينَ مُحَمَّدٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ . اللَّهُ لَوْ
 يُخْرِجُ مِنَ الْبِحَارِ الْعَمِيقَةِ بِأَلْجُهْدِ الْكَثِيرَةِ . لَا تُتَسَمَّمُ
 بِاللَّهِ كَثِيرًا .

Vježba 48

(V vrsta glagola)

Ti se dobro sjećaš što si u mladosti čuo. Ko u mladosti ne nauči, neće u starosti napredovati. Razmisli o posljedicama svojih djela! Ako nisi junak, a ti se pojunači. Govoriš li arapski? Da, ja govorim i pišem arapski. Treba da naučiš i jedan evropski jezik. Mi se čudimo ljudima koji ne znaju vrijednost poznavanja jezika. Nemojte se oholiti, jer je oholost sasvim ružna. Musejlime se je pravio Božijim poslanikom, te su ga nazvali lašcem. Proti njega je Ebu Bekr opremio vojsku, te su se njegove pristaše raspršile. Sve što je na ovom svijetu, mijenja se. Dozvoljavaš li da te posjetim? Da, izvoli!

Vježba 49

(VI vrsta glagola)

هُمْ يَتَنَاصَرُونَ فِي الْحَقِّ . يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَا لَكُمْ إِذَا
 قِيلَ لَكُمْ أَنْفِرُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَتَقَاتُمْ إِلَى الْأَرْضِ أَرْضَيْتُمْ
 بِالْحَيَاةِ الدُّنْيَا فَمَا مَتَاعُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا فِي الْآخِرَةِ إِلَّا قَلِيلٌ . لِمَسْجِدٍ
 أُسِّسَ عَلَى التَّقْوَى مِنْ أَوَّلِ يَوْمٍ أَحَقُّ أَنْ تَقُومَ فِيهِ فِيهِ رِجَالٌ
 يُحِبُّونَ أَنْ يَتَطَهَّرُوا وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُطَهَّرِينَ . يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ قُمْ
 فَأَنْذِرْ . وَلَا تَنَازَعُوا فَتَفْشَلُوا . وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَى
 وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ . لَا تَتَمَارَضُوا فَتَمَرُّضُوا .
 تَقَاتِلَ الْقَبِيلَتَانِ ثُمَّ تَفَاهَمَ الزُّعَمَاءُ وَتَصَالَحَ الْقَوْمُ وَنَشَارَكُوا
 فِي الْعَمَلِ . إِنَّ اللَّهَ تَعَالَى وَفَقْنَا لِلتَّفَاهَمِ وَعَدِمَ التَّنَازُعَ . لَا
 تَحَاسَدُوا وَلَا تَنَاجَشُوا وَلَا تَبَاغَضُوا وَلَا تَدَابَرُوا وَكُونُوا
 عِبَادَ اللَّهِ إِخْوَانًا .

Vježba 50

(VII vrsta glagola)

Ovaj se put grana na tri strane. Ja sam raspoložen
 (يَنْشَرِحُ صَدْرِي) za to. Ova se je stvar već zaplela. Putovali smo
 zajedno do gradskih vrata, a onda sam se ja odvojio. Kad smo
 stigli do vrata, vrata su se otvorila. Ovaj se štap od udaranja
 rascijepio i kora mu se ogulila. To se stablo izvalilo od
 žestokog vjetra. Poslije propasti Umejjevića propali su i
 Abbasovići. Ja sam se ovdje zavarao. Poslije kiše oblaci su
 se rastupili. Veza ljubavi se među njima prekinula.

Vježba 51

(VIII vrsta glagola)

لَا تَحْتَقِرُ أَحَدًا مِنَ النَّاسِ إِنْ أَرَدْتَ أَنْ لَا يَحْتَقِرُوكَ •
 إِحْتِكَارُ الطَّعَامِ عِنْدَ أَحْتِيَاجِ النَّاسِ إِلَيْهِ حَرَامٌ • إِنْ كُنْتَ تَسْتَتِرُ
 عِنْدَ الْفِعْلِ الْقَبِيحِ عَنِ النَّاسِ فَإِنَّهُ لَا يُمْكِنُكَ أَنْ تَسْتَتِرَ
 عَنِ اللَّهِ • أَنَا أَعْتَدِرُ إِلَيْكَ مِنْ ذَنْبِي • نَحْنُ مُفْتَقِرُونَ إِلَيْكَ
 وَمُفْتَخِرُونَ بِكَ • وَ لَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ
 مُدَكِّرٍ • لَا بُدَّ أَنْ تَذْتَهِرَ لِهَذَا الْعَمَلِ الْفُرْصَةَ وَأَنْ تَحْتَرِسَ
 مِمَّنْ يَلْتَمِسُ إِبْطَالَهُ • افْتَرَشَ الدُّبُّ عَلَى الطَّرِيقِ وَأَرَادَ أَنْ
 يَفْتَرِسَنَا • افْتَرَضَ اللَّهُ عَلَيْنَا خَمْسَ صَلَوَاتٍ فِي الْيَوْمِ وَاللَّيْلَةِ •
 اخْتَلَطَ الْحَيْثُ بِالطَّيِّبِ • اشْتَرَطْتُ عَلَيْهِ أَنْ يَحْتَفِظَ بِمَا أُعْطِيَتْهُ
 فَأَمْتَنَعَ مِنْ أَخْذِهِ • إِنْ أَرَدْتَ أَنْ تَذْتَفِعَ بِهَذَا الْكِتَابِ
 فَطَالِعْهُ ثُمَّ تَدَبَّرْ كَلِمَاتِهِ • الْأَعْتِرَافُ بِالذَّنْبِ خَيْرٌ مِنَ
 الْكُذْبِ •

Vježba 52

(IX vrsta glagola)

Skvasilo mu se lice od mnogih suza. U proljeće se sve
 bašče zazelene. Kosa u starosti pobijeli. Muhammed alejhisselam
 je rekao: »Čije se noge upraše na Božjem putu, Bog će mu ih
 sačuvati od vatre«. Lice mu je sasvim požutjelo. Taj se štap
 sasvim iskrivio. Bože učini svijetlim moje lice onog dana, kada
 budu svijetla lica tvojih ugodnih robova, a nemoj ocrniti moje
 lice onog dana, kada pocrne lica tvojih neprijatelja!

Vježba 53

(X, XI, XII i XIII vrsta glagola)

إِنَّا نَسْتَعْرِبُ مِمَّنْ يَطْلُبُ الْمَالَ وَ لَا يَطْلُبُ الْعِلْمَ وَ نَسْتَبْشِرُ
 إِذَا أَبْصَرْنَا طَالِبًا مُجِدًّا . إِذَا صَلَّيْتَ فَاسْتَقْبِلِ الْقِبْلَةَ . اسْتَفْسِرْ
 اسْتَاذَكَ عَنْ هَذِهِ الْكَلِمَةِ الْغَرِيبَةِ . الْقَاضِي يَسْتَشْهِدُ الرَّجُلَ أَوْ
 يَسْتَحْلِفُهُ . قِرَاءَتِي لِهَذِهِ الرِّسَالَةِ اسْتَعْرَقَتْ سَاعَتَيْنِ . لَا تَأْخُذْ مَا
 تَسْتَحْسِنُهُ حَتَّى تَسْتَأْذِنَ صَاحِبَهُ . اسْوَدَّتِ الْأَرْضُ مِنْ شِدَّةِ الْحَرَارَةِ
 وَأَصْفَرَّتِ النَّبَاتَاتُ كُلُّهَا . قَدْ أَحْدَوْدَبَ هَذَا الرَّجُلُ مِنَ الْكِبَرِ .
 لَمَّا أَخْبَرُوهُ بِمَوْتِ صَدِيقِهِ أَغْرَوْرَقَتْ عَيْنَاهُ مِنَ الْحُزَنِ . مَنْ
 اسْتَحْسَنَ قَبِيحًا فَقَدْ عَمِلَهُ . الْبَدْوُ يَخْشَوْشُونَ فِي لِبَاسِهِمْ . قِيلَ
 لِبَعْضِ الْكُرَمَاءِ : كَيْفَ أَكْتَسَبْتَ مَكَارِمَ الْأَخْلَاقِ وَ التَّأْدَبَ
 مَعَ الْأَضْيَافِ فَقَالَ : كَانَتْ الْأَسْفَارُ تُحَوِّجُنِي إِلَى أَنْ أَفْدَ عَلَى
 النَّاسِ فَمَا اسْتَحْسَنْتُ مِنْ أَخْلَاقِهِمْ أَتَبَعْتَهُ وَ مَا اسْتَقْبَحْتَهُ أُجْتَنِبْتَهُ .

Vježba 54

(دَحْرَجَ i od njega proširene vrste)

Istina se ukazala, a ti se praviš nevještini. Prevedi ovu rečenicu na naš jezik! Već sam je preveo. Kada smo izašli iz kuće, čuli smo veliko pomaganje. On se pravi filozofom, a nije filozof. Zemlja se žestoko potresla. Ova je sablja okićena skupocjenim draguljima. Prevodilac ove knjige je glasoviti učenjak. Neprijatelj se je povukao pa ne čujemo rzanje njegovih konja. Zašto si se u licu smrknuo? Ko bude od vatre

(pakla) odvrćen, taj se je spasio. Kad je dan studen, trebaš se ogrnuti i čarape obući. Smiri se, već se je neprijatelj povukao za brdo.

Vježba 55

(المضاعفُ Nepravilni glagol)

تَبَّتْ يَدَا أَبِي لَهَبٍ وَتَبَّ . حُفَّتِ الْجَنَّةُ بِالْمَكَارِهِ وَحُفَّتِ
النَّارُ بِالشَّهَوَاتِ . مَنْ سَرَّهُ أَنْ يَسْلَمَ فَلْيَلْزِمِ الصَّمْتَ . مَنْ سَرَّتَهُ
حَسَنَتُهُ وَسَاءَتُهُ سَيِّئَتُهُ فَهُوَ مُؤْمِنٌ . الدَّالُّ عَلَى الْخَيْرِ كِفَاعِلُهُ .
مَدَّ رَجُلِيكَ عَلَى قَدْرِ لِحَافِكَ . قِيلَ لِمَجْنُونٍ : عُدَّ لَنَا الْمَجَانِينِ
فَقَالَ : هَذَا طَوِيلٌ وَلَكِنْ أَعُدُّ الْعُقَلَاءَ . يَسُرُّنِي أَنَّكَ نَجَّحْتَ
فِي الْإِمْتِحَانِ : مَنْ غَشَّنَا فَلَيْسَ مِنَّا . لَا يَجِلُّ فِي دِينِنَا شُرْبُ
الْمُسْكِرَاتِ . إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ قَدْ
ضَلُّوا ضَلَالًا بَعِيدًا . أَظُنُّكَ رَجُلًا صَادِقًا . جَلَسَ الْأَسْكَندَرُ
يَوْمًا فَمَا رَفَعَ إِلَيْهِ حَاجَةٌ فَقَالَ : لَا أَعُدُّ هَذَا الْيَوْمَ مِنْ أَيَّامِ
مُلْكِي . قَالَ عَلِيٌّ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ : أَنَا لَا أَكْرُهُ عَلَى مَنْ يَفِرُّ وَ
لَا أَفِرُّ مِمَّنْ يَكْرُهُ . مَنْ حَجَّ الْبَيْتَ يُسَمَّى حَاجِبًا . الْحُجَّاجُ
ضِيُوفُ اللَّهِ . مَنْ سَبَّكَ فَلَا تَسِبْهُ فَإِنَّ سَبَّهُ لَا يَضُرُّكَ . يُصَفُّ
النَّاسُ وَرَاءَ الْإِمَامِ صُفُوفًا . شَقَّ عَلَى عُقُوقِكَ لِوَالِدَيْكَ .
قَالَ أَنْ يَنْجَحَ فِي الْحَيَاةِ الْعَاقُ لِوَالِدَيْهِ . إِنَّا نَوَدُّ أَنْ تَكُونَ
مِنَ الَّذِينَ يَبْرُونَ الْوَالِدِينَ .

Vježba 56

(المضاعفُ Proširene vrste glagola)

Nijedan od vas neće biti vjernik (لَا يُؤْمِنُ) dok ne voli svome bratu što voli sebi. Pripravi za svaki posao što je potrebno! Ustrajati u malom grijehu je jedan od velikih grijeha. Jeste li osjetili studen? Vladar je sa svojom vojskom raspršio neprijatelje. Ovu je džamiju popravio jedan bogat čovjek. Ponovi ovu lekciju pet puta! Salih je raspravljao sa svojim protivnicima (حَاجَّ خُصَمَاءَهُ). Ja iz tvoga odgovora zaključujem da si naučio cijelu lekciju. Egipat se proteže od Abesinije do Sredozemnog Mora. Ovaj se zid hoće da sruši. Pisac ovoga djela pomagao se je raznim djelima.

Vježba 57

(المهموزُ Nepravilni glagol)

إِذَا قَرَأْتَ الْقُرْآنَ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ . كُلُّ
رَاعٍ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ . أَنْتُمْ تُسْأَلُونَ عَنْ أَعْمَالِكُمْ . أَسْأَلُ
الْمُعَلِّمَ عَنْ مَعْنَى هَذَا الْكَلَامِ . بَدَأْنَا قِرَاءَةَ هَذَا الْكِتَابِ قَبْلَ
يَوْمَيْنِ . إِنْ كُنْتَ ظَمِئْتَ فَاشْرَبْ مِنْ هَذَا الْمَاءِ الْبَارِدِ . نَشَأَ
هَذَا الشَّابُّ فِي عَفَافٍ وَصِيَانَةٍ . جِئْتُهُ وَهُوَ يَأْكُلُ فَعَضِبَ
ثُمَّ هَدَأَ . خُذْ هَذِهِ النَّصِيحَةَ مِنِّي ! لَا تَأْخُذُوا الْفُلُوسَ
بِالْأَسْتِقْرَاضِ ! مَا تَقْرَأُونَ الْيَوْمَ فِي الْمَكْتَبِ ؟ مَرَهُ أَنْ
يَحْفَظَ كِتَابَهُ . خُذْ مَا سَمِعْتَ وَلَا تَسْأَلْ عَمَّنْ قَالَهُ . أَيُّهَا
الطَّلِبَةُ إِنَّا نَأْمَلُ أَنَّكُمْ تَصِيرُونَ عُلَمَاءَ عُقَلَاءَ . اللَّهُمَّ إِنِّي
أَسْأَلُكَ الْعَفْوَ وَالْعَافِيَةَ . سَلُوا اللَّهَ مِنْ فَضْلِهِ فَإِنَّ فَضْلَهُ لَا حُدَّ لَهُ .

أَمْرَنَا أَنْ نُنَزِّلَ النَّاسَ مَنَازِلَهُمْ • هَذَا الْكِتَابُ مَمْلُوءٌ مِنْ
الْحِكَايَاتِ اللَّطِيفَةِ •

Vježba 58

(المهموزُ Proširene vrste glagola)

Ko nema povjerenja, nema ni vjere. Ne odgađaj današnjeg posla za sutra! Mnoge riječi u našem jeziku su uzete iz turskog i arapskog jezika. Lako je započeti, ali je teško dovršiti. Vjerujte Boga i Njegova poslanika! Ovo je na me jako djelovalo. Drži se pristojno prema starijima i učenima! Treba da svoju djecu uzgajamo da ljube i poštuju svoju vjeru (na ljubavi vjere i njenu i poštovanju). Ova je škola osnovana radi poučavanja vjerskih i drugih znanosti. Državu Abbasića je zasnovao Ebul-Abbas es-Seffah. Muhammed a. s. je jeo sa siromasima (أَكَلَ الْفُقَرَاءَ). Kad je vladar zauzeo gradove, postavio je u svakom gradu zapovjednika (أَمَرَ أَمِيرًا). Nevaljalci su se urotili protiv svoga dobročinitelja.

Vježba 59

(المثالُ Nepravilni glagol)

الْحِكْمَةُ ضَالَّةُ الْمُؤْمِنِ أَيْنَمَا وَجَدَهَا أَخَذَهَا • سَنَةَ تِسْعٍ
بَعْدَ الْهَجْرَةِ وَفَدَتْ عَلَى النَّبِيِّ (صَلَّمَ) وَفُودُ قَبَائِلِ الْعَرَبِ
فَلِذَلِكَ تُسَمَّى هَذِهِ السَّنَةُ سَنَةَ الْوُفُودِ • وَلَا تَرُّ وَازِرَةٌ وَزُرَّ
أُخْرَى • رَبُّ أَخِي لَمْ تَلِدْهُ أُمَّكَ • الْكَرِيمُ إِذَا وَعَدَ وَفَى •
ضَعِي هَذِهِ الْأَشْيَاءَ عَلَى مَكَانِهَا • هَلْ وَضَعْتَ الْقَلَمَ عَلَى مَكَانِهِ؟
دَعْنِي أَضَعُ هَذِهِ الْأَشْيَاءَ هَهُنَا • صِفُوا لَنَا حُسْنَ الرَّبِيعِ وَ

شِدَّةَ الشِّتَاءِ • لَا تَوَجَّلْ إِنَّا لَا نَضْرِبُكَ • وَدَّ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْ
تَغْفُلُونَ عَنْ أَسْلِحَتِكُمْ • وَعَدَّ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا • عِدَّةُ الْكَرِيمِ دَيْنٌ • لَمْ
يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ • رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ
شَيْءٍ رَحْمَةً وَعِلْمًا • وَقِفُوهُمْ إِنَّهُمْ مَسْئُولُونَ • رَبَّنَا لَا تَكِنَّا
إِلَى أَنْفُسِنَا • وَسِعَ كُرْسِيُّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ • هَذَا مَا
تُوعَدُونَ •

Vježba 60

W (أَمْثَالُ (Proširene vrste glagola

Osloni se na Boga i u Njeg se pouzdaj! Tri stvari donose tri druge: okretnost donosi bogatstvo, lijenost donosi siromaštvo, a proždrljivost donosi bolest. Nek se muslimani na Boga oslone! Boj se Boga gdje god budeš, pa ćeš biti najpobožniji čovjek. Dostavi mi ovu knjigu! Treba da se zgrada ove škole mnogo proširi. Ovaj se grad počeo širiti. On za ovaj posao zaslužuje veliku nagradu. Bog je iz ništavila stvorio ovaj svijet. Sreo ga je nasred ulice lice u lice. Vladar je uzeo sebi za ministra pametna čovjeka da ga pomaže u poslovima.

Vježba 61

(الأجوفُ (Nepravilni glagol

إِنْ قُلْتَ لَا تَخَفْ وَإِنْ خِفْتَ لَا تَقُلْ • جِبْتُ الْبِلَادَ
طَالِبًا الصَّدِيقَ الْوَفِيَّ فَخَابَ أَمَلِي • تَعْيِبُونَ مِنِّي مَا مِثْلُهُ لَا
يُعَابُ • غَابَتِ الشَّمْسُ الْيَوْمَ فِي السَّاعَةِ السَّابِعَةِ بَعْدَ نِصْفِ الْيَوْمِ •

نَعُوذُ بِاللَّهِ أَنْ يُقَالَ فِي أَحَدِنَا : شَابَ وَمَا تَابَ • كَانَ ابْنُ
 بَطُوطةَ رَجُلًا سَيَّاحًا سَاحَ فِي الْأَرْضِ ثَلَاثًا وَعِشْرِينَ سَنَةً
 فَلَمَّا آبَ إِلَى وَطَنِهِ صَادَ النَّاسُ يَسْأَلُونَهُ عَمَّا رَأَى فِي سِيَاحَتِهِ
 فَأَلَّفَ كِتَابَهُ الَّذِي أُشْتَهَرَ بِاسْمِ رِحْلَةِ ابْنِ بَطُوطةَ • بَيْنَ
 بَلَدِنَا وَبَلَدِكُمْ مَسِيرَةُ يَوْمٍ وَليَاةٍ • الطُّيُورُ تَطِيرُ بِأَجْنِحَتِهَا • فِي
 الرَّبِيعِ يَذُوبُ الثَّلْجُ فِي الْجِبَالِ • إِحْذَرُ أَنْ تَفُوتَكَ الصَّلَاةُ •
 مَا شَاءَ اللَّهُ كَانَ وَمَا لَمْ يَشَأْ لَمْ يَكُنْ • كِدْنَا نَسْقُطُ لَوْ لَا أَنَّ اللَّهَ
 حَفِظَنَا • بَعْدَ الْفَرَاغِ مِنَ الْمَدْرَسَةِ نَنَالُ الشَّهَادَةَ • حَارَ عَقْلِي مِنْ
 هَذَا الْأَمْرِ • أَرَدْنَا أَنْ نَبِيعَ هَذَا الْفَرَسَ بِأَلْفِ دِينَارٍ فَبِيعَ
 بِثَمَانِيَةِ •

Vježba 62

(الأجوفُ Proširene vrste glagola)

Muslimani nisu slikali živih bića, nego su slikali bilje i u
 tom su dostigli visok stepen. Ja svoju stvar prepuštam Bogu.
 Ova je jabuka okrugla. Kada ti prijatelj pokloni nešto, ti mu
 naknadi. Ovoga je starca briga ostarila (obijelila). Čini mi se
 (يُخَيَّلُ إِلَى) da je ono životinja. Dodajte mi tu knjigu, da je
 vidim. Poplava je prešla granicu. On se sada pravi kao da
 spava. Mi se trebamo međusobno pomagati. Nemojte se jedan
 drugom zaduživati! Bog nagrađuje za dobra djela obilnom
 nagradom. Kada te pogodi nesreća, ti se Bogu obrati. Ona je
 ispravno odgovorila. On je jako povodljiv za svakim (لِكُلِّ وَاحِدٍ).
 Vi tražite od njega pomoći, a ne znate da vam on ne može
 pomoći.

Vježba 63

(النَّاقِصُ (Nepravilni glagol

جَزَاكُمْ اللَّهُ خَيْرًا عَلَى إِحْسَانِكُمْ إِلَيْنَا! قَالَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ
عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: كُلُّكُمْ رَاعٍ وَكُلُّكُمْ مَسْئُولٌ عَنْ رَعِيَّتِهِ • الْكَرِيمُ
إِذَا وَعَدَ وَفَى وَإِذَا أَوْعَدَ عَفَا • كُلُّ مَاضٍ بَعِيدٌ وَكُلُّ آتٍ
قَرِيبٌ • عَفَا اللَّهُ عَنَّا وَعَنْكُمْ • رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ •

رَضِينَا قِسْمَةَ الْجَبَّارِ فِينَا لَنَا عِلْمٌ وَ لِلْجُهَّالِ مَالٌ
فَإِنَّ الْمَالَ يَفْنَى عَنْ قَرِيبٍ وَإِنَّ الْعِلْمَ لَيْسَ لَهُ زَوَالٌ

فَلَمْ أَرَكَ إِلَّا يَأْمُ لِمَرْءٍ وَاعِظًا وَلَا كَصُرُوفِ الدَّهْرِ لِلْمَرْءِ هَادِيًا
لَيْسَ السَّعِيدُ الَّذِي دُنِيَاهُ تُسْعِدُهُ إِنَّ السَّعِيدَ الَّذِي يَنْجُو مِنَ النَّارِ
إِنْسٌ مَا جَرَى بَيْنَنَا • اِرْضَ بِمَا قَسَمَ اللَّهُ لَكَ تَكُنْ أَغْنَى النَّاسِ •
الْمَرْجُوُّ مِنْ فَضْلِكَ أَنْ تَقْضِيَ لِي هَذِهِ الْحَاجَةَ • نَحْنُ رَاضُونَ
بِأَعْمَالِكُمْ • قَالَ الْمُتَوَكِّلُ لِأَبِي الْعَيْنَاءِ: كَيْفَ تَرَى دَارَنَا هَذِهِ?
فَقَالَ: يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ رَأَيْتُ النَّاسَ يَبْنُونَ الدُّورَ فِي الدُّنْيَا
وَأَنْتَ بَنَيْتَ الدُّنْيَا فِي دَارِكَ •

Vježba 64

(النَّاقِصُ (Proširene vrste glagola

Pazi svoga oca, pa će tebe paziti tvoji sinovi. Ne izjednačuje se dobro i rdavo. Nauka oživljuje srca, kao što kiša oživljuje zemlju. Neke su riječi promjenljive, a neke nepromjenljive.

Pokrij ovu posudu! Muhammed a. s. je mijenjao svojim drugovima ružna imena i nadjevao im lijepa (imena) i bratio je jedne sa drugima. Liječi ranu prije nego se uveća. Kada je velika vrućina, ljudi mole za kišu. Vi ste svi dobri bez izuzetka. Bijah već zaboravio što sam pretrpio na tom putovanju. Čuvajte se kletve potištenog! Neće čovjek postići sve što želi. Mi ne znamo kada će se ova stvar svršiti.

Vježba 65

(اللفيفُ غلطو) (Nepravilni glagol)

يَا أَهْلَ الْأَحْسَانِ جَزَيْتُمْ خَيْرًا وَوَقَيْتُمْ شَرًّا . هَذَا اللَّحْمُ لَمْ
يُشَوَّكَمَا يَنْبَغِي . قِ فَالِكَ عَمَّا يَقْرَعُ قَفَاكَ . يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
قُوا أَنْفُسَكُمْ وَأَهْلِيكُمْ نَارًا وَقُودُهَا النَّاسُ وَالْحِجَارَةُ . اتَّقِ اللَّهَ
حَيْثَمَا كُنْتَ تَكُنْ عَبْدَ النَّاسِ . أَنَا لَا أَقْوَى عَلَى هَذَا الْأَمْرِ وَ
أَنْتَ تَطْلُبُهُ مِنِّي . اطْوِ هَذِهِ الْوَرَقَةَ . كَانَ النَّبِيُّ عَلَيْهِ السَّلَامُ
يُوحَى إِلَيْهِ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى كُلُّ مَا يَحْتَاجُ النَّاسُ إِلَيْهِ مِنْ أُمُورِ
دِينِهِمْ . هَذَا الْكِتَابُ يَحْتَوِي عَلَى أُمُورٍ نَافِعَةٍ . كَانَتْ رِوَايَةُ
الْأَحَادِيثِ النَّبَوِيَّةِ فِي الْعُصُورِ الْأُولَى مُنْتَشِرَةً وَالْآنَ النَّاسُ
يَرَوْنَ الْأَحَادِيثَ مِنَ الْكُتُبِ لَا مِنَ الشُّيُوخِ وَالْأَسَاتِذَةِ .
لَا تَتَّبِعْ مَا تَهْوَاهُ نَفْسُكَ فَتَهْوِيَ فِي النَّارِ . اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ
تَقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنْتُمْ مُسْلِمُونَ . يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَوْفُوا
بِالْعُقُودِ . تَبَّ إِلَى اللَّهِ تَعَالَى قَبْلَ أَنْ يُؤَافِكَ الْمَوْتُ . اسْتَوَتْ
سَفِينَةُ نُوحٍ عَلَى جَبَلٍ الْجُودِيِّ .

Vježba 66

(ليسَ Glagol)

Siromaštvo nije sramota. Ti nisi bolestan, nego se praviš bolesnim. Nije sve zlato što se sja. Arapi nisu Crnci. Nije ljepota u odijelu, nego je ljepota u plemenitosti. Nije mnoštvo imetka bogatstvo, nego je bogatstvo bogatstvo duše. Nisi li ti ovo učinio? Nismo potrebni vašoj pomoći. Niste li vas dvojica saučenici u školi? Neznalica nije prijatelj sebi, pa kako će biti prijatelj drugome (لَغَيْرِهِ)? Oni nisu loši. One nisu spremne. Zavidnik nema mira, a lažac čovječnosti. Nije čuti isto što i vidjeti [Nije vijest kao vidjeti (عِيَانٌ)].

Vježba 67

(Glagoli za hvalenje, kudenje i čuđenje)

مَا أَحْسَنَ الدِّينَ وَالْدُّنْيَا إِذَا اجْتَمَعَا

وَأَقْبَحَ الْكُفْرَ وَالْإِفْلَاسَ بِالرَّجُلِ

بُئْسَ الزَّادُ إِلَى الْمَعَادِ ظُلْمُ الْعِبَادِ • اللَّهُ نِعْمَ الْمَوْلَى وَنِعْمَ
الْنَصِيرُ • نِعْمَ الْمَالُ الصَّالِحُ لِلرَّجُلِ الصَّالِحِ • نِعْمَ الْمُوَدَّبُ الدَّهْرُ •
بِئْسَ الْعَبْدُ عَبْدٌ بَخِلٌ وَأَخْتَالٌ وَنَسِيَ الْكَبِيرَ الْمُتَعَالَى • بِئْسَ الْعَبْدُ
عَبْدٌ سَهَا وَلَهَا وَنَسِيَ الْمَقَابِرَ وَالْأَبْيَ • نِعْمَ سِلَاحُ الْمُؤْمِنِ الصَّبْرُ
وَالدُّعَاءُ • نِعْمَ الْعَطِيَّةُ كَلِمَةُ حَقٍّ تَسْمَعُهَا ثُمَّ تَحْمِلُهَا إِلَى أَخِيكَ
مُسْلِمٍ فَتُعَلِّمُهَا إِيَّاهُ • نِعْمَ الرَّجُلُ أَحْمَدُ مَا أَعْلَمَهُ وَأَعْقَلَهُ • حَبْدًا
الْإِقَامَةَ بِمَكَّةَ فِي جِوَارِ بَيْتِ اللَّهِ تَعَالَى • نِعْمَتِ الْمَرْأَةِ أُمِّي
أَحَبُّ بِهَا إِلَيَّ • لِلَّهِ دَرُّ الْحَسَدِ مَا أَعْدَلَهُ بَدَأَ بِصَاحِبِهِ فَقَتَلَهُ •

Vježba 68

(Glagolska imenica sa « م », imenice mjesta vremena i oruđa)

Najbolje znanje je da čovjek poznaje sama sebe (poznavanje čovjeka sama sebe). Lijep savjet više djeluje nego sila. Ovaj čovjek ide poput lava. Pred vratima ove zgrade je bila jučer velika stiska. Ovo je mjesto pripravljeno za popodnevno počivanje. Njegovo je putovanje bilo od istoka zapadu. Brašno se sije na sito, a gvožđe se struže turpijom. Treba da mjerite ispravnom tezuljom. Kako je kiša padala, išli smo po kaljuži. Sjedi na mjesto gdje je on sjedio! U ovoj se kuhinji kuhaju ukusna jela. Ako želiš oprost, pokaj se prije starosti. Na zapadu računaju vrijeme po rođenju Isa a. s. (مِيلَادٌ). Otac je udario svoga sina jedan put, a kad je ustrajao u griješenju, udario ga je više puta. Nemoj ići poput ohola čovjeka! Rođenje Muhammed a. s. (مَوْلِدٌ) je bilo u proljeće 571 godine po rođenju Isa a. s. Ovaj je prolaz jako tijesan.

Vježba 69

(Čestice)

مِنْ هَذَا الْبَلَدِ إِلَى ذَلِكَ مَسِيرَةٌ يَوْمٍ وَ لَيْلَةٌ بِالسَّيْرِ الْوَسَطِ .
 مَا عَلَى الْأَرْضِ أَعْلَمَ مِنْهُ . لَيْلَةُ الْقَدْرِ سَلَامٌ حَتَّى مَطْلَعِ الْفَجْرِ .
 مَا رَأَيْتُ أَخِي مُنْذُ ثَلَاثِ سِنِينَ . رَبُّ أَخِي لَكَ لَمْ تَلِدْهُ أُمَّكَ .
 وَاللَّهُ الْعَظِيمِ مَا فِي الدُّنْيَا دِينٌ أَعْلَى مِنَ الْإِسْلَامِ . مَتَى جِئْتَ
 إِلَى الْمَدْرَسَةِ وَ كَيْفَ تَعِيشُ هَهُنَا . لَيْتَ أَلْعَلِمَ مَرْزُوقٌ لِكُلِّ
 أَحَدٍ . اِعْمَلِ الصَّالِحَاتِ قَبْلَ اَلْمَمَاتِ فَإِنَّ أَمَامَكَ مُحَاسَبَةً صَعِبَةً
 يَوْمَ الْقِيَامَةِ . عِنْدِي بَيْنَ هَذَيْنِ الرَّجُلَيْنِ فَرْقٌ كَبِيرٌ : أَحَدُهُمَا
 عَاقِلٌ يَفْهَمُ كُلَّ شَيْءٍ وَالْآخَرُ بَلِيدٌ لَا يَفْهَمُ بَعْدَ أَوْضَحِ الْبَيَانِ .

مِنْ أَلَّذِي مَا سَاءَ قَطُّ؟ وَ مَنْ لَهُ أَلْحُسْنَى فَقَطُّ؟ أَلَمْ تَفْهَمْ
 أَلدَّرْسَ • بَلَى قَدْ فَهِمْتَهُ فَهَمًّا تَامًا • هَلْ فَهِمْتَ هَذَا أَلْكَلَامَ •
 نَعَمْ فَهِمْتَهُ • إِنْ لَمْ تَفْهَمْ أَلآنَ فَسَوْفَ تَفْهَمُ فِي أَلْمُسْتَقْبَلِ •
 وَيَسْتَدْبِرُونَكَ أَحَقُّ هُوَ قُلْ إِي وَرَبِّي إِنَّهُ لَحَقُّ •
 سَوْفَ تَرَى إِذَا أُنْجِلَى أَلْغُبَارُ أَفَرَسٌ تَحْتِكَ أَمَّ حِمَارُ
 إِذَا سَارَ أَلرَّجُلُ نَحْوَ أَلْمَشْرِقِ فَإِنَّهُ يَأْتِي إِلَى أَلْمَكَانِ أَلَّذِي
 سَارَ مِنْهُ لَكِنْ مِنْ جِهَةِ أَلْمَغْرِبِ • وَ فِي سَيْرِهِ هَذَا قَدْ دَارَ حَوْلَ
 أَلْأَرْضِ • فَأَلْأَرْضُ كُرَّةٌ •

Vježba 70

(Veznici i uzvici)

Hajdemo Aliji a zatim Hasanu! Blago tebi, jer razumiješ današnju lekciju! Čuvajte se laži, jer je laž nevaljalo svojstvo! Želiš li da ti pričam što sam čuo i vidio? Blago onome koji želi drugome (لِغَيْرِهِ) ono što sam sebi želi! Velika je razlika među onim što govoriš i među onim što radiš. Daleko je što ti želiš. Ispeci pa reci! O Bože, oprosti mi grijeha i naputi me na pravi put! Teško njemu, jer nije bio pokoran ocu i majci! Dođi na molitvu! Dođi na spas! Eto ti knjiga pa iz nje nauči! Gdje god budeš, smrt će te stići. Da nije lijenosti, mnogi bismo naučili. Ostavi (تَرَكَ) ljenost, a drži se (عَلَيْكَ) marljivosti! Da mi je znati gdje ću umrijeti!

RJEČNIK

A) Riječi za pojedine vježbe

Riječi za vježbu 1

أَحْمَدُ Ahmed (ime čovjeka)	مُعَلِّمٌ učitelj
مُحَمَّدٌ Muhammed (ime čovj.)	يَكْتُبُ piše
سَالِمٌ Salim (ime čovjeka)	كَتَبَ napisao je
سَلِيمٌ Selim (ime čovjeka)	اُكْتُبْ piši!
عَاقِلٌ pametan	يَا o!
مَكَّةٌ Mekka	أَنْتِ ti
كَبِيرَةٌ velika	كَسْلَانٌ lijen
هُوَ on	وَعْدَةٌ obećanje
عَالِمٌ učen	دَيْنٌ dūg
كَلَامٌ govor	عِلْمٌ znanje, nauka
مَفْهُومٌ razumljiv	نُورٌ svjetlost
فَرَسٌ konj	مَنْ ko?
قَوِيٌّ jak	اِفْهَمْ razumi!
مَا što?	نَحْنُ mi
هَذَا ovaj, ovo	نَدْرُسُ učimo
كِتَابٌ knjiga	رَجُلٌ čovjek
نَافِعٌ koristan	جُمْلَةٌ rečenica
طَالِبٌ učenik	قَصِيرَةٌ kratka
يَقْرَأُ čita	

Riječi za vježbu 2

ja	أَنَا	pišeš	تَكْتُبُ
čitam	أَقْرَأُ	dug	طَوِيلٌ
pitao je	سَأَلَ	i, a	وَ
Hasan	حَسَنٌ	razumljiva	مَفْهُومَةٌ
Husejn	حُسَيْنٌ	škola	مَدْرَسَةٌ
dobar	صَالِحٌ	lijepa	جَمِيلَةٌ
pero	قَلَمٌ	džamija	جَامِعٌ , مَسْجِدٌ
lak	خَفِيفٌ	visok	رَفِيعٌ
šta?	مَا	prostran	وَاسِعٌ

Riječi za vježbu 3

بَلَدٌ grad	رَئِيسُ الْمُسْلِمِينَ poglavar muslimana
طَيِّبٌ lijep, ugodan	حَمْزَةٌ Hamza (ime čovjeka)
دِمَشْقُ Damask	عَلَّامَةٌ učenjak
مِصْرُ Egipat	زَيْنَبُ Zejneba
قَدِيمٌ star	أُمٌ majka
عَيْنٌ oko	إِمْرَأَةٌ žena
لَاْمِعٌ sjajan	صَالِحَةٌ dobra
الدُّنْيَا ovaj svijet	عَابِدَةٌ pobožna
فَانِيَةٌ prolazna	كُتُبٌ knjige
الْآخِرَةُ budući svijet	كَثِيرَةٌ mnogobrojne
بَاقِيَةٌ vječna	حُرُوفٌ slova
لَيْلَةٌ noć	صَغِيرَةٌ malena
مُظْلِمٌ taman	خَيْلٌ konji
خَلِيفَةٌ vladar, halifa	سَائِمَةٌ na paši.

Riječi za vježbu 4

zemlja	أَرْضٌ	pun	مَمْلُوءٌ
nastanjen	مَسْكُونٌ	plemenit	كَرِيمٌ
bunar	بُئْرٌ	duša	نَفْسٌ
dubok	عَمِيقٌ	obuća	نَعْلٌ
rat	حَرْبٌ	tijesan	ضَيِّقٌ
strahovit	هَائِلٌ	golub	حَمَامَةٌ
vino	خَمْرٌ	prst	إِصْبَعٌ
otrovan	سَامٌ	trbuh	بَطْنٌ
kuća	دَارٌ	narod	قَوْمٌ
čist	نَظِيفٌ	siromašan	فَقِيرٌ
kova	دَلْوٌ	lijen	كَسْلَانٌ
sunce	شَمْسٌ	noć	لَيْلٌ
izašlo	طَالَعَةٌ	nebo	سَّمَاءٌ
sjekira	فَأْسٌ	put	طَرِيقٌ
oštar	قَاطِعٌ	nož	سِكِّينٌ
čaša	كَأْسٌ		

Riječi za vježbu 5

طَابٌ	učenik	عَقْلٌ	pamet
أَبَوَانِ	roditelji	لِسَانٌ	jezik
إِبْنٌ	sin	مُفِيدٌ	koristan
بِنْتُ	kći; djevojka	عَصَا	štap
فَتَى	mladić; vitez	بَلَدَةٌ	grad
فَتَاةٌ	djevojka	مُقَدَّسٌ	svet
مُصْطَفَى	odabran	بَغْدَادٌ	Bagdad
مَخْلُوقٌ	stvoren	الْقَاهِرَةُ	Kairo

مَدِينَةٌ	grad	عَادِلٌ	pravedan
مَشْهُورٌ	znamenit	وَلَدٌ	dijete
نَهَارٌ	dan	عَاصٍ	neposlušan, griješan
شَجَاعَةٌ	junaštvo	كِلَاهُمَا	oba
سَخَاوَةٌ	darežljivost	مَشَاءٌ	koji mnogo ide
خَصْلَةٌ	svojstvo	أَخٌ	brat
مُحْمَدٌ	pohvalan	قَمَرٌ	mjesec
سَوْدَاءٌ	crna	آيَةٌ	znak
قَاضٍ	sudac		

Riječi za vježbu 6

musliman	مُسْلِمُونَ pl. مُسْلِمٌ	ljudi	رِجَالٌ
iskren	صَادِقُونَ pl. صَادِقٌ	otsutan	غَائِبُونَ pl. غَائِبٌ
marljiv	مُجِدُّونَ pl. مُجِدٌّ	skrušen	خَاشِعُونَ pl. خَاشِعٌ
sudac	قَاضُونَ pl. قَاضٍ	spašen, uspio	مُفْلِحُونَ pl. مُفْلِحٌ
muftija	مُفْتُونَ pl. مُفْتٍ	nemaran	غَافِلُونَ pl. غَافِلٌ
oprezan	حَذِرُونَ pl. حَذِرٌ	koji se kaje	نَادِمُونَ pl. نَادِمٌ
poslanik	مَبْعُوثُونَ pl. مَبْعُوثٌ	sin	بَنُونَ pl. ابْنٌ
odabran	مُصْطَفَوْنَ pl. مُصْطَفًى	prisutan	حَاضِرُونَ pl. حَاضِرٌ
sluga	خَادِمُونَ pl. خَادِمٌ	pametni	أُولُو الْأَلْبَابِ
poslušan	مُطِيعُونَ pl. مُطِيعٌ	spašen	نَاجُونَ pl. نَاجٍ

Riječi za vježbu 7

عَادَةٌ pl.	عَادَاتٌ	običaj	مُجِدَّةٌ pl.	مُجِدَّاتٌ	marljiva
مُخْتَلِفٌ pl.	مُخْتَلِفُونَ	različan	صَوَالِحٌ pl.	صَالِحَاتٌ	dobra žena
مُعَلِّمَةٌ pl.	مُعَلِّمَاتٌ	učiteljica	قَانِتَةٌ pl.	قَانِتَاتٌ	pokorna
مَاهِرَةٌ pl.	مَاهِرَاتٌ	vješta	صَحْرَاءٌ pl.	صَحْرَاوَاتٌ	pustinja
طَالِبَةٌ pl.	طَالِبَاتٌ	učenica			

وَإِسْعَةٌ pl. وَأِسْعَاتٌ	prostrana	مُتَنَوِّعَةٌ pl. مُتَنَوِّعَاتٌ	raznovrsna
صَلَاةٌ pl. صَلَوَاتٌ	molitva, klanjanje	حَيَوَانٌ pl. حَيَوَانَاتٌ	životinja
فَرِيضَةٌ pl. فَرَائِضٌ	dužnost	أُخْتٌ pl. أَخَوَاتٌ	sestra
مَخْلُوقٌ pl. مَخْلُوقَاتٌ	stvorenje	بِنْتٌ pl. بَنَاتٌ	kći
		إِمْرَأَةٌ pl. نِسَاءٌ	žena

Riječi za vježbu 8

lekcija	دُرُوسٌ pl. دَرَسٌ	arapska	عَرَبِيَّةٌ
lak	سَهْلَةٌ ž. r. سَهْلٌ	slovo	أَحْرَفٌ, حُرُوفٌ pl. حَرْفٌ
skup, skupocjen	غَالُونَ pl. غَالٌ ž. r. غَالِيَةٌ	ministar	وَزَرَءٌ pl. وَزِيرٌ
pero	أَقْلَامٌ pl. قَلَمٌ	stup	أَعْمِدَةٌ pl. عَمُودٌ
jeftina	رَخِيصَةٌ	blagodat	نِعْمٌ pl. نِعْمَةٌ
vladar	مُلُوكٌ pl. مَلِكٌ	mnogobrojne	كَثِيرَاتٌ pl. كَثِيرَةٌ
koplje	رِمَاحٌ pl. رُمَحٌ	konjanici	خَيْلٌ
dug, dugo	طَوَالٌ pl. طَوِيلٌ	hrabar	شَجْعَانٌ pl. شَجَاعٌ
djelo	أَعْمَالٌ pl. عَمَلٌ	pjesnik	شُعْرَاءٌ pl. شَاعِرٌ
vječita	بَاقِيَاتٌ pl. بَاقِيَةٌ	rječit	فُصَحَاءٌ pl. فَصِيحٌ
		bogat	أَغْنِيَاءٌ pl. غَنِيٌّ

Riječi za vježbu 9

عُلَمَاءٌ, عَالِمُونَ pl. عَالِمٌ	učen	فُلُكٌ	lada
صَالِحُونَ, صَالِحَةٌ pl. صَالِحٌ	dobar	مَشْحُونٌ	pun
مُحْتَرَمُونَ pl. مُحْتَرَمٌ	poštovan	س, سَا	s, sa
إِخْوَانٌ, إِخْوَةٌ pl. أَخٌ	brat; prijatelj	مُسَافِرُونَ pl. مُسَافِرٌ	putnik
بُلْدَانٌ, بِلَادٌ pl. بَلَدٌ	grad; pokrajina	تُفَاحَةٌ sing. تُفَاحٌ	jabuke
مِيَاهٌ pl. مَاءٌ	voda	رَخِيصٌ	jeftin
جَارِيَةٌ	tekuća	تَمْرٌ	datule
		فِي السُّوقِ	u čaršiji

لَبَنٌ mlijeko	أَلْعَرَبُ Arapi
أَبْيَضٌ pl. بَيْضٌ, ž. r. bijel	قَارِسٌ pl. فَوَارِسٌ, فُورَسَانٌ konjanik
عَسَلٌ med	شَعْبٌ pl. شُعُوبٌ narod
حُلُوٌ sladak	أَلْعَرَبِيُّ arapski
غَنَمٌ stoka	مُتَمَدِّنٌ pl. مُتَمَدِّنُونَ kulturan
سَمَانٌ pl. سَمَانٌ debeo	يَسْكُنُ stanuje
إِبِلٌ deve	قَوْمٌ pl. أَقْوَامٌ ljudi, narod
مَهْرُولٌ mršav	كَثِيرٌ pl. كَثِيرُونَ mnogi

Riječi za vježbu 10

tvrdoglavost	عِنَادٌ	ime	أَسْمَاءٌ pl. إِسْمٌ
kajanje	نَدَامَةٌ	u nominativu	مَرْفُوعٌ
šteta	ضَرَرٌ	ili	إِمَّا, أَوْ
u školi	فِي الْمَدْرَسَةِ	u genitivu	مَجْرُورٌ
u gradu	فِي الْبَلَدِ	u akuzativu	مَنْصُوبٌ
mahala	مَحَلَّاتٌ pl. مَحَلَّةٌ	promjenljiva riječ	مُعْرَبٌ
zelena	خَضْرَاءٌ	nepromjenljiva riječ	مَبْنِيٌّ
stablo	شَجَرَةٌ	znak nom.	عَلَامَةُ الرَّفْعِ
lijep	جَمِيلٌ	vokal	فَتْحَةٌ, كَسْرَةٌ, ضَمَّةٌ
bašča	جَنَّاتٌ pl. جَنَّةٌ	čitaj!	اقْرَأْ
teret, tovar	أَحْمَالٌ pl. حِمْلٌ	Alija	عَلِيٌّ
težak	ثَقِيلٌ	pismo	مَكَاتِيبٌ pl. مَكْتُوبٌ
nosač	حَمَّالٌ	vidio sam	رَأَيْتُ
slab	ضَعِيفٌ	u	فِي
korist	فَوَائِدٌ pl. فَائِدَةٌ	vrt	بَسَاتِينٌ pl. بُسْتَانٌ

Riječi za vježbu 11

بلدة المسلمين	islam. grad	مدرسة	pl. مدارس	škola
الكعبة	Kaba	معبد	pl. معابد	bogomolja
علم	nauka, znanje	رسول الله		Božji poslanik
عثمان	Osman	خديجة		Hatidža
ثالث	treći	فضلي		najvrednija
خليفة	pl. خلفاء	حكيم	pl. حكماء	mudrac
مكرم	častan	فقير	pl. فقراء	siromah
سراي	Sarajevo	عاقل	pl. عقلاء	pametan
بلغراد	Beograd	ولو كانوا		makar bili
أكبر	veći	غبي	pl. أغبياء	glup

Riječi za vježbu 12

tinta	حبر	Umejjevići	بنو أمية
crn	أسود	je li, da li?	هل
lav	أسد	drug	شركاء pl. شريك
smion, srčan	جسور	nov	جدد pl. جديد
čitao	قرأ	oko	عيون pl. عين
Abbasovići	بنو العباس	plav	زرق pl. أزرق
zavladali su	ولى	plava	زرق pl. زرقاء
poslije	بعد		

Riječi za vježbu 13

غلب	savladao je	ذو علم	pl. ذوو علم	učen
أبو بكر	Ebu Bekr	فم	pl. أفواه	usta
مرتد	odmetnik od vjere	عارف		Arif (ime čovjeka)
أبو طالب	Ebu Talib	سن	pl. أسنان	zub

صَحِيحٌ	pl. أَصْحَاءٌ	zdrav
مَصْنُوعٌ		napravljen
ذُو قُوَّةٍ		snažan
جَاهِلٌ	pl. جُهَّالٌ	neznalica
مَذْمُومٌ		pokuđen

صَاحِبُ الدَّارِ		domaćin
كَبِيرٌ		star
ذُو مَالٍ		bogat
بُوسَنَةٌ		Bosna
ذُو مِلْكٍ	pl. ذُؤُومَلَاكٍ	posjednik

Riječi za vježbu 14

zaista	إِنَّ	dopušten	حَلَالٌ
ruka	الْأَيْدِي, أَيْدٍ	radio je	عَمِلَ
čist	نُظْفَاءٌ	Ibrahim	إِبْرَاهِيمُ
sjedeći	جَالِسًا	dan	أَيَّامٌ pl. يَوْمٌ
naučio je	حَفِظَ	zaradio	كَسَبَ
pjesma	قَصِيدَةٌ	zlatnik	دِنَانِيرٌ pl. دِينَارٌ
idući	مَاشِيًا	sjedio sam	جَلَسْتُ
nije	مَا	s njim	مَعَهُ
ogovaranje	غَيْبَةٌ	sat	سَاعَةٌ
dozvoljen	جَائِزٌ	zatim	ثُمَّ
niti	وَلَا	unišao sam	دَخَلْتُ
smutnja	نَغْمَةٌ	kuća	بُيُوتٌ pl. بَيْتٌ

Riječi za vježbu 15

o! يَا أَيُّهَا يَا	رِئَاسَةٌ	starješinstvo, prvenstvo
زِينَةٌ	أَشْرَفُ	najugledniji
رَدٌّ	جَالِسِ الْعُلَمَاءِ	druži se s učenim ljudima!
زَكَاةٌ	اسْمَعْ	slušaj!
dijelenje vjerom određene količine imetka, zekat	حَسَنُ الْأَدَبِ	ljepota uzgoja (lijep uzgoj)
širiti		

يَسْتَرُ	pokriva
قُبْحُ النَّسَبِ	niskost porijekla
فِرًّا	bježi!
جَهْلٌ	neznanje
أَشَدُّ	žešći, gori
فَقْرٌ	siromaštvo
قِفْلٌ	brava
بَابٌ	vrata
حِكْمَةٌ	pl. حِكْمٌ mudrost
مَخْلُوقٌ	stvoren
لَكَ	ti imaš
خَالِقٌ	stvoritelj
رَأْسٌ	pl. رُؤُسٌ glava
مَخَافَةُ اللَّهِ	strah od Boga

كَ	kao
نَجْمٌ	pl. نَجُومٌ zvijezda
عَطْشَانٌ	pl. عَطَاشٌ žedan
حَفِظْتُ	naučio sam napamet
دَرْسٌ	pl. دُرُوسٌ lekcija
إِذَا كَانَ	kad bude
حَاكِمٌ	pl. حَاكِمُونَ sudac
دَوْلَةٌ	pl. دَوْلٌ država
يَكُونُ	biće
نَاسٌ	svijet
أَمِنٌ	pl. أَمِنُونَ siguran
أَنْتُمْ	vi
كَاتِبٌ	pl. كُتَّابٌ pisar
صَبِيٌّ	pl. صَبِيَّانٌ dijete

Riječi za vježbu 16

kod	عِنْدَ	čovječuljak	رُجَيْلٌ	pl.	رُجَيْلُونَ
kućica	بَيْتٌ	braco	أَخِيٌّ	pl.	أَخِيُونَ
malo stablo	شَجِيرَةٌ	Fatima	فَاطِمَةٌ		
brdašce	جَبِيلٌ	sestrica	أَخِيَّةٌ	pl.	أَخِيَّاتٌ
stoje	وَاقِفَةٌ	Aiša	عَائِشَةٌ		
vrapčić	عَصِيفِرَةٌ	kćerka	بُنْيَةٌ	pl.	بُنْيَاتٌ
Fehim	فَهِيمٌ	malen	صَغِيرٌ	pl.	صَغَارٌ

Riječi za vježbu 17

stanovnik	أَهَالِي, أَهَالٍ	pl.	أَهْلٌ	Evropa	أُورُبَّا
Sudan	السُّودَانُ			tinta	حَبُورٌ
crn	سُودٌ	pl.	أَسْوَدٌ	plav	رُزْقٌ
					أَزْرَقٌ

الصَّيْنُ Kina	مَخْصُوصٌ naročit
أَصْفَرٌ pl. صُفْرٌ žut, blijed	لَا nema
دَارٌ pl. دُورٌ kuća	فَرْقٌ razlika
شَاةٌ pl. شِيَاهٌ ovca	بَيْنٌ među
أَعْمَى pl. عُمَى slijep, ž. r. عَمْيَاءُ	أَحْوَرٌ čovjek krupnih i lijepih očiju, žen. rod حَوْرَاءُ
بَقْرَةٌ pl. بَقَرَاتٌ krava	أَخْضَرٌ pl. خُضْرٌ zelen, ž. r. خَضْرَاءُ
أَعْوَرٌ pl. عَوْرٌ slijep u jedno oko, ž. r. عَوْرَاءُ	قَلْبٌ pl. قُلُوبٌ srce
كِتَابَةٌ pismo	إِيمَانٌ vjera

Riječi za vježbu 18

neiskusn	غَمْرٌ	plemenit	كَرِيمٌ
pitak	عَذْبٌ	sanduk	صَنْدُوقٌ
zabrinut	حَزِينٌ	prazan	خَالٍ, خَلْوٌ
hrabar	بَطَلٌ	napojen	رِيَّانٌ pl. رَوَائٍ
zimi	فِي الشِّتَاءِ	dječak	صَبِيَانٌ pl. صَبِيَّانٌ
hladan	بَارِدٌ	oštrouman	فَطِنٌ pl. فُطُنٌ
dobar	جَيِّدٌ	lažov	كَذُوبٌ
strašljiv	جَبَانٌ	neznan	جَهُولٌ
Omer	عَمْرٌ	brbljavac	فُرَجٌ
srčan	جَسُورٌ, شَجَاعٌ	pokuden	مَذْمُومٌ pl. مَذْمُومُونَ
postelja	فِرَاشٌ	malen	صَغِيرٌ pl. صِغَارٌ
mekan	نَاعِمٌ	pobožan	عَابِدٌ pl. عِبَادٌ
srdit	غَضَبَانٌ	majka	أُمٌّ pl. أُمَّهَاتٌ

Riječi za vježbu 19

أَمْرٌ stvar; događaj	كَانَ bio je
عَجِيبٌ čudnovat	لَيِّنٌ blag

رَحِيمٌ milostiv	بَعْدٌ poslije
لِبَاسٌ odijelo	مَوْتٌ smrt; umrijeti
عَاصِمٌ Asim (ime čovjeka)	وَاسِعٌ prostran
ثَمِينٌ skupocjen	شَمَالِيٌّ sjeverni
سَكْرَانٌ pijan, pijanica	جَنُوبِيٌّ južni
بَعِيدٌ dalek	حَارٌّ vruć
سَخِيٌّ pl. أَسْحِيَاءُ darežljiv	مُؤْمِنٌ pl. مُؤْمِنُونَ vjernik
مُحِبُّوبٌ drag, mio	وَلَدٌ pl. أَوْلَادٌ dijete
بَجِيلٌ pl. بُجَلَاءٌ tvrdica	مُطِيعٌ poslušan
بَغِيضٌ mrzak, omražen	مَنَارَةٌ pl. مَنَارَاتٌ svjetionik; munara
تَقِيٌّ pl. أَتْقِيَاءُ bogobožan	جَامِعٌ pl. جَوَامِعٌ džamija
ذَكِيٌّ pl. أَذْكِيَاءُ oštrouman	مُرْتَفِعٌ visok
حَيٌّ pl. أَحْيَاءٌ živ	خَالِدٌ vječan

Riječi za vježbu 20

zlato	ذَهَبٌ	rijeka	أَنْهَارٌ pl. نَهْرٌ
srebro	فِضَّةٌ	jezik	لُغَةٌ
težak (za razumijevanje)	صَعْبٌ	prostran, opširan	وَاسِعٌ
Nil	النَّيْلُ	vrijedan	فَاضِلٌ

Riječi za vježbu 21

عَامِلٌ koji postupa	مُصِيبَةٌ pl. مَصَائِبٌ nesreća
خَصْلَةٌ pl. خِصَالٌ svojstvo	دِينٌ pl. أَدْيَانٌ vjera
نَسَبٌ rod, porijeklo	يَنْفَعُ koristī
أَدَبٌ uzgoj, obrazovanost	إِحْتِيَاجٌ biti potreban
خَيْرٌ bolji; dobro	إِلَى do, k, u
شَرٌّ gori; zlo	وَرَقَةٌ list

عَظِيمٌ	velik
إِكْرَامٌ	počastiti
عَلَيْهِ السَّلَامُ	Bog ga spasio!
فَصِيحٌ	rječit
إِنْصَافٌ	pravednost, nepriustranost
فَحْمٌ	ugalj
سَوَادٌ	crnina
شَهَادَةٌ	svjedočanstvo

فِعْلٌ	pl. أَفْعَالٌ	djelo
كَذِبٌ		pas
سَبْعٌ		lav
مَيِّتٌ		mrtav
حَيَاةٌ		život
ذُلٌّ		poniženje
حِلْمٌ		blagost
غَضَبٌ		srdžba

Riječi za vježbu 22

Kurejšija	قُرَيْشِيٌّ	sinovski	أَبْنِيٌّ
novina	جَرِيدَةٌ pl. جَرَائِدٌ	pokornost	إِطَاعَةٌ
misirski	مِصْرِيٌّ	dragocjen	غَالٌ
raširen	مُنْتَشِرٌ	usmen	شَفَوِيٌّ
islamski	إِسْلَامِيٌّ	ispit	إِمْتِحَانٌ
između	بَيْنَ	lak	خَفِيفٌ i يَسِيرٌ, سَهْلٌ
ljubav	مَحَبَّةٌ, مَوَدَّةٌ	pismen	تَحْرِيرِيٌّ
bratski	أَخَوِيٌّ	krvni	دَمَوِيٌّ
jezičar	لُغَوِيٌّ	optok	دَوْرَةٌ
gramatičar	نَحْوِيٌّ	važan	مُهْمٌ
mekanski, Mekanac	مَكِّيٌّ	ljudski	إِنْسَانِيٌّ
medinski	مَدَنِيٌّ	tijelo	جِسْمٌ
Bošnjak	بُوسْنَوِيٌّ	mesar	قِصَابٌ
očinski	أَبَوِيٌّ	kovač	حَدَّادٌ

Riječi za vježbu 23

كَسَلَانُ pl. كُسَالَى	lijen
ذَكَرٌ pl. ذُكُورٌ	muškarac
قَوِيٌّ	jak
أُنْثَى pl. إِنَاثٌ	žensko
رَقِيقٌ	nježan
نَعَمٌ	da, jest
خِيَّاطٌ	krojač
وَالِدٌ	roditelj
مُمْتَازٌ	odlikovan
مَعْرِفَةٌ	poznavanje
حَرِيصٌ	pohlepan
أَنْتَنَ	vi (ž.)
عَمَلٌ pl. أَعْمَالٌ	djelo
يَدَوِيٌّ	ručni
حَافِظٌ	koji napamet nauči nešto
رَبٌّ	gospodar

إِيَّاكَ	tebe
نَعْبُدُ	obožavamo
نَسْتَعِينُ	tražimo pomoć
مَدَحَ	hvalio je
لَا تَضْرِبْ	nemoj tući!
إِيَّانَا	nas
إِيَّاكَ وَ!	čuvaj se!
كَسَلٌ	lijenost
مُعَاشَرَةٌ	druženje
أَشْرَارٌ pl. شَرٌّ, شَرِيرٌ	zao
بَيْنَ يَدَيْ	ili بَيْنَ أَيْدِي
أَرْجُوكَ	molim te
سَيِّدٌ	gospodin, gospodar
خَادِمٌ	sluga
تَرْجُمَانٌ	tumač
مُلَوَّثٌ	uprljan

Riječi za vježbu 24

vrata	بَابٌ pl. أَبْوَابٌ
upravitelj	مُدِيرٌ
razuman	لَبِيبٌ
ne	لَا
hlad	ظَلٌّ

po, na	عَلَى
sat	سَاعَةٌ
strpljivost	صَبْرٌ
povjerljivost	أَمَانَةٌ

Riječi za vježbu 25

هَاتَانِ	ove, te dvije
أُولَئِكَ	oni

هُدًى	uputa
مُفْلِحٌ	spašen

هَهُنَا ovdje
 هُنَاكَ tamo
 جَالِسٌ sjedi
 أَيْنَ gdje?
 هُنَاكَ, هُنَا tu
 هَؤُلَاءِ ovi

لَهُمْ oni imaju
 رَأْيٌ mišljenje
 صَابٍ prav, ispravan
 دَوَاةٌ tintarnica, divit
 لَهُ on ima
 جِدٌّ marljivost

Riječi za vježbu 26

hvala	حَمْدٌ	ono što je	مَا هُوَ
Bogu	لِلَّهِ	slušaj!	اسْمَعْ
sve, svi	كُلِّ	govori	يَقُولُ
prolazan	فَانٍ	zemlje	الْأَرَاضِي, أَرَاضٍ
vijest	أَخْبَارٌ pl. خَبْرٌ	sjever	شَمَالٌ
koje	الَّتِي pl. الَّتِي	vrijednost	قَدْرٌ

Riječi za vježbu 27

أَيُّ koji?	قَلِيلٌ mala
أَمْ, أَوْ ili	غَلَبَ pobijediti
مُؤَلِّفٌ pisac	إِذْنٌ dozvola
بِكُمْ pošto?	فَاضِلٌ vrijedan
كَمْ koliko!	شَجَاعَةٌ hrabrost
لَيْلَةٌ pl. لَيَالٍ noć	عَدَالَةٌ pravednost
مَصْرُوفٌ utrošen	نَفْسَهُ sebe
طَلَبٌ traženje	رَجُلٌ pl. رِجَالٌ čovjek
مَطَالَعَةٌ čitanje	كَأَيِّنْ koliko!
فِئْتَةٌ skupina, četa	نَجَحَ prošao, uspio

Riječi za vježbu 28

neki	بَعْضٌ	vidio sam	رَأَيْتُ
jedan	أَحَدٌ	istina	حَقٌّ
nije lijepo	مَا يَحْسَنُ	gorak	مُرٌّ
da	أَنَّ	stanovnik	سَاكِنٌ pl. سُكَّانٌ
hvali	يَمْدَحُ	većinom	غَالِبًا, فِي أَكْثَرِ
vladar	مَلِكٌ	kršćanin	نَصْرَانِيٌّ pl. نَصَارَى
lično	بِنَفْسِهِ		

Riječi za vježbu 29

kuća, soba	بَيْتٌ	ne mogu se najesti, zasititi	لَا يَشْبَعَانِ
vojska	جَيْشٌ	koji traži	طَالِبٌ
naoružan	مُسَلَّحٌ	visina	عُلُوٌّ
borio se	قَاتَلَ	aršin; podlaktica	ذِرَاعٌ pl. أَذْرُعٌ
Božiji poslanik	رَسُولٌ pl. أَنْبِيَاءُ	dužina	طُولٌ
Bog mu se smilovao i spasio ga!	صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ	širina	عَرْضٌ
mnogobožac	مُشْرِكٌ	godina	سَنَةٌ pl. سِنُونَ
ime mjesta	بَدْرٌ	život	عُمُرٌ pl. أَعْمَارٌ
duša; osoba	نَفْسٌ pl. نَفُوسٌ		

Riječi za vježbu 30

stariji	الْكَبِيرُ	prije (s genit.)	قَبْلَ
mlađi	الصَّغِيرُ	došao je	جَاءَ
sunčana godina	السَّنَةُ الشَّمْسِيَّةُ	rođen	مَوْلُودٌ
mjesec	شَهْرٌ pl. شُهُورٌ	na (s genitivom)	بِـ
samo	فَقَطْ	Zapamtite!	إِحْفَظُوا
prosta godina	السَّنَةُ الْبَسِيْطَةُ	riječ	كَلِمَةٌ
prestupna godina	السَّنَةُ الْكَبِيْسَةُ	Napišite!	اُكْتُبُوا

Riječi za vježbu 31

وُلِدَ	rođen je	نُبُوَّةٌ	poslanstvo
بِمَكَّةَ	u Mekki	هَجْرَةٌ	seoba
يَوْمَ الْاِثْنَيْنِ	ponedjeljak	صَلَّمَ	Bog mu se smilovao i spasio ga! (kratica od صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ)
مَضَتْ	prošle su	مَبْدَأٌ	početak
رَبِيعُ الْاَوَّلِ	rebiul-evvel (3 mj. mjesečne godine)	تَارِيخٌ	era; istorija
مِيْلَادٌ	rođenje	مَضَى	prošlo je
وِلَادَةٌ	rođenje	إِلَى الْاَنَ	dosada
تَزَوَّجَ	uzeo je za ženu	اٰخِرٌ	posljedni
يَوْمَئِذٍ	tada	اَوَّلٌ	prvi
عَاشَ	živio je	مَذْكُورٌ	spomenut

Riječi za vježbu 32

ubijen	مَقْتُولٌ, قُتِلَ	prešla je	اِنْتَقَلَتْ
zulhidždže	ذُو الْحِجَّةِ	stoljeće	قُرُونٌ pl. قَرْنٌ
zatim	ثُمَّ	razred	فَصْلٌ, سَنَةٌ
vlast	دَوْلَةٌ	polovica	نِصْفٌ

Riječi za vježbu 33

مَرَّةً	jedanput	أَجْزَاءٌ pl. جُزْءٌ	dio
حَبْلٌ	uže	قَسَمَ	razdijeli!
مُثْنِيٌّ	dvostruk	دِرْهَمٌ pl. دَرَاهِمٌ	drahma
مُرْبَعٌ	četverostruk	سُدُسٌ pl. اَسْدَاسٌ	šestina
يَمْشِي	ide	فَاطِرٌ	stvoritelj
عَسَاكِرٌ	vojska	جَاعِلٌ	koji čini
دَفْعَاتٍ	više puta	مَلَائِكَةٌ	anđeli
مُقَسَّمَةٌ	razdijeljena	رَسُولٌ pl. رُسُلٌ	poslanik

ذُو pl. أَوْلُو vlasnik
 جَنَاحٌ pl. أَجْنِحَةٌ krilo
 يَزِيدُ dodaje, povećaje
 خَلْقٌ stvorenje
 مَا يَشَاءُ što hoće
 قَدِيرٌ mogućan

فَانكِحُوا uzimajte za žene!
 طَابَ dozvoljeno je
 إِنْ ako
 خِفْتُمْ bojite se
 أَلَّا da ne
 تَعْدِلُوا pravo ćete postupati

Riječi za vježbu 34

svome ocu	لِأَبِيهِ	stvoriti	خَلَقَ - خَلَقُ
izaći	خَرَجَ - خُرُوجٌ	otvoriti	فَتَحَ - فَتَحُ
iz, od	مِنْ	početi	شَرَعَ - شُرُوعٌ
tražiti	طَلَبَ - طَلَبٌ	čitati	قَرَأَ - قِرَاءَةٌ
bez	بِلَا	mного	كَثِيرٌ
mana	عُيُوبٌ pl. عَيْبٌ	jesti	أَكَلَ - أَكَلُ
ostati	بَقِيَ - بَقَاءٌ	piti	شَرِبَ - شُرْبٌ
kopati	حَفَرَ - حَفْرٌ	spavati	نَامَ , يَنَامُ , نَوْمٌ
jama	حُفْرَةٌ	izgubiti	ضَيَعَ - تَضَيُّعٌ
pasti	وَقَعَ , يَقَعُ , وَقُوعٌ	dobro	خَيْرٌ

Riječi za vježbu 35

أَمَرَ - أَمْرٌ narediti	بَدَأَ - بَدْءٌ početi
خَطٌّ rukopis	عَنْ قَرِيبٍ naskoro
أَوْرَاقٌ pl. وَرَقٌ papir	فَرِحَ - فَرَحٌ veseliti se
طَبَعَ - طَبَعٌ štampati	قَدِمَ - قُدُومٌ doći, prispjeti
طَابِعٌ štampar	عِيدٌ blagdan, bajram
لَذَّةٌ pl. لَذَاتٌ slast, uživanje	عِيدُ الْأَضْحَى Kurban bajram
وَجَدَ - وَجْدَانٌ naći	ذَبَحَ - ذَبْحٌ klati

أَضْحِيَّةٌ	pl. أَضْحَى	žrtva, kurban
جَمَعَ - جَمَعٌ		sakupiti
مَكْتَبَةٌ		knjižnica
قَدْ		već, katkada
صَدَقَ - صِدْقٌ		govoriti istinu
لَعِبَ - لَعِبٌ		igrati se
جَوَادٌ		konj plemenite rase
عَثَرَ - عَثْرٌ		posrnuti
عَمِلَ - عَمَلٌ		raditi

عَرَفَ - مَعْرِفَةٌ		znati
نَظَرَ - نَظْرٌ		gledati
عَاقِبَةٌ	pl. عَوَاقِبٌ	posljedica
صُورَةٌ	pl. صُورٌ	slika, lik
مَالٌ	pl. أَمْوَالٌ	imetak
شَبِعَ - شَبِعٌ		najesti se
حَصَدَ - حَصَادٌ		žeti
زَرَعَ - زَرْعٌ		sijati
نَفَعَ - نَفْعٌ		koristiti

Riječi za vježbu 36

pitati	سَأَلَ - سُؤَالٌ	vrsta	أَنْوَاعٌ pl. نَوْعٌ
poučavati	عَلَّمَ - تَعْلِيمٌ	približiti se	قَرَّبَ - قُرْبَانٌ
naučiti	تَعَلَّمَ - تَعَلُّمٌ	vrijeme	أَوْقَاتٌ pl. وَقْتٌ
vratar	بَوَّابٌ	molitva, klanjanje	صَلَوَاتٌ pl. صَلَاةٌ
roditi se sunce, izaći	طَلَعَ - طُلُوعٌ	ići, otići	ذَهَبَ - ذَهَابٌ
pomesti	كَنَّسَ - كَنْسٌ	klanjati	صَلَّى - صَلَاةٌ
gramatičar	نَحَاةٌ pl. نَحْوِيٌّ	vratiti se	رَجَعَ - رُجُوعٌ
dijeliti	قَسَمَ - قِسْمَةٌ	dobro	جَيِّدًا
rečenica	جَمَلٌ pl. جُمَلَةٌ	sura	سُورَةٌ pl. سُورٌ

Riječi za vježbu 37

أَبُو حَنِيفَةَ	Ebu Hanifa	تَبِعَ - تَبِيعٌ	slijediti
فَاقَ يَفُوقُ فَوْقٌ	nadmašiti	جَنَازَةٌ	pl. جَنَائِزٌ mrtvac
أَهْلُ عَصْرِ	savremenici	جَلَسَ - جُلُوسٌ	sjediti
زَارَ يَزُورُ زِيَارَةٌ	pohoditi	إِنْ	ako
مَرِيضٌ pl. مَرَضَى	bolestan	سَكَتَ - سُكُوتٌ	šutjeti

رُبَّمَا	nekada
جَوَابٌ	odgovor
صَارَ يَصِيرُ صَيْرُورَةً	postati
ذُو أَلْوَجْهَيْنِ	dvoličan
وَجِيهٌ	ugledan
إِجْتِهَادٌ	trud
كَانَ يُجِيبُ	voljaše
رَاحَةٌ	mir
جَسَدٌ	pl. أَجْسَادٌ tijelo
حَسَدٌ	zavist
عَدُوٌّ	pl. أَعْدَاءٌ neprijatelj
كَيْفٌ	kako

لِنَفْسِهِ	sebi
صَدِيقٌ	pl. أَصْدِقَاءٌ prijatelj
إِغْيَرِهِ	drugom
كَسَبٌ - كَسَبٌ	steći, zaraditi
حَفِظَ - حَفِظَ	čuvati
عَلِيمٌ	koji zna
حَكِيمٌ	mudar
شَيْطَانٌ	vrag
مُبِينٌ	jasan, otvoren
كِتَابٌ	dužnost; knjiga
مَوْقُوتٌ	povremen

Riječi za vježbu 38

postupati	عَمِلَ - عَمِلَ	nije moguće	لَا يُمَكِّنُ
poznati	عَرَفَ - مَعْرِفَةٌ	razumjeti	فَهِمَ - فَهَمَ
boj, rat	حُرُوبٌ pl. حَرْبٌ	sasvim, veoma	جِدًّا
nego u	إِلَّا فِي	brzo	سَرِيعًا
muka, neprilika	ضَيْقٌ, حَاجَةٌ	kradljivac	لُصُوصٌ pl. لِصٌّ
pitati	سَأَلَ - سَوَّالٌ	uhvatiti	قَبِضَ (عَلَى) - قَبِضٌ
posao	أَعْمَالٌ pl. عَمَلٌ	odvesti	ذَهَبَ (بِ) - ذَهَابٌ
pohvalan	مَحَامِيدٌ pl. مَحْمُودٌ	zatvor	سُجُونٌ pl. سِجْنٌ
svojstvo	خِصَالٌ pl. خِصْلَةٌ	štamparija	مَطَابِعٌ pl. مَطْبَعَةٌ
spominjati	ذَكَرَ - ذِكْرٌ	dinar; dukat	دِنَانِيرٌ pl. دِينَارٌ
uvijek	دَائِمًا	kovati; tući	ضَرَبَ - ضَرْبٌ

Riječi za vježbu 39

لَنْ	neće nikada	سَهَرَ - سَهَرَ	bdjeti
بَلَغَ - بُلُوغٌ	postići	أَنَّ	da

ذئبٌ pl. ذئابٌ	vuk	اِكْتَسَبَ - اِكْتَسَابٌ	steći, sticati
كلبٌ pl. كلابٌ	pas	مَدَّ يَمُدُّ مَدًّا	pružiti
آمنَ يؤمنُ إيمانٌ	vjerovati	أَرْزَقُ pl. أَرْزَاقٌ	opskrba
أحبُّ يُحبُّ إيجابٌ	voljeti, željeti	طَمَعٌ - طَمَعٌ	hlepiti, željeti
قَدْرٌ	količina; vrijednost	لَزِمَ - لَزُومٌ	ne napuštati
مَنْزِلَةٌ pl. مَنْازِلٌ	stepen	رَقَدَ - رُقُودٌ, رُقَادٌ	spavati
مَبْلَغٌ pl. مَبَالِغٌ	stepen; iznos	مُرَادٌ	cilj, želja
بِحَسَبِ	po, prema	إِذَا	kada
سَلِمَ - سَلَامَةٌ	spasiti se	وَأَفَقَ - مُوَأَفَقَةٌ, وَفَاقٌ	sloga, slaganje
مَاتَ يَمُوتُ مَوْتٌ	umrijeti	فَارَقَ - مُفَارَقَةٌ, فِرَاقٌ	rastanak
خَلَّفَ - تَخْلِيفٌ	ostaviti	أَصْلَحَ - إِصْلَاحٌ	urediti, popraviti
إِحْتِيَاجٌ (إِلَى) - إِحْتِيَاجٌ	biti potreban	فَسَدَ - فَسَادٌ	biti pokvaren, neuredan
أَحِبَاءٌ pl. حَبِيبٌ	prijatelj	عُدْوَانٌ	prestupak, nasilje
تَامٌ	potpun	خُسْرَانٌ	gubitak, šteta
غَيْرٌ	drugi	يَنْبَغِي	treba
عَدِمَ - عَدَمٌ	nemati; mašiti	جَهْرٌ	javnost
جَوَادٌ	darežljiv; konj plemenite rase	سِرٌّ	tajnost
رَكِبَ - رُكُوبٌ	uzjahati; baciti se u nešto	جَعَلَ - جَعَلٌ	učiniti; stvoriti
أَهْوَالٌ pl. هَوْلٌ	strah, opasnost	نُورٌ	svjetlo

Riječi za vježbu 40

kolijevka	مَهْدٌ	uvijek	أَبَدًا
grob	حَدٌّ	sutra	غَدًا
kao da ti	كَأَنَّكَ	Bože!	يَا اللَّهُ, أَللَّهُمَّ
živjeti	عَاشَ يَعِيشُ عَيْشٌ	smilovati se	رَحِمَ - رَحِمَةً

oprostiti	غَفَرَ - مَغْفِرَةٌ, غُفْرَانٌ	biti	كَانَ يَكُونُ, كَوْنٌ
grijeih	ذُنُوبٌ pl. ذَنْبٌ	ostaviti	تَرَكَ - تَرْكٌ
hleptiti	حَرَصَ - حِرْصٌ	nužda, nevolja	حَاجَاتٌ pl. حَاجَةٌ
čast	جَاهٌ, شَرَفٌ	istina	حُقُوقٌ pl. حَقٌّ
vrlina	فَضَائِلٌ pl. فَضِيلَةٌ	gorak	مُرٌّ
makar	وَإِنْ, وَلَوْ	slušati	اسْتَمَعَ - اسْتِمَاعٌ
gledati	نَظَرَ - نَظْرٌ	savjet	نَصَائِحٌ pl. نَصِيحَةٌ
govoriti, reći	قَالَ يَقُولُ قَوْلٌ	stariji	أَكْبَرُ مِنْ
zadovoljiti se	قَنِعَ - قَنَاعَةٌ	sreća	سَعَادَةٌ
udijeliti	قَسَمَ (لِ) - قِسْمَةٌ	najskuplji	أَعْلَى الْأَشْيَاءِ

Riječi za vježbu 41

يَوْمُكَ	danas	دُونَ	pod, niže
رِجَالٌ pl. إِمْرَأَةٌ	čovjek	دُنْيَوِيَّةٌ	ovosvjetsko
أَصْلٌ	osnova; porijeklo	أَلَا	eto!
حَكَمَ - حُكْمٌ	suditi	حَزِنٌ - حُزْنٌ	žalostiti se
فَعَلَ - فِعْلٌ	učiniti	أَخُو الْبَلِيَّةِ	nesretnik
أَشْرَكَ - إِشْرَاكٌ	biti višebožac	الرَّحْمَنُ	milostivi (Bog)
حَبِطَ - حَبِطٌ	propasti, pokvariti se	أَلْطَافٌ pl. لُطْفٌ	milost
خَسِرَ - خَسَارَةٌ	pretrpjeti štetu, propasti	خَفِيَ	sakriven
فَوْقَ	na, nad, više	نَالَ يَنَالُ نَيْلٌ	postići
دِيَانَةٌ	pobožnost	وَسَائِلٌ pl. وَسِيلَةٌ	sredstvo
تَحْتَ	pod, niže	نَفَقَاتٌ pl. نَفَقَةٌ	trošak
		أَزْوَدَةٌ pl. زَادٌ	opskrba

Riječi za vježbu 42

darežljivost	سَخَاوَةٌ	svi	جَمِيعٌ
pohvaljen	مَمْدُوحٌ	vladanje	سَيْرٌ pl. سَيْرَةٌ

pisar	خَطَّاطٌ	nasilnik	ظَالِمٌ
znamenit	مَشَاهِيرٌ pl. مَشهُورٌ	Hadždžadž (ime čovjeka)	الْحِجَّاجُ
ubica	قَتَلَةٌ pl. قَاتِلٌ	vrlo iskren	صِدِّيقٌ
Ebu Lu'lue	أَبُو لُؤْلُؤَةَ	koji strogo rastavlja (istinu od neistine)	فَارُوقٌ
zbirka	مَصَاحِفٌ pl. مُصْحَفٌ	vrlo darežljiv	مِفْضَالٌ
Ebul-Esved	أَبُو الْأَسْوَدِ	vrlo siromašan	مِسْكِينٌ
gramatika, sintaksa	عِلْمُ النَّحْوِ	Amr (ime čovjeka)	عَمْرٌ
preći	إِنْتَقَلَ (إِلَى) - إِنْتِقَالٌ	pospanac	نَوْمَةٌ
prošlost	الْمَاضِي	vrlo velik	كَبَّارٌ
vrlo čudnovat	عَجَابٌ	prevara, varka	مَكْرٌ

Riječi za vježbu 43

في	u, na; o	سُنَّةٌ pl. سُنَنٌ	običaj (Božijeg poslanika)
خَرَجَ - خُرُوجٌ	izlazak	عِلْمٌ	nauka, učenje
دَخَلَ - مَدْخَلٌ	ulazak	صَغَرٌ - صِغَرٌ	mladost
بُشْرَى لَكُمْ	Blago vama!	نَقَشَ - نَقَشٌ	urezati, uklesati
أَشْغَالٌ pl. شُغْلٌ	zanimanje, posao	أَحْجَارٌ pl. حَجَرٌ	kamen
حَرَمٌ - حِرْمَانٌ	sprečavanje, zabranjivanje	سَلَامٌ - سَلَامَةٌ	spas
أَضْرَارٌ pl. ضَرَرٌ	šteta	وَعَدَ يَعِدُ وَعْدٌ	obećanje
رَضِيَ - رِضْوَانٌ	zadovoljstvo	كُرَّمَاءٌ pl. كَرِيمٌ	plemenit
تَعَالَى	uzvišeni	دُيُونٌ pl. دَيْنٌ	dûg
غُفْرَانٌ	oprost	فَسَقَ - فِسْقٌ	griješanje
قَبِلَ - قَبُولٌ	primiti	قَتَلَ - قَتْلٌ	ubijanje
هَدَايَا pl. هَدِيَّةٌ	dar, poklon	سَرَقَ - سَرِقَةٌ	krasti

قَبِيحٌ pl. قَبَاحٌ	ružan
مِفْتَاحٌ pl. مِفَاتِيحٌ	ključ
زَهْدٌ - زَهَادَةٌ	izbjegavanje
أَشْيَاءٌ pl. شَيْءٌ	stvar
سُرُورٌ - سُرُورٌ	radost
لَبِيسٌ - لَبِيسٌ	oblačenje
أَلْبِيسَةٌ pl. لِبَاسٌ	odjeća
جَمَعَ - جَمَعَ	skupljati

نَعَسٌ - نَعَسٌ	drijemanje, spavanje
قُلُوبٌ pl. قَلْبٌ	srce
مَحَالٌ pl. مَحَلٌ	mjesto
حَفِظَ - حَفِظَ	čuvanje
أَسْرَارٌ pl. سِرٌّ	tajna
غَلَبَ - غَلَبَ	pobjeda
أَشْرَارٌ pl. شَرِيرٌ	zao
شُرُورٌ pl. شَرٌّ	zlo

Riječi za vježbu 44

pisanje	كِتَابَةٌ	poštovati	عَظَّمَ - تَعَظَّمَ
poučavanje	تَعْلِيمٌ	počastiti	شَرَّفَ - تَشَرَّفَ
razni	مُخْتَلِفٌ	posjeta, pohod	زِيَارَةٌ
treba	يَنْبَغِي	među	بَيْنَ
raspoloviti	نَصَفَ - تَنْصِيفٌ	poniziti, omalovažiti	حَقَّرَ - حَقَّرَ
jabuka	تُفَّاحَةٌ	neko; niko	أَحَدٌ
drugi osim njega	غَيْرُهُ	predati	سَلَّمَ (إِلَى) - تَسَلَّمَ
snovati	دَبَّرَ - تَدْبِيرٌ	vlasnik	أَصْحَابٌ pl. صَاحِبٌ
određivati	قَدَّرَ - تَقْدِيرٌ	pozdraviti	سَلَّمَ (عَلَى) - تَسَلَّمَ
razlikovati	مَيَّرَ - تَمْيِيرٌ	star	كِبَارٌ pl. كَبِيرٌ
dobro	خَيْرٌ pl. خَيْرٌ	proći pokraj	مَرَّ (بِ) - مَرَّ
sticati	حَصَلَ - تَحْصِيلٌ	nečega	

Riječi za vježbu 45

كَذَلِكَ	također	رَبِّ (مَجْثُو يَارَبِّي) Moj Bože!	
زَيْنٌ - تَزْيِينٌ	okititi, nagizdati	يَسَّرَ - تَيْسِيرٌ	olakšati
أَنْفُسَكُمْ	vi sebe	عَسَّرَ - تَعْسِيرٌ	oteščati
صِفَاتٌ pl. صِفَةٌ	svojstvo	تَمَّمَ - تَتِمُّمٌ	svršiti

أَلِإِسْكَندَرُ	Aleksandar	أَنَاسِي pl. إِنْسَانٌ	čovjek
مَا بَالُكَ	šta je tebi? (zašto ti?)	رَكَّبَ - تَرَكَّبَ	sastaviti
مُؤَدِّبٌ	uzgajatelj	أَرْوَاحٌ pl. رُوحٌ	duša, duh
أَكْثَرَ	više	أَجْسَادٌ pl. جَسَدٌ	tijelo
إِنَّ	zaista	دَبَّرَ - تَدَبَّرَ	raspoređivati; raspored
سَبَبٌ pl. أَسْبَابٌ	uzrok	أَنْصَافٌ pl. نِصْفٌ	polovina
حَيَاةٌ	život	عَاشَ - عَيْشٌ	život
سَبَّحَ - تَسَبَّحَ	slaviti	لَقَّبَ - تَلَقَّبَ	nazvati
كَذَّبَ - تَكْذَبَ	smatrati lažnim ne vjerovati	فَرَّقَ - تَفَرَّقَ	rastavlјati
آيَاتٌ pl. آيَةٌ	znak	حَقُّوقٌ pl. حَقٌّ	istina
نَبَأٌ - تَنْبِئَةٌ	izvijestiti, obavijestiti	أَبَاطِيلٌ pl. بَاطِلٌ	neistina
كَفَرَ - كُفِرَ	ne vjerovati	أَلْمَلَوَانَ	dan i noć (vrijeme)
بَلَّغَ - تَبَلَّغَ	priopćiti	فَتَّشَ - تَفْتِشُ	istraživati
أَنْزَلَ - إِنْزَالٌ	spustiti, objaviti	بَيَّنَّ - تَبَيَّنَ	objasniti
		حَقَائِقُ pl. حَقِيقَةٌ	činjenica, istina

Riječi za vježbu 46

sjediti s nekim	جَالَسَ - مُجَالَسَةٌ	zajedno	مَعًا
družiti se	صَاحَبَ - مُصَاحَبَةٌ	putovati	سَافَرَ - مُسَافِرَةٌ
dopisivanje	كَاتَبَ - مُكَاتَبَةٌ	kraj	أَطْرَافٌ pl. طَرَفٌ
uvijek	دَائِمًا	djelo	آثَارٌ pl. أَثَرٌ
jedan od nas s drugim	بَعْضُنَا بَعْضًا	pređe	أَجْدَادٌ, آبَاءٌ
viđenje	شَاهَدَ - مُشَاهَدَةٌ	prekinuti	قَاطَعَ - مُقَاطَعَةٌ
potpomaganje	سَاعَدَ - مُسَاعَدَةٌ	zlikovac	أَشْرَارٌ pl. شَرِيرٌ
svake godine	كُلَّ سَنَةٍ	navaliti	هَاجَمَ - مُهَاجِمَةٌ
		domovina	أَوْطَانَ pl. وَطَنٌ

braniti	دَفَعَ (عَنْ) - دَفَاعٌ, مُدَافَعَةٌ
biti licemjerman	نَافَقٌ - مُنَافِقَةٌ
koriti	عَاتَبَ - مُعَاتَبَةٌ
slagati se	وَأْفَقَ - مُوَأْفِقَةٌ

mišljenje	آرَاءُ pl. رَأَى
požuriti se	بَادَرَ - مُبَادَرَةٌ
blagosloviti	بَارَكَ (فِي) - مُبَارَكَةٌ

Riječi za vježbu 47

požuriti se	أَسْرَعَ - إِسْرَاعٌ
dobro djelo	خَيْرَاتٌ pl. خَيْرَةٌ
kad god	كُلَّمَا
osvanuti	أَصْبَحَ - إِصْبَاحٌ
jutro	صَبَاحٌ
omrknuti	أَمْسَى - إِمْسَاءٌ
večer	مَسَاءٌ
izvijestiti	أَعْلَمَ - إِعْلَامٌ
uspjeh	نَجَاحٌ
poslati	أَرْسَلَ - إِرْسَالٌ
pošta	بُرُودٌ pl. بَرِيدٌ
dokaz	بَيِّنَاتٌ pl. بَيِّنَةٌ
dokaz	حُجَجٌ pl. حُجَّةٌ
odlučan	قَاطِعٌ
opomenuti	أَنْذَرَ - إِنْذَارٌ
počastiti	أَكْرَمَ - إِكْرَامٌ
razum	عُقُولٌ pl. عَقْلٌ
odlikovati	فَضَّلَ - تَفْضِيلٌ
doći; biti prisutan	حَضَرَ - حُضُورٌ

oštro, grubo govoriti	أَغْلَظَ - إِغْلَظٌ
vladar	سَلْطَانٌ pl. سَلْطِينٌ
samo, jedino	إِنَّمَا
grmjati	أَرْعَدَ - إِرْعَادٌ
sijevati	أَبْرَقَ - إِبْرَاقٌ
približiti se	قَرُبَ - قُرْبٌ
smiriti se	سَكَنَ - سُكُونٌ
činiti dobro	أَحْسَنَ - إِحْسَانٌ
prijatelj, miljenik	أَحِبَّاءٌ pl. حَبِيبٌ
lako, blago	هَوْنًا مَّا
možda	عَسَى
mrziti	أَبْغَضَ - إِبْغَاضٌ
jednoga dana, nekada	يَوْمًا مَّا
susjed	جِيرَانٌ pl. جَارٌ
pravednost	عَدْلٌ
bedem, zid	أَسْوَارٌ pl. سُورٌ
potopiti	أَغْرَقَ - إِغْرَاقٌ
spaliti	أَحْرَقَ - إِحْرَاقٌ
vatra	نِيرَانٌ pl. نَارٌ

حَسَنَ - تَحْسِينٌ	uljepšati
أَدَبٌ pl. آدَابٌ	uzgoj, odgoj
أَسْعَدَ - إِسْعَادٌ	usrećiti
أُمَّةٌ pl. أُمَّمٌ	sljedbenik
سَادَةٌ pl. سَيِّدٌ	gospodar, gospodin
مُرْسَلُونَ pl. مُرْسَلٌ	poslanik

لُؤْلُؤٌ pl. لآلٍ	biser
أَخْرَجَ - إِخْرَاجٌ	vaditi
عَمِيقٌ pl. عَمَاقٌ	dubok
جُهْدٌ pl. جُهُودٌ	trud
أَقْسَمَ - إِقْسَامٌ	kleti se
كَثِيرًا	mного

Riječi za vježbu 48

sjećati se	تَذَكَّرَ - تَذَكُّرٌ	Musejlima	مُسَيْلِمَةٌ
starost	كِبَرٌ	praviti se Božijim poslanikom	تَنْبَأٌ - تَنْبِؤٌ
napredovati	تَقَدَّمَ - تَقَدُّمٌ	pa, te	فَ
razmisliti	تَفَكَّرَ - تَفَكُّرٌ	lažac	كَذَّابٌ
junačiti se	تَشَجَّعَ - تَشَجُّعٌ	protiv njega	عَلَيْهِ
govoriti	تَكَلَّمَ - تَكَلُّمٌ	opremiti	بَعَثَ - بَعْثٌ
evropski jezik	لُغَةٌ أَوْرُوبِيَّةٌ	pristaša	أَتْبَاعٌ pl. تَبِعٌ
čuditi se	تَعَجَّبَ - تَعَجُّبٌ	raspršiti se	تَفَرَّقَ - تَفَرُّقٌ
ljudima	لِلرِّجَالِ	mijenjati se	تَبَدَّلَ - تَبَدُّلٌ
oholiti se	تَكَبَّرَ - تَكَبُّرٌ	dozvoliti	أَذِنَ - إِذْنٌ
jer je	لِأَنَّ	izvoli!	تَفَضَّلَ

Riječi za vježbu 49

تَنَاصَرَ - تَنَاصُرٌ	potpomagati se	أَمْتِعَةٌ pl. مَتَاعٌ	korist, uživanje, ono s čim se koristi
نَفَرَ - نَفْرٌ	ići u boj	فِي (جَنْبِ) الْآخِرَةِ	naprama onom svijetu
سَبِيلٌ pl. سَبِيلٌ	put, pravac	أَسَّسَ - تَأَسَّسَ	osnovati
إِثَاقَلَّ - تَشَاقَلَّ	oklijevati; s prijedlogom إِلَى naginjati, težiti	تَقْوَى	bogobožnost

أَحَقُّ	preći	تَفَاهَمَ - تَفَاهُمُ	sporazumjeti se
قَامَ - قِيَامٌ	stajati; klanjati	زُعْمَاءُ pl. زَعِيمٌ	voda
إِطَهَّرَ - تَطَهَّرُ	očistiti se	تَصَالَحَ - تَصَالِحُ	izmiriti se
إِدَّتَرَ - تَدَّتِرُ	zamotati se	أَقْوَامٌ pl. قَوْمٌ	ljudi, narod
تَنَازَعَ - تَنَازَعُ	svađati se, prepirati se	تَشَارَكَ - تَشَارِكُ	udružiti se
فَشَلَ - فَشَلٌ	oslabiti, ne uspjeti	وَفَّقَ - تَوْفِيقٌ	uputiti, dati da uspije
تَعَاوَنَ - تَعَاوَنُ	potpomagati se	عَدَمُ التَّنَازُعِ	nesvađanje
بِرٌّ	dobročinstvo, dobro djelo	تَحَاسَدَ - تَحَاسِدُ	zavidjeti (jedan drugom)
آثَامٌ pl. إِثْمٌ	grijeih	تَنَاجَشَ - تَنَاجِشُ	nadmetati se u kupoprodaji
تَمَارَضَ - تَمَارِضُ	praviti se bolestan	تَبَاغَضَ - تَبَاغِضُ	mrziti jedan drugog
مَرِضَ - مَرَضٌ	razboljeti se	تَدَابَرَ - تَدَابِرُ	raditi jedan protiv drugog, ne slagati se
تَقَاتَلَ - تَقَاتِلُ	potući se, ratovati	عِبَادٌ pl. عَبْدٌ	rob; čovjek
قَبَائِلُ pl. قَبِيلَةٌ	pleme		

Riječi za vježbu 50

granati se	تَفَرَّعَ - تَفَرُّعٌ	izvaliti se, iščupati se	إِنْقَعَرَ - إِنْقِعَارٌ
raspoložiti se	إِنشَرَحَ - إِنشِرَاحٌ	žestok vjetar (žestina vjetra)	شِدَّةُ الرِّيحِ
zaplesti se	إِنعَقَدَ - إِنعِقَادٌ	propasti	إِنقَرَضَ - إِنقِرَاضٌ
odvojiti se; osamiti se	إِنفَرَدَ - إِنفِرَادٌ	zavarati se	إِنخَدَعَ - إِنخِدَاعٌ
otvoriti se	إِنفَتَحَ - إِنفِتَاحٌ	oblak	مُحِبٌّ - سَحَابَةٌ
udaranje	صَرَبٌ	rastupiti se	إِنقَشَعَ - إِنقِشَاعٌ
rascijepiti se	إِنفَطَرَ - إِنفِطَارٌ	veza ljubavi	حَبْلُ المَوَدَّةِ
kora	قُشُورٌ pl. قِشْرٌ	prekinuti se	إِنصَرَمَ - إِنصِرَامٌ
oguliti se	إِنقَشَرَ - إِنقِشَارٌ		

Riječi za vježbu 51

إِحْتَقَرَّ - إِحْتَقَارٌ	omalovažiti, poniziti	أَبْطَلَ - إِبْطَالٌ	pokvariti
أَرَادَ - إِرَادَةٌ	htjeti	إِفْتَرَسَ - إِفْتِرَاشٌ	leći položivši prednje noge
إِحْتَكَرَ - إِحْتِكَارٌ	kupovati hranu pa je zadržavati dok poskuplja	أَدْبَابٌ pl. دُبٌّ	medvjed
طَعَامٌ	hrana	إِفْتَرَسَ - إِفْتِرَاسٌ	uloviti, raskinuti
حَرَامٌ	zabranjeno	إِفْتَرَضَ - إِفْتِرَاضٌ	staviti u dužnost, propisati, odrediti
إِسْتَرَى - إِسْتِتَارٌ	skrivati se, zaklanjati se	إِخْتَلَطَ - إِخْتِلَاطٌ	pomiješati se
أَمَكَنَ - إِمْكَانٌ	moći	خَبِيثٌ	gadan, gnjusan
إِعْتَذَرَ - إِعْتِذَارٌ	ispričavati se	طَيِّبٌ	dobar, lijep
إِفْتَقَرَ - إِفْتِقَارٌ	biti potreban	إِشْتَرَطَ - إِشْتِرَاطٌ	uvjetovati
إِفْتَخَرَ - إِفْتِخَارٌ	ponosti se	إِحْتَفَظَ - إِحْتِفَاطٌ	čuvati, zadržati za sebe
إِدَّكَرَ - إِدِّكَارٌ, ذِكْرٌ	opomenuti se, opametiti se	أَعْطَى - إِعْطَاءٌ	dati
لَا يُدُّ	nema mimoilaže- nja, svakako treba	إِمْتَنَعَ - إِمْتِنَاعٌ	ustegnuti se
إِنْتَهَرَ - إِنْتِهَازٌ	iskoristiti (priliku)	أَخَذَ - أُخْذٌ	uzeti
فُرْصَةٌ pl. فُرُصٌ	prilika, zgodan čas	إِنْتَفَعَ - إِنْتِفَاعٌ	koristiti se
إِحْتَرَسَ - إِحْتِرَاسٌ	čuvati se	طَالَعَ - مُطَالَعَةٌ	čitati
إِلْتَمَسَ - إِلْتِمَاسٌ	tražiti	تَدَبَّرَ - تَدَبُّرٌ	razmišljati
		إِعْتَرَفَ - إِعْتِرَافٌ	priznati
		كَذَبَ - كَذِبٌ, كَذْبٌ	lagati

Riječi za vježbu 52

skvasiti se	إِحْضَلَّ - إِحْضِلَالٌ	kosa	أَشْعَارٌ pl. شَعْرٌ
mnoge suze	كَثْرَةُ الدَّمُوعِ	pobijeljeti, biti svijetao	إِبْيَضَ - إِبْيِضَاضٌ
proljeće	أَرْبَعَاءٌ pl. رَبِيعٌ	uprašiti se	إِغْبَرَ - إِغْبِرَارٌ
zazelenjeti se	إِخْضَرَ - إِخْضِرَارٌ	sačuvati	حَرَّمَ (عَلَى) - تَحْرِيمٌ

požutjeti	إِصْفَرَ - إِصْفِرَارٌ	Božji ugodnik	أَوْلِيَاءُ اللَّهِ pl. وَلِيُّ اللَّهِ
štap	عَصَا pl. عِصِيٍّ	ocrniti, pocrniti	سَوَدَ - تَسْوَدُّ
iskriviti se	إِعْوَجَّ - إِعْوَجَاجٌ	pocrnjeti	إِسْوَدَّ - إِسْوَدَادٌ
učiniti svijetlim	بَيَّضَ - تَبَيَّضُ		

Riječi za vježbu 53

إِسْتَفْرَبَ - إِسْتَفْرَابٌ	čuditi se	نَبَاتَاتٌ pl. نَبَاتٌ	bilje
إِسْتَبَشَرَ - إِسْتِبْشَارٌ	veseliti se	إِحْدَادٌ - إِحْدَادٌ	zguriti se
أَبْصَرَ - إِبْصَارٌ	vidjeti	لِمَا	pošta
إِسْتَقْبَلَ - إِسْتِقْبَالٌ	okrenuti se	أَخْبَرَ - إِخْبَارٌ	izvijestiti, kazati
قِبْلَةٌ	strana na kojoj se nalazi Kâba	إِغْرُورَقٌ - إِغْرِيرَاقٌ	kupati se u suzama (oko)
إِسْتَفْسَرَ - إِسْتِفْسَارٌ	tražiti tumačenje	أَحْزَانٌ pl. حُزْنٌ	žalost
أَسَاتِذَةٌ pl. أَسَاذٌ	profesor	بَدْوٌ	beduini
غَرَائِبٌ pl. غَرِيبَةٌ	neobično, nejasno	إِخْشَوَانٌ - إِخْشِيشَانٌ	oblačiti grubo odijelo
إِسْتَشْهَدَ - إِسْتِشْهَادٌ	tražiti svjedoke	مَكَارِمُ الْأَخْلَاقِ	plemenitosti čudi
إِسْتَحْلَفَ - إِسْتِحْلَافٌ	tražiti da se zakune	تَأَدَّبَ - تَأَدُّبٌ	izobrazba, uljudnost
رَسَائِلٌ pl. رِسَالَةٌ	brošura, poslanica	أَضْيَافٌ, ضَيْفٌ pl. ضَيْفٌ	gost
إِسْتَفْرَقَ - إِسْتِفْرَاقٌ	zauzeti	أَسْفَارٌ pl. سَفَرٌ	putovanje
إِسْتَحْسَنَ - إِسْتِحْسَانٌ	odobravati; dopadati se	أَحْوَجٌ - إِحْوَاجٌ	prisiliti
إِسْتِذَانَ - إِسْتِذَانٌ	tražiti dozvolu	وَفَدَ عَلَى - وَفْدٌ	doći nekome
إِسْوَادٌ - إِسْوِيدَادٌ	jako pocrnjeti	إِتَّبَعَ - إِتِّبَاعٌ	slijediti
شِدَّةُ الْحَرَارَةِ	velika vrućina	إِسْتَقْبَحَ - إِسْتِقْبَاحٌ	osudivati, smatrati ružnim
إِصْفَارٌ - إِصْفِرَارٌ	jako požutjeti	إِجْتَنَبَ - إِجْتِنَابٌ	kloniti se, izbjegavati

Riječi za vježbu 54

ukazati se	حَصْحَصَ - حَصْحَصَةٌ	povratiti se natrag	تَقَهَّقَرَ - تَقَهَّقَرُهُ
praviti se nevješt	تَغَافَلَ - تَغَافُلُهُ	rzati	تَهَمَمَ - تَهَمَمَةٌ
prevesti	تَرْجَمَ - تَرْجَمَةٌ	konji	خَيْولٌ pl. خَيْلٌ
kada	مَتَى	zašto?	لِمَ
pomaganje, jauk	وَلَوْلَ - وَلَوْلَا	smrknuti se	إِكْفَهَرَ - إِكْفِهَرَارٌ
praviti se filozof	تَفَلَّسَفَ - تَفَلَّسُفُهُ	odvratiti, udaljiti	زَخَرَ - زَخْرَحَهُ
filozof	فَلَاسِفَةٌ pl. فَيَاسُوفٌ	spasiti se	فَارَ - فَوَزَّ
potresti se	زَلَزَلَ - زَلَزَلَةٌ	treba	يَلْزَمُ ، يَنْبَغِي
okititi draguljima	جَوَّهَرَ - جَوَّهَرَةٌ	ogrnuti se	جَلَبَبَ - جَلَبَبَةٌ
dragulj	جَوَاهِرٌ pl. جَوَّهَرَةٌ	obući čarape	جَوْرَبَ - جَوْرَبَةٌ
prevodilac	مُتَرْجِمُونَ pl. مُتَرْجِمٌ	smiriti se	إِطْمَأَنَّ - إِطْمِئَنَّ
glasovit	شَهِيرٌ	za	خَلْفَ

Riječi za vježbu 55

propasti, upropastiti	تَبَّ - تَبَّ	koji upućuje	الدَّالُّونَ pl. الدَّالُّ
opkoliti, okružiti	حَفَّ - حَفَّ	pokrivač, ogrtač	حُفٌّ pl. حِافٌ
neugodnost, zlo	مَكَارَهُ pl. مَكْرَهُ	lud	مَجَانِينٌ pl. مَجْنُونٌ
strast, želja	شَهَوَاتٌ pl. شَهْوَةٌ	brojiti	عَدَّ - عَدَّ
veseliti (se)	سَرَّ - سُرُورٌ	uspjeti, proći	نَجَحَ - نَجَّاحٌ
držati se nečega	لَزِمَ - لَزُومٌ	ispitivati; ispit	إِمْتَحَنَ - إِمْتِحَانٌ
šutjeti	صَمَتَ - صَمْتٌ	varati	غَشَّ - غَشَّ
dobro djelo	حَسَنَاتٌ pl. حَسَنَةٌ	biti dozvoljeno	حَلَّ - حِلٌّ
biti ružan; ožalostiti	سَاءَ - سَوَاءٌ	opojno piće, alkohol	مُسْكِرَاتٌ pl. مُسْكِرٌ
zlo djelo	سَيِّئَاتٌ pl. سَيِّئَةٌ	odbijati, odvrćati	صَدَّ - صَدَّ

ضَلَّ - ضَلَّ	zalutati	ضَرَّ - ضَرَّ	štetiti
ظَنَّ - ظَنَّ	misliti, držati	وَرَاءَ	za
رَفَعَ - رَفَعَ	podignuti, podnijeti	صُفُوفٌ pl.	red
مُلْكٌ	vladavina	شَقَّ - شَقَّ	rascijepiti
كَرَّ - كَرَّ	navaljivati	شَقَّ - شَقَّ, مَشَقَّةٌ	biti teško
فَرَّ - فَرَّ	pobjeći	شَقَّ - شَقَّ	niknuti
حَجَّ - حَجَّ	hodočastiti	عَقَّ - عَقَّ	ne slušati roditelje
سَمَّى - تَسْمِيَةٌ	nazvati, imenovati	قَلَّ - قَلَّ	biti malo
سَبَّ - سَبَّ	psovati, grditi	وَدَّ - وَدَّ, مَوَدَّةٌ	voljeti, željet
صَفَّ - صَفَّ	uredati; uredati se	بَرَّ - بَرَّ	činiti dobro roditeljima

Riječi za vježbu 56

dok	حَتَّى	puta	مِرَارًا pl. مَرَّةٌ
pripraviti	أَعَدَّ - إِعْدَادٌ	raspravljati, prepirati se	حَاجَّ - حَاجَّةٌ
sve, svi, svaki	جَمِيعٌ, كُلٌّ	protivnik	خُصْمَاءٌ pl. خَصْمٌ
ustrajati	أَصْرَعَ عَلَى - إِصْرَارٌ	zaključivati	إِسْتَدَلَّ - إِسْتِدْلَالٌ
mali grijeh	صَغَائِرٌ pl. صَغِيرَةٌ	protezati se	إِمْتَدَّ - إِمْتِدَادٌ
veliki grijeh	كَبَائِرٌ pl. كَبِيرَةٌ	Abesinija	الْحَبَشُ
osjetiti	أَحَسَّ (بِ) - إِحْسَاسٌ	Sredozemno More	الْبَحْرُ الْمَتَوَسِّطُ
studen	بَرْدٌ	zid	حِيطَانٌ pl. حَائِطٌ
vojska	جِيُوشٌ pl. جَيْشٌ	zid	جُدُرٌ pl. جِدَارٌ
vojska	جُنُودٌ pl. جُنْدٌ	srušiti se	إِنْقَضَ - إِنْقِضَاضٌ
raspršiti	شَتَّتَ - تَشْتِيتٌ	djelo	كُتُبٌ pl. كِتَابٌ
popraviti, obnoviti	جَدَّدَ - تَجَدَّدٌ	trâg	آثَارٌ pl. أَثَرٌ
ponoviti	كَرَّرَ - تَكَرَّرٌ	crpsti, pomagati se	إِسْتَمَدَّ - إِسْتِمْدَادٌ

Riječi za vježbu 57

إِسْتَعَانَ - إِسْتَعَانَةٌ	tražiti utočišta	هُدًى - هُدًى	smiriti se
رَجِيمٌ	proklet, udaljen od Božije milosti	فُلُوسٌ pl. فَنَسٌ	novac
رِعَاءٌ, رِعَاةٌ pl. رَاعٍ	pastir, čuvar	إِسْتَقْرَاضٌ - إِسْتِقْرَاضٌ	uzeti u zajam
رَعَايَا pl. رَعِيَّةٌ	stado, podanici	أَمَلٌ - أَمَلٌ	nadati se
مَعَانٍ pl. مَعْنَى	značenje	عَفَا (عَنْ) - عَفْوٌ	oprostiti
ظَمِيءٌ - ظَمَاءٌ	ožednjeti	عَافِيَةٌ	zdravlje; zaštita
نَشَأٌ - نُشُوءٌ	odrastati, odgojiti se	فَضْلٌ	dobrota, dobročinstvo
شَبَابٌ pl. شَبَابٌ, شَبَابٌ	mladić	حُدُودٌ pl. حَدٌّ	granica
عَفٌّ - عَفَافٌ	poštenje, nevinost	تَرَلٌ - تَتْرِبِلٌ	postaviti
صَانَ - صِيَانَةٌ	čuvanje	مَنَازِلُ pl. مَنَزِلَةٌ	stepen, položaj
جَاءَ - مَجِيءٌ	doći	مَلَأَ - مَلَأٌ	napuniti
غَضِبَ - غَضَبٌ	srditi se	حِكَايَاتٌ pl. حِكَايَةٌ	priča
		لِطَافٌ pl. لَطِيفٌ	lijep, ugodan

Riječi za vježbu 58

odgađati	أَخَّرَ - تَأَخَّرَ	poučavati	عَلَّمَ - تَعَلَّمَ
turski jezik	اللِّسَانُ التُّرْكِيُّ	država	دَوْلٌ pl. دَوْلَةٌ
dovršiti	أَتَمَّ - إِيْتِمَامٌ	jesti s nekim	آكَلَ - مَوَاكَلَةٌ
djelovati	أَثَرَ (فِي) - تَأَثَّرَ	zauzeti, osvojiti	فَتَحَ - فَتَحَ
držati se pristojno prema nekom	تَأَدَّبَ (مَعَ) - تَأَدَّبَ	postaviti zapovjednikom	أَمَرَ - تَأَمَّرَ
star	كِبَرَاءٌ pl. كِبَارٌ	nevaljalac	لِئَامٌ pl. لَيْئِمٌ
ljubav	مَحَبَّةٌ	urotiti se protiv nekoga	تَأَمَّرَ (عَلَى) - تَأَمَّرَ
poštovanje	تَعْظِيمٌ, إِحْتِرَامٌ	dobročinitelj	مُحْسِنُونَ pl. مُحْسِنٌ

Riječi za vježbu 59

izgubljena stvar	ضَالَّةٌ	bojati se	وَجَلَ - وَجَلٌ
gdje god	أَيْنَمَا	napustiti, zanemariti	غَفَلَ - غُفُولٌ
deputacija	وُدُودٌ pl. وَفْدٌ	oružje	أَسْلِحَةٌ pl. سِلَاحٌ
nositi	وَزَرَ - وَزَرٌ	nagrada	أُجُورٌ pl. أَجْرٌ
teret, tovar	أَوْزَارٌ pl. وَزْرٌ	obećanje	عِدَاتٌ pl. عِدَّةٌ
druga	أُخْرَى pl. أُخْرَى	roditi	وَلَدَ - وَلاَدَةٌ
malo je; mnogo je	رُبٌّ	ravan, prilika	أَكْفَاءٌ pl. كُفُوفٌ
ispuniti obećanje, održati riječ	وَفَى - وَفَاءٌ	zauzeti, obuhvatiti	وَسِعَ - سَعَةٌ
metnuti, postaviti	وَضَعَ - وَضَعٌ	stajati	وَقَفَ - وَقُوفٌ
mjesto	أَمْكِنَةٌ pl. مَكَانٌ	zastaviti	وَقَفَ - وَقْفٌ
ovdje	هَهُنَا	prepustiti	وَكَلَ - وَكَلٌ
opisati	وَصَفَ - وَصْفٌ	prijestolje	أَلْكَرَاسِي كِرَاسِي pl. كُرْسِيٌّ
zima	أَشْيَاءٌ pl. شِتَاءٌ		

Riječi za vježbu 60

osloniti se	تَوَكَّلَ - تَوَكُّلٌ	pobožan	عَبَادٌ pl. عَابِدٌ
pouzdati se	وَتَّقَ - ثِقَةٌ	dostaviti	أَوْصَلَ - إِيصَالٌ
donijeti	أَوْرَثَ - إِيْرَاثٌ	zgrada	أَبْنِيَةٌ pl. بِنَاءٌ
okretnost	نَشَاطٌ	mnogo	كَثِيرًا
bogatstvo	غِنًى	proširiti	وَسَّعَ - تَوْسِيعٌ
proždrljivost	شَرَاهَةٌ, شَرَهٌ	početi	أَقْبَلَ, أَنْشَأَ, أَخَذَ, جَعَلَ
bolest	أَمْرَاضٌ pl. مَرَضٌ	(s imperfektom drugog glagola)	
bojati se	إِتَّقَى - إِتْقَاءٌ	širiti se	تَوَسَّعَ - تَوْسَعٌ
gdje	حَيْثُ	zaslužiti	إِسْتَوْجَبَ - إِسْتِجَابٌ

ništavilo	عَدَمٌ	uzeti za	إِسْتَوَزَرَ - إِسْتِنَارَ
stvoriti	أَوْجَدَ - إِيجَادٌ	ministra	وَازَرَ - مُوَازَرَةٌ
sresti se lice u lice	وَاجَهَ - مُوَاجَهَةٌ	pomagati	
sredina ulice	وَسَطُ الطَّرِيقِ		

Riječi za vježbu 61

bojati se	خَافَ - خَوْفٌ	ići	سَارَ - سِيرٌ, مَسِيرَةٌ
proputovati	جَابَ - جُوبٌ	razmak, daljina	مَسِيرَةٌ
pouzdan, vjeran	أَوْفِيَاءٌ pl. وَفِيٌّ	ptica	طُيُورٌ pl. طَيْرٌ
ne ispuniti se, izjaloviti se	خَابَ - خَيْبَةٌ	letjeti, prhnuti	طَارَ - طَيْرَانٌ
nada	أَمَلٌ pl. آمَالٌ	topiti se	ذَابَ - ذَوْبٌ
koriti, zamjeravati	عَابَ - عَيْبٌ	snijeg	ثُلُوجٌ pl. ثَلَجٌ
izgubiti se; zaći (sunce)	غَابَ - غِيَابٌ, غَيْبُوبَةٌ	brdo; planina	جِبَالٌ pl. جَبَلٌ
uticati se	عَادَ - عِيَادَةٌ	čuvati se	حَذَرَ - حَذْرٌ
obijeljeti kosa	شَابَ - شَيْبٌ	proći, promašiti	فَاتَ - فَوْتٌ
pokajati se	تَابَ - تَوْبَةٌ	htjeti	شَاءَ - مَشِيئَةٌ
koji mnogo putuje	سَيَّاحُونَ pl. سَيَّاحٌ	biti blizu, mal da ne	كَادَ - كَوْدٌ, مَكَادٌ
putovati	سَاحَ - سِيَاحَةٌ	pasti	سَقَطَ - سُقُوطٌ
vratiti se	أَبَّ - أَوْبٌ	svršiti	فَرَغَ (مِنْ) - فَرَغٌ
sastaviti, napisati	أَلَّفَ - تَأَلَّفَ	postići, dobiti	نَالَ - نَيْلٌ
biti poznat	إِشْتَهَرَ - إِشْتِهَارٌ	svjedočanstvo, svjedodžba	شَهَادَةٌ
putovanje	رِحْلَةٌ	oklijevati, lutati, zapanjiti se	حَارَ - حَيْرَةٌ
		prodati	بَاعَ - بَيْعٌ
		hiljada	أَلْفٌ pl. أُلُوفٌ

Riječi za vježbu 62

slikati	صَوَّرَ - تَصَوَّرَ	proći, mititi	جَاوَزَ - مُجَاوِزَةٌ
dostići	بَلَغَ - بُلُوغٌ	praviti se da spava	تَنَاوَمَ - تَنَاوُمٌ
stepen	دَرَجَاتٌ pl. دَرَجَةٌ	zaduživati se	تَدَايَنَ - تَدَايُنٌ
prepustiti	فَوَّضَ - تَفَوَّيَضَ	međusobno	أَثَابَ - إِثَابَةٌ
okrugao	مُدَوَّرَاتٌ pl. مُدَوَّرٌ	dobro	أَعْمَالٌ صَالِحَةٌ pl. عَمَلٌ صَالِحٌ
pokloniti	وَهَبَ - هِبَةٌ	djelo	أَجُورٌ جَزِيلَةٌ pl. أَجْرٌ جَزِيلٌ
naknaditi	عَوَّضَ - تَعَوَّيَضَ	obilna	أَصَابَ - إِصَابَةٌ
briga	مُهْمُومٌ pl. هَمٌّ	nagrada	أَنَابَ (إِلَى) - إِنَابَةٌ
ostariti, obijeliti	شَيْبَ - تَشْيِيبٌ	pogoditi nesreća	أَصَابَ فِي الْجَوَابِ
činiti se	خَيَّلَ (إِلَى) - تَخْيِيلٌ	obratiti se	إِنْقَادَ (لِ) - إِنْقِيَادٌ
(pričinjati se)	نَاوَلَ - مُنَاوَلَةٌ	ispravno odgovarati	إِسْتَعَانَ - إِسْتِعَانَةٌ
dodati, dohvatiti	رَأَى - رُؤْيَةٌ	povoditi se	أَغَاثَ - إِغَاثَةٌ
vidjeti	سُيُولٌ pl. سَيْلٌ	za nekim	
poplava		tražiti pomoć	
		pomoći	

Riječi za vježbu 63

platiti, nagraditi	جَزَى - جَزَاءٌ	dan; vrijeme	أَيَّامٌ pl. يَوْمٌ
zaprijetiti	أَوْعَدَ - إِيْعَادٌ	savjetovati	وَعَّظَ - وَعْظٌ وَعِظَةٌ
proći	مَضَى - مَضِيٌّ	nesreća, zla sudbina	صُرُوفُ الدَّهْرِ
dalek	بُعْدَاءٌ pl. بَعِيدٌ	uputiti	هَدَى - هِدَايَةٌ
doći	أَتَى - إِتْيَانٌ	biti sretan	سَعِدَ - سَعَادَةٌ
bliz	أَقْرَبَاءٌ pl. قَرِيبٌ	usrećiti	أَسْعَدَ - إِسْعَادٌ
Silni (Bog)	جَبَّارٌ	spasiti se	نَجَّى (مِنْ) - نَجَاةٌ
proći, nestati	فَنَى - فَنَاءٌ	zaboraviti	نَسِيَ - نِسْيَانٌ
proći, propasti	زَالَ - زَوَالٌ	teći; dogoditi se	جَرَى - جَرِيَانٌ

رَجَا ُ رَجَاءُ nadati se
 فُضُولٌ pl. فَضْلٌ dobrota

قَضَى - قَضَاءٌ izvršiti, ispuniti
 بَنَى - بِنَاءٌ praviti, graditi

Riječi za vježbu 64

رازى رَاعَى - مُرَاعَاةٌ paziti
 إِسْتَوَى - إِسْتَوَاءٌ izjednačiti se
 أَحْيَا - إِحْيَاءٌ oživiti
 عَطَى - تَغْطِيَةٌ pokriti
 آنِيَةٌ pl. إِنَاءٌ posuda
 غَيَّرَ - تَغْيِيرٌ mijenjati
 سَمَى - تَسْمِيَةٌ nadjeti ime
 أَخَى (بَيْنَ) - مُوَاخَاةٌ pobratiti
 دَاوَى - مُدَاوَاةٌ liječiti
 جُرُوحٌ pl. جَرْحٌ rana
 عَظَّمَ ُ عِظْمٌ uvećati se

شِدَّةُ الْحَرَارَةِ velika vrućina
 إِسْتَسْقَى - إِسْتِسْقَاءٌ moliti za kišu
 إِسْتَثْنَى - إِسْتِثْنَاءٌ izuzeti, isključiti
 قَاسَى - مُقَاسَاةٌ trpjeti, podnositi
 اتَّقَى - اتِّقَاءٌ čuvati se
 دَعَاةٌ pl. دَعَوَاتٌ molba, blagoslov,
 kletva
 مَظَالِمٌ pl. مَظْلُومٌ potišten,
 prikraćen
 تَمَنَّى - تَمَنٍّ željeti
 انْتَهَى - انْتِهَاءٌ svršiti se

Riječi za vježbu 65

أَهْلُ الْإِحْسَانِ dobročinitelji
 وَقَى - وَقَايَةٌ čuvati
 حُومٌ pl. لَحْمٌ meso
 شَوَى - شَيْءٌ peći
 كَمَا يَنْبَغِي kako treba
 قَرَعَ - قَرَعٌ kucati, udarati
 أَقْفِيَةٌ pl. قَفَاٌ zatiljak
 أَهْلُونَ pl. أَهْلٌ porodica; sta-
 novnik
 وَقُودٌ gorivo
 حِجَارَةٌ, أَحْجَارٌ pl. حَجَرٌ kamen
 تَقْوَى, تَقَاةٌ čuvanje

حَيْثُمَا gdje god
 قَوَى (عَلَى) - قُوَّةٌ moći
 طَوَى - طَوَى saviti
 أَوْحَى (إِلَى) - إِيجَاءٌ objaviti,
 nadahnuti
 اِحْتَوَى - اِحْتَوَاءٌ sadržavati,
 zauzeti
 رَوَى - رِوَايَةٌ prenositi,
 kazivati
 أَحَادِيثٌ pl. حَدِيثٌ predaja
 عَصُورٌ pl. عَصْرٌ stoljeće
 الْأَوَّلُ pl. الْأُولَى prva

رَشَرَ - اِنْتَشَرَ raširiti se

اَلْاَنَ sada

شُيُوخٌ pl. شَيْخٌ učenjak;
profesor

اِتَّبَعَ - اِتَّبَعَ slijediti

هُوِيَ - هُوِيَ željeti, voljeti

هُوِيَ - هُوِيَ padati

اَوْفَى - اِيْفَاءٌ ispuniti

عُقُودٌ pl. عَقْدٌ ugovor

وَأَى - مُوَأَفَاةٌ stići; doći;
ispuniti

اِسْتَوَى - اِسْتَوَاءٌ izjednačiti se;
zaustaviti se

سُفُنٌ pl. سَفِينَةٌ lađa

اَلْجُودَى ime brda kod
Vanskog Jezera

Riječi za vježbu 66

nije	لَيْسَ
sramota	اَعْْيَارٌ pl. عَارٌ
sjati	لَمَعَ - لَمَعَانٌ
Crnac	سُودَانٌ pl. سُودَانِيٌّ
ljepota	جَمَالٌ
odijelo	اَلْبَيْسَةُ pl. لِبَاسٌ
plemenitost	كِرَامٌ
mnoštvo imetka	كَثْرَةُ اَلْمَالِ
učiniti	فَعَلَ - فَعِلٌ
potreban	مُحْتَاجُونَ pl. مُحْتَاجٌ

pomoć	اِعَانَةٌ , عَوْنٌ
saučenik	شُرَكَاءٌ pl. شَرِيكٌ
loš	سُوءٌ
spreman	مُسْتَعِدُونَ pl. مُسْتَعِدٌ
zavidnik	حُسَادٌ pl. حَاسِدٌ
zavidnik	حُسُدٌ pl. حَسُودٌ
čovječnost	مُرُوءَةٌ
vijest	اَخْبَارٌ pl. خَبْرٌ
vidjeti	عَايَنَ - مُعَايَنَةٌ , عِيَانَ

Riječi za vježbu 67

krasan li je!	مَا اَحْسَنَ
ružan li je!	مَا اَقْبَحَ
nevjerstvo	كُفْرٌ
siromaštvo	اَفْلَاسٌ - اِفْلَاسٌ
loš li je!	بِئْسَ
poputbina, brašnjenica	اَزْوَدَةٌ pl. زَادٌ

budući svijet	اَلْمَعَادُ
nepravda	ظُلْمٌ
rob; čovjek	عِبَادٌ , عَبِيدٌ pl. عَبْدٌ
divan li je!	نِعَمٌ
gospodar; saveznik; rob	اَلْمَوَالِي pl. مَوْلَى
pomagač	اَنْصَارٌ pl. نَصِيرٌ

دَهْرٌ pl. دُهُورٌ	vrijeme	بَلَى - بَلَى	istruhnuti
بَجَلَ - بُجِلٌ	biti škrt	عَطَايَا pl. عَطِيَّةٌ	dar
إِخْتَالَ - إِخْتِيَالٌ	oholiti se, uzdizati se	كَلِمَاتٌ pl. كَلِمَةٌ	riječ
الْكَبِيرُ	Veliki (Bog)	حَبَدًا	divan li je!
الْمُتَعَالَى	Uzvišeni (Bog)	أَقَامَ - إِقَامَةٌ	stanovati
سَهَا - سَهُوٌ	zaboraviti	جَوَارٌ	susjedstvo
لَهَا - لَهْوٌ	zabavljati se	أَحَبُّ بِهِ إِلَيَّ	kako mi je drag!
مَقَابِرُ pl. مَقْبَرَةٌ	groblje	مَا أَعَدَّ لَهُ	pravedan li je!
		أَصْحَابٌ pl. صَاحِبٌ	vlasnik; drug

Riječi za vježbu 68

najbolje znanje	أَحْسَنُ الْعِلْمِ	gvožđe	حَدِيدٌ
savjet	مَوَاعِظُ pl. مَوْعِظَةٌ	strugati	بَرَدٌ - بَرْدٌ
više	أَكْثَرٌ	turpija	مَبَارِدٌ pl. مِبْرَدٌ
silna	قُوَى pl. قُوَّةٌ	mjeriti	وَزَنٌ - وَزْنٌ
ići	مَشَى - مَشَى	ispravan	مُسْتَقِيمٌ
ići poput lava	مَشِيَّةَ الْأَسَدِ	tezulja	مَوَازِينُ pl. مِيزَانٌ
pred	قُدَّامَ	kako	حَيْثُ
jučer	أَمْسٍ	padati kiša	أَمَطَرَ - إِمْطَارٌ
stiska	مُزْدَحَمٌ	kaljuža	مَوَاحِلُ pl. مَوْحِلٌ
podnevno počivanje	مَقِيلٌ	kuhinja	مَطَابِخٌ pl. مَطْبَخٌ
putovanje	سَفَرٌ, مَسِيرٌ	kuhati	طَبَخَ - طَبَخَ
istok	مَشَارِقُ pl. مَشْرِقٌ	ukusan	لِذَاذٌ pl. لَذِيذٌ
zapad	مَغَارِبُ pl. مَغْرِبٌ	jelo	أَطْعِمَةٌ pl. طَعَامٌ
brašno	أَدِقَّةٌ pl. دَقِيقٌ	željeti	أَرَادَ - إِرَادَةٌ
sijati	نَخَلَ - نَخَلَ	oprost	غُفْرَانٌ, مَغْفِرَةٌ
sito	مَنَاخِلُ pl. مَنخَلٌ	starost	مَشِيبٌ

računati	حَسَبَ ۚ حِسَابٌ	griješiti	عَصَى - عَصِيَانٌ
računati	عَدَّ ۚ عَدًّا	ohol	مُخْتَالٌ, مُتَكَبِّرٌ
rođenje	مَوْلِدُهُ, مِيلَادُهُ	prolaz	مَمَارٌ pl. مَمَارٌ
udariti jedan puta	ضَرْبَاتٌ pl. ضَرْبَةٌ	tijesan	ضَيْقٌ

Riječi za vježbu 69

وسطٌ sredina	بَلَى da, dakako
على na, nad	مُسْتَقْبَلٌ budućnost
لَيْلَةُ الْقَدْرِ vrijedna noć	إِسْتَنْبَأَ - إسْتَنْبَاءٌ raspitivati
سَلَامٌ spas	إِى وَ رَبِّى da, tako mi moga Gospodara!
مَطْلَعٌ pojaviti se	إِنْجَلَى - إِنْجِلَاءٌ rastupiti se
لِكُلِّ أَحَدٍ svakome	فُرُوقٌ pl. فَرْقٌ razlika
مَمَاتٌ smrt	بَيَّنَ - تَبَيَّنَ objasniti
أَمَامٌ pred	بَلِيدٌ ograničen, glup
حَاسِبٌ - مُحَاسِبَةٌ polagati račun	أَوْضَحُ الْبَيَانِ najjasnije objašnjenje
يَوْمُ الْقِيَامَةِ sudnji dan	غُبَارٌ prašina
مُنْذُ za vrijeme, ima	حَمِيرٌ pl. حِمَارٌ magarac
أَعْلَى مِنْ uzvišeniji	نَحْوُ kao; prema
عَاشَ - مَعِيشَةٌ živjeti	مَكَانٌ mjesto
لَيْتَ da je!	لَكِنَّ, لَكِنَّ ali
رَزَقَ ۚ رِزْقٌ dati; dosuditi	جِهَاتٌ pl. جِهَةٌ strana
مَا سَاءَ nije zgriješio	دَارَ ۚ دَوْرٌ obići
قَطُّ nikada	حَوْلَ oko
الْحُسْنَى dobra djela	كُرَاتٌ pl. كُرَةٌ kugla
أَلَمْ nije li?	

Riječi za vježbu 70

Hajdemo!	هَيَّا بِنَا	Eto ti!	دُونَكَ
Blago tebi!	طُوبَى لَكَ	stići	أَدْرَكَ - إِدْرَاكَ
današnja lekcija	دَرْسُ الْيَوْمِ	Velika je razlika	شَتَان
Čuvajte se!	إِيَّاكُمْ وَ	Daleko je	هَيْهَاتَ
nevaljao	سَيِّئٌ، مَذْمُومٌ	Promisli (ispeci)!	تَفَكَّرْ
Želiš li?	هَلْ لَكَ	Da nije!	لَوْ لَا
pravi put	الصِّرَاطُ الْمُسْتَقِيمُ	Ostavi!	تَرَكَ
Teško njemu!	وَيْلٌ لَهُ	Drži se!	عَلَيْكَ بِـ
pokoran	بَارٌّ، مُطِيعٌ	Da mi je znati!	لَيْتَ شِعْرِي
Dodi na molitvu!	حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ	gdje	أَيْنَ
spas	فَلَاحٌ		

bratiti	أَخَى - مُوَآخَاةٌ، إِخَاءٌ	čuti	سَمِعَ - سَمِعَ
bratski	أَخَوِيٌّ	Čuvajte se!	إِيَّاكُمْ
brbljavac	فُرْجٌ	čuvati	حَفِظَ - حَفِظَ
brdašce	جَبِيلَاتٌ، pl. جَبِيلٌ	čuvati se	إِتَّقَى - إِتَّقَى
brdo	جَبَالٌ، pl. جَبَلٌ		
briga	هُمُومٌ، pl. هَمٌّ		
brzo	سَرِيعًا		
budući svijet	الْآخِرَةُ		
bunar	أَبَارٌ، pl. بَيْتَرٌ		
	C		
crn	سُودٌ، pl. أَسْوَدٌ	da	أَنْ
crna	سُودٌ، pl. سَوْدَاءٌ	Da mi je znati!	لَيْتَ شِعْرِي
Crnac	سُودَانٌ، pl. سُودَانِيٌّ	Da nije	لَوْلَا
crpsti	إِسْتَمَدَّ - إِسْتَمَدَادٌ	Daleko je!	هَيْهَاتَ
čast	شَرَفٌ، جَاهٌ	dan	أَيَّامٌ، pl. يَوْمٌ
čaša	كُوُوسٌ، pl. كَأْسٌ	dana	يَوْمٌ
četvrti	الرَّابِعُ، رَابِعٌ	današnja lekcija	دَرْسُ الْيَوْمِ
cijelu	كُلَّهُ	današnji posao tvoj	عَمَلُ يَوْمِكَ
činiti se	خَيَّلَ (إِلَى) - تَخَيَّلَ	darežljivost	سَخَاوَةٌ، سَخَاءٌ
čist	نُظْفَاءٌ، pl. نَظِيفٌ	deset	عَشْرٌ، ž. r. عَشْرَةٌ
čitati	قَرَأَ - قِرَاءَةٌ	devet	تِسْعٌ، ž. r. تِسْعَةٌ
čitav	جَمِيعٌ، pl. كُلٌّ	deveti	التَّاسِعُ، تَاسِعٌ
čovječuljak	رُجَيْلُونَ، pl. رُجَيْلٌ	dijeliti	قَسَمَ - قِسْمَةٌ
čovječnost	مُرُوَّةٌ	djeca	صَبِيٌّ، s. صَبِيَّانٌ
čovjek	رِجَالٌ، pl. رَجُلٌ	dječak	صَبِيَّانٌ، pl. صَبِيٌّ
čuditi se	تَعَجَّبَ - تَعَجَّبٌ	djelo	أَثَرٌ، كُتُبٌ، pl. أَثَرٌ، كِتَابٌ (knjiga)
		djelo (posao)	أَعْمَالٌ، pl. عَمَلٌ
		djelovati	أَثَرَ - تَأَثَّرَ
		djevojčica	بُنْيَاتٌ، pl. بُنْيَةٌ
		djevojka	بَنَاتٌ، pl. بِنْتٌ

do	إِلَى
dodati	نَاوَلَ - مُنَاوَلَةٌ
dobar	صَلِحًا، صَلِحُونَ، pl. صَلِحٌ، صَالِحٌ، جَيِّدٌ، طَيِّبٌ
dobra	صَوَالِحٌ، صَلِحَاتٌ، pl. صَلِحَةٌ
dobro	خَيْرٌ، pl. خَيْرٌ
dobro (prilog)	جَيِّدًا
dobro djelo	أَعْمَالٌ صَالِحَةٌ، pl. أَعْمَالٌ صَالِحَةٌ
doći	جَاءَ - مَجِيءٌ
Dodi!	حَيَّ
Dodi na molitvu!	حَيَّ عَلَى الصَّلَاةِ
domaćin	صَاحِبُ الدَّارِ
domovina	أَوْطَانٌ، pl. وَطَنٌ
donijeti,	أَوْرَثَ - إِيْرَاثٌ
prouzrokovati	كَاتَبَ - مَكَاتَبَةٌ
dopisivati se	حَلَالَ
dopušten	أَوْصَلَ - إِيْصَالٌ
dostaviti	بَلَغَ - بُلُوغٌ
dostići	إِنْتَهَى - إِنْتِهَاءٌ، أَيْمٌ - إِيْتِمَاءٌ
dovršiti	أَذِنَ - إِذْنٌ
dozvoliti	جَائِزٌ
dozvoljen	غَالُونَ، pl. غَالٍ
dragocjen	جَوَاهِرٌ، pl. جَوْهَرَةٌ
dragulj	الثَّانِي، ثَانٍ
drugi (po redu)	غَيْرُهُ
drugi (ostali)	لِغَيْرِهِ
drugom	

družiti se	صَاحَبَ - مُصَاحَبَةٌ
držati se pristojno	تَأَدَّبَ (مَعَ) - تَأَدُّبٌ
prema nekome	دَوْلٌ، pl. دَوْلَةٌ
država	عَلَيْكَ . . . . .
Drži se!	عَمَاقٌ، pl. عَمِيقٌ
dubok	طَوَالَ، pl. طَوِيلٌ
dug	دَنَانِيرٌ، pl. دِينَارٌ
dukat	نُفُوسٌ، pl. نَفْسٌ
duša	فَرَائِضٌ، pl. فَرِيضَةٌ
dužnost	عِشْرُونَ
dvadeset	إِثْنَا عَشَرَ، ž. r. إِثْنَا عَشْرَةٌ
dvanaest	

Dž

džamija	جَوَامِعٌ، pl. جَامِعٌ
	مَسَاجِدٌ، pl. مَسْجِدٌ

E

Egipat	مِصْرٌ
Eto ti!	دُونَكَ
evropski	أُورُوبِيٌّ

F

filozof	فَلَاسِفَةٌ، pl. فَيْلَسُوفٌ
---------	------------------------------

G

gdje	أَيْنَ
gdje god	أَيْنَمَا
genitiv	جَرٌّ، مَجْرُورٌ

iz	مِنْ
izaći	خَرَجَ - خُرُوجٌ
izaći sunce	طَلَعَ - طُلُوعٌ
izašao	طَوَّالِعٌ, pl.
izlazak	طُلُوعٌ
izjednačiti se	إِسْتَوَى - إِسْتَوَاءٌ
između	بَيْنَ
između nas	بَيْنَنَا
izuzetak	إِسْتِثْنَاءٌ
izvaliti se	إِنْقَعَرَ - إِنْقِعَارٌ
Izvoli!	تَفَضَّلْ
izvoljeti	تَفَضَّلَ - تَفَضُّلٌ

J

ja	أَنَا, pl.
jako	غَايَةً, جِدًّا
jama, rupa	حُفْرَةٌ, pl.
jedan	أَحَدٌ, وَاحِدٌ
jedan (od nas)	
drugoga	بَعْضُنَا بَعْضًا
jedan od njih dvojice	أَحَدُهُمَا
jedan put	مَرَّةً, pl.
jeftin	رَخِيصٌ
je li, da li?	أَ, هَلْ
jelo	أَطْعِمَةٌ, pl.
jer	لِأَنَّ
jesti	أَكَلَ - أَكْلٌ
jesti s nekim	آكَلَ - مَوَاكَلَةٌ

jezičar	لُغَوِيٌّ, pl.
jezik	اللُّسَانُ, pl. لُغَاتٌ, لُغَةٌ
jučer	أَمْسٍ
junak	شَجَاعٌ, pl.

K

kada	إِذَا, مَتَى
kajanje	نَدَامَةٌ
kajati se	نَدِمَ - نَدَامَةٌ
kako	حَيْثُ
kako?	كَيْفَ
kamen	حِجَارَةٌ, pl. أَحْجَارٌ, حَجَرٌ
kao	كَ
kćerka	بُنْيَاتٌ, pl.
Kina	الصِّينُ
kiša	أَمْطَارٌ, pl.
klanjanje	صَلَوَاتٌ, pl. صَلَاةٌ
klanjati	صَلَّى - صَلَاةٌ
kletva	دَعَوَاتٌ, pl. دَعْوَةٌ
knjiga	كُتُبٌ, pl. كِتَابٌ
ko (?)	مَنْ
koji	الَّذِينَ, pl. الَّذِي
koji je sakupio	جَامِعٌ
koji je stvorio	خَالِقٌ
koji je uspostavio	وَأَضَعٌ
koji se kaje	نَادِمُونَ, pl. نَادِمٌ
kolijevka	مَهْدٌ, pl.

konj	أَفْرَاسٌ, pl. فَرَسٌ
konji	خَيُْولٌ, pl. خَيْلٌ
konjanik	فُرْسَانٌ, pl. فَوَارِسٌ, فَارِسٌ
kopati	حَفَرَ - حَفْرٌ
koplje	رِمَاحٌ, pl. رُمُوحٌ
kora	قَشُورٌ, pl. قِشْرٌ
koristan	مُفِيدُونَ, pl. مُفِيدٌ
koriti	عَاتَبَ - مُعَاتَبَةٌ, عِتَابٌ
kosa	أَشْعَارٌ, pl. شَعْرٌ
kova	دِلَالٌ, pl. أَدَلٍ, دَلْوٌ
kovač	حَدَّادُونَ, pl. حَدَّادٌ
kovan	مَضَارِبٌ, pl. مَضْرُوبٌ
kovati	ضَرَبَ - ضَرْبٌ
kradljivac	لُصُوصٌ, pl. لِصٌّ
kraj	أَطْرَافٌ, pl. طَرْفٌ
kratak	قِصَارٌ, pl. قَصِيرٌ
krava	بَقَرَاتٌ, pl. بَقْرَةٌ
kršćanin	نَصَارَى, pl. نَصْرَانِيٌّ
krv	دِمَاءٌ, pl. دَمٌ
krvni	دَمَوِيٌّ
kuća	بَيْوتٌ, pl. دُورٌ, بَيْتٌ, دَارٌ
kućica	بَيْتٌ, دُورَةٌ, بَيْتَاتٌ, pl. دُورَاتٌ
kuhati	طَبَخَ - طَبَخٌ
kuhinja	مَطَابِخٌ, pl. مَطْبَخٌ
Kur'an	الْكِتَابُ, الْقُرْآنُ
Kurejšija	قُرَيْشِيُونَ, pl. قُرَيْشِيٌّ

L

lak	خِفَافٌ, pl. يَسِيرٌ, سَهْلٌ, خَفِيفٌ
lakši	أَيْسَرٌ, أَخْفٌ, أَسْهَلٌ
lav	أَسُودٌ, pl. أَسَدٌ
laž	كَذِبٌ, كَذِبٌ
lažac	كَاذِبٌ, كَذَّابٌ
lažov	كَذَّابٌ, كَذُوبٌ
lekcija	دُرُوسٌ, pl. دَرَسٌ
lice	وُجُوهُ, pl. وَجْهٌ
lično	بِنَفْسِهِ, نَفْسُهُ
liječiti	دَاوَى - مُدَاوَاةٌ
	عَالَجَ - مُعَالَجَةٌ, عِلَاجٌ
lijen	كُسَالَى, pl. كَسْلَانٌ
lijenost	كَسَلٌ
lijep	حِسَانٌ, pl. حَسَنٌ, جَمِيلٌ
lijepo vladanje	خُلُقٌ حَسَنٌ, آدَبٌ
loš	سُوءٌ

LJ

ljepota	حُسْنٌ, جَمَالٌ
ljubav	مَحَبَّةٌ
ljubiti	أَحَبَّ - إِحْبَابٌ
ljudi	إِنْسَانٌ, s. نَاسٌ, رَجُلٌ, s. رِجَالٌ
ljudima	لِلنَّاسِ, لِلرِّجَالِ
ljudski	إِنْسَانِيٌّ

M

majka	أُمَّهَاتٌ, pl. أُمَّ
mahala	مَحَلَّاتٌ, pl. مَحَلَّةٌ
makar	وَلَوْ
malen	صِغَارٌ, pl. صَغِيرٌ
mali grijeh	صَغَائِرٌ, pl. صَغِيرَةٌ
mana	عُيُوبٌ, pl. عَيْبٌ
marljiv	مُجِدُّونَ, pl. مُجِدٌّ
marljivost	جِدٌّ
mašiti	فَاتَ - فَوَّتَ
med	عَسَلٌ
medinski	مَدَنِيٌّ
među	بَيْنَ
mekkanski	مَكِّيٌّ
Mekkanac	مَكِّيُّونَ, pl. مَكِّيٌّ
Meni ima	أَنَا أَيْنُ, عُمْرِي
mesar	قَصَابٌ
mi	نَحْنُ
mijenjati	غَيَّرَ - تَغَيَّرَ
mijenjati se	تَبَدَّلَ - تَبَدَّلَ
ministar	وُزَرَءَاءُ, pl. وَزِيرٌ
misirski, egipatski	مِصْرِيٌّ
mišljenje	آرَاءٌ, pl. رَأْيٌ
mir	رَاحَةٌ
mjesec	أَشْهُرٌ, pl. شَهْرٌ
mjesto	أَمْكِنَةٌ, مَقَامَاتٌ, pl. مَكَانٌ, مَقَامٌ

mjesto gdje se	مَجَالِسٌ, pl. مَجْلِسٌ
sjedi	وَزَنَ - وَزَنَ
mjeriti	صِغَارٌ, pl. صَغِيرٌ
mlad	صِغَرٌ
mladost	أَصْغَرُ مِنْ, الصَّغِيرُ
mlađi	كَثْرَةُ الدُّمُوعِ
mnoge suze	كَثِيرًا
mnogo	كَثِيرُونَ, pl. كَثِيرٌ
mnogobrojan	كَثْرَةٌ
mnoštvo	قَدَرَ - قُدْرَةٌ
moći	أَبِي
moj otac	دَعَوَاتٌ, pl. دَعْوَةٌ
molba	اسْتَسْقَى - اسْتِسْقَاءٌ
moliti za kišu	صَلَوَاتٌ, pl. صَلَاةٌ
molitva	حِكْمٌ, pl. حِكْمَةٌ
mudrost	مُفْتُونَ, pl. مُفْتٍ
muftija	ضَيْقٌ
muka (neprilika)	مُسَيْلِمَةٌ
Musejlima	مُسْلِمُونَ, pl. مُسْلِمٌ
musliman	مُسْلِمَاتٌ, pl. مُسْلِمَةٌ
muslimanka	

N

na	فِي, عَلَى
nad	عَلَى, فَوْقَ
nadjeti ime	سَمَى - تَسْمِيَةٌ
nagrad	أَجُورٌ, pl. أَجْرٌ

nagraditi	أَثَابَ - إِثَابَةٌ	ne	لَا
najbolje znanje	أَحْسَنُ الْعِلْمِ	nebo	سَمَاوَاتُ , pl. سَمَاةٌ
najdulja rijeka	أَطْوَلُ الْأَنْهَارِ	nego	بَلْ
najpobožniji	أَعْبَدُ النَّاسِ	nego (osim u)	إِلَّا فِي
najskuplja stvar	أَعْلَى الْأَشْيَاءِ	neiskusan	عُمُرٌ
najvrednija (e)		nek	لِ
žena (e)	فُضِّلِي النِّسَاءِ أَفْضَلُ النِّسَاءِ	neki	بَعْضٌ
najvredniji čovjek	أَفْضَلُ الرِّجَالِ	neko	أَحَدٌ
najvredniji ljudi	أَفْضَلُ الرِّجَالِ	nema	لَا
namaz (molitva)	صَلَوَاتُ , pl. صَلَاةٌ	nemaran	غَافِلُونَ , pl. غَافِلٌ
napisati	كَتَبَ - كِتَابَةٌ	neprijatelj	أَعْدَاءُ , pl. عَدُوٌّ
napisaće	يَكْتُبُ	nepromjenljivo ime	مَبْنِيَّاتٌ , pl. مَبْنِيٌّ
napojen	رَوَاهُ , pl. رِيَانٌ	nesreća	مَصَائِبُ , pl. مُصِيبَةٌ
napravljen	مَصَانِعُ , pl. مَصْنُوعٌ	nešto	أَشْيَاءُ , pl. شَيْءٌ
napredovati	تَقَدَّمَ - تَقَدُّمٌ	nevaljao	سَيِّئٌ , مَذْمُومٌ
naputiti	هَدَى - هِدَايَةٌ	neznalica	جَاهِلٌ , جَاهِلَةٌ
naseliti se	سَكَنَ - سُكْنَى	ni	لَا
naseljen	مَسَاكِينُ , pl. مَسْكُونٌ	nije	لَيْسَ , مَا , لَا
naskoro	عَنْ قَرِيبٍ	Nije lijepo	لَا يَجْسُنُ
naučiti	تَعَلَّمَ - تَعَلَّمَ	Nije moguće	لَا يُمَكِّنُ
naučiti napamet	حَفِظَ - حَفِظَ	Nil	النَّيْلُ
Naučite!	إِحْفَظُوا	niko	أَحَدٌ (iza negacije)
nauka	عُلُومٌ , pl. عِلْمٌ	ništavilo	عَدَمٌ
nauka o grama- tici i sintaksi	عِلْمُ النَّحْوِ	ni	وَلَا
navaliti	هَاجَمَ - مُهَاجِمَةٌ	noć	اللَّيَالِي , لَيَالٍ , pl. لَيْلٌ
		noga	أَرْجُلٌ , pl. رِجْلٌ

nominativ	مَرْفُوعٌ , رَفْعٌ	određivati	قَدَّرَ - تَقَدَّرَ
nosač	حَمَّالُونَ, pl. حَمَّالٌ	odvesti	ذَهَبَ (ي) - ذَهَابٌ
novina	جَرَائِدٌ, pl. جَرِيدَةٌ	odvojiti se	إِنْفَرَدَ - إِنْفِرَادٌ
nož	سَكَكِينٌ, pl. سَكَاكِينٌ	odvratiti	زَحَرَحَ - زَحْرَحَةٌ
nužda	حَاجَاتٌ, pl. حَاجَةٌ	ogovaranje	غَيْبَةٌ
	NJ	ogrnuti se	تَجَلَّبَبَ - تَجَلَّبَبٌ
njegov brat	أَخُوهُ	oguliti se	إِنْقَشَرَ - إِنْقِشَارٌ
	O	ohol	مُخْتَالٌ, مُتَكَبِّرٌ
O moj Bože!	اللَّهُمَّ	oholiti se	تَكَبَّرَ - تَكَبُّرٌ
oblak	سُحُبٌ, pl. سَحَابَةٌ	okititi	جَوَّهَرَ - جَوْهَرَةٌ
običaj	عَادَاتٌ, pl. عَادَةٌ	okretnost	نَشَاطٌ
obilan	جَزِيلٌ	okrugao	مُدَوَّرَاتٌ, pl. مُدَوَّرٌ
obilna nagrada	أَجْرٌ جَزِيلٌ	okrutan	ظَالِمَةٌ, pl. ظَالِمُونَ, ظَالِمٌ
obratiti se	أَنَابَ (إِلَى) - إِنَابَةٌ	omalovažiti	حَقَّرَ - حَقْرٌ
obuća	نِعَالٌ, pl. نَعْلٌ	on	هُم, pl. هُوَ
obući čarape	تَجَوَّرَبَ - تَجَوَّرَبٌ	onô	ذَلِكَ
ocrniti	سَوَّدَ - تَسْوِيدٌ	ono što	مَا
očinski	أَبَوِيٌّ	ono što se traži	مَطَالِبٌ, pl. مَطْلُوبٌ
od	مِنْ	opremiti	بَعَثَ - بَعَثٌ
odabran	مُصْطَفَوْنَ, pl. مُصْطَفَى	oprezan	حَذِرُونَ, pl. حَذِرٌ
odgoditi	أَخَّرَ - تَأَخَّرٌ	oprost	غُفِرَانَ, مَغْفِرَةٌ
odgovor	جَوَابٌ	oprostiti	غَفَرَ - مَغْفِرَةٌ, غُفِرَانَ
odjeća	ثِيَابٌ, pl. أَثْوَابٌ, ثَوْبٌ	opsežniji	أَوْسَعُ مِنْ
odijelo	الْبَيْسَةَ, pl. لِبَاسٌ	opširan	وَأَسِعٌ
odmetnik od vjere	مُرْتَدُونَ, pl. مُرْتَدٌ	opširniji	أَوْسَعُ مِنْ
		optok	دَوْرَةٌ

osam	ثَمَانٍ , ž. r. ثَمَانِيَّةٌ	pametniji	أَعْقَلُ مِنْ
osjetiti	أَحَسَّ (بِ) - إِحْسَاسٌ	pasti	وَقَعَ - وَقُوعٌ
osloniti se	تَوَكَّلَ (عَلَى) - تَوَكُّلٌ	paziti	رَاعَى - مُرَاعَاةٌ
osnovati	أَسَّسَ - تَأْسِيسٌ	pero	أَقْلَامٌ , pl. قَلَمٌ
ostariti	شَيَّبَ - تَشْيِيبٌ	pet	خَمْسٌ , ž. r. خَمْسَةٌ
ostati	بَقِيَ - بَقَاءٌ	petnaest	خَمْسَ عَشْرَةَ , ž. r. خَمْسَةَ عَشْرَةَ
Ostavi!	تَرَكَ	pisac	مُؤَلِّفُونَ , pl. مُؤَلِّفٌ
ostaviti	تَرَكَ - تَرْكٌ	pisanje	كِتَابَةٌ
osvojiti	فَتَحَ - فَتْحٌ	pisati	كَتَبَ - كِتَابَةٌ
oštar	قَوَاطِعُ , pl. قَاطِعٌ	pismen	تَحْرِيرٌ
oštrouman	فُطِنٌ , pl. فُطْنٌ	pismena	حُرُوفٌ , s. حُرُوفٌ
otac	آبَاءٌ , pl. أَبٌ	pismo	مَكَاتِيبٌ , pl. مَكْتُوبٌ
otići	ذَهَبَ - ذَهَابٌ	pitak	عَذْبٌ
otrovan	سَامٌ	pitati	سَأَلَ - سُؤَالٌ
otvoriti	فَتَحَ - فَتْحٌ	piti	شَرِبَ - شُرْبٌ
otvoriti se	إِنْفَتَحَ - إِنْفِتَاحٌ	pjesma	قَصَائِدٌ , pl. قَصِيدَةٌ
ovaj	هَذَا	pjesnik	شُعْرَاءٌ , pl. شَاعِرٌ
ovaj svijet	الدُّنْيَا	plemenit	كُرَمَاءٌ , pl. كَرِيمٌ
ovdje	هِنَا	plemenitost	كُرَمٌ
ovo	هَذَا	po	بَعْدَ , بِ , عَلَى
oživiti	أَحْيَا - إِحْيَاءٌ	pobijeljeti	إِبْيَضَ - إِبْيَاضٌ
P		pobožan	عِبَادٌ , عَابِدُونَ , pl. عَابِدٌ
pa	فَ	pocrnjeti	إِسْوَدَّ - إِسْوَدَادٌ
padati kiša	أَمَطَرَ - إِمْطَارٌ	počastiti	شَرَّفَ - تَشْرِيفٌ
pametan	عُقْلَاءٌ , عَاقِلُونَ , pl. عَاقِلٌ	početi	شَرَعَ - شُرُوعٌ , بَدَأَ - بَدْءٌ
pametni	أُولُو الْأَنْبَابِ		جَعَلَ , أَقْبَلَ , أَنْشَأَ , أَخَذَ

podnevno počivanje	مَقِيلٌ	posjeta	زِيَارَةٌ
podvornik	بَوَابُونَ, pl. بَوَابٌ	poslanik	مَبْعُوثُونَ, pl. مَبْعُوثٌ
pogoditi (nesreća)	أَصَابَ - إِصَابَةٌ	poslanik Božji	رُسُلٌ, pl. رَسُولٌ
pohoditi	زَارَ - زِيَارَةٌ	poslije	بَعْدَ
pohvalan (ljen)	مَحَامِيدٌ, pl. مَحْمُودٌ	poslušan	مُطِيعُونَ, pl. مُطِيعٌ
pohvatati	قَبَضَ (عَلَى) - قَبْضٌ	posljedica	عَوَاقِبُ, pl. عَاقِبَةٌ
pojunačiti se	تَشَجَّعَ - تَشَجُّعٌ	posljedni	آخِرُونَ, pl. آخِرٌ
pokajati se	تَابَ (إِلَى) - تَوْبَةٌ	postaviti	
pokloniti	وَهَبَ - هِبَةٌ	zapovjednikom	أَمَرَ - تَأْمِيرٌ
pokoran	مُطِيعُونَ, pl. مُطِيعٌ	postelja	فُرْشٌ, pl. فِرَاشٌ
pokoravati se	أَطَاعَ - إِطَاعَةٌ	postići	نَالَ - نَيْلٌ
pokornost	إِنْقَادَ - إِنْقِيَادٌ	postupati	عَمِلَ (بِ) - عَمَلٌ
pokriti	غَطَّى - تَغْطِيَةٌ	posuda	أَنْيَةٌ, pl. إِنَاءٌ
pokuđen	مَذْمُومُونَ, pl. مَذْمُومٌ	poštovan	مُعَظَّمٌ, مُحْتَرَمٌ
polovica	أَنْصَافٌ, pl. نِصْفٌ	poštovati, poštovanje	عَظَّمَ - تَعْظِيمٌ
pomaganje,	وَلَوْلَ - وَلَوْلَةٌ		إِحْتَرَمَ - إِحْتِرَامٌ
pomagati	وَأَزَرَ - مُوَازَرَةٌ	potišten	مَظَالِيمٌ, pl. مَظْلُومٌ
(u poslu)		potpomagati se	تَعَاوَنَ - تَعَاوُنٌ
pomagati se	إِسْتَمَدَّ - إِسْتِمْدَادٌ		سَاعَدَ - مُسَاعَدَةٌ
pomesti	كَنَسَ - كَنْسٌ	potreban	مُحْتَاجُونَ, pl. مُحْتَاجٌ
pomoć	عَوْنٌ, إِعَانَةٌ	potresti se	زَلَزَلَ - زَلْزَلَةٌ
pomoći	أَعَانَ - إِعَانَةٌ	poučavati, poučavanje	عَلَّمَ - تَعْلِيمٌ
poniziti	حَقَّرَ - حَقْرٌ	pouzdati se	وَتَّقَ (بِ) - ثِقَةٌ, وَثُوقٌ
poplava	سَيُولٌ, pl. سَيْلٌ	povjerljivost	أَمَانَةٌ
popraviti	جَدَّدَ - تَجْدِيدٌ	povoditi se za	
posao	أَعْمَالٌ, pl. عَمَلٌ	nekim	إِنْقَادَ (لِ) - إِنْقِيَادٌ
posjednik	ذُو أَمْلَآكٍ, pl. ذُو مَلِكٍ	povući se	تَقَهَّقَرَ - تَقَهَّقُرٌ

pozdraviti	سَلَّمَ (عَلَى) - تَسْلِيمٌ	prevesti	تَرْجَمَ - تَرْجَمَةٌ
poznat	مَعَارِفٌ, pl. مَعْرُوفٌ	prevodilac	مُتَرْجِمٌ, pl. مُتَرْجِمُونَ
poznavanje	مَعْرِفَةٌ	približiti se	قَرُبَ - قُرْبَانٌ
poznavati	عَرَفَ - مَعْرِفَةٌ	pričati	حَكَى - حِكَايَةٌ
požutjeti	إِصْفَرَ - إِصْفِرَارٌ	prijatelj	أَصْدِقَاءٌ, pl. صَدِيقٌ
požuriti se	بَادَرَ - مُبَادَرَةٌ	prije	إِخْوَانٌ, pl. أَخٌ
pravedan	عَادِلُونَ, pl. عَادِلٌ	pripraviti	قَبْلَ
pravi put	الصِّرَاطُ الْمُسْتَقِيمُ	pristati za nekim	أَعَدَّ - إِعْدَادٌ
praviti se bolesnim	تَمَارَضَ - تَمَارُضٌ	pristaša	تَبِعَ - تَبِعٌ
praviti se Božjim poslanikom	تَنَبَّأَ - تَنْبِؤٌ	prisutan	إِتَّبَعَ - إِتِّبَاعٌ
praviti se da spava	تَنَاوَمَ - تَنَاوُمٌ	proći pokraj nekoga	أَتْبَاعٌ, pl. تَبِعٌ
praviti se filozofom	تَفَلَسَفَ - تَفَلْسُفٌ	prolaz	تَابِعُونَ, pl. تَابِعٌ
praviti se nevještima	تَغَافَلَ - تَغَافُلٌ	prolazan	حَاضِرُونَ, pl. حَاضِرٌ
prazan	خَالُونَ, pl. خَالٍ, خِلْوٌ	proljeće	مَرَّ (بِ) - مُرُورٌ
preći (preseliti se)	إِنْتَقَلَ - إِنْتِقَالٌ	promašiti	مَمَّارٌ, pl. مَمَرٌ
preći	جَاوَزَ - مُجَاوِزَةٌ	promjenljiva riječ	فَانٍ
pred	قُدَّامَ, أَمَامَ	propast	أَرْبَعَاءُ, pl. رَبِيعٌ
predak	آبَاءٌ, pl. أَجْدَادٌ, جَدٌّ	propasti (u školi)	فَاتَ - فَوْتُ
predati	سَلَّمَ (إِلَى) - تَسْلِيمٌ	propasti	مُعْرَبَاتٌ, pl. مُعْرَبٌ
prekinuti	قَاطَعَ - مُقَاطَعَةٌ	prosta godina	إِنْقِرَاضٌ
prekinuti se	إِنْصَرَمَ - إِنْصِرَامٌ	prostran	رَسَبَ - رُسُوبٌ
prepustiti	فَوَّضَ - تَفْوِيزٌ	proširiti	إِنْقِرَاضَ - إِنْقِرَاضٌ
prestupna godina	السَّنَةُ الْكَبِيْسَةُ	protezati se	السَّنَةُ الْبَسِيْطَةُ
Prešla je	إِنْتَقَلَتْ		وَاسِعُونَ, pl. وَاسِعٌ
pretrpjjeti	قَاسَى - مُقَاسَاةٌ		وَسَّعَ - تَوْسِيْعٌ

protiv njega	عَلَيْهِ	razlikovati	مَيَّزَ - تَمَيَّزَ
protivnik	خُصَمَاءُ, pl. خَصْمٌ	razmisliti	تَفَكَّرَ - تَفَكَّرَ
prozvati	لَقَّبَ - تَلَقَّبَ	razni	مُخْتَلِفُونَ - مُخْتَلِفٌ
proždrljivost	شَرَاهَةٌ, شَرَهُ	razred	فُصُولٌ, pl. فِصْلٌ
prst	أَصَابِعُ, pl. إِصْبَعٌ	razuman	أَلْبَاءُ, pl. لَبِيبٌ
prvi	أَوَّلُ, أَوَّلُ	razumljiv	مَفْهُومٌ
pun	مَمْلُوءٌ	razumjeti	فَهِمَ - فَهَمَ
put	سَبِيلٌ, طُرُقٌ, pl. سَبِيلٌ, طَرِيقٌ	rdav	رَدِيٌّ
puta	دَفْعَةٌ, دَكْرَةٌ, مَرَّةٌ, دَفَعَاتٍ, دَكْرَاتٍ, مَرَاتٍ, pl.	rečenica	جُمَلَةٌ, pl. جُمَلَةٌ
putovanje	مُسَافَرَةٌ, سَفَرٌ	Reci!	قُلْ
putovati	سَافَرَ - مُسَافَرَةٌ	reći	قَالَ - قَوْلٌ
		riječ	كَلِمَاتٌ, pl. كَلِمَةٌ
		rječit	فُصْحَاءُ, pl. فَصِيحٌ
		roditelji	أَبَوَانِ
		roditi se (sunce)	طَلَعَ - طُلُوعٌ
		rođen	وُلِدَ, مَوْلُودٌ
		rođenje	مَوْلِدٌ, مِيلَادٌ
		ruka	أَلْيَدِي, pl. يَدٌ
		ružan	قَبِيحٌ, pl. قَبِيحٌ
		rzanje	تَهْمَةٌ
			S
		s njim	بِهِ, مَعَهُ
		sa	بِهِ, مَعَهُ
		sablja	سُيُوفٌ, pl. سَيْفٌ
		sačuvati	حَرَّمَ (عَلَى) - تَحْرِيمٌ
		samo	مَا... إِلَّا, إِنَّمَا

R

računati	عَدَّ - عَدَّ, حَسَبَ - حِسَابٌ
radi	لِأَجْلِ, لِ
raditi	عَمِلَ - عَمَلٌ
rana	جُرُوحٌ, pl. جَرْحٌ
rascijepiti se	انْفَطَرَ - انْفِطَارٌ
raspoloviti	نَصَفَ - تَنْصِيفٌ
raspoložiti se	انْشَرَحَ - انْشِرَاحٌ
raspravljati	حَاجَّ - مُحَاجَّةٌ
raspršiti	شَتَّتَ - تَشْتِيتٌ
raspršiti se	تَفَرَّقَ - تَفَرُّقٌ
rastupiti se (oblak)	انْقَشَعَ - انْقِشَاعٌ
raširen	مُنْتَشِرٌ
rat	حُرُوبٌ, pl. حَرْبٌ

sanduk	صَنَادِيقُ, pl. صَنَدُوقُ	sjekira	أَفْوُسٌ, pl. فُؤُوسٌ, فَأْسٌ
Sarajevo	سَرَايُ	skrušen	خُشَعٌ, pl. خَاشِعُونَ, خَاشِعٌ
sasvim	جِدًّا	skup, skupocjen	غَالُونَ, pl. غَالٍ
sat	سَاعَاتُ, pl. سَاعَةٌ	skvasiti se	إِخْضَلَّ - إِخْضَلَّالٌ
saučenič	شُرَكَاءُ, pl. شَرِيكٌ	sladak	لِذَازٌ, pl. لَذِيذٌ
savjet	نَصَائِحُ, pl. نَصِيحَةٌ	slagati	كَذَبَ - كَذَبَ, كَذِبٌ
savladati	غَلَبَ - غَلَبَةٌ	slagati se	وَأَفَقَ - مُوَأَفَقَةٌ, وَوَأَفَقُ
sebe	نَفْسَهُ	slikati	صَوَّرَ - تَصَوَّرَ
sebi	لِنَفْسِهِ	sluga	خُدَّامٌ, pl. خَادِمُونَ, خَادِمٌ
sedam	سَبْعٌ, ž. r. سَبْعَةٌ	Slušaj!	إِسْمَعْ
sedamnaest	سَبْعَ عَشْرَةَ, ž. r. سَبْعَةَ عَشَرَ	slušati	إِسْتَمَعَ - إِسْتَمَاعٌ, سَمِعَ - سَمِعٌ
sestra	أَخَوَاتُ, pl. أُخْتٌ	smilovati se	رَحِمَ - رَحِمَةٌ
sestrica	أُخْيَاتُ, pl. أُخِيَّةٌ	smion	جَسُورٌ
sijati	نَخَلَ - نَخْلٌ	smiriti se	إِطْمَأَنَّ - إِطْمِئْنَانَ
sila	قُوَى, pl. قُوَّةٌ	smrknuti se	إِكْفَهَرَ - إِكْفِهْرَارٌ
sin	أَبْنَاءُ, pl. ابْنٌ, ابْنٌ	smrt	مَوْتُ
sinčić	بُنْيُونَ, pl. بَنِيٌّ	smutljivost	نَغِيْمَةٌ
sinovski	إِبْنِيٌّ	snažan	أَقْوِيَاءُ, pl. قَوِيٌّ, ذُو قُوَّةٍ
siromah	فُقَرَاءُ, pl. فَاقِرٌ	snovati	دَبَّرَ - تَدَبَّرَ
siromaštvo	فُقُورٌ, pl. فَقرٌ	soba	pl. حُجْرَةٌ, بَيْتٌ
sito	مَنَاخِلُ, pl. مَنَاخِلٌ	spas	حُجْرَاتٌ, حُجْرٌ, بِيُوتٌ
sjati se	لَمَعَ - لَمَعَانٌ	spasiti se	فَلَاحٌ, سَلَامَةٌ
sjećati se	تَذَكَّرَ - تَذَكَّرَ	spasiti se	سَلِمَ - سَلَامَةٌ
sjededeći	جَالِسًا		فَازَ - فَوْزٌ, نَجَا - نَجَاةٌ
sjediti, sjesti	جَلَسَ - جُلُوسٌ	spašen	سَالِمٌ, فَائِزٌ, نَاجٍ
sjediti s nekim	جَالَسَ - مُجَالَسَةٌ	spavati	نَامَ - نَوْمٌ

spominjanje	ذِكْرٌ	sticati	كَسَبَ - كَسَبٌ
spominjati	ذَكَرَ - ذِكْرٌ	stići (dostići)	اِكْتَسَبَ - اِكْتِسَابٌ
spreman	مُسْتَعِدُّونَ, pl. مُسْتَعِدٌّ	stići (doći)	اَدْرَكَ - اِدْرَاكٌ
spretnost	نَشَاطٌ	stiska	وَرَدَ - وُرُودٌ
sramota	عُيُوبٌ, pl. عَيْبٌ	stoji	مَزَدَحَمٌ, اِزْدِحَامٌ
srce	قُلُوبٌ, pl. قَلْبٌ	stoljeće	وَاقِفُونَ, pl. وَاِقِفٌ
srdit	غَضَابٌ, pl. غَضَبَانٌ	stotina	عَصْرٌ, قَرْنٌ
srdžba	غَضَبٌ	strahovit	عُصُورٌ, قُرُونٌ, pl.
srčan	شَجَاعَانٌ, pl. شَجَاعٌ	strana	مِثُونَ, مِثَاتٌ, pl. مِائَةٌ
srebro	فِضَّةٌ	strašiv	هَائِلٌ
Sredozemno More	الْبَحْرُ الْمَتَوَسِّطُ	stric	أَطْرَافٌ, pl. طَرَفٌ
sreća	سَعَادَةٌ	strpljivost	جَبَانٌ
sresti se lice u lice	وَأَجَهَ - مُوَأَجَهَةٌ	strugati	أَعْمَامٌ, pl. عَمٌّ
srušiti se	اِنْقَضَ - اِنْقِضَاضٌ	studen (hladan)	صَبْرٌ
stabalce	شَجَيْرَاتٌ, pl. شَجِيرَةٌ	studên (hladnoća)	بَرَدٌ - بَرْدٌ
stablo	أَشْجَارٌ, pl. شَجَرَةٌ	stup	بَارِدٌ
stanje	أَحْوَالٌ, pl. حَالٌ	stvar	بَرْدٌ
stanovnik	سُكَّانٌ, pl. سَاكِنٌ	stvoriti	أَعْمِدَةٌ, pl. عَمُودٌ
stanovnici	أَهَالٍ, أَهْلُونَ, pl. أَهْلٌ	sudac	أُمُورٌ, أَشْيَاءٌ, pl. أَمْرٌ, شَيْءٌ
star, starac	كِبَرَاءٌ, كِبَارٌ, pl. كَبِيرٌ	sunce	خَلَقَ - خَلْقٌ
starost	شُيُوخٌ, pl. شَيْخٌ	sunčana godina	حُكَّامٌ, حَاكِمُونَ, pl. حَاكِمٌ
stariji	مَشَيْبٌ, كِبَرٌ	sura (poglavlje iz Kur'ana)	قُضَاةٌ, قَاضُونَ, pl. قَاضٍ
starješina	أَكْبَرُونَ, اَلْكَبِيرُ	sutra	شُمُوسٌ, pl. شَمْسٌ
stepen	قَوَامُونَ, pl. قَوَامٌ		السَّنَةُ الشَّمْسِيَّةُ
	دَرَجَاتٌ, pl. دَرَجَةٌ		سُورَةٌ, pl. سُورَةٌ
			غَدًا

suza	دُمُوعٌ, pl. دُمُوعٌ	tezulja	مَوَازِينُ, pl. مَوَازِينُ
svake godine	كُلَّ سَنَةٍ	težak	ثِقَلًا, pl. ثِقَالٌ, ثَقِيلٌ
svaki, sve, svi	كُلُّ	težak (mučan)	صِعَابٌ, pl. صِعَابٌ
svakom, svakoj	لِكُلِّ	teži	أَصْعَبُ مِنْ, أَثْقَلُ مِنْ
svojstvo	خِصَالٌ, pl. خِصَالَةٌ	ti	أَنْتِ, ž. r. أَنْتَ
svome prijatelju	لِأَخِيهِ	tijelo	أَجْسَامٌ, pl. جِسْمٌ
svome ocu	لِأَبِيهِ	tijesan	ضَيِّقٌ
svršiti (se)	إِنْتَهَى - إِنْتَهَاهَا	tinta	حَبُورٌ, pl. حَبُورٌ
	Š	tražiti	طَلَبَ - طَلَّبَ
šest	سِتٌّ, ž. r. سِتَّةٌ	tražiti pomoći	إِسْتَفَاثَ - إِسْتِفَاثَةً
šesti	الْسَّادِسُ, سَادِسٌ	trbuh	بُطُونٌ, pl. بَطْنٌ
šezdeset	سِتُّونَ	treba	يَلْزَمُ, يَنْبَغِي
širiti se	تَوَسَّعَ - تَوَسَّعَتْ	treći	الثَّالِثُ, ثَالِثٌ
škola	مَدَارِسُ, pl. مَدْرَسَةٌ	tri	ثَلَاثٌ, ž. r. ثَلَاثَةٌ
školske knjige	كُتُبُ الْمَدْرَسَةِ	trideset	ثَلَاثُونَ
šta	مَا	tri stotine	ثَلَاثُمِائَةٍ
štamparija	مَطَابِعٌ, pl. مَطْبَعَةٌ	turpija	مِبَارِدٌ, pl. مِبَارِدٌ
štampati	طَبَعَ - طَبَعُ	turski	التُّرْكِيُّ, تُرْكِيٌّ
štap	عِصَى, pl. عَصَا	tvrdoglavost	عِنَادٌ
	T		U
ta, to	ذَلِكَ, تِلْكَ	u	بِ, فِي
taj	ذَلِكَ	ubica	قَاتِلٌ, pl. قَاتِلَةٌ
tâman	مُظْلِمٌ	ubijen	قُتِلَ, مَقْتُولٌ
te	فَا	učen	عُلَمَاءُ, pl. عَالِمُونَ, عَالِمٌ
teret	أَحْمَالٌ, pl. حِمْلٌ	učenica	طَالِبَاتٌ, pl. طَالِبَةٌ
Teško njemu!	وَيْلٌ لَهُ	učeniji	أَعْلَمُ مِنْ

učenik طَلَبَةٌ, pl. طَالِبُونَ, طَالِبٌ
 učenjak عُلَمَاءُ, pl. عَالِمٌ, عِلْمٌ, عَلَامَةٌ
 učimo نَدْرُسُ
 učiniti فَعَلَ - فَعِلٌ
 učiniti svijetlim بَيَضَ - تَبَيَّضَ
 učitelj مُعَلِّمُونَ, pl. مُعَلِّمٌ
 učiti دَرَسَ - دَرَسٌ
 udaljiti زَخَرَخَ - زَخْرَحَةٌ
 udaranje ضَرْبٌ
 udariti ضَرَبَ - ضَرْبٌ
 udijeliti قَسَمَ (إِلَى) - قِسْمَةٌ
 udružiti se تَشَارَكَ - تَشَارُكٌ
 ugodnik Božji أَوْلِيَاءُ اللَّهِ, pl. وَلِيُّ اللَّهِ
 uhvatiti قَبَضَ (عَلَى) - قَبْضٌ
 ukazati se حَصَحَصَ - حَصْحَصَةٌ
 ukusan لَذِذٌ, pl. لَذَائِدٌ
 Umejjevići بَنُو أُمَيَّةَ
 umrijeti مَاتَ - مَوْتٌ
 unići دَخَلَ - دُخُولٌ
 uprašiti se اِغْبَرَ - اِغْبِرَارٌ
 upravitelj مُدِيرُونَ, pl. مُدِيرٌ
 urotiti se تَأَمَرَ (عَلَى) - تَأْمُرٌ
 usmen شَفَوِيٌّ
 uspostaviti وَضَعَ - وَضْعٌ
 usta أَفْوَاهٌ, pl. فَمٌ
 ustrajati أَصَرَ (فِي) - إِصْرَارٌ

uvećati se عَظُمَ - عِظْمٌ
 uvijek أَبَدًا, دَائِمًا
 uzeti أَخَذَ - أَخْذٌ
 uzeti za ministra اِسْتَوَزَرَ - اِسْتِزَارٌ
 uzgajati اَدَّبَ - تَأْدِيبٌ

V

vatra نِيرَانٌ, pl. نَارٌ
 važan مُهِمٌ
 već قَدْ
 većinom غَالِبًا, فِي الْأَكْثَرِ
 velik كِبَارٌ, pl. كَبِيرٌ
 velika كَبِيرَاتٌ, pl. كَبِيرَةٌ
 Velika je razlika! شَتَّانَ
 velika vrućina شِدَّةُ الْحَرَارَةِ
 veliki grijeh كَبَائِرٌ, pl. كَبِيرَةٌ
 veoma جِدًّا
 veza ljubavi حَبْلُ الْمَوَدَّةِ
 vidjeti رَأَى - رُؤْيَةٌ, شَاهَدَ - مُشَاهَدَةٌ
 Vidio sam شَاهَدْتُ, رَأَيْتُ
 viđenje مُشَاهَدَةٌ
 vijest أَخْبَارٌ, pl. خَبْرٌ
 vino خُمُورٌ, pl. خَمْرٌ
 visok رَفِيعٌ
 više أَكْثَرُ
 više puta دَفْعَاتٍ, كَرَّاتٍ, مَرَّاتٍ

vječit	بَاقٍ , pl. بَاقُونَ
vjera	أَدْيَانٌ , pl. دِينٌ , إِيْمَانٌ
vjernost	أَمَانَةٌ
vjerske znanosti	عُلُومُ الدِّينِ
vješt	مَهْرَةٌ , pl. مَاهِرُونَ , مَاهِرٌ
vladar	مَلِكٌ , pl. مَلُوكٌ
vlasnik	أَصْحَابٌ , pl. صَاحِبٌ , مَالِكُونَ , pl. مَالِكٌ
vlast	دَوْلٌ , pl. دَوْلَةٌ
voda	مِيَاهٌ , pl. مَاءٌ
vojska	جُنُودٌ , جِيُوشٌ , pl. جُنْدٌ , جَيْشٌ
voljeti	أَحَبَّ - أَحْبَابٌ , وَدَّ - وَدٌّ , مَوَدَّةٌ
vrabac	عَصَافِيرٌ , pl. عَصْفُورٌ
vrapčić	عَصِيفِرَاتٌ , pl. عَصِيفِيرٌ
vrata	أَبْوَابٌ , pl. بَابٌ
vratar	بَوَابُونَ , pl. بَوَابٌ
vratiti se	رَجَعَ - رُجُوعٌ
vrijedan	فَضْلَانٌ , pl. فَاضِلٌ
vrijednost	أَقْدَارٌ , pl. قَدْرٌ
vrijeme	أَوْقَاتٌ , pl. وَقْتُ
vrlina	فَضَائِلٌ , pl. فَضِيلَةٌ
vrsta	أَنْوَاعٌ , pl. نَوْعٌ
vrt	بَسَاتِينٌ , pl. بُسْتَانٌ
vrućina	حَرَارَةٌ

Z

za	خَلْفَ , وَرَاءَ , دِ ب , دِل
zaboraviti	نَسِيَ - نِسْيَانٌ
zabrinut	حَزِنٌ
zaduživati se međusobno	تَدَايَنَ - تَدَايُنٌ
zajedno	مَعًا
zaista	إِنَّ
zaključiti	اسْتَدَلَّ - اسْتِدْلَالٌ
zapad	مَغَارِبٌ , pl. مَغْرِبٌ , مَغْرَبٌ , غَرْبٌ
zaplesti se	انْعَقَدَ - انْعِقَادٌ
započeti	ابْتَدَأَ - ابْتِدَاءٌ
zaraditi	كَسَبَ - كَسْبٌ
zaslužiti	اسْتَوْجَبَ - اسْتِجَابٌ
zasnovati	أَسَّسَ - تَأْسِيسٌ
zašto	لِمَاذَا , لِمَ
zatim	ثُمَّ
zatvor	سُجُونٌ , pl. سِجْنٌ
zavarati se	انْخَدَعَ - انْخِدَاعٌ
zavidnik	حَسَادٌ , pl. حَاسِدٌ
	حَسَدٌ , pl. حَسُودٌ
zazelenjeti	اخْضَرَ - اخْضِرَارٌ
zdrav	أَصْحَاهٌ , pl. صَحِيحٌ
zelen	خُضْرٌ , pl. أَخْضَرٌ
zemlja	أَرَاضٍ , أَرْضُونَ , pl. أَرْضٌ

zgrada	أَبْنِيَّةٌ pl. بِنَاءٌ	ž	
zid	جُدُرٌ pl. جِدَارٌ	žedan	عَطَاشٌ pl. عَطَشَانٌ
zid	حِيطَانٌ pl. حَائِطٌ	Želiš li?	هَلْ لَكَ
zima	أَشْتِيَةٌ pl. شِتَاءٌ	željeti (htjeti)	تَمَنَّى - تَمَنَّى
zimi	فِي الشِّتَاءِ		أَرَادَ - إِرَادَةٌ
zlatnik	دَنَابِرٌ pl. دِينَارٌ	žena	نِسَاءٌ pl. إِمْرَأَةٌ
zlato	ذَهَبٌ	žestok	شَدِيدٌ
zlikovac	أَشْرَارٌ pl. شَرِيرٌ	žestok vjetar	شِدَّةُ الرِّيحِ
zlo	شُرُورٌ pl. شَرٌّ	živ	أَحْيَاءٌ pl. حَيٌّ
znanje	عُلُومٌ pl. عِلْمٌ	živjeti	عَاشَ - عَيْشٌ
znati	عَلِمَ - عِلْمٌ	živo biće,	
zub	أَسْنَانٌ pl. سِنٌ	životinja	حَيَوَانَاتٌ pl. حَيَوَانٌ

Štamparske pogreške

<i>Stranica:</i>	<i>Red:</i>	<i>Pogrešno:</i>	<i>Ispravno:</i>
3	12	alfabetски	abecedni
12	zadnji	(dunja)	(dun'ja)
25	18	دِمَشقُ	دِمَشقُ
25	Zadnji odlomak u bilješci 4) treba brisati.		
26	7	دَارُ	دَارُ
26	22	ručanice	ručanica
29	4	Rječi	Riječi
29	24	الْجَمْعُ الْمَوْنَتُ السَّالِمَ	جَمْعُ الْمَوْنَتِ السَّالِمِ
30	1	هِنْدَاتُ	هِنْدَاتُ
30	7	شَاةُ	شَاةُ
30	13	اِءِ -	اِءِ -
30	17	singular	singular muškog roda
35	13	وَنَ -	وَنَ
37	10	اِنِ -	اِنِ -
45	14	أَفْعَلُ	أَفْعَلُ
49	14	إِبَاهُنَّ	إِبَاهُنَّ
52	16	ى -	ى -
55	17	أَيَّةُ	أَيَّةُ
59	21	خَمْسَةَ	خَمْسَةَ
63	7	ثَوَانِ	ثَوَانِ
64	4 i 5	الْمُضَافُ إِلَيْهِ	الْمُضَافُ إِلَيْهِ

<i>Stranica:</i>	<i>Red:</i>	<i>Pogrešno:</i>	<i>Ispravno:</i>
71	18	Napisa	napisa
85	17	نَكُنَّ	تَكُنَّ
85	zadnji	نَكَ	نَكُ
92	4	Dual	Plural
92	5	Plur.	Sing. ž. r.
92	18	u II stupcu ispuštena je riječ:	يَكْتُبُنَ
93	3	u II stupcu ispuštena je riječ:	تَكْتُبُنَ
95	1	oblika pridjeva	oblika glagolskih pridjeva
101	6	مُعَلِّمٌ	مُعَلِّمَةٌ
103	10	Brisati riječi: „i t. d.“	
114	4	إِخْضَرَ	إِخْضَرَتْ
116	1	إِفْعَالٌ	إِفْعَالَةٌ
116	15	إِفْعِيْعَالٌ	إِفْعِيْعَالَةٌ
120	15	يَفْعَعَلِي	يَفْعَعَلِيَّةٌ
122	6	3	2
124	12	لَا أَمَدَّ	لَا أَمَدَّةٌ
124	13	لَا تُمَدُّ	لَا تُمَدُّ
126	6	لَا يَفِرُّ	لَا يَفِرَّةٌ
141	10	طَوَّلَ	طَوَّلَتْ
142	17	إِسِيرٌ - إِسِيرَةٌ	إِسِيرَةٌ - إِسِيرَةٌ
144	4	قَوْلَ	قَوْلَةٍ
144	17	مَبِيعٌ	مَبِيعَةٌ
153	3	رَمَى	رَمَتْ
154	14	يُ	يُ
156	1	(إِسْمُ الْمَفْعُولِ)	الْمَجْهُولُ

<i>Stranica:</i>	<i>Red:</i>	<i>Pogrešno:</i>	<i>Ispravno:</i>
156	16	تَغْرَى	تُغْرَى
159	15	رَمِيَانِ	رَامِيَانِ
160	18	ن (na dva mjesta)	نَّ
169	19	Glagolska imenica	Glagolska imena
171	12	osijediti	osijedjeti
176	5	nad tvojom glavom	nad tvojom glavom i s tvoje glave
189	19	رِبَاسَةٌ	رِبَاسَةٌ
211	2	الْمُضَاعَفُ	الْمُضَاعَفُ
216	19	اتَّقُوا اللَّهَ	اتَّقُوا اللَّهَ
217	9	لِغَيْرِهِ	لِغَيْرِهِ
217	18	بِئْسَ الْعَبْدُ	بِئْسَ الْعَبْدُ
219	5	حَمَارٌ	حَمَارٌ
228 I stupac	2	بَيْضًا , ž. r. bijel	بَيْضًا bijel, ž. r. بَيْضٌ
239 I stupac	19	أَمْرٌ - أَمْرٌ	أَمْرٌ - أَمْرٌ
240 I stupac	12	سَأَلَ - سُؤَالٌ	سَأَلَ - سُؤَالٌ
240 I stupac	19	قَسَمَ - قِسْمَةٌ	قَسَمَ - قِسْمَةٌ
240 II stupac	8	زَرَعَ - زَرْعٌ	زَرَعَ - زَرْعٌ
240 II stupac	9	نَفَعَ - نَفْعٌ	نَفَعَ - نَفْعٌ
240 II stupac	21	تَبِعَ - تَبِعٌ	تَبِعَ - تَبِعٌ
240 II stupac	23	جَلَسَ - جُلُوسٌ	جَلَسَ - جُلُوسٌ
249 II stupac 4 odozdo		سَحَابَةٌ - سَحَابَةٌ	سَحَابَةٌ pl. سَحَابَةٌ
254 I stupac 4 odozdo		تَأَدَّبُ	تَأَدَّبُ

Osim ovih ima još sitnih štamparskih pogrešaka, koje se mogu lako uočiti i ispraviti.

Sadržaj

UVOD

	Strana
Arapsko pismo	8
Alfabet	8
Izgovor arapskih glasova	9
Samoglasnici i vokali	11
Dioba slova	13
Pravopisni znakovi	13
Hemze	14
Spojeno i rastavljeno hemze	15
Slog	18
Naglasak	18
Brojke	19

I DIO

GRAMATIKA

Podjela riječi	21
Ime ili nomen	21
Glagol ili verbum	22
Čestica ili partikula	22
Rečenica	23
Imena	24
Rod imena	24
Imena ženskog roda	24
Broj imena	27
Množina ili plural	28
Nepravilni plural	31
Deklinacija	34
Potpuna deklinacija	34
Nepotpuna deklinacija	35
O padežima	36
Nominativ	36
Genitiv	36
Akuzativ	38
Vokativ	39
Deminutiv	39
Pridjev	41
Deklinacija pridjeva	41
Slaganje pridjeva i imenice	43

	Strana
Poredba ili komparacija pridjeva	45
Dodatak o pridjevima	47
Zamjenice	49
Lične zamjenice	49
Pokazne zamjenice	53
Odnosne zamjenice	55
Upitne zamjenice	56
Neodređene zamjenice	57
Povratne zamjenice	58
Brojevi	59
Glavni brojevi	59
Rod brojeva	61
Deklinacija brojeva	61
Slaganje brojeva sa svojom imenicom	62
Računanje vremena	63
Redni brojevi	65
Deklinacija rednih brojeva	66
Dioni brojevi	68
Priloški brojevi	68
Množni brojevi	68
Razlomački brojevi	69
Glagoli	69
Glagoli od tri korjenita suglasnika	70
Mijenjanje perfekta I vrste glagola	71
Mijenjanje imperfekta I vrste glagola	73
Prelazni i neprelazni glagoli	75
Subjekt glagolske rečenice	75
Slaganje glagola sa subjektom u glagolskoj rečenici	76
Konjugacija pomoćnih glagola	77
Aktiv i pasiv	80
Mijenjanje glagola po načinima	82
Imperativ	85
Pojačanje imperativa i imperfekta	91
Glagolski pridjev (particip) aktivni i pasivni	93
Infinitiv	95
Proširene vrste glagola	97
Glagoli koji imaju četiri suglasnika	97
II vrsta glagola	97
III vrsta glagola	102
IV vrsta glagola	104
Glagoli koji imaju pet suglasnika	105
V vrsta glagola	106
VI vrsta glagola	108
VII vrsta glagola	110
VIII vrsta glagola	111
IX vrsta glagola	113

	Strana
Glagoli koji imaju šest suglasnika	114
X vrsta glagola	114
XI vrsta glagola	115
XII vrsta glagola	116
XIII vrsta glagola	117
Glagoli koji imaju četiri korjenita suglasnika	117
Nepravilni glagoli	120
I glagoli mudaaf	121
II glagoli mehmuz	131
Nepravilni glagoli u užem smislu	135
A) Glagoli misal	135
B) Glagoli edžvef	141
C) Glagoli nakis	151
D) Glagoli lefif	164
Nepravilni glagol لَبَسَ	166
Glagoli kojima se hvali ili kudi	167
Glagoli koji izrazuju čuđenje	168
Glagolska imena	169
Infinitiv	170
Imenica mjesta i vremena	172
Imenica oruđa	174
Čestica	174
Prijedlozi	174
Prilozi	176
Veznici	179
Uzvici	181
Vježbenica	185—219
Rječnik	223—281
Štamparske pogreške	283—285

